

Azərbaycan Respublikası
Səhiyyə Nazirliyi

**World Health
Organization**

Azərbaycan Respublikasında qeyri-infeksiyon xəstəliklərin risk faktorlarının yayılması 2017

Azərbaycan 2019

Mündəricat

Mündəricat	2
Cədvəllərin siyahısı	3
Şəkillərin siyahısı	5
İXTİSARLAR	7
TƏŞƏKKÜRLƏR	8
İŞTİRAK EDƏNLƏRİN SİYAHISI	9
XÜLASƏ	11
Müqəddimə	14
Qeyri-infeksiyon xəstəliklər dünya miqyasında	14
Azərbaycan Respublikasında QİX yükü	15
Azərbaycan Respublikasında QİX-in risk faktorlarının yayılması	16
SORĞUNUN MƏQSƏDİ VƏ HƏDƏFLƏRİ	17
Sorğunun məqsədi	17
Sorğunun hədəfləri	17
Sorğunun əsaslandırılması	18
SORĞUNUN METODOLOGİYASI	18
Steps yanaşması	18
Nümunə alma proseduru	19
Alətlər və məlumatların toplanması	21
Məlumatların yüklənməsi və təhlil edilməsi	22
Etik dəyər	22
SORĞUNUN NƏTİCƏLƏRİ	23
Dемоqrafik göstəricilər	23
Tütün istifadəsi	25
Alkoqol istehlakı	31
Qidalanma	36
Fiziki aktivlik	44
Yüksək qan təzyiqi tarixi	47
Diabet tarixi	49
Yüksək xolesterin tarixi	51
Kardiovaskulyar xəstəliklərin tarixi	53
Həyat tərzinə üzrə məsləhətlər	53
Uşaqlıq boynu xərçəngi skriningi	54
Fizikal müayinələr	55
Biokimyəvi müayinələr	62
Ürək damar xəstəlikləri riski (ÜDX)	66
Kombine edilmiş risk faktorları üzrə xülasə	68
Psixi sağlamlıq	70
Zorakılıq və zədələnmə (travma)	70
MÜZAKİRƏ	73
TÖVSIYƏLƏR	79
Ədəbiyyat	82
ƏLAVƏ 1. ÜST STEPS 2017 TƏDQIQATI MƏLUMAT VƏRƏQİ	83
ƏLAVƏ 2. ÜST STEPS 2017 TƏDQIQATI TÜTÜN MƏLUMAT VƏRƏQİ	86
ƏLAVƏ 3. XRONİK XƏSTƏLİK RİSK FAKTORU ÜZRƏ ÜST STEPS TƏDQIQATI MÜŞAHİDƏ ALƏTİ	87
ƏLAVƏ 4. ÜST STEPS 2017 TƏDQIQATI	104
MƏLUMAT KİTABÇASI	104

Cədvəllərin siyahısı

Cədvəl 1. Respondentlərin yaş və cins üzrə bölgüsü	23
Cədvəl 2. Respondentlərin ailə vəziyyətinin yaş və cinslər üzrə bölgüsü	24
Cədvəl 3. Təhsil illərinin orta sayının yaş və cinslər üzrə bölgüsü	24
Cədvəl 4. Təhsilin ən yüksək səviyyəsinin cinslər üzrə bölgüsü	24
Cədvəl 5. Cinslər üzrə məşğulluq vəziyyəti	25
Cədvəl 6. Ödənişsiz iş və işsizliyin cinslər üzrə bölgüsü	25
Cədvəl 7. Adambaşı illik orta gəlir	25
Cədvəl 8. Cari siqaret çəkənlərin yaş və cinslər üzrə faizi	26
Cədvəl 9. Kişilərin yaşa görə siqaretçəkmə vəziyyəti	27
Cədvəl 10. Siqaret çəkməyə başlamanın cinsə və yaşa görə orta yaşı	27
Cədvəl 11. Yaşa və cinsə görə siqaret çəkmənin orta müddəti	27
Cədvəl 12. Həkim tərəfindən siqaretdən istifadənin dayandırılması tövsiyə olunan cari siqaret çəkənlərin yaş və cinsə görə nisbəti.....	29
Cədvəl 13. Son 30 gün ərzində evdə tütün tüstüsünə məruz qalanlarının yaş və cinsə görə nisbəti.....	29
Cədvəl 14. Son 30 gün ərzində iş yerində tütün tüstüsünə məruz qalanların yaş və cinsə görə nisbəti.....	30
Cədvəl 15. Kişilər arasında alkoqol qəbulunun yaşa görə vəziyyəti	32
Cədvəl 16. Sağlıq səbəblərinə görə içki qəbulunu dayandıranların yaş və cinsə görə nisbəti	33
Cədvəl 17. Müxtəlif içmə səviyyələrinə malik olan cari içki içənlərin (son 30 gündə) cinsə görə nisbəti.....	35
Cədvəl 18. Son 30 gün ərzində bir dəfə maksimum istifadə edilən standart içkilərin orta sayının yaş və cins üzrə bölgüsü	35
Cədvəl 19. Son 7 gün ərzində alkoqol qəbulu tezliyinin cins üzrə bölgüsü	36
Cədvəl 20. Tipik bir həftə ərzində meyvə qəbul edilən günlərin yaş və cins üzrə orta sayı.....	37
Cədvəl 21. Tipik bir həftə ərzində tərəvəz qəbul edilən günlərin orta sayı	37
Cədvəl 22. Gün ərzində meyvə və ya tərəvəz porsiyalarının cins üzrə orta sayı	38
Cədvəl 23. Gün ərzində meyvə və ya tərəvəz porsiyalarının yaş və cins üzrə orta sayı	39
Cədvəl 24. Gün ərzində orta hesabla meyvə və ya tərəvəzlərin beş porsiyadan az qəbul edənlərin yaş və cins üzrə nisbəti	40
Cədvəl 25. Hər zaman və ya tez-tez duz miqdarı yüksək olan emal edilmiş qidaların yaş və cins üzrə istifadəsi	41
Cədvəl 26. Çox və ya həddindən çox duz qəbul etdiklərinin düşünənlərin yaş və cins üzrə nisbəti	42
Cədvəl 27. Həddindən çox duz istifadəsinin sağlamlığa zərər verə biləcəyini düşünənlərin yaş və cins üzrə nisbəti	42

Cədvəl 28. Qidada duzun miqdarının azaldılmasının vacibliyini düşünənlərin cins üzrə nisbəti.....	43
Cədvəl 29. Əvvəlki tövsiyələrə əsasən cins üzrə ümumi fiziki fəaliyyət səviyyəsi.....	45
Cədvəl 30. Orta sayla bir gün ərzində ümumi fiziki fəaliyyətin sürəkliyinin yaş və cins üzrə ortalama medianı dəqiqələrlə	46
Cədvəl 31. Güclü fiziki fəaliyyətin yaş və cins üzrə olmaması	47
Cədvəl 32. Qan təzyiqinin ölçülməsi və diaqnoz, cins üzrə	48
Cədvəl 33. Diaqnoz qoyulanlar arasında həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən təyin edilmiş yüksək qan təzyiqi üçün dərmanları hal-hazırda qəbul edənlərin cins və yaş üzrə nisbəti.....	49
Cədvəl 34. Qanda şəkərin ölçülməsi və diaqnoz	50
Cədvəl 35. Əvvəllər diaqnoz qoyulanlar arasında hal-hazırda diabet üçün təyin olunmuş dərmanlar qəbul edənlərin yaş və cins üzrə nisbəti.....	51
Cədvəl 36. Əvvəllər diaqnoz qoyulanlar arasında hal-hazırda diabet üçün təyin olunmuş insulin qəbul edənlərin yaş və cins üzrə nisbəti.....	51
Cədvəl 37. Ümumi xolesterinin ölçülməsi və diaqnozu	52
Cədvəl 38. ST \geq 140 və yaxud DT \geq 90 mmHg olan yüksək qan təzyiqi üçün dərman qəbul edənlər istisna olmaqla, respondentlərin yaş və cins üzrə bölgüsü....	56
Cədvəl 39. ST \geq 140 və yaxud DT \geq 90 mmHg olanlar və yaxud hal-hazırda yüksək qan təzyiqi üçün dərman qəbul edənlərin yaş və cinsə görə nisbəti	57
Cədvəl 40. Yüksək qan təzyiqi üçün dərman preparatları qəbul edənlər istisna olmaqla, ST \geq 160 və yaxud DT \geq 100 mmHg olanların yaş və cinsə görə nisbəti	57
Cədvəl 41. ST \geq 160 və yaxud DT \geq 100 mmHg olan və ya hal-hazırda yüksək qan təzyiqi üçün dərman qəbul edənlərin yaş və cins üzrə nisbəti	57
Cədvəl 42. Müalicə edilən və yaxud nəzarətdə saxlanılan yüksək qan təzyiqi olan respondentlərin nisbəti.....	58
Cədvəl 43. Yaş və cinsə görə ortalama ürək döyüntüsü sayı (dəqiqədə ürək vurğusu)	58
Cədvəl 44. Yaş və cinsə görə orta BKİ (kq/m ²).....	60
Cədvəl 45. Yaş və cins üzrə BKİ-nin təsnifatı	61
Cədvəl 46. Yaş və cinsə görə pozulmuş acqarına qanda şəkərin miqdarı	62
Cədvəl 47. Qanda şəkərin miqdarı artmış olan, yaxud diabetə görə hal-hazırda dərman qəbul edənlərin yaş və cins üzrə nisbəti	63
Cədvəl 48. Yaş və cinsə görə ortalama ümumi xolesterin səviyyəsi.....	64
Cədvəl 49. HDL <1.03 mmol/L olan respondentlərin yaşa görə nisbəti	65
Cədvəl 50. HDL <1.29 mmol/L olan respondentlərin yaşa görə nisbəti	65
Cədvəl 51. Cins və yaş üzrə ortalama duz istifadəsi (qram/gün).....	66
Cədvəl 52. 10 illik ÜDX riski 30%-dən çox olan və ya mövcud ÜDX-si olan respondentlərin cins və yaşa görə nisbəti.....	67
Cədvəl 53. Ürək infarktı və iflicin qarşısını almaq üçün dərman müalicəsi və məsləhət alan müvafiq şəxslərin yaş və cins üzrə faizi.....	68
Cədvəl 54. Cins üzrə kombinə edilmiş risk faktorlarının xülasəsi	69

Şəkillərin siyahısı

Şəkil 1. Respondentlərin yaş, cins və yaşayış yeri üzrə bölgüsü.....	23
Şəkil 2. Cari tütün çəkən kişilərin yaş və yaşayış yerlərinə görə faizi	26
Şəkil 3. Kişilər arasında istehsal olunmuş siqaretlərdən istifadənin yaş və yaşayış yerlərinə görə orta sayı	28
Şəkil 4. Hər gün siqaret çəkən kişilərin istehsal olunmuş və ya əldə düzəldilmiş siqaretlərdən gündəlik istifadə edənlərin faizi	28
Şəkil 5. Siqaretin təşviqi növləri barədə cavab verənlərin cinsə görə faiz nisbəti	31
Şəkil 6. Kişilər arasında alkoqol istehlakının yaş və yaşayış yerlərinə görə faiz nisbəti	32
Şəkil 7. Son 12 ayda hər iki cins üzrə alkoqol qəbulunun yaşa görə tezliyi,	33
Şəkil 8. Hər iki cins üzrə son 30 gündə cari içki qəbul edənlər arasında yaş və yaşayış yerlərinə görə içki qəbul etmə hallarının orta sayı	34
Şəkil 9. Hər iki cins üzrə cari içki qəbul edənlər (son 30 gündə) arasında yaş və yaşayış yerlərinə görə qəbul edilən standart içkilərinin orta sayı	34
Şəkil 10. Tipik həftə ərzində meyvə qəbul edilən günlərin yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə orta sayı,	37
Şəkil 11. Tipik həftə ərzində tərəvəz qəbul edilən günlərin yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə orta sayı	38
Şəkil 12. Gün ərzində meyvə və ya tərəvəz porsiyalarının yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə orta sayı	39
Şəkil 13. Yeməkdən əvvəl və ya yemək zamanı həmişə, yaxud tez-tez duz istifadə edənlərin yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə nisbəti	40
Şəkil 14. Evdə yemək hazırlayarkən və ya bişirərkən həmişə, yaxud tez-tez duz əlavə edənlərin yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə nisbəti	41
Şəkil 15. Duz istifadəsinə müntəzəm olaraq nəzarət etmək üçün spesifik tədbirlər həyata keçirən respondentlərin cins üzrə nisbəti (%).....	43
Şəkil 16. ÜST-nin sağlamlıq üçün fiziki fəaliyyətə dair tövsiyələrini yerinə yetirməyənlərin yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə nisbəti (%)	44
Şəkil 17. Gün ərzində ümumi fiziki aktivliyin müddəti dəqiqələrlə cins, yaş və yaşayış yerləri üzrə	45
Şəkil 18. Ortalama bir gün ərzində iş, yerdəyişmə və istirahətlə bağlı cins üzrə fiziki aktivliyə sərf olunan orta müddəti dəqiqələrlə	46
Şəkil 19. İşlə bağlı, yerdəyişmə ilə əlaqəli və istirahətlə bağlı fiziki aktivliyi olmayan respondentlərin cins üzrə nisbəti (%).....	47
Şəkil 20. Yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə heç vaxt qan təzyiqini ölçdürməyənlərin nisbəti (%).....	48
Şəkil 21. Qanda şəkəri heç vaxt ölçdürməyənlərin yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə nisbəti (%).....	50
Şəkil 22. Ümumi xolesterin səviyyəsini ölçdürməyənlərin yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə nisbəti (%).....	52

Şəkil 23. Həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən məsləhət alan respondentlərin cinsə görə nisbəti (%).....	54
Şəkil 24. Yaş və yaşayış yerləri üzrə 30-49 yaşlı qadınlar arasında uşaqlıq boynu xərçəngi üçün nə vaxtsa skrining testi keçənlərin nisbəti	54
Şəkil 25. Cins, yaş və yaşayış yerləri üzrə orta sistolik qan təzyiqi.....	55
Şəkil 26. Cins, yaş və yaşayış yerləri üzrə orta diastolik qan təzyiqi	56
Şəkil 27. Yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə respondentlərin orta boyu (sm)	59
Şəkil 28. Yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə respondentlərin orta çəkisi (kq)	59
Şəkil 29. Yaş, cins və yaşayış yerlərinə görə orta BKİ.....	60
Şəkil 30. Hamilə qadınlar istisna olmaqla, BKİ ≥ 25 olan respondentlərin yaş, cins və yaşayış yerlərinə görə nisbəti	61
Şəkil 31. Yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə ortalama acqarına qanda şəkərin miqdarı...62	
Şəkil 32. Ümumi xolesterin səviyyəsi artmış respondentlərin cinslər üzrə nisbəti (%) ...64	
Şəkil 33. Artmış ümumi xolesterin səviyyəsi olan və hal-hazırda yüksək xolesterin səviyyəsi üçün dərman qəbul edən respondentlərin cinslər üzrə nisbəti	65
Şəkil 34. Yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə ortalama duz istifadəsi	66
Şəkil 35. 10 illik ÜDX riski 30%-dən çox olan və ya mövcud ÜDX-si olan respondentlərin cinsi və yaşadıkları yere görə nisbəti	67
Şəkil 36. Ürək infarktı və iflicin qarşısını almaq üçün dərman müalicəsi və məsləhət alan şəxslərin yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə faizi	68
Şəkil 37. Yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə 3-5 risk faktoru olan respondentlərin faizi ...69	
Şəkil 38. Əvvəlki 12 ay ərzində intihar cəhdini ciddi şəkildə düşünmüş şəxslərin sayı ..70	
Şəkil 39. Yaş, cins və yaşayış yerləri üzrə təhlükəsizlik kəməri istifadə etməyən sürücü və ya sənişinlərin faizi.....	71
Şəkil 40. Müxtəlif növdə zədələnmələri olan bütün respondentlərin faizi.....	72

İXTİSARLAR

AZN	Azərbaycan Manatı
BMI	Bədən Kütlə İndeksi (BKİ)
CI	Etibarlıq intervalı
CVD	Kardiovaskulyar xəstəliklər
DBP	Diastolik Qan Təzyiqi
DHS	Demoqrafiya və Sağlamlıq Sorğusu
DM	Şəkərli Diabet
GYTS	Gənclər arasında tütündən istifadənin qlobal tədqiqatı
HBP	Yüksək Qan Təzyiqi
HDL	Yüksək Sıxıqlı Lipoprotein
IFG	Pozulmuş Aclıq Qlükozası
IGT	Pozulmuş Qlükoza Toleransı
mmol/L	millimol/litr
M&E	Monitorinq və Qiymətləndirmə
MOH	Səhiyyə Nazirliyi
NCD	Qeyri infeksiyon xəstəliklər (QİX)
PDA	Şəxsi Rəqəmsal Köməkçi
PSU	İlkin Seçmə Ölçü Vahidi
SBP	Sistolik arterial təzyiq
SSC	Dövlət Statistika Komitəsi
WHO	Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST)
WHO FCTC	“Tütünə qarşı mübarizə haqqında” ÜST-nin Çərçivə Konvensiyası

TƏŞƏKKÜRLƏR

Səhiyyə Nazirliyinin İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzindəki milli tədqiqat qrupu adından, respondentlərlə əlaqə qurmağımızda, bütün zəruri tədbirlərin icrasında və sorğu boyunca əhali arasında NCD-lər haqqında məlumatlılığı artırmaqda bizə kömək etdikləri üçün doktor Zəkiyyə Mustafayevaya və Səhiyyə Nazirliyinin bütün kollektivinə və Azərbaycanın bölgələrində böyük səylə çalışan bütün həkim və tibb bacılarına təşəkkür edirik.

Biz, ÜST-nin Avropa üzrə regional nümayəndəliyindən Azərbaycanda STEPS sorğusunu başlayıb uğurla başa çatdırmaq üçün bizə göstərdikləri etimada görə doktor Joao Breda və doktor Bente Mikkelsenə və Azərbaycanda NCD-lərin risk faktorların öyrənilməsi üçün STEPS sorğusunun bütün məqsədlərinə nail olmaqda göstərdikləri böyük səylərə görə doktor Kamran Qaraxanova və ÜST-nin Azərbaycanda möhtəşəm nümayəndəliyinə minnətdarıq.

Doktor İvo Rakovac, dr.Enrike Loyola, Martin W. Weber, Stefan Savin və ÜST-nin Rusiya Federasiyasındakı nümayəndəliyinə Azərbaycanda STEPS sorğusunu uğurla təşkil etməkdə bizə kömək edərək bilik və təcrübələrini bölüşdüyü və göstərdikləri dəstək və əməkdaşlıq üçün xüsusi təşəkkürümüzü bildiririk.

Bu araşdırma NCD risk faktorlarının yayılmasını təyin edərək, prioritetləri müəyyənləşdirmək və yaxın illərdə insanlarımızın sağlamlıq vəziyyətini yaxşılaşdırmaq, lazımi müdaxilə və fəaliyyətləri təşkil etmək üçün dəlil əsaslı məlumatlar verir. Bundan əlavə, sorğu cəmiyyətin sağlam həyat tərzi haqqında məlumatlılığının artırılması və vahid şəhərsalma və qidalanma siyasətinin hazırlanması və aktivləşdirilməsi, NCD-lərlə mübarizə sahəsində ən yaxşı təcrübələri öyrənmək üçün beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi, habelə bütün səviyyələrdə tibb işçiləri, xüsusən ilkin tibbi yardım səviyyəsində çalışanlar üçün təlim və təhsilin təşviqi və NCD-lərin qarşısı alınması üçün sektorun maliyyələşdirilməsinin effektiv şəkildə paylaşdırmasının zəruriliyini bir daha təkrarlayır.

Fürsətdən istifadə edib hamınızı bu vacib hesabatın nəticələri ilə tanış olmağa və əhalinin sağlamlığının qorunması və təbliğində sizin bir fərd və bizim bir komanda, təşkilat və cəmiyyət olaraq araşdırma və işin aparılması barədə düşünməyə dəvət edirik.

İŞTİRAK EDƏNLƏRİN SİYAHISI

İştirak edən təşkilatlar

Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi

Azərbaycan Respublikasının bütün rayonlarının yerli icra orqanları

Beynəlxalq məsləhətçilər (ÜST)

Loyola Elizondo

Enrike Gerardo

Stefan Savin

İcraçı təşkilat

Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi

Layihə Koordinatorları

Ceyhun Məmmədov

Rauf Məmmədov

Rahib Məmmədov

Nabil Seyidov

Səbinə Babazadə

Nəzarətçilər

Lütfi Qafarov

Tofiq Musayev

Fərəh Məmmədova

Layihə komandasının üzvləri

Sabuhi Abdullayev

Nicat Rüstəmli

Nərmin Əliyeva

Elnarə Nuriyeva

Statistik analitik

Qəhrəman Haqverdiyev

Hesabatı tərtib edənlər

Qəhrəman Haqverdiyev

Samir Mehdiyev

Məlumatı toplayanlar

Sevinc Zeynallı

Cəmilə Hüseynova

Mətanət Qaraxanova

Sevinc Babayeva

Lətafət Dadaşova

Zemfira Seyidova

Arzu Suleymanova

Tural Həbibov

Teymur Hüseynov

Safada Tağıyeva

Zümrüd Kazımova

Zarina Kələntərli

Şəhla Babayeva

Dilşad Mahmudova

Qadir Qurbanov

Sevil Əliyarova

Leyla Zeynalova

Fərid İsrafilzadə

Nuranə Kəlbliyeva

İradə Abbasova

İnarə Makayeva

Afət Məmmədova

Rüfət Rəhimov

XÜLASƏ

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) və digər tərəfdaşların texniki və maliyyə dəstəyi ilə Səhiyyə Nazirliyi 2017-ci ildə STEPS müşahidə tədqiqatına mərhələli yanaşma aparmışdır. ÜST STEPS yanaşması başlıca qeyri-infeksiyon xəstəlik yükünü müəyyən edən risk faktorları ilə bağlı əsas məlumatların əldə olunmasına yönəlib. Xronik xəstəliklərin risk faktorlarını müşahidə edən bu yanaşma ölkə üçün xronik xəstəliklərinə nəzarət fəaliyyətlərinə başlamaq üçün bir giriş nöqtəsini təmin edir.

Risk faktorlarının qiymətləndirilməsində üç müxtəlif səviyyə "addımlar" mövcuddur. Bu addımlar - anket sorğusu (addım 1); fiziki müayinələr (addım 2) və biokimyəvi müayinələr (addım 3). Addım 1 demografik məlumatları və davranış ilə əlaqədar sualları əhatə edir; tütündən istifadə, spirtli içkilərin istehlakı, qidalanma, fiziki aktivlik, yüksək qan təzyiqi tarixi, diabet tarixi, yüksək ümumi xolesterin tarixi, ürək-damar xəstəliyi tarixçəsi, həyat tərzini məsləhəti və qadınlar üçün uşaqlıq boynu xərçəngi skriningi. Addım 2 qan təzyiqinin ölçülməsi, boyun, çəkinin, bel dairəsinin və ürək döyüntülərinin qiymətləndirilməsini əhatə edir. Addım 3 qanda şəkərin və lipidlərin təyin olunmasına yönəldilir.

- Ümumilikdə həm tütünlü, həm də tütünsüz tütündən istifadənin yayılması 24.0% təşkil edirdi. Ümumilikdə kişilərin 48.8%-i hal-hazırda siqaret çəkənlər idi, bunlardan 47.2%-i gündəlik siqaret çəkənlər və 1.6%-i gündəlik olmayaraq siqaret çəkənlər idi. Müsahibə zamanı qadınların yalnız 0.2%-i siqaret çəkdiyini bildirdi. Daha yuxarı yaş qrupuna (47.8%) nisbətən daha gənc yaş qrupunda kişilər arasında siqaret çəkənlərin nisbəti (49.3%) daha yüksək idi. Araşdırmada yaşayış yerləri üzrə şəhərlərdə (49.2%) və kənd yerlərində yaşayan kişi siqaret çəkənlərin (48.3%) nisbətində az bir fərq olduğu ortaya çıxdı. Araşdırmalar kişilərin 18,7 yaşından siqaret çəkməyə başladıklarını göstərdi, eyni zamanda 18-34 yaşlar və 45-69 yaşlar arasında (uyğun olaraq 18,3 və 19,4 yaş) demək olar ki, fərq olmadığı müəyyən olundu. Gündəlik siqaret çəkən kişilər arasında tütünçəkmənin ortalama müddəti 20,4 ildir. Yaşlı respondentlər üçün tütünçəkmənin orta müddəti gənc qrupdan daha yüksək idi (uyğun olaraq 33,9 və 13,1 il). Gündəlik siqaret çəkənlər arasında 95.1%-i istehsal edilmiş siqaretindən istifadə etdiyini bildirdi. Gündəlik siqaret çəkənlər tərəfindən gündəlik çəkilən istehsal edilmiş siqaretlərin sayı bütün yaş qrupları üçün 18,9 idi. Hal-hazırda siqaret çəkən respondentlərin 49,5%-i son bir il ərzində siqaret çəkməyi dayandırmağa (siqaretdən imtina etməyə) çalışmışdır. Sorğuda iştirak edən respondentlərin təxminən dördü bir hissəsi (24,9%) evdə və respondentlərin beşdə biri (18,3%) iş yerində anket sorğusundan əvvəlki 30 gün ərzində ikincili tütün tütüsünə məruz qalmışlar.
- Bütün respondentlərin təxminən 29,7%-i həyatında alkoqollu içki qəbul etdiyini bildirdi, qalan 70,3% isə ömür boyu spirtli içki qəbul etmədiyini bildirdi. Cari içki qəbul etmə ("son 30 gün ərzində içənlər") demək olar ki, əsasən kişilər arasında (27,6%), qadınlar arasında isə yalnız 0,8% qeyd etmişdir. Kişilərin 11.0%-i son 30 gün ərzində ən azı bir dəfə altı və ya daha çox içki ("ağır epizodik içmə") qəbul etdiyini bildirdi. Cari içki içənlər son 30 gün ərzində ortalama 3.6 içki qəbul etmişlər.
- Qidalanma ilə əlaqədar olaraq, respondentlərin ortalama meyvə və tərəvəz istehlakı, ümumiyyətlə, aşağı idi: tipik bir həftə ərzində meyvə 5,1 gün və tərəvəzlər 5,9 gün. Daha böyük yaş qruplarında meyvə və tərəvəzin hər ikisinin istehlakı daha çox idi. ÜST böyük yaşlı bir insanın gündə beş və ya daha çox

porsiya meyvə və/və ya tərəvəz istifadə etməsini tövsiyə edir. Ancaq respondentlərin yalnız 24.1%-i bir gündə tövsiyə edilən 5 porsiya meyvə və/və ya tərəvəz istifadə edirdi. Qadın respondentlər və şəhər əhalisi meyvə və tərəvəzləri kişilərdən və kənd yerlərində yaşayan respondentlərdən daha çox istehlak etmişlər. Respondentlərin təxminən 26%-i yeməkdən əvvəl və ya yemək zamanı həmişə duz əlavə etdiklərini bildirib. Orta hesabla Azərbaycan vətəndaşları hər gün ÜST tərəfindən tövsiyə edilən səviyyəsindən (5 q/gün) demək olar ki, iki dəfədən çox - təxminən 10 qram duz istehlak edirlər və bu da 11.4 q/gün kişilər üçün, 8.6 q/gün qadınlar üçün cinslər arasındakı mühüm gender fərqini meydana çıxarır.

- Demək olar ki, hər 5 nəfərdən biri (19%) sağlamlıq üçün fiziki fəaliyyətə dair ÜST-nin tövsiyələrini yerinə yetirməyib. Yaş qrupları ilə kişi və qadın cinsləri arasındakı fərq nəzərəçarpan deyildi, lakin şəhər əhalisinin Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının tövsiyələrinə kənd vətəndaşlarına nisbətən daha az riayət etməsi yaşayış yerləri arasında görünən bir fərq var idi. Bütün respondentlərin gündəlik olaraq qeyd etdiyi bütün fiziki fəaliyyətin median müddəti 129 dəqiqə idi; kişilər üçün 146 dəqiqə, qadınlar üçün isə 120 dəqiqə. Qadınların 91%-i güclü fiziki fəaliyyətdə iştirak etmir (kişilərin - demək olar ki, 72%).
- 30-49 yaşlı hər 10 qadınlardan yalnız birində (% 11) uşaqlıq xərcəngi skrining testi edilib.
- Respondentlərin yarıdan çoxu son üç ildə həkimdən və ya digər tibb işçisindən sağlam həyat tərzini məsləhətini alıb.
- Araşdırmada iştirak edən əhalisində ortalama BKİ 26.0 idi, qadınlarda BKİ (26.4) kişilərdən (25.5) dahayüksək idi. Yuxarı yaşlı respondentlər qrupunda və kənd əhalisi arasında ortalama BKİ daha yüksək idi. BKİ risk qiymətləndirməsinə görə əhalinin təxminən 34,8%-i artıq çəkili idi (BKİ 25,0-29,9) və 20,6%-də piylənmə var idi (BKİ \geq 30,0). Artıq çəki və piylənmənin yayılması yaşla birgə artmağa meyilli oldu. Hər yaş qrupundakı artıq çəkili və ya piylənməsi olan qadınların nisbəti kişilərlə müqayisədə daha yüksək idi. Kişilər arasında ortalama bel çevrəsi, qadınlara nisbətən hamilə qadınlar istisna olmaqla, daha yüksək idi - 92.3-ə qarşı 88.2 sm.
- Sorğuda iştirak edən əhali arasında ortalama sistolik qan təzyiqi 125,9 mmHg idi, kişilərdə bu göstərici daha yüksək idi (127,0 mmHg). Ortalama diastolik qan təzyiqi cinslər arasındakı kiçik fərqlərlə 81.2 mmHg idi. Respondentlərin təxminən 33%-i öz qan təzyiqinin heç vaxt ölçülmədiyini bildirdi. Bütün nümunələr arasında arterial hipertenziyanın (sistolik qan təzyiqi $>$ 140 mmHg və ya diastolik qan təzyiqi $>$ 90 mmHg, yaxud hazırda dərman vasitəsini istifadə edənlər) yayılması demək olar ki, 30% təşkil etmişdir. Artıq qan təzyiqi olan respondentlərin təxminən 65,4%-i heç bir dərman qəbul etmirdi, kişilərin nisbəti (72,0%) qadınlardan daha yüksək idi (59,2%).
- Respondentlərin 72%-i heç vaxt qanda şəkəri ölçməmişdi. Ötən 12 ay ərzində diabetin yayılması 4.2% idi (kişilərdə 3.1%, qadınlarda 5.3%) və 0.5%-də diaqnoz son 12 ay ərzində deyil, daha erkən qoyulmuşdu. Qanda acqarına şəkərin orta miqdarı 4,6 mmol/L idi, kişilər və qadınlar arasında fərq yox idi. Acqarına qlikemiyanın pozulması (IFG) (\geq 5.6 mmol/L və $<$ 6.1 mmol/L) 5.0% (kişilərdə % 5.0, qadınlarda% 4.9) idi. Acqarına qlikemiyanın pozulması səviyyəsi bütün respondentlər üçün şəhər ərazisində kənd yerlərindən təxminən iki dəfə çoxdur. Bütün respondentlər arasında şəkərli diabetin yayılması (qanda acqarına şəkər

≥6,3 mmol/L və ya antidiabetik preparat qəbul edilməsi) 6,5%-dir (qadınlarda kişilərdən əhəmiyyətli dərəcədə daha çoxdur - müvafiq olaraq 7.9% 5,2% qarşı).

- Bundan əlavə, on nəfərdən birində (12.5%) ümumi xolesterol səviyyəsinin (≥5 mmol/L və ya hiperxolesterinemiya üçün dərman qəbul edilməsi) artdığı müəyən olundu, qadınların (13.3%) kişilərə nisbətə (11.9%) daha çoxdur.
- 10 illik ürək-damar riski olan 40-69 yaşlararası insanların nisbəti 30%-dən yuxarıdır və ya mövcud kardiovaskulyar xəstəliyi olan insanların nisbəti 12,6%-dir, bu, kişilər üçün 13,3%, qadınlar üçün isə 12,0%-dir.
- Araşdırma hər üçüncü şəxsin (32.5%) qeyri-infeksiyon xəstəliklər üçün üç və ya daha çox risk faktoruna malik olduğunu göstərdi və bu, yaşla mütənasib olaraq artırdı. Kişilər arasında bu nisbət (40.9%) qadınlardan (24.9%) daha çox idi. Sorğuda iştirak edənlərin 61,7%-i bir-iki risk faktoruna malik idi və tədqiq edilən əhalinin yalnız 5,8%-i qeyri-infeksiyon xəstəliklər üçün beş risk faktorundan heç birinə malik deyildi.
- Son 30 gün ərzində təhlükəsizlik kəmərinə həmişə istifadə etməyən avtomobil sürücü və sərnişinlərinin nisbəti 53,0% idi. Bu göstərici kişilərlə müqayisədə (40,8%) qadınlar (67,1%) arasında nisbətən daha yüksək idi.

Müqəddimə

Qeyri-infeksiyon xəstəliklər dünya miqyasında

Xronik xəstəliklər kimi tanınan qeyri-infeksiyon xəstəliklər (QİX) uzun müddət davam etməyə meyillidir və genetik, fizioloji, ekoloji və davranış amillərinin kombinasiyasının nəticəsidir. QİX ürək-damar xəstəlikləri, xərçəng, əqli sağlamlıq problemləri, şəkərli diabet və xronik respirator xəstəliklərini əhatə edən bir xəstəlik qrupudur.

Bu xəstəliklər sürətlə planlaşdırılmamış urbanizasiya, qeyri-sağlam həyat tərzinin qloballaşması və əhalinin yaşlaşması da daxil olmaqla, müəyyən faktorlar tərəfindən yönəldilir. Qeyri-sağlam qidalanma və fiziki fəaliyyətin çatışmaması insanlarda yüksəlmiş qan təzyiqi, qanda şəkərin və lipid miqdarının yüksəlməsi və piylənmə kimi hallarla nəticələnə bilər. Bunlar vaxtından əvvəl ölüm hallarının aparıcı səbəbi olan ürək-damar xəstəliklər üçün QİX-in metabolik risk faktorları adlandırılır. Tarixdə ilk dəfə olaraq insanlar infeksiyon xəstəliklərdən daha çox ürək xəstəliyi və diabet kimi yoluxucu olmayan xəstəliklərdən ölürlər. Dünya miqyasında hər il 10 ölümdən yeddisi QİX səbəbindən baş verir və Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) hesabatlarına əsasən bunların səbəbləri tütünün istifadəsi, spirtli içkilərin ifrat dərəcədə istifadəsi, qeyri-sağlam qidalanma və fiziki hərəkətsizlikdir.

Hal-hazırda QİX dünya miqyasında global xəstəliklərin 43%-ni və bütün ölümlərin 60%-dən çoxunu təşkil edir. 2015-ci ildə təxminən 40 milyon ölüm QİX səbəbi ilə meydana gəlmiş, bu da 56 milyon ölümün 70%-ni təşkil etmişdir. Bu ölümlərin əksəriyyətinə dörd əsas QİX səbəb olmuşdur, yəni: ürək-damar xəstəliyindən 17,7 milyon ölüm (bütün QİX-dən ölümlərinin 45%-ni təşkil edir); xərçəngdən 8,8 milyon ölüm (22%); tənəffüs yollarının xronik xəstəliyindən 3,9 milyon ölüm (10%); və diabet xəstəliyindən 1,6 milyon ölüm (4%).

QİX insan sağlamlığı və iqtisadi inkişafa qarşı aparıcı təhlükəni təşkil edir. QİX-in yükü, xüsusilə inkişaf etməkdə olan ölkələrdə sürətlə artır və onların sosial, iqtisadi və sağlamlıq nəticələri əhəmiyyətli olacaqdır. Kardiovaskulyar xəstəliklər və diabet səbəbindən ölümlərinin 80%-dən çoxu, xronik obstruktiv ağciyər xəstəliyindən ölümlərin təxminən 90%-i və xərçəngdən ölümlərinin üçdə iki hissəsindən çoxu aşağı və orta gəlirli ölkələrdə baş verir.

Erkən diaqnoz və keyfiyyətli və mümkün olan müalicəyə əlçatanlıq imkanları ilə yanaşı, QİX-in əsas risk amillərinin azaldılması üçün hökumətin əhatəli yanaşması ilə bir çox həyat xilas ola bilər. Bəzi araşdırmalar sübut edir ki, QİX-in risk faktorlarının tanınması, anlaşılması və qarşısı alındıqda insultların səviyyəsi 80%, xərçəngin 40% azalır, tip-2 diabetin isə tamamilə qarşısı alınır. Qlobal duz istehlakı təklif olunan səviyyəyə endirildiyi təqdirdə hər il təxminən 2,5 milyon ölümün qarşısını almaq olar.

Tütün global olaraq xəstələnmə və ölümlərin aparıcı səbəblərindəndir. Tütündən istifadə ikincili tütün tüstüsü də daxil olmaqla, hər il 6 milyondan artıq ölümün səbəbidir. Siqaretçəkmə ağciyər xərçəngin təxminən 71%, xroniki tənəffüs xəstəliklərinin təxminən 42% və kardiovaskulyar xəstəliklərin 10%-na səbəb olduğu təxmin edilir. 2015-ci ildə 1,1 milyarddan çox insan tütündən istifadə edib, hansı ki, bu davranış kişilər arasında qadınlara nisbətən daha çox idi. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Tütüne Nəzarət Çərçivə Konvensiyası yer kürəsi əhalinin 90%-ni təmsil edən 180 tərəfdaş ölkə tərəfindən təsdiq edilmişdir.

Qlobal xəstəlik və zədələnmələrin təxminən 4,5%-i spirtli içkilərin istifadəsi ilə bağlıdır. Alkoqol nisbətən gənc yaşda insanları öldürən və ya əlil edən travmatik nəticələrə səbəb olur ki, bu da həyatdan uzun illər itirilməsinə, eləcə də əlillik və ölümlərə səbəb olur. Spirtli içkilərin zərərli istifadəsi hər il bütün ölümlərin təxminən 3,8%-nə səbəb olur. Bu ölümlərin yarısından çoxu qaraciyər sirrozu, xərçəng və kardiovaskulyar xəstəliklər də daxil olmaqla, QİX nəticəsində baş verir. Alkoqolun zərərli istifadəsi 15-59 yaşlı kişilərdə ölüm üçün öndə gələn əsas risk faktorudur. 2016-cı ildə spirt istehlakı dünya səviyyəsində 15 yaş və yuxarı yaşda olan əhali arasında adambaşına 6,4 litr təmiz spirt olub, bu rəqəm isə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı regionları arasında əhəmiyyətli fərqlənir.

Meyvə və tərəvəzlərin aşağı istehlakı kardiovaskulyar xəstəliklər, mədə və kolorektal xərçənglərin yaranması üçün daha yüksək risk yaradır. Duz istehlakının yüksək səviyyədə olması yüksək qan təzyiqi və kardiovaskulyar xəstəliklərin yaranma riskinin əhəmiyyətli göstəricisidir. Doymuş yağ və trans yağın yüksək istehlakı ürək xəstəliyi və infarktın yaranma riskinin artması ilə əlaqəlidir .

Fiziki cəhətdən qeyri-fəal insanlar bütün səbəblərdən baş verən ölümlər üçün 20-30% artmış riskə malikdirlər. Yüksək bədən kütlə indeksi (BKİ) ürək xəstəliyi, insult, diabet və müəyyən xərçəng növlərin riskini artırır.

Yüksək qan təzyiqi qlobal xəstəlik yükü üçün aparıcı risk faktorudur. Hər il ürək-damar xəstəliyi hadisələrindən təxminən 17 milyon illik ölümün yarısından çoxunun - 9,4 milyon ölümün bu səbəbdən baş verdiyi təxmin edilir. Qanda xolesterinin yüksəlməsi hər il 2,6 milyon insanın ölümünə səbəb olduğu təxmin edilir. Hər ikisi də kardiovaskulyar xəstəliklər və insult üçün əsas risk faktorlarıdır.

Azərbaycan Respublikasında QİX yükü

Son dövrlərdə Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən Qeyri-İnfeksiyon Xəstəliklərə dair bir neçə tədqiqat aparılıb: "Azərbaycanda QİX-lərin vəziyyətinin təhlili" (2008), "Azərbaycanda QİX-lərin iqtisadi təsiri" (2009), "Qlobal Gənclik Tütün Araşdırması" (GYTS -2011), "Qlobal Gənclik Tütün Araşdırması" (GYTS-2017), "QİX-in Risk Faktorlarına dair Milli Araşdırma" (2011), "Azərbaycanda QİX-in Risk Faktorlarının Araşdırılması" (2016) və ÜST-nin Tütünə nəzarət üzrə Çərçivə Konvensiyasının tələblərinə uyğun olaraq Azərbaycan qanunvericiliyinin müvafiqliyini qiymətləndirmək üçün müqayisəli analiz (2015-ci ildə keçirilmiş, 2016-cı ildə yenilənmiş). Bundan başqa, 2006 və 2011-ci illərdə keçirilmiş Azərbaycan Demografik və Sağlamlıq Sorğuları zamanı QİX ilə bağlı bəzi rəqəmlər əldə edilmişdir.

Toplanan məlumatlara görə, əksər ölkələrdə olduğu kimi QİX Azərbaycanda da ölüm və xəstələnmələrin əsas səbəblərindəndir. Bundan əlavə, QİXin əksəriyyətinin yaranmasında əsas risk faktorları olan tütünçəkmə, artıq çəki və qeyri-sağlam qidalanma geniş yayılmışdır. "QİX-in Risk Faktorları üzrə Milli Sorğu" (2011) nəticələrinə görə böyüklərin 62,7%-i QİX-in inkişaf etməsi üçün ən azı 1-2 risk faktoruna malikdir, 32,4%-də isə üç və ya daha çox faktor mövcuddur. Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2016-cı ilin sonu etibarilə aşağıdakı altı xəstəlik Azərbaycanda baş verən ölüm hallarının əsas səbəbləridir:

1. Ürək-damar sisteminin xəstəlikləri - 34 093 (60%)
2. Neoplazmalar / Xərçənglər - 8 252 (15%)
3. Həzm sisteminin xəstəlikləri - 2 794 (5%)

4. Yaralanma, zəhərlənmə və müəyyən xarici səbəblərin digər nəticələri - 2 731 (5%)
5. Endokrin sistem xəstəlikləri, diabet və qidalanma çatışmazlığı (malnutrisya) daxil olmaqla - 1 433 (2,5%)
6. Tənəffüs sisteminin xəstəlikləri - 1 815 (3.2%)

Bu xəstəliklərin əksəriyyəti tütün istifadəsi, həddindən artıq alkoqol istehlakı, qeyri-sağlam qidalanma və fiziki hərəkətsizlik kimi ümumi qarşısı alına bilən risk faktorları ilə əlaqədardır.

İndi Azərbaycanda 2015-ci ilin dekabrında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında 2015-2020-ci illər üzrə qeyri-infeksiyon xəstəliklərin qarşısının alınması və nəzarətinə dair Milli Strategiya" tətbiq olunur. Milli QİX strategiyasının əsas məqsədi "QİX-in qarşısının alınması və nəzarəti üzrə Avropa strategiyası" və "QİX-in qarşısının alınması və nəzarətinə dair Qlobal Strategiyanın Fəaliyyət Planı" na əsaslanaraq erkən ölümün qarşısının alınması, yerli əhalinin həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və ömrünün uzadılması, ölkənin əmək resurslarının və iqtisadi potensialının gücləndirilməsidir. QİX strategiyasının həyata keçirilməsi Azərbaycan Respublikası Prezidenti 2012-ci ildə təsdiq etdiyi "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" İnkişaf Konsepsiyasına daxil edilmiş prioritet vəzifələrdən biridir.

Risk amillərinin azaldılmasındakı səylərin davamı olaraq, Azərbaycan Respublikasının "Tütün istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında" yeni qanunu 2017-ci ilin dekabrında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təsdiq edilmişdir. Yeni qanun tütünə nəzarət, o cümlədən tütündən azad ictimai yerlərin yaradılması, tütün reklamı, təşviqatı və sponsorluğun qadağan edilməsini də əhatə edir. Bu cür geniş qanun layihəsinin qəbul edilməsi insanları ikincili tütün tüstüsünün təsirindən qorumaq üçün həyata keçiriləcək mühüm tədbirlər də daxil olmaqla Azərbaycanda tütünə nəzarətin gücləndirilməsinə səbəb olacaqdır. Bundan əlavə, yeni qanun layihəsi qəbul edildikdən sonra baş verəcək müsbət dəyişikliklərin Azərbaycanda tütünlə bağlı bütün qanunlara təsir edəcəyi gözlənilir.

Azərbaycan Respublikasında QİX-in risk faktorlarının yayılması

Tütünçəkmə hələ də Azərbaycan cəmiyyəti üçün problemdir. Azərbaycanda siqaret çəkən kişilər çoxdur, qadınlar və uşaqlar isə əsasən ikincili tütünçəkməyə məruz qalırlar. Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatlarına əsasən, kişilər (15+) arasında siqaret çəkmənin yayılması 35,5%-dir .

Azərbaycanda tütünə nəzarət sahəsində irəliləyişlərin monitorinqi üçün bir sıra milli sorğular aparılmışdır. Azərbaycanda QİX-in 2011-ci ildəki sorğusunun (18 yaş və yuxarı) nəticələri göstərir ki, siqaretdən istifadənin yayılması, ümumilikdə 22,9% təşkil edir. Bu yayılma nisbəti kişilər (48.7%) arasında qadınlardan (0,5%) daha yüksək idi, qadın respondentlərin qeyri-dəqiq məlumat verməsinin mümkünlüyü istisna edilə bilməz. Ən çox hallarda kişilərin (55.0%) iş yerlərində və qadınların (40.2%) evlərdə tütün tüstüsünün təsirinə məruz qaldıqları aşkar edilmişdir.

GYTS-2016 (13-15 yaş) məlumatları göstərir ki, 10%-dən çox şagird nə vaxtsa siqaret çəkib, oğlanlar arasında nəticələr daha yüksək idi. Cari tütün istifadəsi dərəcəsi aşağı idi - 7.3%. 10 şagirddən təxminən 3-ü başqalarının siqaret çəkdiyi evlərdə yaşayır və

şagirdlərin 40,8%-i qapalı ictimai yerlərdə tütün tüstüsünün təsirinə məruz qalır (2011-ci ildə 27,3%).

NCD 2011 sorğusuna gəldikdə, Azərbaycanda böyüklərdən 14,3%-in spirtli içkilərin mütamadi istifadəçiləri olduğu görünür . 2006-cı ildə aparılmış DHS-in nəticələri göstərir ki, 15-59 yaşlı kişilərin 40%-i müsahibədən əvvəl ayda ən azı bir spirtli içki qəbul etmişdir.

Azərbaycan bol tərəvəz və meyvələrlə məşur olduğuna baxmayaraq, insanların 40%-dən çoxu bu məhsulları gündəlik istehlak etmir. Əhalinin əksəriyyəti (84,9%) yaş və cins qrupları arasında heç bir fərqlilik göstərmədən DST tərəfindən tövsiyə olunan gündəlik normadan daha az tərəvəz və meyvə istehlak edir.

Azərbaycanda xronik qeyri-infeksiyon xəstəliklər üçün risk faktorlarının Milli Araşdırmasının nəticələrinə əsasən (2011-ci ildə) bədən kütləsi indeksinin (BKİ) orta göstəricisi 27.0 idi, kişilərə nisbətən qadınlarda BKİ daha yüksək idi (27.6 və 26.5). Artıq çəkili və piylənmə kimi təsnif edilən respondentlərin nisbəti müvafiq olaraq 35,8% və 21,9% təşkil etmişdir. Piylənmə qadınlar arasında kişilərdən daha çox yayılmışdır (27.2% və 16.4%).

Sorğunun nəticələrinə görə Azərbaycanda geniş yayılmış risk faktorları yüksək qan təzyiqidir. Bu, işemiya, miokard infarktı, kəskin koronar sindrom, ürək çatışmazlığı, iflic, böyrək xəstəliyi və periferik damar xəstəliyi kimi ürək-damar xəstəlikləri üçün ən əhəmiyyətli dəyişən risk faktorlarından biridir. Ümumilikdə 2000 respondentdən 872-də yüksək qan təzyiqi var idi və ya onlar hipertenziya üçün dərman istifadə edirdi. Onlardan 7,5%-i dərman istifadə edib qan təzyiqini nəzarət altında saxlayırdı, 34,6%-i qan təzyiqi qalxanda dərman qəbul edirdi və beləliklə qan təzyiqi nəzarət altında deyildi və nəhayət 57,9% anti-hipertenziv dərmanlardan heç birisini qəbul etmirdi və onların qan təzyiqi nəzarət altında deyildi. Qadınların təxminən yarısı dərman istifadə edirdi, halbuki kişilərin üçdə birisi müalicə alırdı. Ölkədə xəstəliklərin yükünə təsir edən bu risk faktorlarının yayılması və artımını nəzərə almaqla, onların milli və regional səviyyədə meylini təhlil etmək lazımdır.

SORĞUNUN MƏQSƏDİ VƏ HƏDƏFLƏRİ

Sorğunun məqsədi

İkinci milli sorğunun məqsədi ÜST-nin təsdiq edilmiş metodlarından istifadə edərək, Azərbaycan əhalisi arasında QİX səbəblərinin və risk faktorlarının yayılmasının, mövcud vəziyyətinin və gələcək tendensiyalarının qiymətləndirilməsi ilə müasir məlumatların əldə edib təqdim olunmasıdır.

Sorğunun hədəfləri

Sorğunun hədəfləri aşağıdakılardır:

- Azərbaycanda 18-69 yaşlar aralığında olan əhali arasında risk faktorlarının mövcud səviyyələrini və QİX-lərə səbəb olan davranış risk faktorlarının yayılmasını əldə etmək

- Cinslər, yaşayış yerləri və yaş qrupları arasında risk faktorlarının yayılmasının fərqi müəyyən etmək
- Milli və global fəaliyyət planlarının həyata keçirilməsində irəliləyişi qiymətləndirmək
- QİX-in risk faktorlarının tendensiyalarının istiqamətini və böyüklüyünü izləmək
- QİX strategiyasının, siyasətinin və proqram müdaxilələrinin planlaşdırılması və qiymətləndirilməsini dəstəkləmək

Sorğunun əsaslandırılması

Azərbaycan Respublikasında risk faktorlarını müşahidə etmək üçün daimi monitoring sistemi mövcud deyil və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinin mövcud statistika məlumatları parçalanmış və systemsizdir. Müvafiq məlumatları əldə etmək məqsədilə, Azərbaycan Respublikasında milli səviyyədə ilk ÜST STEPS tədqiqatı 2011-ci ildə aparılmışdır. Bu milli tədqiqatın nəticələri QİX üzrə Milli Strategiyanın və ölkədə QİX-in müşahidə sisteminin inkişaf etdirilməsinə dair sübutları təmin etmişdir. 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi QİX Strategiyasının icra planına uyğun olaraq "Azərbaycanda QİX-in risk amillərinin tədqiqi"ni həyata keçirmişdir. Bu sorğuda STEPS metodologiyası qismən istifadə edilmişdir.

Milli səviyyədə 2017-ci ildə keçirilmiş ÜST STEPS sorğusu Azərbaycanda ÜST STEPS metodologiyasının istifadəsi ilə keçirilmiş ikinci sorğu idi. Bu tədqiqat əgər varsa, QİX-in davranış risk faktorlarının yayılmasının müqayisə edilməsi və onlarla əlaqəli siyasətdə dəyişikliklərin müəyyən edilməsi üçün imkan yaradır.

Sorğu dünya səviyyəsində müxtəlif ölkələrdə QİX üçün risk faktorlarının yayılmasına dair müqayisəli məlumat verən ÜST metodologiyasına uyğun olaraq aparılmışdır.

SORĞUNUN METODOLOGİYASI

Steps yanaşması

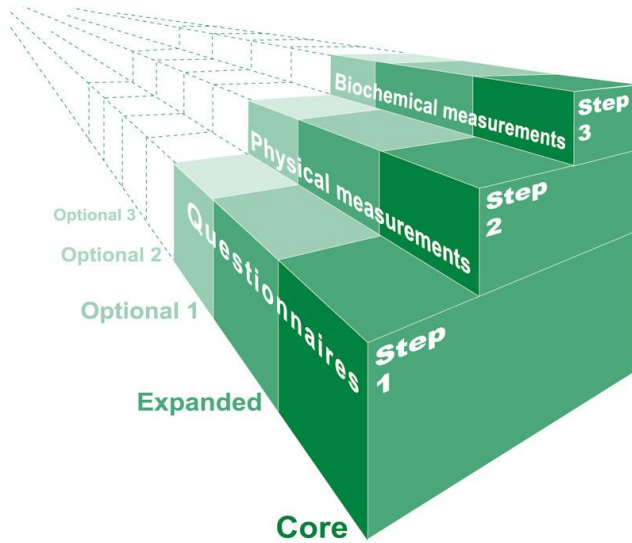
Sorğuda QİX-in riskli amillərinin müşahidəsi üçün ÜST tərəfindən təklif edilən STEPS yanaşması istifadə olunmuşdur. Bu yanaşma QİX-in risk faktorları üzrə məlumatların toplanmasının üç ardıcıl mərhələsinə əsaslanır.

Hər bir addım üç ana kateqoriyaya bölünən xüsusi bir məlumat toplusundan ibarətdir: əsas maddələr, genişləndirilmiş maddələr və seçimə əsaslanan maddələr. Əsas maddələr üzrə məlumatlar hər hansı bir ölkədə toplanmalıdır. Genişləndirilmiş maddələr və seçimə əsaslanan maddələr insan resursları, logistika və maliyyə məhdudiyyətlərindən asılı olaraq toplanır.

Tədqiqatın birinci addımı əsas demografik məlumatlar, tütün istifadəsi, spirtli içkilərin istehlakı, meyvə və tərəvəzlərin istehlakı, duzun istehlakı, fiziki aktivlik, yüksək qan təzyiqi, diabet tarixi, yüksəlmiş ümumi xolesterin miqdarı və ürək-damar xəstəlikləri, həyat tərzi məsləhətləri və uşaqlıq xərçəngi skriningi haqqında olan məlumatları əhatə edir.

İkinci addıma aşağıdakı fiziki müayinələr daxildir: qan təzyiqi, boy, çəki və bel dairəsi.

Üçüncü addıma aşağıdakı biokimyəvi müayinələr daxildir: qanda acqarına şəkərin, ümumi xolesterin və sidikdə natrium və kreatinin miqdarı.

ÜST-nin STEPS tədqiqatı eSTEPS kimi bir proqram paketinə və elektron formatda məlumat daxil etmək üçün xüsusi vasitələr dəstinə malikdir. Bu metod bir sıra mühüm üstünlüklərə malikdir: heç bir kağız formaları lazım deyil, quraşdırılmış diapazon çekləri və məlumatların toplanmasının müəyyən axını, təhlil üçün datasetin daha sadə hazırlanması. Resurs məhdudiyətləri nəzərə alınmaqla, STEPS tədqiqatının beş ildən bir aparılması və beləliklə, müəyyən risk faktorları üzrə müşahidə sisteminin yaradılması məsləhət görülür

Nümunə alma proseduru

Araşdırmaya, ümumilikdə 2880 nəfər qatılıb. STEPS tədqiqatının yaş qrupları Qlobal Xəstəlik Yüku (QXY) yaş qruplarına əsaslanırdı. Hər bir cins arasında 2 yaş qrupu var idi: 18-44 və 45-69 yaşlılar (1).

Nümunə ölçüsü aşağıdakı formula istifadə olunaraq hesablanmışdır:

$$n = Z^2 \frac{P(1-P)}{e^2}$$

Z - 95% etibarlıq intervalı üçün ehtimal dəyəri (1.96)

P - risk faktorlarının təxmin edilən yayılması (0.5)

e - səhv payı (0.05)

Hesablamada nümunə ölçüsü $n = 384$ ilə nəticələndi.

Daha sonra nümunə ölçüsü kompleks STEPS tədqiqatlarının əksəriyyəti üçün tövsiyə olunan 1,5 dəyəri ilə dizayn effekti üçün tənzimlənmişdir.

$$n = 384 * 1.5 = 576$$

Əlavə olaraq, nümunə ölçüsü sadəcə onların sayları ilə vurularaq STEPS tədqiqatında istifadə edilən dörd yaş qrupu üçün tənzimləndi. $n = 576 * 4 = 2304$.

Həmçinin nümunə ölçüsü onun təklif olunan gözlənilən cavab dərəcəsinin 80%-ə bölünərək gözlənilən cavabsızlıq üçün tənzimlənmiş, beləliklə, son nümunə ölçüsünü əldə edilmişdir. $n = 2304 / 0.8 = 2880$.

Tədqiqatda strukturlaşdırılmış üç mərhələli seçim dizaynından istifadə edilmişdir. Naxçıvan Muxtar Respublikası və işğal olunmuş ərazilər istisna olmaqla, Azərbaycanın bütün iqtisadi rayonlarında əsas nümunə vahidləri (klasterlər) mütənasib olaraq seçilmişdir. STEPS sorğusu Mərkəzi Seçki Komissiyasının məlumat bazasından istifadə etmişdir.

İlkin mərhələdə ehtiyatın mövcudluğuna əsasən verilənlər bazasından vahid (klaster) ölçüsünə mütənasiblik ehtimalı ilə 240 klaster seçilmişdir. 135 klaster (vahid) şəhər ərazilərini və 105 klaster kənd yerlərini təmsil etmişdir.

İkinci mərhələdə sadə təsadüfi seçmə üsulu ilə hər bir klasterdə ikincili seçim bölmələri (ev təsərrüfatları) seçilmişdir. Hər bir klasterdə seçilmiş ev təsərrüfatlarının sayı 12 idi.

Üçüncü mərhələdə sadə təsadüfi seçmə üsulu ilə hər bir evdə üçüncü seçmə vahidi (fərdlər) seçilmişdir. Hər bir evdə yalnız bir nəfər seçilib.

Nümunə vəsait strukturu aşağıda verilmişdir:

240 klaster x 12 ev x 1 fərd = 2880 fərd.

Anket nəticələrinin keyfiyyətini artırmaq üçün məlumatlar seçmə ehtimalı (nümunə çəki) və nümunə əhali və hədəf populyasiya (əhali çəkisi) arasında fərqlər üçün uyğunlaşdırılmışdır.

İqtisadi rayona görə STEPS nümunəsi

N	İqtisadi rayon	# Ev təsərrüfatları (min)	# Klasterlər	# Nümunə içində evlər
1	Bakı	517.4	64	768
2	Abşeron	120.9	17	204
3	Gəncə-Qazax	261.7	35	420
4	Şəki-Zaqatala	132.3	16	192
5	Lənkəran	164	24	288
6	Quba-Xaçmaz	110.5	14	168
7	Aran	389.7	55	660
8	Yuxarı-Qarabağ	95.1	7	84
9	Dağlıq Şirvan	60.1	8	96
Ümumi :		1851.7	240	2880

Araşdırma 2017-ci ilin may ayından 2018-ci ilin mart ayına qədər aparılmışdır. Məlumat 24 Avqust 2017 - 24 oktyabr 2017-ci ilin iki ayı ərzində toplanmışdır. Cavab verilmə səviyyəsi 97.3% (2801 respondent) olmuşdur.

Alətlər və məlumatların toplanması

Məlumatların toplanılması üçün QİX-in risk faktorlarının müşahidəsi ÜST STEPS aləti istifadə etmişdir. STEP 1 bütün əsasları, eləcə də genişlənmiş maddələri əhatə edir. STEP 2 də həmçinin bütün əsasları və genişləndirilmiş maddələri əhatə etmişdir. STEP 3 bütün əsas müayinələri və trigliseridlərin ölçülməsini əhatə etmişdir. Bundan əlavə, "Tütün Siyasəti", "Zorakılıq və Yaralanma" və "Ruh Sağlamlığı/İntihar" seçim modulları da sorğuya əlavə edilərək Azərbaycan dilinə tərcümə edilmişdir.

STEP 1 demoqrafik məlumat və davranış ölçülərini topladı. Müvafiq olaraq anketə tütündən istifadə, alkoqol istehlakı, qidalanma, duzdan istifadə, fiziki aktivlik, yüksək qan təzyiqi tarixi, diabet tarixi, yüksək ümumi xolesterin miqdarının tarixi, ürək-damar xəstəliklərinin tarixi, həyat təzi məsləhətləri və uşaqlıq xərcəngi skriningi (yalnız qadınlar üçün) haqqında məlumatlar da daxil edildi.

STEP 2 fiziki müayinələri topladı. Bunlara qan təzyiqi, boy və çəki, bel, çanaq çevrəsi və ürək döyüntüləri daxildir.

STEP 3 biokimyəvi müayinələri topladı. Buraya qanda qlükoza, qan lipidləri, sidikdə natrium və kreatinin, eləcə də trigliseridlərin miqdarı daxildir.

Mütəxəssislər tütündən istifadə, spirt istehlakı və qidalanma ilə bağlı suallar verərkən yerli kontekstə uyğunlaşdırılmış kartlardan istifadə edirdilər. Tipik yerli tütün məhsullarının təsvir edilməsi üçün altı şou kartı, ümumi spirtli içkilərin istehlakının təsvir edilməsi üçün üç şou kartı və meyvələrin, tərəvəzlərin və meyvə şirələrinin nümunələri ilə birlikdə təsvir edilməsi üçün altı şou kartı hazırlamışdır.

STEP 1 və STEP 2 üçün məlumatlar ev şəraitində toplanmışdır. Bölgə icra hakimiyyəti orqanlarının əməkdaşları araşdırma qruplarına ev təsərrüfatlarının müəyyən olunmasında və ilkin ünsiyyətin qurulmasında köməkçi personal ayırmışdılar. Sorğu zamanı həmçinin intervüyerlər sidik konteyneri ilə birgə sidik nümunəsinin götürülməsi haqqında tədqiqat iştirakçısına təlimlər veriblər. Sidikdə natrium və kreatinin istisna olmaqla, STEP 3 biokimyəvi müayinələr, sorğu iştirakçılarının növbəti səhər ziyarət etdiyi spesifik olaraq təyin olunmuş tibb məntəqəsində aparılırdı. Uzaq kəndlərdə araşdırma qrupu sabahkı günü səhər saatlarında sidikdə natrium və kreatinin istisna olmaqla, biokimyəvi müayinələr aparmaq üçün iştirakçını təkrarən ev şəraitində ziyarət edirdi. Sidikdə natrium və kreatinin istisna olmaqla, biokimyəvi analizlərin nəticələri planşet qeydə alınırıdı. Sidik nümunələri EuroLab şirkəti tərəfindən mərkəzləşdirilmiş şəkildə təhlil edilmişdir. İmzalanmış müqaviləyə əsasən şirkət sidik nümunələrinin çatdırılması və onların təhlili üçün məsuliyyət daşıyırdı. EuroLab şirkəti sidik nümunələrinin analizlərinin nəticələrini ayrı-ayrılıqda verilənlər bazasına yazdı. Bu verilənlər bazası bütün analizlər başa çatdıqdan sonra sorğu məlumat bazasına birləşdirildi. Birləşmə hər bir iştirakçı üçün unikal olan QR koduna əsaslanaraq həyata keçirildi.

Hər bir sorğuda iştirak edən qrup ÜST tərəfindən verilən STEPS proqram paketi ilə təchiz olunmuş SAMSUNG Galaxy Tab 4 OS8 tableti ilə təmin olunmuşdu. Proqramda təstiq və keçid nümunələri quraşdırılmış və sorğu məlumatlarını qeyd etmək üçün istifadə edilmişdir. İştirakçını tanımaq üçün hər birisi üçün məlumat bazasında QR kodu ilə təyin edilmişdir. Anket məlumatları ÜST tərəfindən verilən uzaq serverdə yığılmışdır.

Sahə işlərinin monitorinqi və məlumatların toplanması prosesinin asanlaşdırılması üçün dörd nəzarətçi təyin edilmişdir. Məlumat toplanması prosesi daim bazada izlənirdi. Geoloji yerləşdirmə vasitəsi xüsusi ev ünvanlarına qədər monitorinq aparmağa imkan verdi. Sahə işlərinin gedişatı haqqında məlumat bütün maraqlı təşkilatlarla paylaşıldı.

Məlumatların yüklənməsi və təhlil edilməsi

ÜST ekspertləri məlumatların təhlili və hesabatlılığına cavabdeh olan İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin komandası üçün məlumat təhlili üzrə təlim keçirmişlər. Təlim 12-16 dekabr 2017-ci ildə baş tutmuşdur.

Məlumatların təmizlənməsi ÜST-nin tövsiyələrinə uyğun olaraq həyata keçirilmişdir. Əsasən dublikat qeydlərin istisna edilməsinə yönəldilmişdir. Bu problem kənd ərazilərində qeyri-sabit internet səbəbindən baş vermişdir.

Verilənlər bazası ÜST ekspertləri tərəfindən təsdiq edildikdən sonra o, Excel formatına keçirilmişdir. Hər bir STEP üçün məlumat verən üç ayrılmış excel faylları var idi. Faylların üçü də analiz üçün son məlumat bazasını təşkil etmək məqsədilə birləşdirildi. Nəticələr müvafiq olaraq 95% etibarlılıq intervalı ilə vasitələr və ya faizlərlə hesablanmışdır.

Analizlər Epi Info versiyası 3.5.3 proqram paketindən istifadə edilərək hazırlanmışdır.

Etik dəyər

Müsahibə götürən – intervüyer, məlumatların toplanmasından əvvəl sorğu iştirakçıları ilə məlumatlı razılığa gəlməli idi. İştirakçılar tərəfindən imzalanması üçün iki razılıq forması var idi. Biri STEP 1 və STEP 2, digəri isə STEP 3 üçün idi. Bütün imzalanmış formalar İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin arxivində saxlanılır. Arxivə giriş yalnız səlahiyyətli heyət ilə məhdudlaşır.

SORĞUNUN NƏTİCƏLƏRİ

Demoqrafik göstəricilər

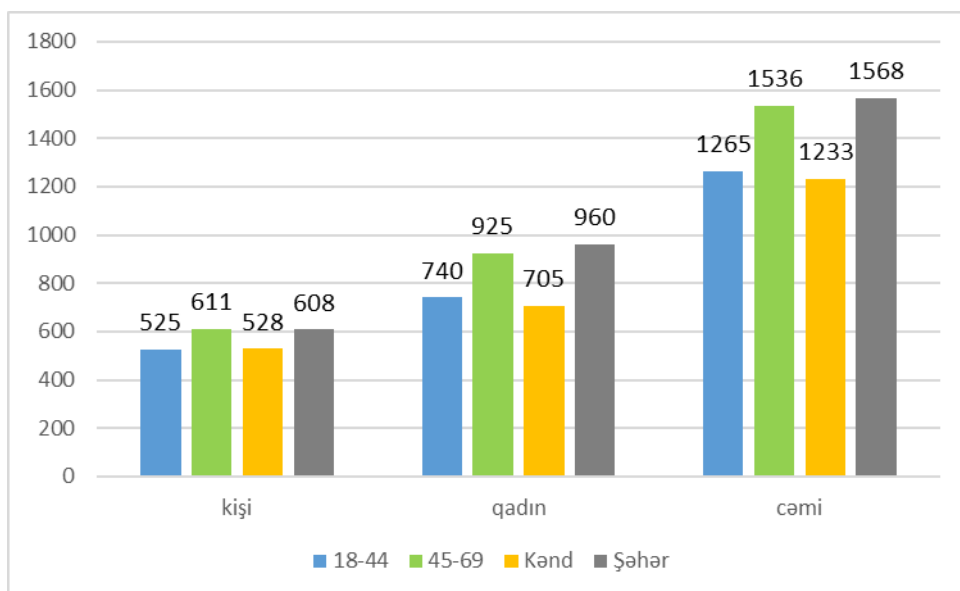
Tədqiqatın hesabatının bu fəslində sorğu respondentlərinin yaşı, cinsi, təhsili, ailə vəziyyəti, etnik mənsubiyyəti, peşəsi, hazırkı gəlirləri kimi demoqrafik göstəriciləri üzrə toplanan məlumatlar və onların analiz nəticələri təqdim olunur.

Cədvəl 1-də iştirakçıların cins və yaş qrupları üzrə paylanması təqdim edilir. Sorğu əhalisi Azərbaycan Respublikasının bütün inzibati ərazilərindən olan 18-69 yaşlardakı 2801 respondentdən ibarətdir. Naxçıvan Muxtar Respublikası və işğal olunmuş ərazilər sorğuda iştirak etməmişdir. Ümumilikdə qadın respondentlərin nisbəti kişilərdən yüksəkdir (müvafiq olaraq, 59,4% və 40,6%). 2801 respondentdən 1136-sı kişi, 1665-i qadın idi. Yaş qrupuna görə, 45% 18-44 yaş qrupunda (1265 nəfər), 55% isə 45-69 yaş (1536 nəfər) qrupunda idi (Cədvəl 1). Yaşayış yeri baxımından 1568 nəfər şəhər ərazilərindən (56%) və 1233 nəfər kənd ərazilərindən (44%) (Şəkil 1) olmuşdur.

CƏDVƏL 1. RESPONDENTLƏRİN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ BÖLGÜSÜ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər		Qadınlar		Hər iki cins üzrə	
	n	%	n	%	n	%
18-44	525	41.5	740	58.5	1265	100
45-69	611	39.8	925	60.2	1536	100
18-69	1136	40.6	1665	59.4	2801	100

ŞƏKİL 1. RESPONDENTLƏRİN YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERİ ÜZRƏ BÖLGÜSÜ

Bütün respondentlərin 92,8%-i azərbaycanlı, 3,1%-i talış, 2,1%-i ləzgi, 2%-i digər etnik qruplardan idi. Araşdırma əhalisinin 73,5%-i evli, 13,3%-i heç vaxt evlənmemiş, 9,4%-i dul, 2,0%-i boşanmış, 0,3%-i vətəndaş nikahında olmuş və 1,5%-i ayrılmışdır. Heç vaxt evlənmemiş respondentlərin nisbəti kişilər arasında (16,2%) qadınlardan daha yüksəkdir (11,3%). Boşanmış insanların nisbəti qadınlar arasında (2,9%) kişilərdən

(0,8%) demək olar ki, 3,6 dəfə, dul insanların nisbəti isə qadınlar (13,5%) arasında isə kişilərdən (3,4%) 4 dəfə çoxdur (Cədvəl 2).

CƏDVƏL 2 . RESPONDENTLƏRİN AİLƏ VƏZİYYƏTİNİN YAŞ VƏ CİNSLƏR ÜZRƏ BÖLGÜSÜ

Cins	N	% Heç vaxt evlənmemiş olanlar	% Hazırda evli olanlar	% Ayrılanlar	% Boşanmışlar	% Dul olanlar	% vətəndaş nikahında olanlar
Kişilər	1120	16.2	78.7	0.7	0.8	3.4	0.3
Qadınlar	1639	11.3	69.9	2.0	2.9	13.5	0.3
Hər iki cins üzrə	2759	13.3	73.5	1.5	2.0	9.4	0.3

Təhsildə sərf edilən illərin orta hesabla sayı 11,6 il olmuşdur. Eyni zamanda bu rəqəm kişilər arasında qadınlardan daha çoxdur (müvafiq olaraq 12,1 və 11,2) (Cədvəl 3). Daha böyük yaş qrupları (45-69) ilə müqayisədə gənc yaş qrupu (18-44) arasında təhsil müddəti (11,7 və 11,4) bir qədər daha çox olmuşdur.

CƏDVƏL 3 . TƏHSİL İLLƏRİNİN ORTA SAYININ YAŞ VƏ CİNSLƏR ÜZRƏ BÖLGÜSÜ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər		Qadınlar		Hər iki cins üzrə	
	n	Orta say	n	Orta say	n	Orta say
18-44	525	12.0	740	11.5	1265	11.7
45-69	611	12.1	923	11.0	1534	11.4
18-69	1136	12.1	1663	11.2	2799	11.6

Respondentlərin 42,8%-i kollec/universitet bitirdiyini qeyd etmişdir. Heç bir rəsmi məktəbə getməmiş qadın respondentlərin nisbəti kişi respondentlər ilə müqayisədə daha böyük idi (müvafiq olaraq 0,8%-ə qarşı 0,4%). Təhsil səviyyəsinin cinslər üzrə müqayisəsinə əsasən kişilər arasında bir universitet və ya diplomdansonrakı təhsil dərəcəsi alması ehtimalı daha çox, qadınlar arasında isə ibtidai təhsili və ya orta məktəbi bitirmə nisbəti daha çox idi. Maraqlıdır ki, kollec/universitet təhsilli insanların ən böyük nisbəti 45-69 yaş qrupunda müşahidə olunmuşdur və bu tapıntı hər iki cins üçün uyğun idi (bax: Əlavə 4).

CƏDVƏL 4 . ALI TƏHSİL SƏVIYYƏSİNİN CİNSLƏR ÜZRƏ BÖLGÜSÜ

Cins	n	% rəsmi təhsil olmayanlar	% ibtidai təhsildən daha az	% ibtidai təhsil tamamlayanlar	% 9 illik təhsil tamamlayanlar	% 11 illik təhsil tamamlayanlar	% Kollec / Universitet bitirənlər	% aspirantura dərəcəsinə bitirənlər
Kişilər	1136	0.4	0.1	0.8	8.8	38.8	49.2	1.8
Qadınlar	1663	0.8	0.8	3.1	12.3	43.4	38.4	1.2
Hər iki cins üzrə	2799	0.7	0.5	2.2	10.9	41.5	42.8	1.5

Sorğunun nəticələri göstərir ki, respondentlərin yarıdan azı (42,5%) işləyirdi. İşləyən kişilərin sayı qadınlardan təxminən iki dəfə çox idi (müvafiq olaraq 60,9% - 29,9%). Respondentlərin yalnız 22,1%-i dövlət işçisi idi, 13,9%-i qeyri hökumət təşkilatların işçisi idi və 6,5%-i özəl (fərdi) işləyənlər idi. Qadın respondentlərin 42%-i evdar qadın idi.

CƏDVƏL 5. CİNSLƏR ÜZRƏ MƏŞĞULLUQ VƏZİYYƏTİ

Cinslər	n	% Dövlət işçisi olanlar	% Qeyri dövlət təşkilatların işçisi olanlar	% Fərdi çalışanlar	% Ödənişsiz
Kişilər	1128	21.5	25.6	13.8	39.1
Qadınlar	1651	22.6	5.8	1.5	70.1
18-69	2779	22.1	13.9	6.5	57.5

Hər altı respondentdən biri işləməyə qadir olsa da, işsiz idi. Bu şəxslərin payı kişilər arasında qadınlardan iki dəfə daha çoxdur (23.0% - 11.4%) və bu nisbət yaşla azalırdı (Əlavə 4-ə bax). Ödənişsiz (pulsuz işləyən) və işsiz respondentlərin 57,5%-i təqaüdcü, 13,9%-i isə tələbə idi.

CƏDVƏL 6. ÖDƏNİŞSİZ İŞLƏYƏNLƏR VƏ İŞSİZLƏRİN CİNSLƏR ÜZRƏ BÖLGÜSÜ

Cinslər	n	% ödənişsiz işləyən	% tələbə	% evdar	% təqaüdcü
Kişilər	1128	21.5	25.6	13.8	39.1
Qadınlar	1651	22.6	5.8	1.5	70.1
18-69	2779	22.1	13.9	6.5	57.5

2801 respondentdən 2246-sı (80.1%) ev təsərrüfatının gəlir problemi ilə bağlı sualına cavab verdi. Əhalinin adambaşına illik orta gəlirləri 1800 manat təşkil etmişdir.

CƏDVƏL 7. ADAMBAŞI İLLİK ORTA GƏLİR

n	Orta gəlir
2246	1800

Tütün istifadəsi

Tütün istifadəsinin ölçülməsi üçün tütünçəkmə və tüstüsüz tütün istifadəsi haqqında respondentlərdən məlumat suallar dəsti verilməklə toplanmışdır. Respondentlər cari siqaret çəkənlərə və siqaret çəkməyənlərə bölünmüşdülər.

Cari siqaret çəkənlər son 30 gün ərzində hər hansı bir tütün məhsulunu (məsələn, siqaret, siqar və ya əldə düzəldilmiş tütün) çəkən respondentlər idi. Cari siqaret çəkənlər gündəlik siqaret çəkənlərdən və gündəlik olmayaraq siqaret çəkənlərdən ibarət idi. Gündəlik siqaret çəkənlər hər gün tütün məhsullarını çəkənlər idi; gündəlik olmayaraq tütünçəkmənlər isə tütün məhsullarını hər gün istifadə etməyənlər idi. Siqaret çəkməyənlər heç vaxt siqaret çəkməmiş və əvvəllər siqaret çəkənlərdən ibarət idi; heç vaxt siqaret çəkməyənlər dedikdə tütün məhsullarını heç vaxt istifadə etməmişlərə istinad edərkən, əvvəllər siqaret çəkənlər müəyyən müddət çəkib sonra imtina edənlər idi. Bu cür təsnifat tütündən asılılıq xüsusiyyətlərinin müəyyənləşdirilməsini asanlaşdırır.

Respondentlər arasında bütün tütün məmulatlarından istifadə edən mövcud siqaret çəkənlərin faizi 24,0%-dir (95% CI: 21,9-26,1). Hər iki kişidən biri cari siqaret çəkən idi,

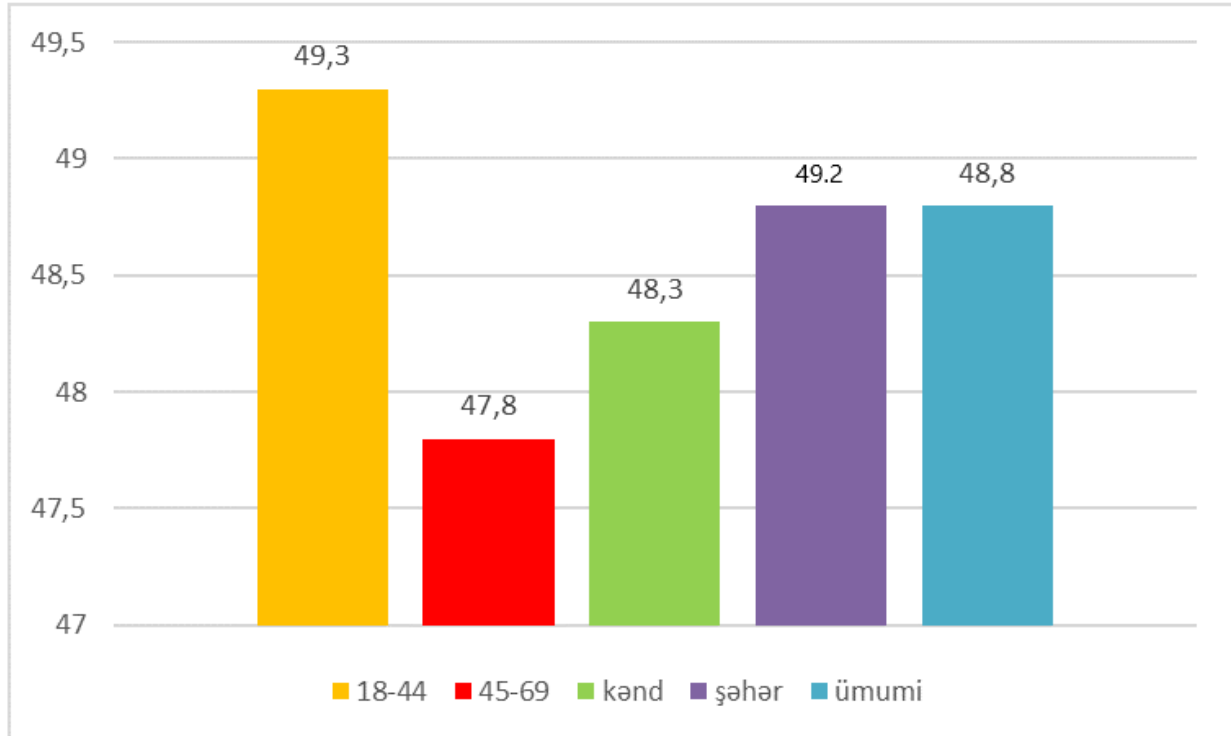
halbuki qadınların yalnız 0.2%-i (4 nəfər) müsahibə zamanı siqaret çəkdiyini bildirmişdir. Qadın respondentlər arasında siqaretdən istifadənin çox aşağı olmasını nəzərə alaraq, bundan sonra siqaretlə bağlı daha ətraflı məlumat yalnız kişilər haqqında veriləcək. Kişilər arasında mövcud siqaret çəkənlərin nisbəti gənc yaş qrupunda (% 49.3, 95% CI: 44.3-54.3) yaşlı yaş qrupundakından (47.8%, 95% CI: 43.3-52.3) daha yüksək idi (Cədvəl 8).

CƏDVƏL 8. CARİ SIQARET ÇƏKƏNLƏRİN YAŞ VƏ CİNSLƏR ÜZRƏ FAİZİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	% cari siqaret çəkənlər	95% CI	n	% cari siqaret çəkənlər	95% CI	n	% cari siqaret çəkənlər	95% CI
18-44	275	49.3	44.3-54.3	740	0.2	0.0-0.4	1265	24.8	22.0-27.6
45-69	282	47.8	43.3-52.3	925	0.3	0.0-0.7	1536	22.7	20.1-25.3
18-69	557	48.8	45.1-52.5	1665	0.2	0.0-0.4	2801	24.0	21.9-26.1

Şəkil 2 şəhər və kənd yerlərində yaşayan kişi siqaret çəkənlərin yaşayış yerindən asılı olaraq az fərqin olduğunu göstərir (49.2%, 95% N: 44.1-54.4% 48.3, 95% CI: 42.8-53.8).

ŞƏKİL 2. CARİ TÛTÛN ÇƏKƏN KİŞİLƏRİN YAŞ VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİNƏ GÖRƏ FAİZİ

Ümumi olaraq 48,8% (95% CI: 45,1-52,5) cari siqaret çəkən kişi olub, bunlardan 47,2%-i (95% CI: 43,5-50,9) gündəlik siqaret çəkən və 1,6%-i (95% CI: 0,8-2,4) gündəlik olmayaraq siqaret çəkənlər olmuşdur. Həmçinin 41,4% (95% CI: 37,6-45,2) heç vaxt

siqaret çəkməmiş və 9,8% (95% CI: 7,9-11,8) əvvəllər siqaret çəkən olmuşdur. Əvvəllər siqaret çəkənlərin sayı yaş qrupları arasında əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndi (Cədvəl 9).

CƏDVƏL 9. KİŞİLƏRİN YAŞA GÖRƏ SİQARETÇƏKMƏ VƏZİYYƏTİ

	n	Cari siqaret çəkənlər				Siqaret çəkməyənlər			
		%Hər gün	95% CI	% Gündəlik olmayan	95% CI	% Əvvəllər siqaret çəkənlər	95% CI	% Heç vaxt siqaret çəkməmişlər	95% CI
18-44	525	47.6	42.6-52.6	1.7	0.6-2.9	6.4	4.2-8.6	44.3	39.2-49.4
45-69	611	46.4	41.9-51.0	1.4	0.4-2.3	16.0	12.7-19.3	36.1	31.6-40.7
18-69	1136	47.2	43.5-50.9	1.6	0.8-2.4	9.8	7.9-11.8	41.4	37.6-45.2

Tədqiqat göstərir ki, kişilər 18.7 (95% CI: 18.3-19.2) yaşdan siqaret çəkməyə başlayıblar. Siqaret çəkməyə başlanmasının yaş ortalaması baxımından kişi yaş qrupları arasında (18-44 və 45-69) heç bir fərqi yox idi (müvafiq olaraq 18.3 ilə 19.4) (Cədvəl 10).

CƏDVƏL 10. SİQARET ÇƏKMƏYƏ BAŞLAMASININ CİNSƏ VƏ YAŞA GÖRƏ YAŞ ORTALAMASI

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	Orta yaş	95% CI	n	Orta yaş	95% CI	n	Orta yaş	95% CI
18-44	261	18.3	17.8-18.9	2	21.0		263	18,3	17,8-18,9
45-69	267	19.4	18.6-20.3	2	15.6		269	19,4	18,6-20,2
18-69	528	18.7	18.3-19.2	4	18.4		532	18,7	18,3-19,2

Cədvəl 11-də göstəriləndiyi kimi gündəlik siqaret çəkənlər arasında ortalama siqaret çəkmə müddəti 20,4 (95% CI: 19,1-21,7) ildir. Yaşlı respondentlərin ortalama müddəti gənc qrupdan daha yüksəkdir (müvafiq olaraq 33,9 ilə 13,1).

CƏDVƏL 11. YAŞA VƏ CİNSƏ GÖRƏ ORTALAMA SİQARET ÇƏKMƏ MÜDDƏTİ

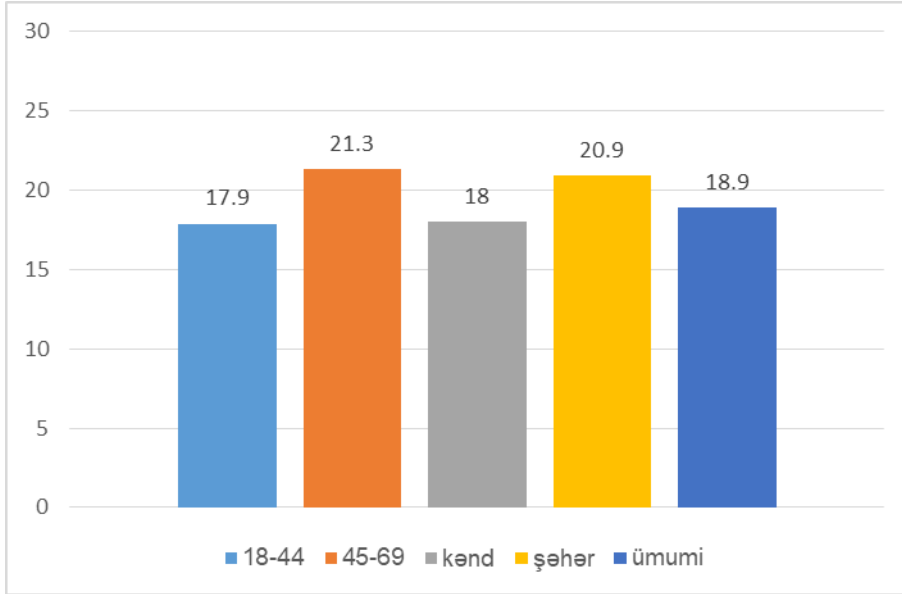
Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	Orta müddət	95% CI	n	Orta müddət	95% CI	n	Orta müddət	95% CI
18-44	261	13,1	12,0-14,2	2	3,8		263	13,1	12,0-14,1
45-69	267	33,9	32,8-34,9	2	34,1		269	33,9	32,8-34,9
18-69	528	20,4	19,1-21,7	4	18,3		532	20,4	19,1-21,7

Gündəlik siqaret çəkən kişilərin 95.1%-i (95% CI: 91,3-98,9) istehsal olunmuş hazır siqaretdən istifadə etdiyini bildirdi.

Müxtəlif məhsullardan istifadə edən siqaret çəkən kişilərin nisbəti aşağıdakı kimidir: istehsal olunan hazır siqaretlər - 94,9%, siqarlar - 5,6%, qəlyan - 4,8%, əldə hazırlanmış siqaretlər - 1,8%, təmbəki boruları 1,8%, başqalar 1,3%.

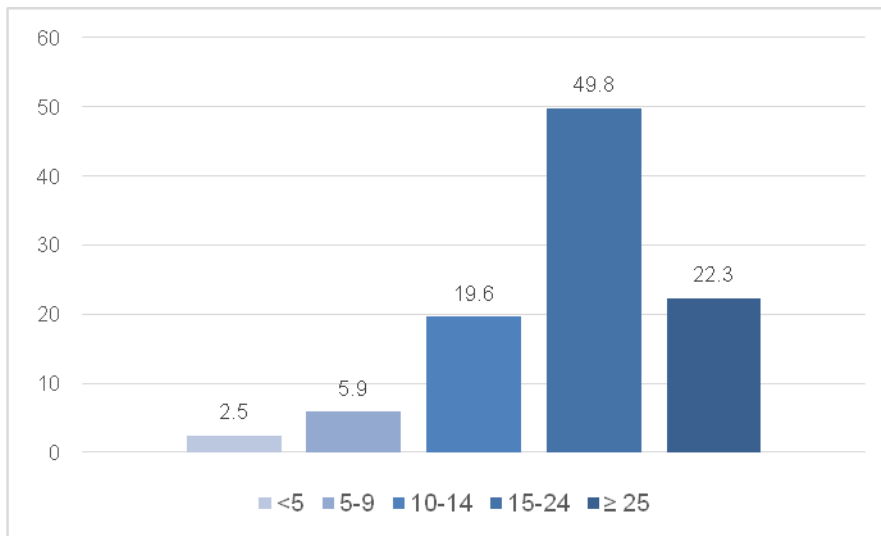
Gündəlik siqaret çəkənlər tərəfindən çəkilən istehsal edilən siqaretlərin gündəlik ortalama sayı bütün yaş qrupları üçün 18.9 (95% CI: 17.6-20.2) idi. Kişilər arasında gündə ən çox siqaret çəkənlər 18-44 yaş qrupu ilə müqayisədə 45-69 yaş aralığında daha yüksək idi (müvafiq olaraq 21.3 və 17.9) (Şəkil 3).

ŞƏKİL 3. KİŞİLƏR ARASINDA İSTEHSAL OLUNMUŞ SIQARETLƏRDƏN İSTİFADƏNİN YAŞ VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİNƏ GÖRƏ ORTALAMA SAYI

Gündəlik siqaret çəkən kişilərin əksəriyyəti (49.8%) gündə 15-24 siqaret çəkirdi (Şəkil 4). 45-69 yaş qrupundakı kişilərin təxminən 1/3-i (31,1%) gündəlik 25 və daha çox siqaret çəkmişdir.

ŞƏKİL 4. HƏR GÜN SIQARET ÇƏKƏN KİŞİLƏRİN İSTEHSAL OLUNMUŞ VƏ YA ƏLDƏ DÜZƏLDİLMİŞ SIQARETLƏRDƏN GÜNDƏLİK İSTİFADƏ FAİZİ

Hal-hazırda siqaret çəkən kişi respondentlərin təxminən yarısı (49,5%, 95% CI: 43,9-55,1) ötən il ərzində siqaret çəkməyi dayandırmağa cəhd etmişdir.

Sorğu nəticələri göstərir ki, son 12 ayda bir həkimə və ya digər tibb işçisinə müraciət edənlərin yalnız 31,2% -nə siqaretdən istifadənin dayandırılması tövsiyə olunmuşdur (Cədvəl 12).

CƏDVƏL 12. HƏKİM TƏRƏFİNDƏN SİQARETDƏN İSTİFADƏNİN DAYANDIRILMASI TÖVSIYƏ OLUNAN CƏRİ SİQARET ÇƏKƏNLƏRİN YAŞ VƏ CİNSƏ GÖRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	% Siqaretdən imtina etmək tövsiyə olunan	95% CI	n	% Siqaretdən imtina etmək tövsiyə olunan	95% CI	n	%= Siqaretdən imtina etmək tövsiyə olunan	95% CI
18-44	160	22,8	14,4-31,1	1	100,0	100,0-100,0	161	23,0	14,7-31,4
45-69	172	46,2	35,0-57,4	2	72,8	36,5-100,0	174	46,5	35,3-57,7
18-69	332	31,2	24,1-38,3	3	82,8	45,0-100,0	335	31,5	24,3-38,7

Bütün kişi respondentlər arasında yalnız 0.2% (95% CI: 0.0-0.5) tütünün tüstüsüz istifadəçiləri olmuşdur. Bütün respondentlərin təxminən 24,9%-i evdə ikincili tütün tüstüsünə məruz qalmışdır. Qəribəsi odur ki, kişilər qadınlara nisbətən daha çox məruz qalırlar (26,5%-ə qarşı 23,3%). Hər iki cins üçün də evdə ikincili tütün tüstüsünə məruz qalma nisbəti yuxarı yaş qruplarına nisbətən gənc yaş qrupundakılarda daha yüksəkdir (26.6%-ə qarşı 22.1) (Cədvəl 13).

CƏDVƏL 13. SON 30 GÜN ƏRZİNDƏ EVDƏ TÜTÜN TÜSTÜSÜNƏ MƏRUZ QALMANIN YAŞ VƏ CİNSƏ GÖRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Məruz qalma	95% CI	n	% Məruz qalma	95% CI	n	% Məruz qalma	95% CI
18-44	525	29,2	23,6-34,8	740	24,0	19,3-28,6	1265	26,6	22,4-30,8
45-69	611	21,8	17,7-25,8	925	22,4	18,4-26,4	1536	22,1	18,9-25,3
18-69	1136	26,5	22,3-30,7	1665	23,3	19,6-27,1	2801	24,9	21,6-28,2

İş yerlərində isə hər iki cinsdən yalnız 18,3% (95% CI: 15,0-21,6) respondent ikincili tütün tüstüsünə məruz qalmışdır. Gözlənilirdi ki kişilər qadınlara nisbətən daha çox məruz qalmışlar (müvafiq olaraq 28,4% və 7,7%). Bütün respondentlər üçün yaş qrupları arasında fərqlər (18-44 və 45-69) nəzərəçarpandır (müvafiq olaraq 19.7%-ə nisbətən 16.0%) (Cədvəl 14).

CƏDVƏL 14. SON 30 GÜN ƏRZİNDƏ İŞ YERİNDƏ TÜTÜN TÜSTÜSÜNƏ MƏRUZ QALMANIN YAŞ VƏ CİNSƏ GÖRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	% Məruz qalma	95% CI	n	% Məruz qalma	95% CI	n	% Məruz qalma	95% CI
18-44	396	29,9	22,8-37,0	519	8,4	5,5-11,2	915	19,7	15,4-23,9
45-69	464	25,7	19,9-31,6	686	6,7	3,8-9,6	1150	16,0	12,3-19,6
18-69	860	28,4	23,0-33,9	1205	7,7	5,5-9,9	2065	18,3	15,0-21,6

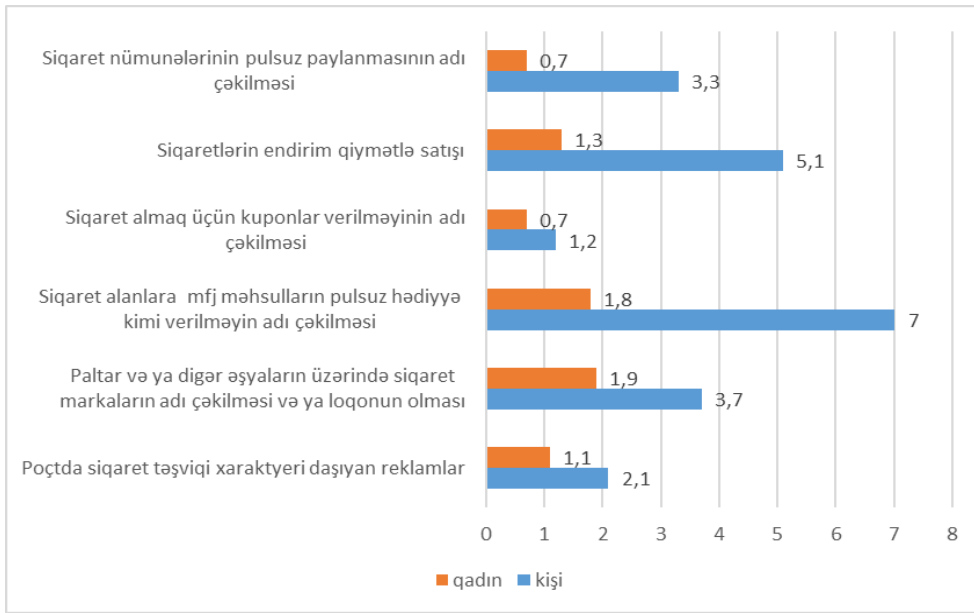
Tütün siyasəti

Tütün siyasəti seçim əsasında olan modullar vasitəsilə qiymətləndirilmişdir. İştirakçılardan siqaret çəkmənin təhlükəsi barədə və ya siqaretdən imtinanı təşviq edən məlumatların çapda (qəzet və jurnallarda) və elektron mediada (televiziya və radio) görüb-görmədikləri haqqında soruşuldu. Sorğuda son 30 gün ərzində respondentlərin 31,9%-i (95% CI: 27,8-36,0) siqaret çəkmənin təhlükəsi barədə və ya siqaretdən imtinanı təşviq edən məlumatları qəzet və jurnallardan əldə etmişdi; 66,6% (95% CI: 61,9-71,3) bu məlumatları televiziya və 33,6%-i (95% CI: 29,0-38,1) radiodan əldə etmişdir. Yaş qrupları arasında fərqlər (18-44 və 45-69) nəzərəçarpan deyildi, lakin bütün kütləvi informasiya mənbələri ilə bağlı respondentlərin gender qrupları arasında olan nisbət bir qədər əhəmiyyətli idi. Kişilər bu xəbərdarlıq mesajlarını qadınlardan daha çox gördüklerini qeyd edirdilər.

Hal-hazırda siqaret çəkənlər arasında sorğudan əvvəlki 30 gün ərzində 89,4% (95% CI: 85,7-93,1) respondent siqaret paketlərində sağlamlıq xəbərdarlıqlarını gördüklerini bildirdilər. Bu qrupun 41,4%-i (95% CI: 35,7-47,1) siqaret paketlərində gördükləri sağlamlıq xəbərdarlıqlarının təsirindən imtina etmək haqqında düşünüb.

Aşağıdakı şəkil son 30 gün ərzində siqaretin təşviqatı haqqında məlumat verən bütün respondentlərin faizini göstərir (Şəkil 5).

ŞƏKİL 5. SİQARETİN TƏŞVİQİ NÖVLƏRİ BARƏDƏ CAVAB VERƏNLƏRİN CİNSƏ GÖRƏ FAİZ NİSBƏTİ

Alkoqol istehlakı

Respondentlərə alkoqol istehlakının vəziyyəti, yəni alkoqol istehlak edib-etmədikləri, eyni zamanda spirtli içkilərin istehlakının tezliyi və miqdarı haqqında suallar verildi.

Bütün respondentlərin təxminən 29,7%-i həyatları boyunca nə vaxtsa alkoqollu içki istehlak etdiklərini bildirdi, qalan 70,3% isə alkoqoldan heç zaman istifadə etməyən olmuşdur. Qadınlar arasında alkoqoldan heç zaman istifadə etməyənlərin nisbəti kişilərdən iki dəfə çoxdur - 94,5% (95% CI: 40,3-50,1) və 45,2% (95% CI: 92,8-96,2).

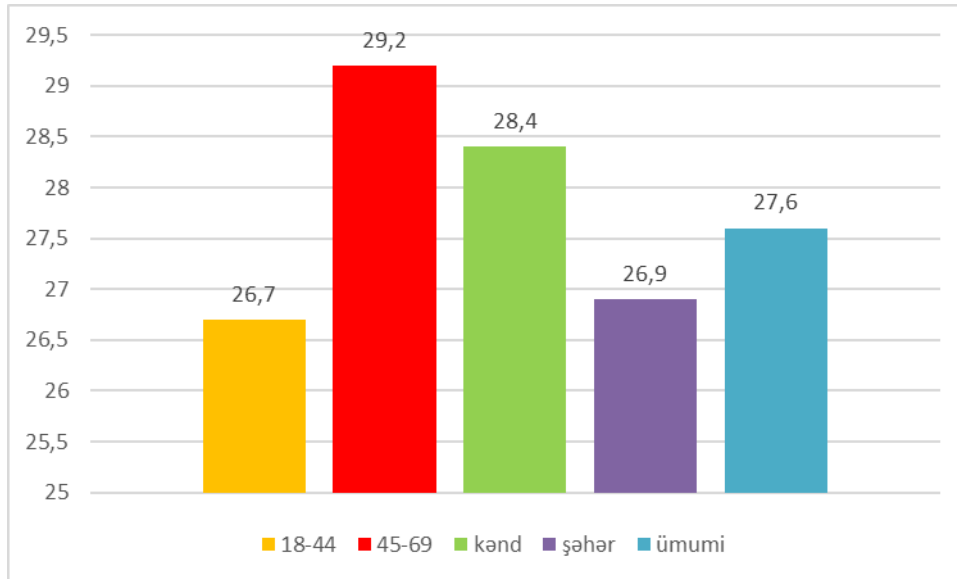
Son 30 gün ərzində alkoqol istehlak etdiklərini bildirən respondentlər sorğuda cari içənlər kimi təyin edilmiş və respondentlər arasında 13,9% (95% CI: 12,1-15,8) təşkil etmişdir. Cari içki qəbul etmə demək olar ki, sırf kişilər arasında 27,6% (95% CI: 23,9-31,3) olduğu halda bunun əksinə qadınların arasında 0,8% (95% CI: 0,4-1,3) olmuşdur. Ötən il ərzində spirtli içkiləri istehlak edən qadınların sayının aşağı olması səbəbindən qadınlara aid olan nəticələr aşağıda göstərilən bəzi cədvəllərdən çıxarılıb. Yaş qrupları arasındakı fərqlər (18-44 və 45-69) nəzərəçarpandır (müvafiq olaraq 26.7 və 29.2) (Cədvəl 15).

CƏDVƏL 15. KİŞİLƏR ARASINDA ALKOQOL İSTEHLAKININ YAŞA GÖRƏ VƏZİYYƏTİ

	n	% cari içki içənlər (son 30 gün ərzində)	95% CI	% cari olmayan, son 12 ayda ərzində içki içənlər	95% CI	% son 12 ay ərzində içkidən imtina edənlər	95% CI	% ömür boyu içkidən imtina edənlər	95% CI
18-44	525	26,7	22,0-31,4	12,8	8,9-16,8	10,3	7,4-13,2	50,2	44,4-56,0
45-69	611	29,2	25,0-33,5	13,9	10,6-17,2	20,6	16,5-24,7	36,2	31,0-41,5
18-69	1136	27,6	23,9-31,3	13,2	10,4-16,1	14,0	11,4-16,6	45,2	40,3-50,1

Araşdırmada ötən 30 gündə cari alkoqol istehlak edən kişilər kənd yerlərində nisbətən çox - 28.4% (95% CI: 23.2-33.7) müşahidə edilmişdir, şəhər yerlərində isə bu göstərici 26,9% (95% CI: 21.6-32.0) olmuşdur (Şəkil 6).

ŞƏKİL 6. KİŞİLƏR ARASINDA ALKOQOL İSTEHLAKININ YAŞ VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİNƏ GÖRƏ FAİZ NİSBƏTİ

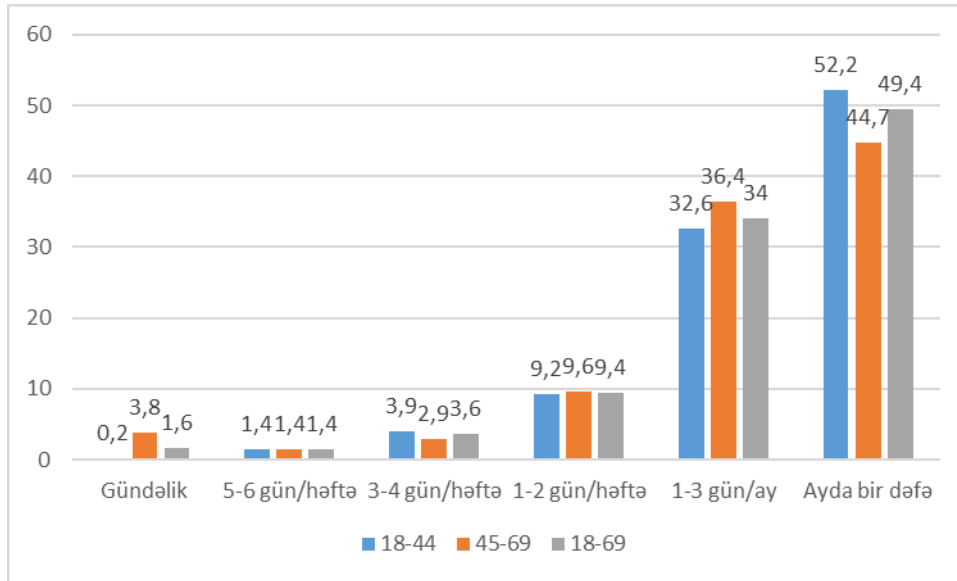
Həkim məsləhəti və ya içkinin mənfi təsirləri kimi sağlamlıq səbəblərindən içkidən imtina etmiş əvvəl içənlər (son 12 ay ərzində içməmişlər) kişilər arasında 41,2% (95 CI: 31,4-50,9) olduğu halda bu nisbət qadınlar arasında 18,5% (95% CI: 4,1-32,8) olmuşdur. Bu göstərici kişilər arasında 18-44 yaş qrupunda 36,8%-dən (95% CI: 22,8-50,8) 45-69 yaş qrupunda 45,1% (95% CI: 34,1-56,1) səviyyəsinə qədər artmışdır (Cədvəl 16).

CƏDVƏL 16. SAĞLIQ SƏBƏBLƏRİNDƏN İÇKİ QƏBULUNU DAYANDIRANLARIN YAŞ VƏ CİNSƏ GÖRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	% sağlamlıq səbəblərindən dayandıranlar	95% CI	n	% sağlamlıq səbəblərindən dayandıranlar	95% CI	n	% sağlamlıq səbəblərindən dayandıranlar	95% CI
18-44	61	36,8	22,8-50,8	27	20,1	0,7-39,5	88	32,9	88
45-69	129	45,1	34,1-56,1	31	16,1	2,4-29,8	160	40,7	160
18-69	190	41,2	31,4-50,9	58	18,5	4,1-32,8	248	36,8	248

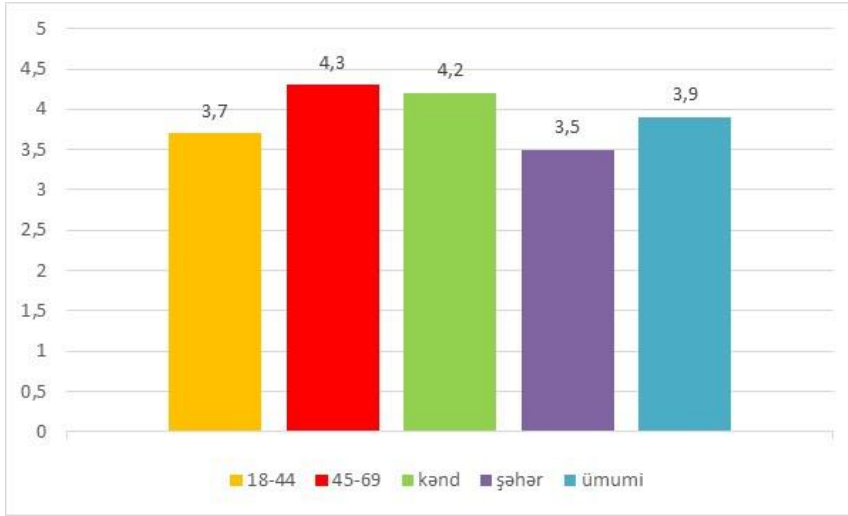
Tədqiqat əhalisi son 12 ayda spirt istehlakının tezliyi ilə bağlı suallara cavab verdi. Son 12 ay ərzində içki içən respondentlər arasında hər gün içən kişilərin nisbəti 1,7% (95% CI: 0,5-2,8) olmuşdur. Hər iki cins respondentlərin 49,4%-i (95% CI: 43,4-55,4) ayda bir dəfədən az spirtli içkiləri istehlak etmişdir. Yalnız 37 qadın bu suala cavab vermişdir və onların arasında 92,8%-i (95% CI: 86,6-98,9) ayda bir dəfədən az içki qəbul etmişdir. Bütün respondentlər arasında həftədə 5-6 gün və ya 1-2 gün içki içənlər arasında yaş qrupları üzrə nəzərəçarpan bir fərq yoxdur (Şəkil 7).

ŞƏKİL 7. SON 12 AYDA HƏR İKİ CİNS ÜZRƏ ALKOQOL İSTEHLAKININ YAŞA GÖRƏ TEZLİYİ

Son 30 gün ərzində cari içki içən kişilər arasında ən azı bir içki qəbul etmə 3,9 halda (95% CI: 3,3-4,5), qadınlar arasında isə bu göstərici 1,8 halda (95% CI: 1,0-2,5) baş vermişdir. Hər iki cins üçün içki qəbuletmə hallarının ən yüksək orta sayı 18-44 ilə müqayisədə 45-69 yaş qrupunda (müvafiq olaraq 4,3 və 3,7) olmuşdur. Araşdırma içki qəbuletmə halları orta sayının kənd əhalisi arasında şəhərdəki nisbətə daha yüksək olduğunu (4,2, 95% CI: 3,4-5,0 - 3,5 (95% CI: 2,8-4,3) göstərir (Şəkil 8).

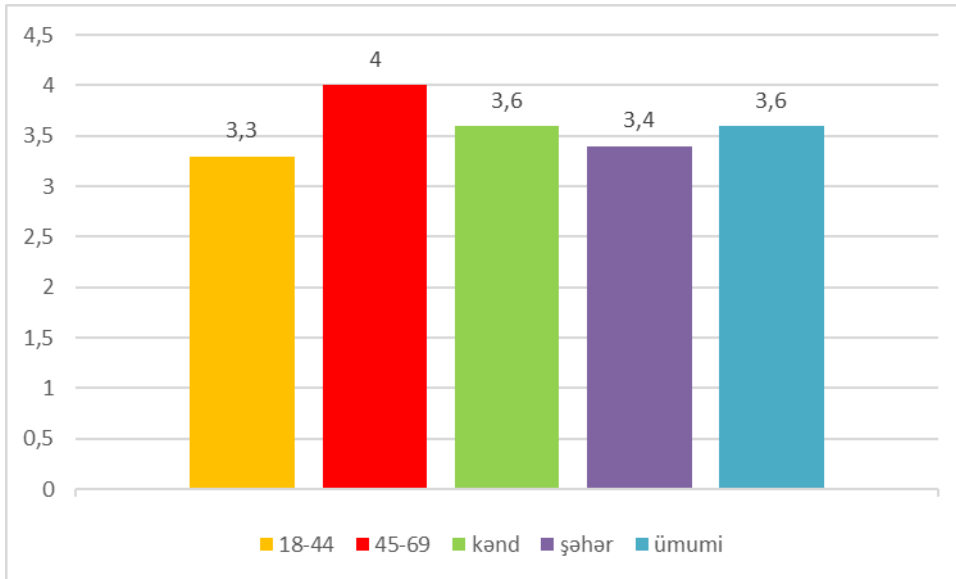
ŞƏKİL 8. HƏR İKİ CİNS ÜZRƏ SON 30 GÜNDƏ CARİ İÇKİ QƏBUL EDƏNLƏR ARASINDA YAŞ VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİNƏ GÖRƏ İÇKİ QƏBULETMƏ HALLARININ ORTA SAYI

Cari dövrdə içki içənlərdən (son 30 gün) qəbul etdikləri standart içki miqdarının orta sayı haqqında soruşuldu. Cari dövrdə hər iki cins içki içənlər hər içki qəbuletmə zamanı orta hesabla 3.5 standart miqdarında (Etibarlıq intervalı (Confidential interval) 95% CI: 3.2-3.9) içki istehlak etmişdilər, kişilər üçün bu göstərici 3.6 (95% CI: 3.2-3.9) idi . 45-69 yaş qrupunda kişilər arasında istehlak edilən içkinin orta standart miqdarı qadınlara nisbətən demək olar ki, üç dəfə çox olmuşdur.

Şəkil 9-da göstərilədiyi kimi standart içki miqdarının orta sayı kənd əhalisi arasında şəhər əhalisindən bir qədər yüksək idi - 3.6 (95% CI: 3.1-4.1), şəhər əhalisi üçün bu göstərici 3.4 (95% CI: 2.9-3.9) idi.

ŞƏKİL 9. HƏR İKİ CİNS ÜZRƏ CARİ İÇKİ QƏBUL EDƏNLƏR (SON 30 GÜNDƏ) ARASINDA YAŞ VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİNƏ GÖRƏ İSTEHLAK OLUNAN STANDART İÇKİ MIQDARININ ORTA SAYI

Cədvəl 17-də göstərilədiyi kimi bütün cari içənlərin 70.5%-i (95% CI: 64.0-77.0) spirtli içkilərin istehlakı ilə bağlı aşağı riskə malik idi; kişilərin 13,3%-i (95% CI: 8,6-17,9) və qadınlardan 11,4%-i (95% CI: 0.0-29.1) orta riskli idi; eləcə də kişilərin 16.3%-i (95% CI:

11.3-21.3) və qadınların 15.3%-i (95% CI: 0.0-46.1) yüksək riskə malik idi. Yaş qrupları arasındakı fərqlər hər iki cins qrupunda nəzərəçarpan deyildi.

CƏDVƏL 17. MÜXTƏLİF İÇMƏ SƏVİYYƏLƏRİNƏ MALİK OLAN CARİ İÇKİ İÇƏNLƏRİN (SON 30 GÜNDƏ) CİNSƏ GÖRƏ NİSBƏTİ

	n	% yüksək	95% CI	% orta	95% CI	% aşağı	95% CI
Kişilər	292	16,3	11,3-21,3	13,3	8,6-17,9	70,4	63,8-77,1
Qadınlar	14	15,3	0.0-46,1	11,4	0.0-29,1	73,4	40,6-100.0
Hər iki cins üzrə	306	16,3	11,3-21,2	13,2	8,6-17,8	70,5	64.0-77.0

Son 30 gün ərzində kişi respondentlər arasında bir dəfə istifadə edilən standart içki miqdarının maksimum orta sayı 4,4 (95% CI: 3,9-4,8), qadınlar arasında isə 1,4 (95% CI: 1,0-1,7) təşkil etmişdir (Cədvəl 18).

CƏDVƏL 18. SON 30 GÜN ƏRZİNDƏ BİR DƏFƏ İSTİFADƏ EDİLƏN STANDART İÇKİLƏRİN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ MAKSİMUM ORTA SAYI

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	Maksimum orta sayı	95% CI	n	Maksimum orta sayı	95% CI	n	Maksimum orta sayı	95% CI
18-44	119	4.0	3.4-4.6	8	1.4	0.9-1.8	127	3.9	3.4-4.4
45-69	160	4.9	4.2-5.6	6	1.3	0.9-1.8	166	4.8	4.1-5.5
18-69	279	4.4	3.9-4.8	14	1.4	1.0-1.7	293	4.3	3.8-4.7

Sorğu əhalisi arasında kişilərin təxminən 11%-i (95% CI: 8.4-13.6) və qadınların yalnız 0.2%-i (95% CI: 0.0-0.4) son 30 gündə bir dəfə ən azı altı və ya daha çox sayda standart içki miqdarını ("ağır epizodik içmə") qəbul etdiyini bildirmişdir.

Hər iki cins üçün cari içənlər arasında son 30 gündə bir dəfə altı və ya daha çox sayda standart içki miqdarın qəbul etmələrinin orta sayı 1.3 idi (95% CI: 0.0-0.2).

Cədvəl 19 hər iki cins üçün son 7 gündə alkoqoldan istifadə tezliyini göstərir. Cari içki içənlər arasında respondentlərin 24.9%-i (95% CI: 18.7-31.1) son 7 gündə spirtli içkilərin qəbul etmədiyini bildirmişdir.

CƏDVƏL 19. SON 7 GÜN ƏRZİNDƏ ALKOQOL QƏBULUNUN CİNS ÜZRƏ TEZLİYİ

	n	% hər gün	95% CI	% 5-6 gün	95% CI	% 3-4 gün	95% CI	% 1-2 gün	95% CI	% 0 gün	95% CI
Kişilər	313	1,9	0,4-3,3	1,4	0,1-2,7	15,8	10,1-21,5	56,9	49,9-64,0	24,1	17,8-30,3
Qadınlar	14					15,3	0,0-46,1	34,0	0,9-67,1	50,7	17,1-84,4
Hər iki cins üzrə	327	1,8	0,4-3,2	1,3	0,1-2,6	15,8	10,2-21,4	56,2	49,3-63,1	24,9	18,7-31,1

Cari içənlər (son 30 gün) arasında son 7 gün ərzində gündə orta hesabla içilən standart içkinin orta sayı yalnız 0,2 (95% CI: 0,1-0,3) olmuşdur.

Cari içki içənlər (son 30 gündə) arasında son 7 gün ərzində qeydiyyatla alınmamış (evdə hazırlanan, qeyri-rəsmi yolla sərhəddən keçirilən, vergidən yayınan və ya istifadəyə yararsız) alkoqoldan istifadə edən kişi respondentlərin nisbəti 5,3% (95% CI: 2,4- 8,3) olmuşdur.

Hər iki cins üçün son 7 gün ərzində gündə orta hesabla qəbul edilən qeydiyyatla alınmamış standart içkinin orta sayı yalnız 0,1 (95% CI: 0-0,3) olmuşdur.

Son 12 ay ərzində ağır içki qəbulundan sonra səhər ilk içkiyə ehtiyacı olmayan kişi respondentlərin nisbəti 96,2% (95% CI: 94,2-98,1) olmuşdur .

Bütün respondentlərin 95,0%-i (95% CI: 93,7-96,3) son 12 ay ərzində başqasının içkili olması səbəbindən ailə və ya partnyoru (yaxını) ilə heç bir problem yaşamamışdır.

Qidalanma

Sorğu əhalisinin meyvə və tərəvəz istehlakı cins, yaş və yaşayış yerləri üzrə "həftə ərzində meyvə və tərəvəz istifadəsinin tezliyi" və "gündəlik orta istehlak" göstəriciləri ilə qiymətləndirilmişdir.

Meyvə və tərəvəz istifadə olunan həftənin günlərinin orta sayı 5,1 (95% CI: 5,0-5,2) və 5,9 (95% CI: 5,8-6,0) olmuşdur (uyğun olaraq meyvə və tərəvəz üçün).

Qadınlar arasında meyvələrdən istifadə tezliyi həftədə 5,2 gün (95% CI: 5,0-5,3) kişilərə (5,0 gün) (95% CI: 4,8-5,2) nisbətən çox idi.

Kişilər həftədə orta hesabla 5,8 (95% CI: 5,7-6,0) gün, qadınlar isə 5,9 gün (95% CI: 5,8-6,1) tərəvəzlərdən istifadə etmişlər.

Həm meyvə, həm də tərəvəz istifadəsinin tezliyi yuxarı yaş qrupunda daha çox idi (Cədvəl 20 və Cədvəl 21).

CƏDVƏL 20. İSTƏNİLƏN BİR HƏFTƏ ƏRZİNDƏ MEYVƏ QƏBUL EDİLƏN GÜNLƏRİN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ ORTALAMA SAYI

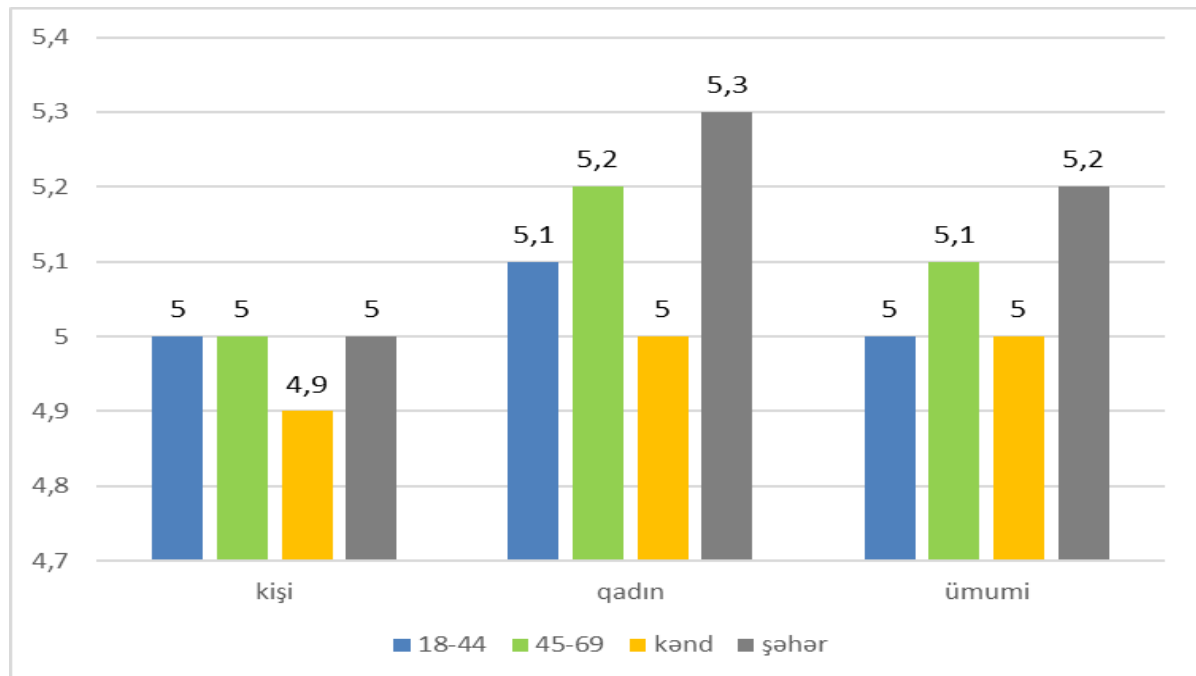
Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	Günlərin orta sayı	95% CI	n	Günlərin orta sayı	95% CI	n	Günlərin orta sayı	95% CI
18-44	519	5.0	4.7-5.2	735	5.1	4.9-5.3	1254	5,0	4,9-5,2
45-69	603	5.0	4.9-5.2	920	5.2	5.0-5.4	1523	5,1	5.0-5,3
18-69	1122	5.0	4.8-5.2	1655	5.2	5.0-5.3	2777	5,1	5.0-5,2

CƏDVƏL 21. İSTƏNİLƏN BİR HƏFTƏ ƏRZİNDƏ TƏRƏVƏZ QƏBUL EDİLƏN GÜNLƏRİN ORTA SAYI

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	Günlərin orta sayı	95% CI	n	Günlərin orta sayı	95% CI	n	Günlərin orta sayı	95% CI
18-44	515	5,7	5,5-5,9	730	5,9	5,7-6,1	1245	5,8	5,7-6,0
45-69	598	5,9	5,8-6,1	912	6,0	5,9-6,1	1510	6,0	5,9-6,1
18-69	1113	5,8	5,7-6,0	1642	5,9	5,8-6,1	2755	5,9	5,8-6,0

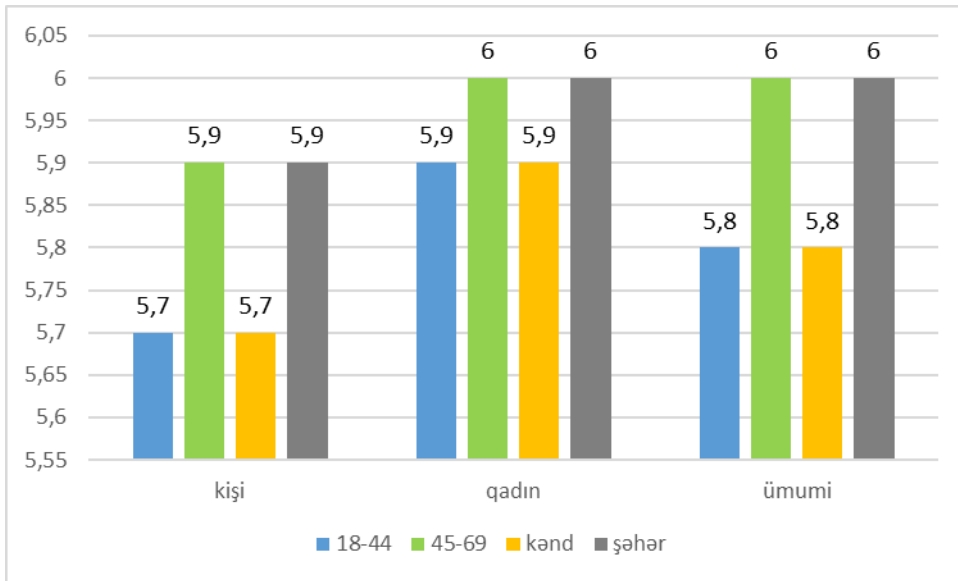
Kənd əhalisi (5.0 gün) (95% CI: 4.8-5.2) ilə müqayisədə şəhər əhalisi arasında (5.2 gün) (5.0% -5.3%) meyvə istehlakının tezliyi yüksəkdir (Şəkil 10).

ŞƏKİL 10. İSTƏNİLƏN BİR HƏFTƏ ƏRZİNDƏ MEYVƏ QƏBUL EDİLƏN GÜNLƏRİN YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ ORTALAMA SAYI

Eyni olaraq, kənd əhalisinə nisbətən həftədə (5,8 gün) (95% CI 5.6-6.0), şəhər əhalisi həftədə (6 gün) (95% CI 5.8-6.1) daha tez-tez tərəvəz istehlak etmişdir (Şəkil 11).

ŞƏKİL 11. İSTƏNİLƏN BİR HƏFTƏ ƏRZİNDƏ TƏRƏVƏZ QƏBUL EDİLƏN GÜNLƏRİN YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ ORTALAMA SAYI

45-69 yaş qrupundakı qadınlar və şəhər əhalisi digər respondent qruplarına nisbətən meyvə və tərəvəzdən daha çox istifadə etmişlər.

Hər iki cinsdən respondentlərin əksəriyyəti (43.6%, 95% CI: 40.0-47.2) gün ərzində meyvə və/və ya tərəvəzlərdən 1-2 porsiya qəbul etmişdir. Bunlardan 43.7% (95% CI: 39.0-48.3) kişilər və 43.5% (95% CI: 39,7-47,3) qadınlar olmuşdur. Bütün respondentlərin 6,6%-i (95% CI: 5,0-8,1) meyvə və tərəvəz istifadə etmədiyini bildirmişdir. Bunlardan 7,5% (95% CI: 5,2-9,8) kişi və 5,6% (95% CI: 4,1-7,2) qadın olmuşdur. Digər tərəfdən gündə 5 və ya daha çox meyvə və/və ya tərəvəz istehlak edən qruplarda kişilər qadınlara nisbətən daha çox olub (müvafiq olaraq 25,6% və 22,7%) (Cədvəl 22).

Yaş qrupları (18-44 və 45-69) demək olar ki, fərqlənmirdi.

CƏDVƏL 22. GÜN ƏRZİNDƏ MEYVƏ VƏ YA TƏRƏVƏZ PORSİYALARININ CİNS ÜZRƏ ORTALAMA SAYI

Cinslər	% meyvə və ya tərəvəz istifadə etməyənlər	95% CI	% 1-2 porsiya	95% CI	% 3-4 porsiya	95% CI	% ≥5 porsiya	95% CI
Kişilər	7,5	5,2-9,8	43,7	39,0-48,3	23,2	20,2-26,3	25,6	21,7-29,5
qadınlar	5,6	4,1-7,2	43,5	39,7-47,3	28,1	25,1-31,1	22,7	19,2-26,2
Hər iki cin üzrə	6,6	5,0-8,1	43,6	40,0-47,2	25,7	23,4-28,1	24,1	21,0-27,2

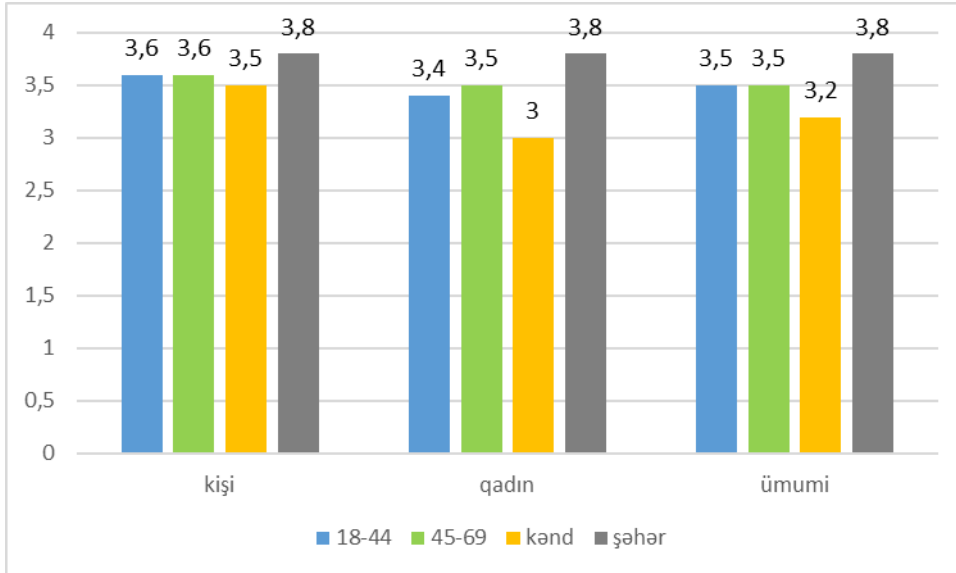
Cədvəl 23-də göstərildiyi kimi hər iki cins üçün gündə orta hesabla istehlak edilən meyvə və/və ya tərəvəzlərin porsiyaların sayı orta hesabla 3.5 (95% CI: 3.3.-3.7) idi.

CƏDVƏL 23. GÜN ƏRZİNDƏ MEYVƏ VƏ YA TƏRƏVƏZ PORSİYALARININ YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ ORTALAMA SAYI

Yaş qrupları	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	Porsiyaların orta sayı	95% CI	n	Porsiyaların orta sayı	95% CI	n	Porsiyaların orta sayı	95% CI
18-44	520	3,6	3,3-4,0	735	3,4	3,2-3,6	1255	3,5	3,3-3,7
45-69	604	3,6	3,3-3,9	920	3,5	3,3-3,7	1524	3,5	3,3-3,8
18-69	1124	3,6	3,3-3,9	1655	3,4	3,2-3,6	2779	3,5	3,3-3,7

Gündə istehlak edilmiş meyvə və tərəvəz porsiyaların sayı kənd əhalisi (3,2 porsiya, 95% CI: 3,0-3,5) ilə müqayisədə şəhər əhalisi arasında daha çox (3,8 porsiya, 95% CI: 3,5-4,1) olmuşdur (Şəkil 12)

ŞƏKİL 12. GÜN ƏRZİNDƏ MEYVƏ VƏ YA TƏRƏVƏZ PORSİYALARININ YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ ORTALAMA SAYI

Bütün respondentlər üçün gündə orta hesabla 5 porsiyadan az meyvə və/və ya tərəvəz yeyənlərin faizi 75,9 (95% CI: 72,8-79,0) təşkil etmişdir (Cədvəl 24).

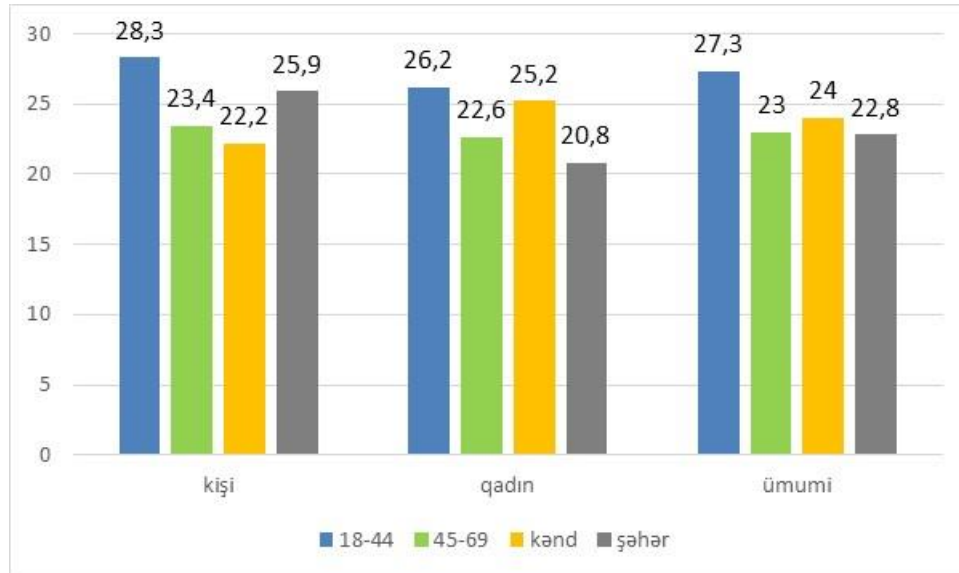
CƏDVƏL 24. GÜN ƏRZİNDƏ ORTA HESABLA MEYVƏ VƏ YA TƏRƏVƏZİN ƏN AZI BEŞ PORSİYASINI QƏBUL EDƏNLƏRİN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	% gündə 5 porsiyadan az	95% CI	n	% gündə 5 porsiyadan az	95% CI	n	% gündə 5 porsiyadan az	95% CI
18-44	520	74,1	69,3-79,0	735	78,5	74,2-82,8	1255	76,3	72,8-79,9
45-69	604	74,9	70,5-79,3	920	75,3	71,4-79,3	1524	75,1	71,5-78,7
18-69	1124	74,4	70,5-78,3	1655	77,3	73,8-80,8	2779	75,9	72,8-79,0

Azərbaycanlıların duzun istifadəsinə aid olan bilik, yanaşma və davranışları strukturlaşdırılmış suallar vasitəsilə qiymətləndirilmişdir. Araşdırmada hər iki cins üçün yeməkdən əvvəl və ya yemək zamanı həmişə, yaxud tez-tez duz və ya duzlu sous istifadə edənlər bütün respondentlərin 25.7%-ni (95% CI: 22.8-28.6) təşkil etmişdir. Bunlardan 26,6%-ni (95% CI: 22.6-30.5) kişilər və 24.8%-ni (95% CI: 21.7-28.0) qadınlar təşkil etmişdir.

Şəkil 13-də göstəriləndiyi kimi cinsi qruplar və yaşayış sahəsi üzrə yaş qrupları (18-44 və 45-69), arasında görünən fərqlər var idi.

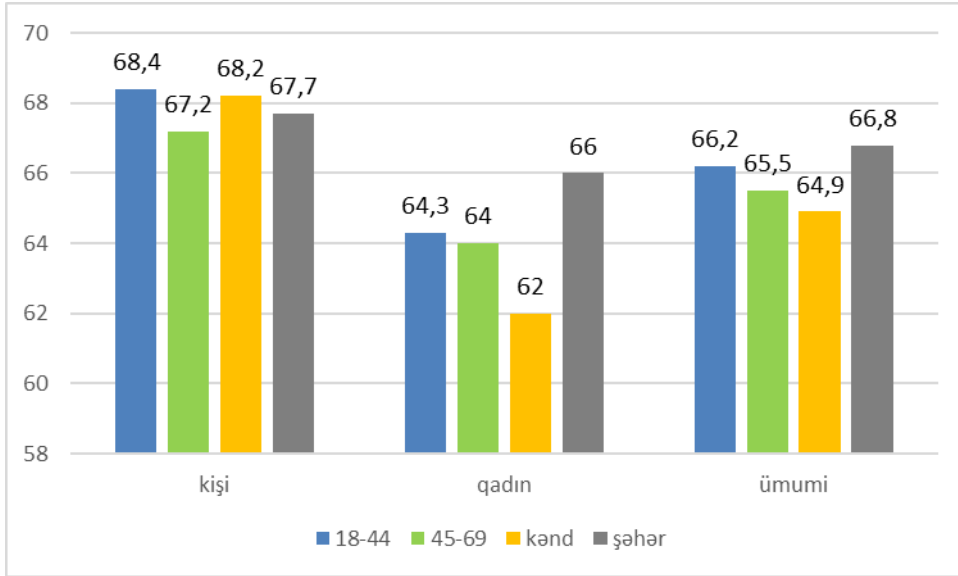
ŞƏKİL 13. YEMƏKDƏN ƏVVƏL VƏ YA YEMƏK ZAMANI HƏMİŞƏ, YAXUD TEZ-TEZ DUZ İSTİFADƏ EDƏNLƏRİN YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ NİSBƏTİ

Hər iki cins üzrə bütün respondentlər arasında evdə yemək bişirərkən və ya hazırlayarkən həmişə, yaxud tez-tez duzdan istifadə edənlərin nisbəti 65,9% (95% CI: 61,2-70,6) olmuşdur. Yaş qrupları arasında bir qədər əhəmiyyətli fərqlər var, eyni zamanda kişilər (67.9%) (95% CI: 62.6-73.2) qadınlara (64.2%) (95% CI: 59.1-69.3) nisbətən daha tez-tez qidalarına duz əlavə edirlər.

Şəhər əhalisi kənd əhalisinə nisbətən yeməklərinə daha tez-tez duz əlavə edir (Şəkil 14).

ŞƏKİL 14. EVDƏ YEMƏK HAZIRLAYARKƏN VƏ YA BİŞİRƏRKƏN HƏMİŞƏ, YAXUD TEZ-TEZ DUZ ƏLAVƏ EDƏNLƏRİN YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ NİSBƏTİ

Respondentlərdən duz miqdarı yüksək olan emal edilmiş qidaları tez-tez istifadə edib-etmədikləri soruşuldu. Bütün sorğu iştirakçıları arasında bu nisbət 26,6% (% 95 CI: 23,7-29,6) olmuşdur. Duz miqdarı yüksək olan emal edilmiş qidaların istifadəsi kişilər (29,6%, 95% CI: 25,6-33,5) arasında qadınlardan (23,8%, 95% CI: 20,5-27,1) daha yüksək olmuşdur (Cədvəl 25).

CƏDVƏL 25. HƏR ZAMAN VƏ YA TEZ-TEZ DUZ MİQDARI YÜKSƏK OLAN EMAL EDİLMİŞ QİDALARIN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ İSTİFADƏSİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	%	95% CI	n	%	95% CI	n	%	95% CI
18-44	524	32,2	26,9-37,5	740	28,1	23,5-32,8	1264	30,2	26,2-34,1
45-69	610	24,8	20,5-29,1	924	16,9	13,9-19,8	1534	20,6	17,7-23,6
18-69	1134	29,6	25,6-33,5	1664	23,8	20,5-27,1	2798	26,6	23,7-29,6

Belə qidaları yeyən respondentlərin nisbəti yaşla azalırdı və bu fərq statistik olaraq əhəmiyyətli idi. Eyni zamanda araşdırmada belə əhəmiyyətli fərq kənd və şəhər sakinləri arasında (21,5%, 95% CI: 17,0-26,0 və 30,9%, 95% CI: 27,1-34,8) nisbəti tapıldı – şəhər əhalisi belə qidalardan daha çox istifadə edir.

Bütün respondentlərin təxminən 21,9%-i çox və ya daha çox duz istifadə etdiklərini düşünür. Bu fikirdə olan kişilərin nisbəti qadınlardan bir daha çox idi. Yaş qrupları arasında əhəmiyyətli fərqlər aşkar edilməmişdir (Cədvəl 26).

CƏDVƏL 26. ÇOX VƏ YA HƏDDİNDƏN ÇOX DUZ QƏBUL ETDİKLƏRİNİ DÜŞÜNƏNLƏRİN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	%	95% CI	n	%	95% CI	n	%	95% CI
18-44	515	21,8	17,4-26,2	732	23,0	19,5-26,4	1247	22,4	19,5-25,3
45-69	603	23,3	19,3-27,2	918	19,1	15,9-22,3	1521	21,1	18,3-23,9
18-69	1118	22,3	19,0-25,7	1650	21,5	18,8-24,1	2768	21,9	19,6-24,2

Az və ya daha az duz istifadə etdiklərini düşünen kişiler arasında (13.5%) qadınlar arasında (10.6%) bu cür düşünelərdən daha çox idi. Bütün respondentlər arasında "yalnız düzgün miqdarda" istifadə etdiklərini (onların fikrincə) düşünelərin nisbəti 66,1 (95% CI: 63,4-68,8) idi.

Respondentlərin əksəriyyəti ciddi sağlamlıq problemlərinə səbəb ola biləcək dərəcədə çox duz istifadə etdiklərini düşünür (73.1%, 95% CI: 68.8-77.5). Bu fikirdə olan qadınların (75.1%, 95% CI: 70.6-79.6) nisbəti kişilərdən yüksəkdir (71.0%, 95% CI: 66.0-76.0). Hər iki cins üçün yaş qrupları arasında olan fərqlər (18-44 və 45-69) nəzərəçarpandır (müvafiq olaraq 78.9%-ə qarşı 69.7%) (Cədvəl 27).

CƏDVƏL 27. SAĞLAMLIĞINA ZƏRƏR VERƏ BİLƏCƏK DƏRƏCƏSİNDƏ HƏDDİNDƏN ÇOX DUZ İSTİFADƏ ETMƏYİNİ DÜŞÜNƏNLƏRİN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI	n	%	95% CI	n	%	95% CI
18-44	525	67,6	61,8-73,3	740	71,8	66,4-77,1	1265	69,7	64,8-74,5
45-69	611	77,2	71,4-83,0	925	80,5	76,0-85,0	1536	78,9	74,3-83,5
18-69	1136	71,0	66,0-76,0	1665	75,1	70,6-79,6	2801	73,1	68,8-77,5

Duzun ciddi sağlamlıq problemlərinə səbəb ola biləcəyindən xəbərdar olan respondentlər yüksək nisbətdə olsalar da, onların 18,7%-i qidalarında duzun aşağı salınmasının vacib olmadığını düşünürdü. Onlardan 37,0%-i bunun çox vacib olduğunu, 44,3%-i isə bir qədər əhəmiyyətli olduğunu düşünürdü. Qidalarında duzun miqdarının azaldılmasının çox və ya bir qədər vacib olduğunu düşünen qadınların (84,1%) nisbəti kişilərdən (78,4%) daha yüksək idi (Cədvəl 28).

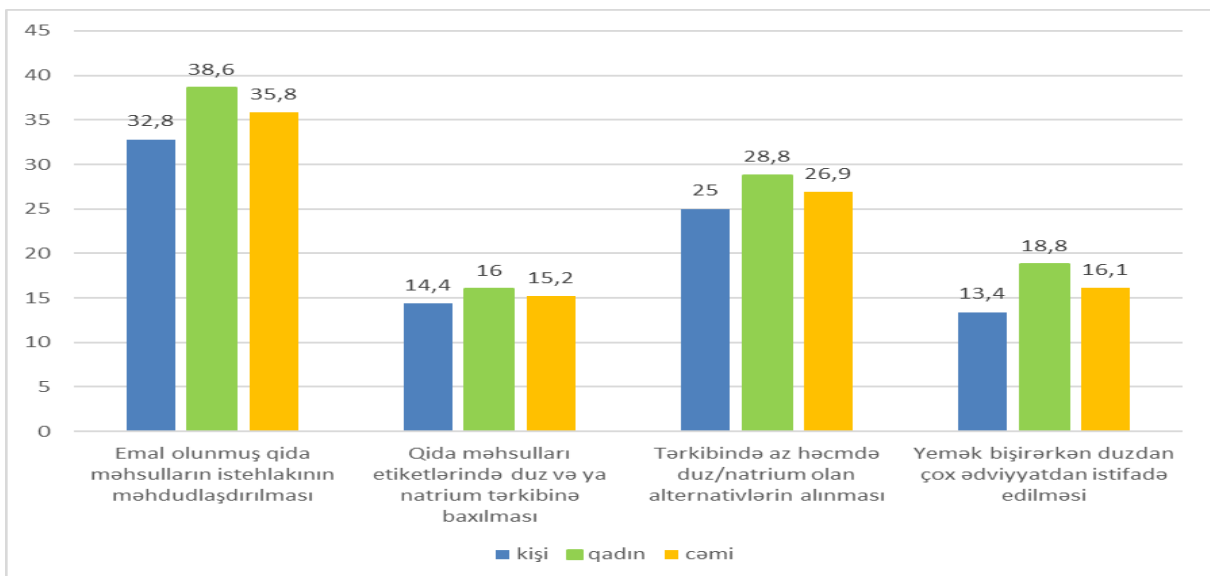
CƏDVƏL 28. QIDALANMA ZAMANI DUZUN MİQDARININ AZALDILMASININ VACİBLİYİNİ DÜŞÜNƏNLƏRİN CİNS ÜZRƏ NİSBƏTİ

Cinslər	n	% Çox vacibdir	95% CI	% Bir qədər vacibdir	95% CI	% Vacib deyil	95% CI
Kişilər	1079	34,5	29,9-39,1	43,9	39,5-48,3	21,6	17,7-25,5
qadınlar	1607	39,3	35,1-43,4	44,8	41,0-48,5	16,0	12,5-19,4
Hər iki cin üzrə	2686	37,0	33,1-40,8	44,3	40,9-47,8	18,7	15,5-21,9

Bu sualın cavabları üçün əhəmiyyətli yaş fərqi müəyyən edilmişdir. Hər iki cins üçün şəhər və kənd əhalisi arasında qidalarında duzun azaldılmasının çox vacib olması ilə bağlı sualın cavabında heç bir fərq yoxdur, lakin cinslər qrupu arasında fərq var. Məsələn, kişi qrupları arasında şəhər əhalisinin 35,7%-i, kənd əhalisinin 33%-i bunun çox vacib olduğunu düşünür, lakin kəndli qadınlar qidalarında duzun miqdarının azaldılmasının vacibliyinə şəhər qadınlara nisbətən daha çox inanırlar - müvafiq olaraq 40,4%-ə qarşı 38,4%.

Respondentlərdən duzun istifadəsinə müntəzəm olaraq nəzarət etmək üçün nə etdikləri barədə soruşuldu. Duz istifadəsinə müntəzəm olaraq nəzarət etmək üçün sorğu əhalisinin yarıdan az hissəsi (35.8% 95% CI: 31.3-40.3) emal edilmiş qidaların istehlakını məhdudlaşdırır. Hər iki cins üzrə respondentlərin 16.1%-i (95% CI: 12.6-19.6) yemək bişirən zaman duzu ədviyyatlarla əvəz etdiyini söylədi və respondentlərin demək olar ki, 15.2%-i (95% CI: 12.0-18.4) qida etiketlərində duz və ya natrium tərkibinə baxdıqlarını söylədi. Araşdırma əhalisinin 26.9%-i (95% CI: 23.0-30.8) aşağı duz/natrium tərkibli alternativləri satın aldıklarını bildirdi (Şəkil 15).

ŞƏKİL 15. DUZ İSTİFADƏSİNƏ MÜNTƏZƏM OLARAQ NƏZARƏT ETMƏK ÜÇÜN SPESİFİK TƏDBİRLƏR HƏYATA KEÇİRƏN RESPONDENTLƏRİN CİNS ÜZRƏ NİSBƏTİ (%)

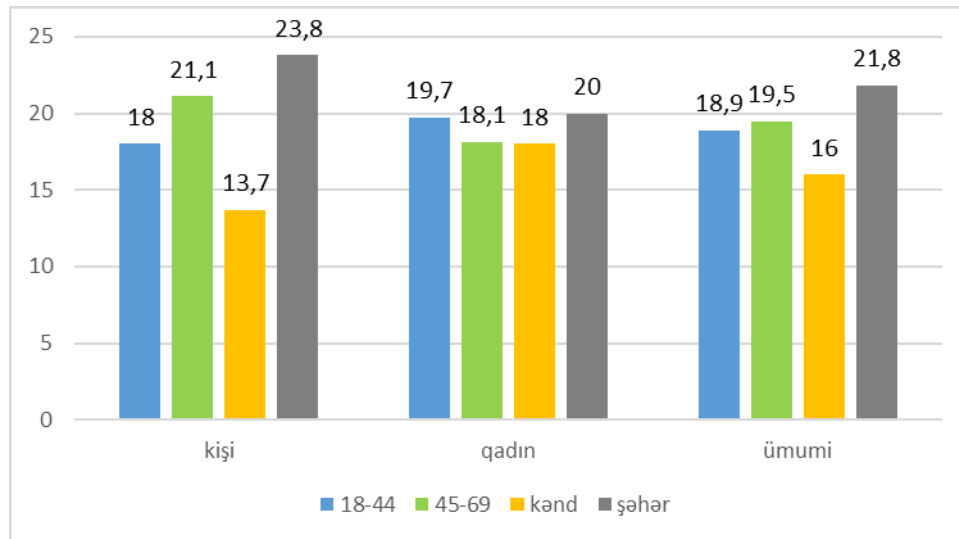
Fiziki aktivlik

Tədqiqat əhalisinin fiziki aktivliyi iş, səyahət və istirahət zamanı həyata keçirilən fəaliyyətlərin intensivliyi və müddəti ilə qiymətləndirilmişdir. ÜST-nin sağlamlıq üçün fiziki aktivliyə dair tövsiyələrinə görə, böyüklər ən az 150 dəqiqə orta gərginliyi fiziki fəaliyyət və ya 75 dəqiqə güclü gərginliyi fiziki fəaliyyət göstərməlidirlər. Respondentlərin fiziki fəaliyyəti ÜST-nin sağlamlıq üçün fiziki fəaliyyət tövsiyələrinin necə yerinə yetirildiyinə görə qiymətləndirilmişdir.

Tədqiqatın nəticələri göstərdi ki, tədqiqat əhalisi arasında beş nəfərdən yalnız biri (19.1%, 95% CI: 15.9-22.3) ÜST-nin sağlamlıq üçün fiziki fəaliyyətə dair tövsiyələrinə cavab vermir. Hər iki cins üçün fiziki fəaliyyəti kifayət olmayanların qismi 19.1% idi, kişilər (95% CI: 15.3-22.9) və qadınlar üçün (95% CI: 15.5-22.6).

Şəkil 16-da göstəriləndiyi kimi yaş qruplarında (18-44 və 45-69) göstəricilər bir qədər fərqlənir (müvafiq olaraq 19,5%-dən 18,9%-ə), lakin şəhər və kənd əhalisi arasında fərqlər daha çox görünürdü, şəhər yerlərində kifayət olmayan fiziki aktivliyin yayılma göstəricisi daha yüksək idi.

ŞƏKİL 16. ÜST-NİN SAĞLAMLIQ ÜÇÜN FİZİKİ FƏALİYYƏTƏ DAİR TÖVSIYƏLƏRİNƏ CAVAB VERMƏYƏNLƏRİN YAŞ, CİNS CƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ NİSBƏTİ (%)

Ümumilikdə respondentlərin 56,3%-i fiziki fəaliyyətin yüksək səviyyədə olduğunu bildirmişdir. Kişilər (60.3%, 95% CI: 55.9-64.7) və qadınlar (52.5%, 95% CI: 48.0-57.0) arasında kiçik fərq aşkar edilmişdir.

Respondentlərin 20.8%-i orta səviyyəli, 22.9%-i isə aşağı səviyyəli fiziki fəaliyyət göstərdilər. Qadınlar arasında orta və aşağı səviyyəli fiziki fəaliyyət kişilərə nisbətən daha çox idi (müvafiq olaraq 23,0% və 24,5%, müvafiq olaraq 18,5% və 21,3%). Yaş qrupları üzrə araşdırdıqda fiziki fəaliyyət səviyyəsi yaşa uyğun olaraq azalmağa meyilli idi (Cədvəl 29).

CƏDVƏL 29. ƏNVƏLKİ TÖVSIYƏLƏRƏ ƏSASƏN CİNS ÜZRƏ ÜMUMİ FİZİKİ FƏALİYYƏT SƏVIYYƏSİ

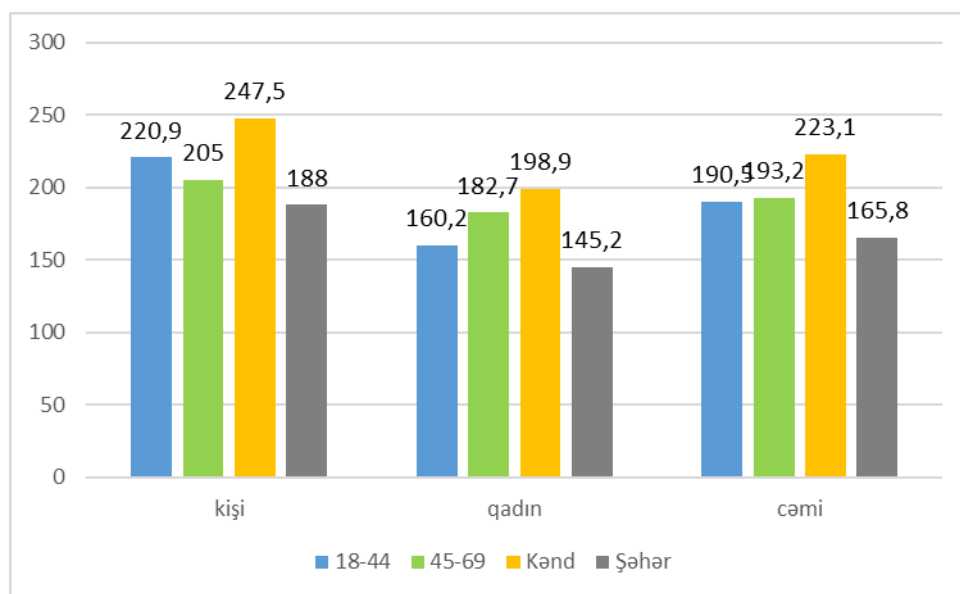
Yaş qrupları (illər)	Hər iki cins üzrə						
	n	% aşağı	95% CI	% orta	95% CI	% yüksək	95% CI
Kişilər	1121	21,3	17,3-25,2	18,5	15,4-21,5	60,3	55,9-64,7
Qadınlar	1650	24,5	20,6-28,4	23,0	20,1-25,9	52,5	48,0-57,0
Hər iki cins üzrə	2771	22,9	19,5-26,3	20,8	18,5-23,0	56,3	52,6-60,1

Ümumi fiziki aktivliyə gündəlik işlə bağlı, yerdəyişmə ilə əlaqəli və istirahətlə bağlı fəaliyyətlər daxildir.

18-69 yaşlararası respondentlər gündə orta hesabla 191.5 dəqiqə fiziki fəaliyyət həyata keçirmişlər ki, bu da kişilər (215.2 dəqiqə, 95% CI: 192.7-237.7) və qadınlar (168.9 dəqiqə, 95% CI: 149.9-187.8) arasında əhəmiyyətli statistik fərqlə özünü göstərdi.

Eyni cinsin yaş qrupları arasında əhəmiyyətli bir fərq müəyyən edilməmişdir. Sorğunun nəticələri göstərmişdir ki, kənd yerlərində yaşayan şəxslər (kişilər və qadınlar) fiziki fəaliyyətə daha çox məruz qalırlar. Kişilər arasında ən yüksək orta fərq kənd yerlərində yaşayanlarda orta hesabla 247.5 dəqiqə (95% CI: 216.0-279.0) olduğu halda şəhər yerlərində yaşayan kişilər arasında bu göstərici 188.0 dəqiqə (95% CI: 156.6-220.0) olmuşdur (Şəkil 17).

ŞƏKİL 17. BİR GÜN ƏRZİNDƏ ÜMUMİ FİZİKİ AKTİVLİYİN CİNS, YAŞ VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ DƏQİQƏLƏRLƏ ORTA MÜDDƏTİ

Fiziki fəaliyyət səviyyələrini fiziki fəaliyyəti həyata keçirən zaman sərf olunan orta müddətlə ölçmək mümkündür. Bütün respondentlərin gündəlik həyata keçirdikləri bütün fiziki fəaliyyətlərin orta müddəti 128.6 (95% CI: 37.1-300.0) dəqiqə idi; kişilər üçün 145.7 (95% CI: 41.4-145.7) dəqiqə və qadınlar üçün 120 (95% CI: 31.4-250.7) dəqiqə olmuşdur. Cədvəl 30-da göstərildiyi kimi fiziki fəaliyyətin intensivliyi kişi qrupları

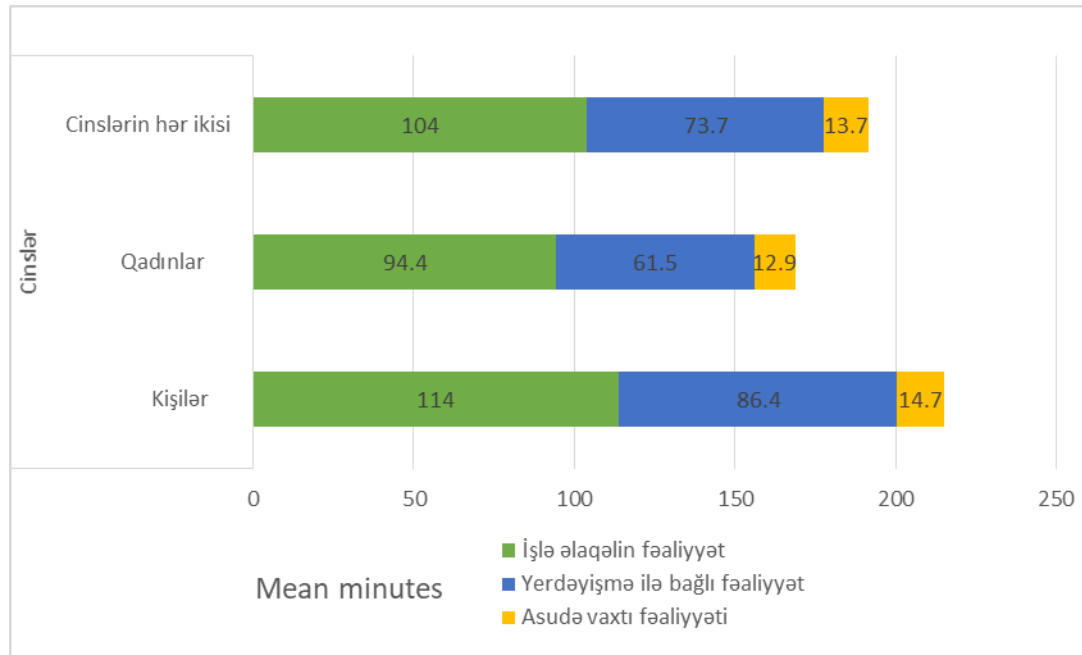
arasında yaşlılarda azalıb, lakin belə təmayül qadın qruplarında müşahidə edilməmişdir. Fiziki fəaliyyəti həyata keçirən zaman sərf olunan ortalama vaxt orta vaxtdan aşağı idi.

CƏDVƏL 30. GÜN ƏRZİNDƏ ÜMUMİ FİZİKİ FƏALİYYƏTİN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ SÜRƏKLİYİNİN ORTA MÜDDƏTİ DƏQİQƏLƏRLƏ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	Orta müddəti dəqiqələrlə	(P25-P75) kvartile müddəti	n	Orta müddəti dəqiqələrlə	(P25-P75) kvartile müddəti	n	Orta müddəti dəqiqələrlə	(P25-P75) kvartile müddəti
18-44	516	153.6	51.4-347.1	734	120.0	30.0-240.0	1250	128.6	38.6-300.0
45-69	605	128.6	30.0-317.1	916	124.3	34.3-270.0	1521	124.3	34.3-300.0
18-69	1121	145.7	41.4-145.7	1650	120.0	31.4-250.7	2771	128.6	37.1-300.0

Şəkil 18 fəaliyyət növü üzrə ümumi fiziki fəaliyyətinin orta sürəkliyinin dəqiqələrlə paylanmasını göstərir. Bu şəkildə işlə bağlı və yerdəyişmə ilə əlaqəli fiziki fəaliyyətlərdə cinslər arasında ən böyük fərqləri görə bilərik.

ŞƏKİL 18. ORTALAMA BİR GÜN ƏRZİNDƏ İŞLƏ BAĞLI, YERDƏYİŞMƏ İLƏ ƏLAQƏLİ VƏ İSTİRAHƏTLƏ BAĞLI CİNS ÜZRƏ FİZİKİ AKTİVLİYƏ SƏRF OLUNAN ORTA MÜDDƏTİ, DƏQİQƏLƏRLƏ

Gündəlik orta hesabla oturaq fəaliyyətlərə kişilər 203.6 dəqiqə (95% CI: 191.8-215.4), qadınlar isə yalnız 189 dəqiqə (95% CI: 177.7-200.4) sərf etmişdilər.

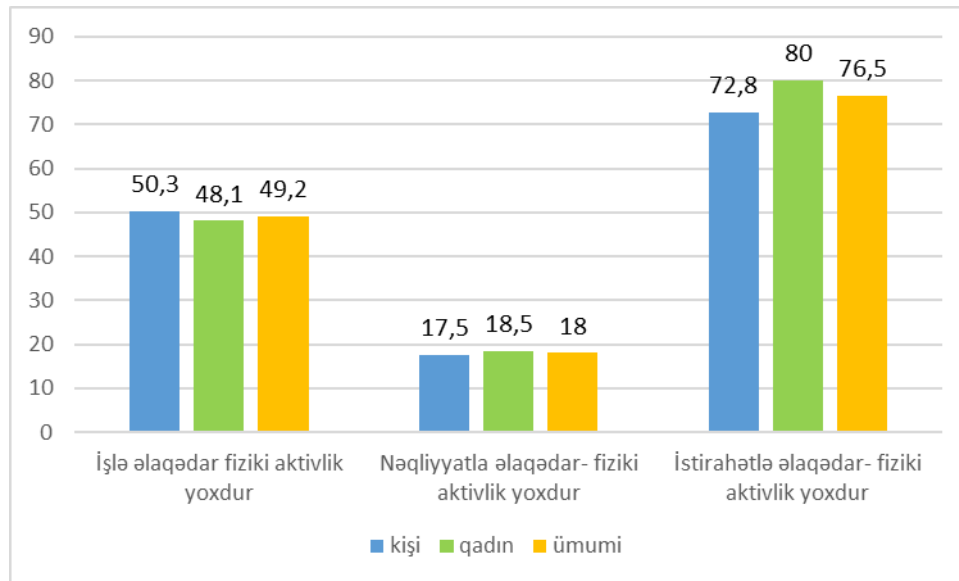
Qadınların 91,4%-i (95% CI: 89,3-93,5) gərgin fiziki fəaliyyətlə məşğul olmamışdılar (kişilər - 71,9%, 95% CI: 68,0-75,8) (Cədvəl 31).

CƏDVƏL 31. GÜCLÜ FİZİKİ FƏALİYYƏTİNİN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ OLMAMASI

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	% güclü fiziki aktivliyin olmaması	95% CI	n	% güclü fiziki aktivliyin olmaması	95% CI	n	% güclü fiziki aktivliyin olmaması	95% CI
18-44	516	68,1	62,7-73,6	734	91,9	89,4-94,4	1250	80,0	76,9-83,2
45-69	605	78,6	74,3-83,0	916	90,6	87,5-93,6	1521	84,9	82,0-87,9
18-69	1121	71,9	68,0-75,8	1650	91,4	89,3-93,5	2771	81,9	79,5-84,3

Şəkil 19-da göstəriləndiyi kimi bütün respondentlərin demək olar ki, 50%-i işlə əlaqəli, 49,2% (95% CI: 45,0-53,4) və 76,5% (95% CI: 73,3-79,6) asudə vaxtında fiziki aktivliklə məşğul olmamışdır. Yaş qrupları arasındakı fərqlər (18-44 və 45-69) yalnız asudə vaxtı ilə əlaqəli fiziki fəaliyyətdə bir qədər nəzərə çarpır (müvafiq olaraq 82,5%-ə qarşı 72,9%).

ŞƏKİL 19. İŞLƏ, YERDƏYİŞMƏ İLƏ VƏ ASUDƏ VAXTI İLƏ BAĞLI FİZİKİ AKTİVLİYİ OLMAYAN RESPONDENTLƏRİN CİNS ÜZRƏ NİSBƏTİ (%)

Yüksək qan təzyiqi tarixi

Tədqiqat zamanı yüksək qan təzyiqi ilə əlaqəli əhəlinin mövcud sağlamlıq vəziyyəti respondentlərə qan təzyiqi ilə bağlı və onların müalicəsi ilə əlaqəli suallar verilərək qiymətləndirilmişdir.

Bütün tədqiqat əhəlisinin 33,1%-i (95% CI: 29,1-37,1) qan təzyiqinin heç vaxt ölçülmədiyini bildirmişdir; 45,2%-nin (95% CI: 41,8-48,6) qan təzyiqi ölçülmüş, lakin hipertenziya diaqnozu qoyulmamışdır; 5,2%-nə (95% CI: 4,1-6,4) bir ildən çoxdur ki, yüksək qan təzyiqi diaqnozu qoyulmuşdur; və 16,4%-nə (95% CI: 14,6-18,3) müsahibədən əvvəlki 12 ay ərzində hipertenziya diaqnozu qoyulmuşdur.

Yüksək qan təzyiqinin yayılması yaşlı insanlar arasında daha çoxdur. Gənc yaş qrupları qan təzyiqlərini yoxlatdırmadıqlarını və ya onlara hipertenziya diaqnozu qoyulmadığını daha tez-tez qeyd etmişdilər, daha yaşlı qruplar isə qan təzyiqlərini daha tez tez yoxlatdırdıqlarını və ya qan təzyiqi ilə bağlı problemlərlə tez tez qarşılaşdıqlarını qeyd etmişdilər.

Cinslər arasında yüksək qan təzyiqi tarixi baxımından bəzi əhəmiyyətli statistik fərqlər ortaya çıxmışdır. Ümumilikdə kişilərin 38.4%-i (95% CI: 33.8-43.0), qadınların isə 28%-i (95% CI: 23.8-32.2) heç vaxt qan təzyiqini ölçdürməmişdir.

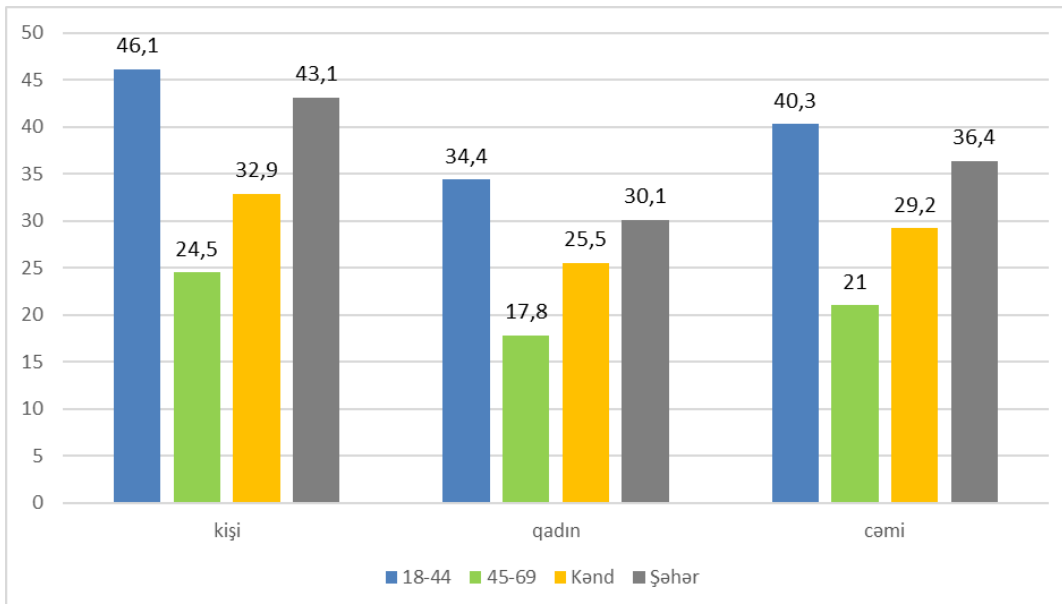
Son 12 ay ərzində yüksək təzyiqi diaqnozu qoyulan qadınların nisbəti (18.9.6%, 95% CI: 16.4-21.3) kişilərin (13.9%, 95% CI: 11.6-16.3) nisbətindən yüksəkdir (Cədvəl 32).

CƏDVƏL 32. QAN TƏZYIQININ ÖLÇÜLMƏSİ VƏ DIAQNOZ, CİNS ÜZRƏ

	n	% heç vaxt ölçdürməyənlər	95% CI	% qan təzyiqi ölçülən lakin diaqnoz qoyulmayanlar	95% CI	% Diaqnoz qoyulub, lakin son 12 ay ərzində deyil	95% CI	% son 12 ay ərzində diaqnoz qoyulanlar	95% CI
Kişilər	1136	38,4	33,8-43,0	42,5	38,4-46,6	5,2	3,5-6,9	13,9	11,6-16,3
Qadınlar	1665	28,0	23,8-32,2	47,8	43,9-51,7	5,3	4,0-6,7	18,9	16,4-21,3
Hər iki cins üzrə	2801	33,1	29,1-37,1	45,2	41,8-48,6	5,2	4,1-6,4	16,4	14,6-18,3

45-69 yaşlı qadın qrupu və kənd yerlərində yaşayan respondentlər qrupu respondentlərin digər qruplarına nisbətən qan təzyiqini daha çox ölçdürmüşdür (Şəkil 20).

ŞƏKİL 20. YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ HEÇ VAXT QAN TƏZYIQINI ÖLÇDÜRMƏYƏNLƏRİN NİSBƏTİ (%)

Yüksək təzyiqli və ya arterial hipertenziyası olan bütün respondentlərin 47,9%-i (95% CI: 42,5-53,3), kişilərin 42,1% (95% CI: 34,2-49,9) və qadınların 52,3%-i (95% CI: 46,4-58,3) hazırda yüksək qan təzyiqinə görə həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən təyin olunmuş dərman qəbul etdiyini bildirdi. Yüksək qan təzyiqinə görə heç bir dərman qəbul etməyən kişilərin nisbəti qadınlarla müqayisədə daha yüksək idi.

Yaşayış yeri üzrə təhlil etdikdə, şəhər və kənd əhalisi arasında arterial hipertenziyaya görə dərman istifadəsində aşkar bir fərq yoxdur. Yalnız bir faktı qeyd edə bilərik ki, şəhər ərazisində yaşayan qadınlar kənd yerlərində yaşayan qadınlardan daha çox dərman qəbul ediblər (48,8%-ə qarşı 46,8%). Yaş qrupu fərqi statistik olaraq əhəmiyyətli idi və 18-29 yaş qrupu arasında dərman qəbul edənlərin nisbəti 29,1%-dən (95% CI: 20,1-38,1) 45-69 yaş qrupunda 57,5%-ə (95% CI: 52,4-62,5) qalxmışdır (Cədvəl 33).

CƏDVƏL 33. DIAQNOZ QOYULANLAR ARASINDA HƏKİM VƏ YA DİGƏR TİBB İŞÇİSİ TƏRƏFİNDƏN TƏYİN EDİLMİŞ YÜKSƏK QAN TƏZYİQİ ÜÇÜN DƏRMANLARI HAL-HAZIRDA QƏBUL EDƏNLƏRİN CİNS VƏ YAŞ ÜZRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	% dərman qəbul edənlər	95% CI	n	% dərman qəbul edənlər	95% CI	n	% dərman qəbul edənlər	95% CI
18-44	58	22,7	10,1-35,3	98	35,0	23,2-46,9	156	29,1	20,1-38,1
45-69	219	53,8	45,2-62,4	422	60,0	54,0-66,0	641	57,5	52,4-62,5
18-69	277	42,1	34,2-49,9	520	52,3	46,4-58,3	797	47,9	42,5-53,3

Hər iki cins üzrə əvvəllər yüksək qan təzyiqli diaqnozu qoyulmuş respondentlərin 13,6%-i (95% CI: 10,0-17,3) loğmandan (xalq təbabəti ilə müalicə edən) məsləhətlər almışdılar.

Hər iki cins üzrə əvvəllər yüksək qan təzyiqli diaqnozu qoyulmuş respondentlərin 21,8%-i (95% CI: 17,6-25,9) loğmandan (xalq təbabəti ilə müalicə edən) bitki tərkibli dərman və ya ənənəvi vasitələrlə müalicə götürmüşdür.

Diabet tarixi

Tədqiqat zamanı diabet ilə bağlı və onun müalicəsi ilə əlaqəli uyğunlaşma da analiz edilmişdir.

Sorğu əhalisinin 71,8% -i (95% CI: 69,0-74,6) heç vaxt qanda şəkəri ölçdürməmişdir, 23,5%-i (95% CI: 20,9-26,1) ölçdürmüş, lakin onlara qanda yüksək şəkər və ya diabet diaqnozu qoyulmamışdır, 0,5%-nə isə qanda yüksək şəkər və ya diabet diaqnozu son 12 ay ərzində deyil, daha əvvəl qoyulmuşdur. Yalnız 4,2% (95% CI: 3,5-5,0) respondentə son 12 ay ərzində qanda şəkərin yüksək miqdarı müəyyənləşdirilmişdir və ya diabet diaqnozu qoyulmuşdur. 45-69 yaşlar arasındakı respondentlərə (9,8%, 95% CI: 8,2-11,5) -1,4) 18-44 yaş respondentlərdən (0,9%, 95% CI: 0,4) fərqli olaraq daha çox hallarda qanda şəkərin yüksək miqdarı müəyyənləşdirilmişdir və ya diabet diaqnozu qoyulmuşdur. Cədvəl 34-də görüldüyü kimi qanda şəkərin miqdarı heç vaxt ölçülməmiş

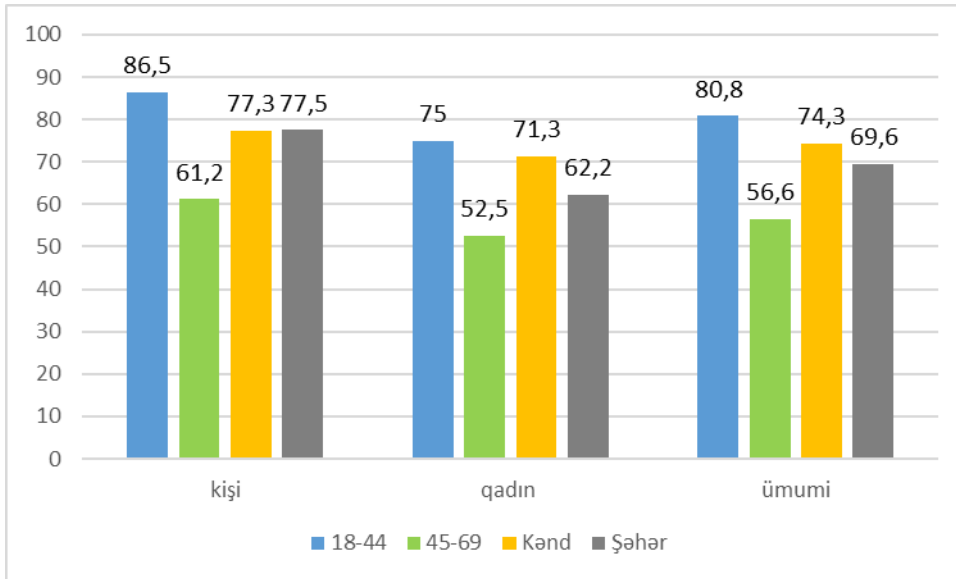
olduğunu bildiren respondentlər arasında kişilərin sayı qadınlardan daha çox idi (müvafiq olaraq 77,4%-ə qarşı 66,3%) və bu fərq bütün yaş qruplarında aşkar edilmişdi.

CƏDVƏL 34. QANDA ŞƏKƏRİN ÖLÇÜLMƏSİ VƏ DIAQNOZ

Cins	n	% heç vaxt ölçülməmiş	95% CI	% ölçülmüş, lakin diaqnoz qoyulmamış	95% CI	% diaqnoz son 12 ayda deyil, əvvəl qoyulmuş,	95% CI	% son 12 ayda diaqnoz qoyulmuş	95% CI
Kişilər	1136	77,4	74,2-80,7	19,1	16,0-22,2	0,4	0,1-0,8	3,1	2,1-4,0
Qadınlar	1665	66,3	62,8-69,9	27,8	24,5-31,0	0,6	0,2-1,0	5,3	4,2-6,4
Hər iki cins üzrə	2801	71,8	69,0-74,6	23,5	20,9-26,1	0,5	0,2-0,8	4,2	3,5-5,0

Şəkil 21-də göstəriləyi kimi, qanda şəkərin miqdarı heç vaxt yaşadığı yerdə ölçülmədiyini söyləyən bütün respondentlərin sayında bir qədər fərq var idi ki, bu da kənd yerlərində 74.3% (95% CI: 70.3-78.3) və şəhərdə 69.6% (95% CI: 65.7-73.5) idi.

ŞƏKİL 21. QANDA ŞƏKƏRİ HEÇ VAXT ÖLÇDÜRMƏYƏNLƏRİN YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ NİSBƏTİ (%)

Əvvəllər yüksək qanda şəkər və ya diabet diaqnozu qoyulmuş respondentlərdən ötən iki həftə ərzində bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən diabet üçün hər hansı bir dərman preparatının təyin edilib-edilmədiyini və yaxud bir həkim və ya digər tibb işçisinin təyin etdiyi diabet üçün insulini qəbul edib-etmədiyini soruşuldu.

Bir həkim və ya digər tibb işçisinin təyin etdiyi diabet üçün hər hansı bir dərmanı qəbul edən kişilərin 72.9%-i (95% CI: 59.7-86.2) və qadınlardan 77.8%-i (95% CI: 69.7-85.9) arasında müəyyən fərq aşkar edilmişdir (Cədvəl 35). Bir həkim və ya digər tibb işçisinin tövsiyəsi ilə insulin qəbul edən kişilər (17.7%) (95% CI: 7.2-28.3) və qadınlar (24.2%) (95% CI: 16.1-32.3) arasında daha çox fərq aşkar edilmişdir (Cədvəl 36).

CƏDVƏL 35. ƏVVƏLLƏR DİAQNOZ QOYULANLAR ARASINDA HAL-HAZIRDA DİABET ÜÇÜN TƏYİN OLUNMUŞ DƏRMANLAR QƏBUL EDƏNLƏRİN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	% dərman qəbul edənlər	95% CI	n	% dərman qəbul edənlər	95% CI	n	% dərman qəbul edənlər	95% CI
18-44	2	55,7	0.0-100.0	17	66,5	40,6-92,4	19	65,1	40,9-89,3
45-69	64	73,8	60,4-87,2	126	80,3	72,0-88,7	190	77,7	70,2-85,3
18-69	66	72,9	59,7-86,2	143	77,8	69,7-85,9	209	76,0	68,6-83,4

CƏDVƏL 36. ƏVVƏLLƏR DİAQNOZ QOYULANLAR ARASINDA HAL-HAZIRDA DİABET ÜÇÜN TƏYİN OLUNMUŞ İNSULİN QƏBUL EDƏNLƏRİN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	% insulin qəbul edənlər	95% CI	n	% insulin qəbul edənlər	95% CI	n	% insulin qəbul edənlər	95% CI
18-44	2	0,0	0.0-0.0	17	37,8	10,1-65,5	19	32,9	7,9-58,0
45-69	64	18,7	7,7-29,6	126	21,1	13,2-29,1	190	20,2	13,6-26,7
18-69	66	17,7	7,2-28,3	143	24,2	16,1-32,3	209	21,9	15,3-28,5

Kənd yerlərində yaşayan əvvəllər qanda yüksək şəkər və ya diabet diaqnozu qoyulmuş respondentlər şəhərdə yaşayan respondentlərlə müqayisədə daha çox dərman (79,7% CI: 68,9-90,5) (uyğun olaraq şəhərdə yaşayan respondentlər üçün 74,5 (95% CI: 65,1-83,9)) və daha az insulin 15,3 (95% CI: 5,5-25,2) (uyğun olaraq şəhərdə yaşayan respondentlər üçün 24,6 (95% CI: 16,2-33,1)) qəbul ediblər.

Hər iki cins üzrə əvvəllər diabet diaqnozu qoyulan respondentlərin cəmi 7,9%-i (95% CI: 3,7-12,1) ənənəvi müalicə edənlərdən məsləhət almışdılar.

Hər iki cins üzrə əvvəllər diabet diaqnozu qoyulan respondentlərin cəmi 17,2%-i (95% CI: 10,5-24,0) ənənəvi müalicə edənlərdən bitki tərkibli dərman və ya ənənəvi müalicə almışdılar.

Yüksək xolesterin tarixi

Nəticələr göstərir ki, bütün yaşlardakı respondentlərin 89,9%-i (95% CI: 88,2-91,5) heç vaxt səhiyyə müəssisəsində qanda xolesterinini ölçdürmədiyini qeyd edib, 7,5%-i (95% CI: 6,0-9,0) isə qanda xolesterin səviyyəsinə görə bir test keçirmişdi, lakin yüksəlmiş xolesterol diaqnozu qoyulmamışdı. Araşdırma əhalisinin yalnız 0,9%-nə (95% CI: 0,6-1,2) müsahibədən 12 aydan da çox əvvəl və 1,7%-nə (95% CI: 1,2-2, 3) keçən il ərzində yüksək səviyyədə xolesterin diaqnozu qoyulmuşdu .

Yüksək səviyyədə qan xolesterin diaqnozu qoyulan yaşlı respondentlərlə gənc respondentləri müqayisə etdikdə bu göstərici üzrə yaş qrupları arasında statistik olaraq

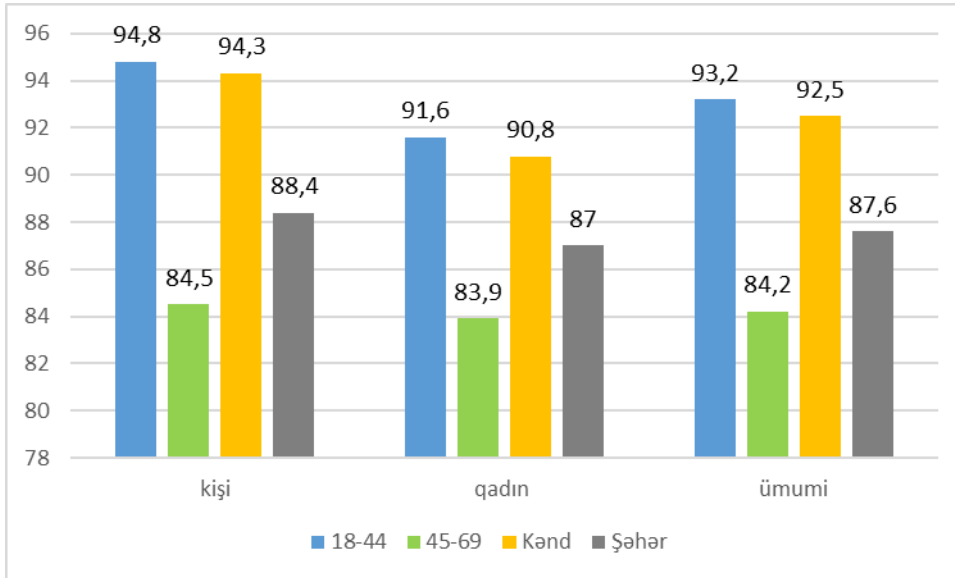
əhəmiyyətli fərq ortaya çıxır. Xolesterinin ölçülməsi və diaqnoz tarixi baxımından isə cinslər arasında əhəmiyyətli bir fərq yoxdur (Cədvəl 37).

CƏDVƏL 37. ÜMUMİ XOLESTERİNİN ÖLÇÜLMƏSİ VƏ DİAQNÖZU

Yaş qrupları (illər)	n	% heçvaxt ölçülməmiş	Hər iki cins üzrə						
			95% CI	% ölçülmüş lakin diaqnoz qoyulmamış	95% CI	% diaqnoz son 12 ayda deyil, daha əvvəl qoyulmuş	95% CI	% son 12 ay ərzində diaqnoz qoyulmuş	95% CI
18-44	1265	93,2	91,6-94,8	6,0	4,4-7,6	0,2	0,0-0,4	0,6	0,2-1,0
45-69	1536	84,2	81,5-87,0	10,1	8,0-12,1	2,0	1,2-2,9	3,7	2,5-4,9
18-69	2801	89,9	88,2-91,5	7,5	6,0-9,0	0,9	0,6-1,2	1,7	1,2-2,3

45-69 yaşda olan respondentlər və şəhərlərdə yaşayan respondentlər digər respondentlər qruplarına nisbətən xolesterol səviyyəsini daha çox ölçdürürlər (Şəkil 22).

ŞƏKİL 22. ÜMUMİ XOLESTERİN SƏVIYYƏSİNİ ÖLÇDÜRMƏYƏNLƏRİN YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ NİSBƏTİ (%)

Yüksəlmiş ümumi qan xolesterin diaqnozu qoyulanların 26.8%-i (95% CI: 14.9-38.6) əvvəlki iki həftədə həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən təyin olunmuş oral dərman qəbul etmişdir. Respondentlərin 25.4%-i kişi (95% CI: 8.6-42.2) və 27.8%-i qadındır (95% CI: 12.8-42.8). Şəhər yerlərində yaşayan kişilər qadınlara nisbətən iki dəfə çox oral dərman qəbul edirdilər.

Əvvəldə yüksəlmiş xolesterin diaqnozu qoyulan hər iki cinsdən respondentlərin 10.1% (95% CI: 3.7–16.5) bu diaqnoza görə ara həkimlərə müraciət etmişdilər.

Əvvəldə yüksəlmiş xolesterin diaqnozu qoyulan hər iki cinsdən respondentlərin 12.4% (95% CI: 5.3–19.5) ara həkimləri verən bitki və digər vasitələrlə müalicə qəbul etmişdir.

Kardiovaskulyar xəstəliklərin tarixi

Nəticələr göstərir ki, ümumi respondentlərin 6.4%-də (95% CI: 5.1-7.8) ürək xəstəliyindən ağrı (stenokardiya), ürək infarktı və ya iflici nə vaxtsa olmuşdur.

Aydındır ki, bu əhəmiyyətli fərq yaş qrupları arasında da müşahidə olunmuşdur: 45-69 yaş qrupunda 12.3% (95% CI: 9.9-14.7) və 18-44 yaş qrupunda 3.0% (95% CI: 1.8-4.2).

Kişilər (% 6.0,% 95 CI: 4.6-7.4) və qadınlar (6.9%,% 95 CI: 5.0-8.7) arasında əhəmiyyətli bir fərq aşkar edilmədi. Eyni zamanda hər iki cins üzrə kənd (6,7%) və şəhər (6,2%) yerlərində yaşayanlar arasında da əhəmiyyətli bir fərq müşahidə olunmadı.

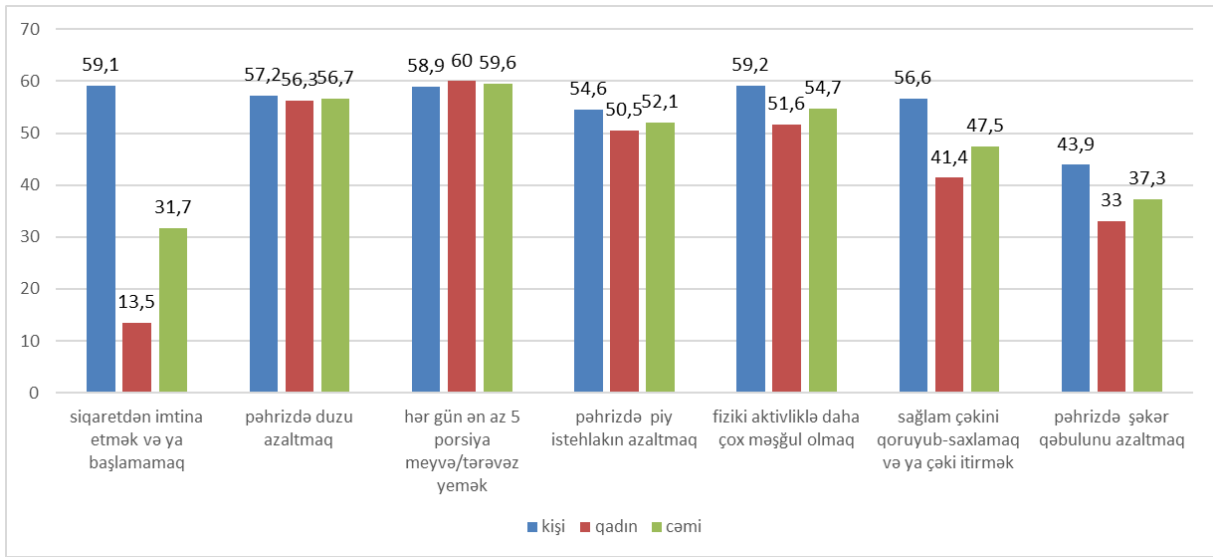
Bütün respondentlərin 4,6%-i (95% CI: 3,7-5,5) müntəzəm olaraq aspirin qəbul etdiyini bildirdi və onların 1,7%-i (95% CI: 1,0-2,3) ürək xəstəliklərinin qarşısını almaq və ya müalicə etmək üçün həmçinin statinlər də qəbul edirdi. Ürək damar xəstəliklərinin qarşısının alınması və ya müalicəsi üçün aspirin istifadəsi barədə məlumat verən qadınların nisbəti kişilərlə demək olar ki, eyni idi: 5.0% (95% CI: 3.8-6.3) kişilər və 4.2% (95% CI: 3.2-5.2) qadınlar. Statinlərin istifadəsində də hər iki cins qrupu arasında eyni tendensiya müşahidə edilirdi.

Həyat tərzi üzrə məsləhətlər

Şəkil 23 son üç ildə həkim və ya digər tibb işçisindən müxtəlif növ həyat tərzi tövsiyələrinin alınmasına dair cavabların bölüşdürülməsini göstərir.

- Respondentlərin 31.7%-nə (95% CI: 27.8-35.6) siqaretin dayandırılması və ya başlanmaması tövsiyə edilmişdir: 59.1% (95% CI: 52.2-65.9) kişilər və 13.5% (95% CI: 9.6-17.4) qadınlar.
- Respondentlərin 56,7%-nə (95% CI: 52,1-61,3) yeməklərində duzu azaltmaq tövsiyə edilmişdir: 57.2% (95% CI: 50.3-64.0) kişilər və 56.3% (95% CI: 50.7-61.9) qadınlar.
- Respondentlərin 59.6%-nə (95% CI: 54.6-64.6) hər gün ən azı beş porsiya meyvə və/və ya tərəvəz yemək məsləhət görülmüşdür: 58,9% (95% CI: 51,6-66,2) kişilər və 60,0% 95% CI: 54.2-65.9) qadınlar.
- Respondentlərin 52.1%-nə (95% CI: 47.2-57.0) yeməklərində yağın azaldılması məsləhət görülmüşdür: kişilər arasında 54,6% (95% CI: 47,4-61,9) və qadınlarda 50,5% (95% CI: 44,8-56,1) .
- Respondentlərin 54,7%-nə (95% CI: 50,3-59,1) daha çox fiziki fəaliyyətə başlamağı və ya daha çox fiziki fəaliyyət göstərmələri tövsiyə edilmişdir: 59.2% (95% CI: 53.1-65.4) kişilər və 51.6% (95% CI: 46.2- 57.1) qadınlar.
- Respondentlərin 47,5%-nə (95% CI: 42,9-52,0) sağlam bədən çəkisini qorumaq və ya çəkirlərini azaltmaq tövsiyə edilmişdir: 56.6% (95% CI: 50.2-62.9) kişilər və 41.4% (95% CI: 36.0-46.7) qadınlar.
- Respondentlərin 37.3%-nə (95% CI: 32.9-41.8) şəkərli içkilərin istifadəsinin aşağı salınması məsləhət görülmüşdür: 43,9% (95% CI: 37,5-50,2) kişilər və 33,0% (95% CI: 27,9-38,1) qadınlar.

ŞƏKİL 23. HƏKİM VƏ YA DİGƏR TİBB İŞÇİSİ TƏRƏFİNDƏN MƏSLƏHƏT ALAN RESPONDENTLƏRİN CİNSƏ GÖRƏ NİSBƏTİ (%)

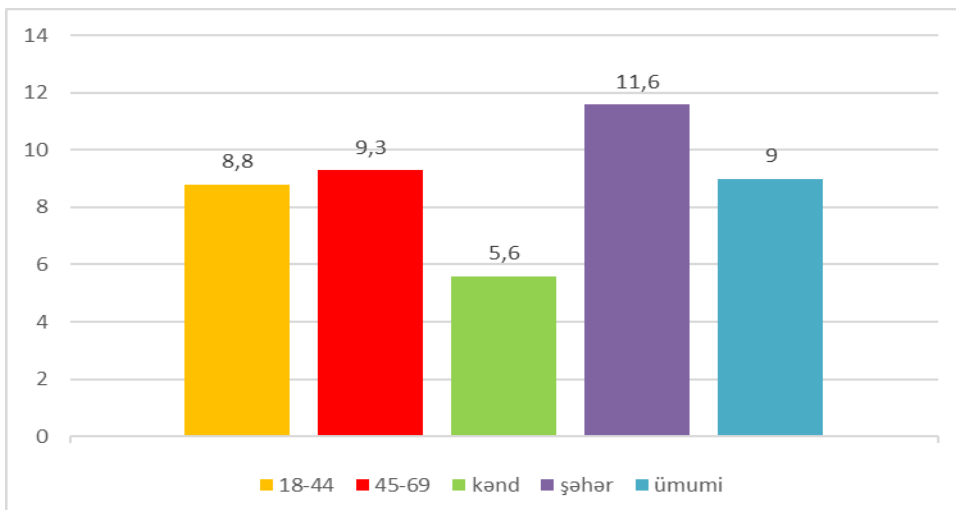
Həkimlər və ya digər tibb işçiləri sağlamlığa dair faydalı məsləhətləri qadınlara nisbətən kişilərə daha çox vermişdir. Əslində bütün məsləhətlərdə yaş qrupları arasında əhəmiyyətli fərq var idi. Gənclər daha az məsləhət aldılar.

Uşaqılıq boynu xərçəngi skriningi

Qadınlara verilən növbəti sual uşaqılıq boynu xərçəngi skrining testindən keçib-keçmədikləri haqda idi. Sorğuda iştirak edən 18-69 yaşlar arası bütün qadınların yalnız 9.0%-i (95% CI: 6.7-11.4) uşaqılıq boynu xərçəngi üçün skrining testindən keçdiyini bildirmişdir. Hər iki yaş qrupu arasında əhəmiyyətli bir fərq müşahidə olunmamışdır (müvafiq olaraq 8,8 ilə 9,3). 30-49 yaşlarında olan qadınların 11.3%-i (95% CI: 8.2-14.3) uşaqılıq boynu xərçəngi üçün skrining testindən keçmişdir.

Şəhərdə yaşayan 18-69 yaşlı qadınlar arasında uşaqılıq boynu xərçəngi üçün skrining testindən keçmə nisbəti kənddə yaşayan qadınlardan iki dəfə çox idi (5,6%-ə nisbətən 11,6%), 30-49 yaşda olanlarda bu nisbət daha çoxdur (6,1%-ə qarşı 15,1%) (Şəkil 24).

ŞƏKİL 24. YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ 30-49 YAŞLI QADINLAR ARASINDA UŞAQLIQ BOYNU XƏRÇƏNGİ ÜÇÜN SKRİNİNG TESTİNDƏN KEÇMƏ NİSBƏTİ

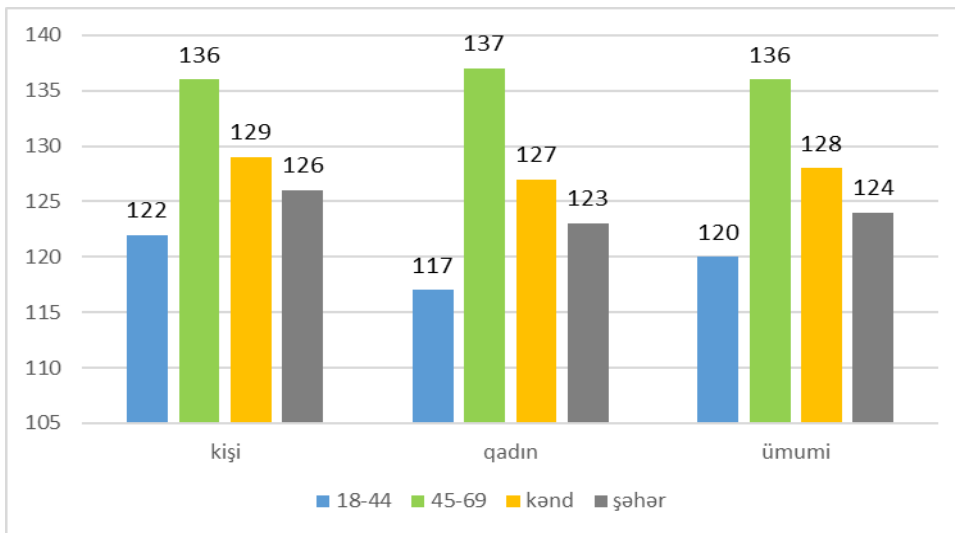

Fizikal müayinələr

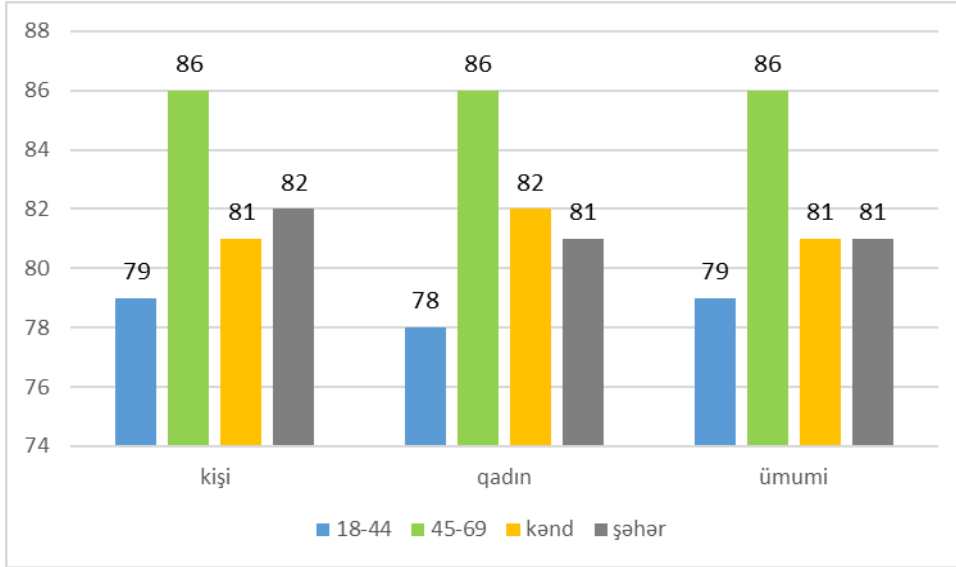
QİX-in risk faktoru kimi hipertenziya qan təzyiqinin ölçülməsi vasitəsi ilə qiymətləndirilmişdir. Bütün respondentlər arasında, o cümlədən yüksək qan təzyiqi üçün dərman preparatları qəbul edənlər də daxil olmaqla, ortalama sistolik qan təzyiqi (OST) 125,9 mmHg (95% CI: 124,0-127,0) idi; kişilər arasında 127.0 mmHg (95% CI: 125.6-128.4) və qadınlar arasında isə 124.8 mmHg (95% CI: 123.4-126.2) olmuşdur. Hal-hazırda yüksək qan təzyiqi üçün dərman preparatları qəbul edənlər də daxil olmaqla, bu respondentlər arasında orta diastolik qan təzyiqi (ODT) 81.2 mmHg (95% CI: 80.4-82.0) idi; kişilər arasında 81.5 mmHg (95% CI: 80.5-82.6) və qadınlar arasında isə 80.9 mmHg (95% CI: 80.1-81.8) olmuşdur .

Orta sistolik və diastolik qan təzyiqi 18-44 yaşlı gənc respondentlərə nisbətən 45-69 yaşda olanlar arasında daha yüksək idi. 45-69 yaş qrupundakı respondentlər arasında sistolik təzyiq 18-44 yaş qrupuna nisbətən təxminən 14% daha yüksək olduğu halda, eyni yaş qrupları arasında diastolik təzyiq fərqi təxminən yalnız 9% idi. Şəhər-kənd yaşayış məntəqələrinin araşdırılması zamanı da oxşar nisbətlər aşkar edilmişdir (Şəkil 25-26).

Şəkil 25. Cins, YAŞ VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ ORTA SİSTOLİK QAN TƏZYİQİ

ŞƏKİL 26. CİNS, YAŞ VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ ORTA DİASTOLİK QAN TƏZYİQİ

Bütün respondentlər iki qrupa bölünmüşdür; birinci qrup ST ≥ 140 və/və ya DT ≥ 90 mmHg, ikincisi isə ST ≥ 160 mmHg və/və ya DT ≥ 100 mmHg.

Yüksək qan təzyiqi üçün dərman preparatları qəbul edənlər istisna olmaqla, birinci qrupda ST ≥ 140 və/və ya DT ≥ 90 mmHg olanların nisbəti 21.6 (95% CI: 19.0-24.3) idi; 22.9% (95% CI: 19.0-26.9) kişilər və 20.3% (95% CI: 17.7-22.9) qadınlar (Cədvəl 38).

CƏDVƏL 38. ST ≥ 140 VƏ YAXUD DT ≥ 90 MMHG OLAN YÜKSƏK QAN TƏZYİQİ ÜÇÜN DƏRMAN QƏBUL EDƏNLƏR İSTİSNA OLMAQLA, RESPONDENTLƏRİN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ BÖLGÜSÜ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	%	95% CI	n	%	95% CI	n	%	95% CI
18-44	500	16,2	11,4-21,0	678	10,0	7,3-12,6	1178	13,1	10,2-16,0
45-69	462	37,8	32,7-43,0	646	41,7	36,7-46,6	1108	39,8	35,7-43,8
18-69	962	22,9	19,0-26,9	1324	20,3	17,7-22,9	2286	21,6	19,0-24,3

Onlar arasında ST ≥ 140 və/və ya DT ≥ 90 mmHg olanlar və ya yüksək qan təzyiqi üçün dərman qəbul edənlərin nisbəti 29,7%-dir (95% CI: 27,2-32,1); kişilər üçün 29,3% (95% CI: 25,6-33,0) və qadınlar üçün 30,1% (95% CI: 27,5-32,7) (Cədvəl 39).

CƏDVƏL 39. ST ≥140 VƏ YAXUD DT ≥90 MMHG OLANLAR VƏ YAXUD HAL-HAZIRDA YÜKSƏK QAN TƏZYİQİ ÜÇÜN DƏRMAN QƏBUL EDƏNLƏRİN YAŞ VƏ CİNSƏ GÖRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	%	95% CI	n	%	95% CI	n	%	95% CI
18-44	510	17,7	13,0-22,5	707	12,9	10,0-15,8	1217	15,3	12,5-18,2
45-69	593	50,0	45,4-54,6	898	57,0	52,9-61,1	1491	53,7	50,3-57,1
18-69	1103	29,3	25,6-33,0	1605	30,1	27,5-32,7	2708	29,7	27,2-32,1

Yüksək qan təzyiqi üçün dərman preparatları qəbul edənlər istisna olmaqla, ikinci qrupda ST ≥160 mmHg olan və/və ya DT ≥100 mmHg olan respondentlərin nisbəti 6,9% idi (95% CI: 5,6-8,2); kişilər üçün 6,1% (95% CI: 4,4-7,8) və qadınlar üçün 7,7% (95% CI: 6,1-9,3) təşkil edir (Cədvəl 40).

CƏDVƏL 40. YÜKSƏK QAN TƏZYİQİ ÜÇÜN DƏRMAN PREPARATLARI QƏBUL EDƏNLƏR İSTİSNA OLMAQLA, ST ≥160 VƏ YAXUD DT ≥100 MMHG OLANLARIN YAŞ VƏ CİNSƏ GÖRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	%	95% CI	n	%	95% CI	n	%	95% CI
18-44	500	3,4	1,6-5,3	678	2,8	1,4-4,1	1178	3,1	1,9-4,4
45-69	462	12,0	8,7-15,3	646	17,8	14,3-21,3	1108	15,0	12,4-17,5
18-69	962	6,1	4,4-7,8	1324	7,7	6,1-9,3	2286	6,9	5,6-8,2

ST ≥160 mmHg və/və ya DT ≥100 mmHg olan və ya yüksək qan təzyiqi üçün dərman qəbul edənlərin nisbəti 16,5%-dir (95% CI: 14,7-18,2); kişilər üçün 13,8% (95% CI: 11,5-16,1) və qadınlar üçün 19,0% (95% CI: 16,9-21,1) təşkil etmişdir (Cədvəl 41).

CƏDVƏL 41. ST ≥160 VƏ YAXUD DT ≥100 MMHG OLAN VƏ YA HAL-HAZIRDA YÜKSƏK QAN TƏZYİQİ ÜÇÜN DƏRMAN QƏBUL EDƏNLƏRİN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	%	95% CI	n	%	95% CI	n	%	95% CI
18-44	510	5,3	3,0-7,5	707	6,0	4,0-8,0	1217	5,6	4,0-7,2
45-69	593	29,2	25,1-33,4	898	39,5	35,8-43,2	1491	34,6	31,7-37,6
18-69	1103	13,8	11,5-16,1	1605	19,0	16,9-21,1	2708	16,5	14,7-18,2

Təbiidir ki, yaş qrupları arasında statistik olaraq əhəmiyyətli bir fərq var idi. Şəhər əhalisi (12,5%, 95% CI: 9,0-16,0) arasında qan təzyiqini nəzarətdə saxlayan respondentlərin nisbəti kənd yerlərində (7,2%, 95% CI: 4,4-10,0) yaşayanlardan daha çox idi. Həmçinin, şəhər əhalisi arasında dərman qəbul edən hipertenzialı respondentlərin nisbəti kənd yerlərində yaşayanlardan daha çox idi.

Respondentlərə "Son iki həftə ərzində siz həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən təyin edilmiş dərmanlarla (dərman vasitələri ilə) yüksək qan təzyiqinə görə müalicə almıdınız mı?" sualı verilmişdir. 18-69 yaşlı respondentlərin 10.1%-i (95% CI:7.8–12.3) dərman preparatları qəbul etdiyi üçün yüksək qan təzyiqi olmadığını qeyd etdi; 24,8% (95% CI: 20,8-28,2) dərman qəbul etdiyini, lakin hələ də yüksək qan təzyiqi (ST \geq 140 mmHg və/və ya DT \geq 90 mmHg) olduğunu bildirdi; 65.4% (95% CI: 60.9-70.0) yüksək qan təzyiqi olsa da, dərman qəbul etmədiyini qeyd etdi.

ST <140 mmHg və DT <90 mmHg təzyiqi ilə dərman qəbul etsə də, hələ də yüksək qan təzyiqi olan qadınların nisbəti kişilərdən iki dəfə çox idi (Cədvəl 42).

CƏDVƏL 42. MÜALİCƏ EDİLƏN VƏ YAXUD NƏZARƏTDƏ SAXLANILAN YÜKSƏK QAN TƏZYİQİ OLAN RESPONDENTLƏRİN NİSBƏTİ

Cinslər	n	% ST <140 və DT <90 təzyiqi ilə dərman qəbul edənlər	95% CI	% ST \geq 140 və yaxud DT \geq 90 təzyiqi ilə dərman qəbul edənlər	95% CI	% ST \geq 140 və yaxud DT \geq 90 təzyiqi ilə dərman qəbul etməyənlər	95% CI
Kişilər	401	6,4	3,9-9,0	21,6	16,4-26,7	72,0	66,0-78,0
Qadınlar	638	13,5	10,2-16,8	27,3	22,9-31,7	59,2	53,9-64,5
Hər iki cins üzrə	1039	10,1	7,8-12,3	24,5	20,8-28,2	65,4	60,9-70,0

Respondentlərin ürək döyüntülərinin orta sayı (bir dəqiqədə ürək döyüntülərinin sayı) dəqiqədə 77,2 döyüntü idi. Cədvəl 43-də görüldüyü kimi kişilər, qadınlar və yaş qrupları arasında ortalama ürək döyüntülərinin sayında əhəmiyyətli bir fərq yoxdur.

CƏDVƏL 43. YAŞ VƏ CİNSƏ GÖRƏ ÜRƏK DÖYÜNTÜSÜNÜN ORTA SAYI (DƏQİQƏDƏ ÜRƏK VURĞUSU)

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	Orta sayı	95% CI	n	Orta sayı	95% CI	n	Orta sayı	95% CI
18-44	523	76,6	75,7-77,6	737	78,3	77,3-79,3	1260	77,5	76,7-78,3
45-69	610	75,9	74,9-76,8	919	77,4	76,5-78,2	1529	76,6	76,0-77,3
18-69	1133	76,4	75,6-77,1	1656	77,9	77,1-78,7	2789	77,2	76,5-77,8

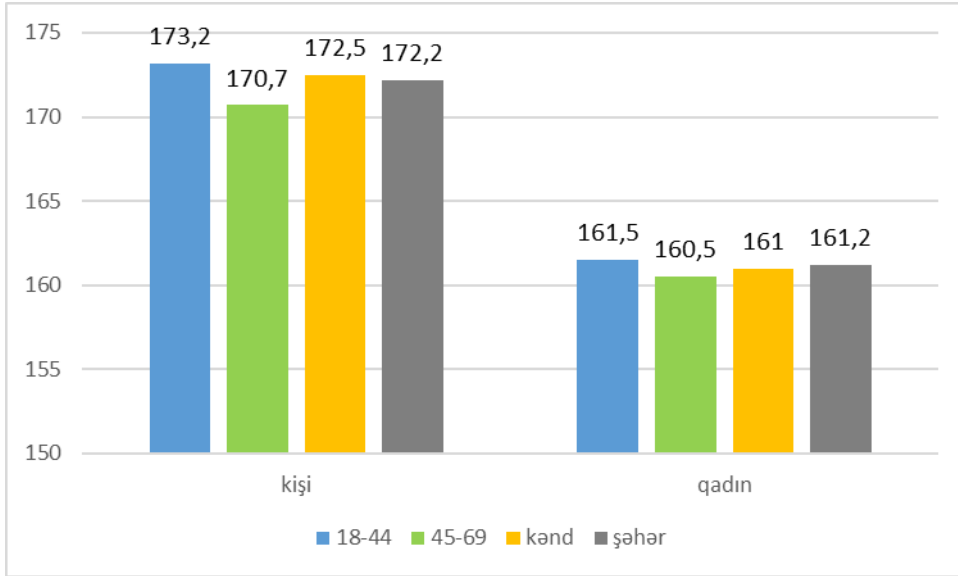
STEP 2 çərçivəsində aparılan antropometrik müayinələr (boy, çəki, bel və çanaq dairəsinin ölçülməsi) BKİ-nin (Bədən Kütlə İndeksi) və BÇN-nin (Bel-Çanaq Nisbəti) hesablanmasını təmin etmişdir. Yaş, cins və yaşayış yeri üzrə tədqiqat əhalisi arasında (hamilə qadınlar istisna olmaqla) artıq çəki və köklüyün (piylənmənin) yayılması bu ölçülərə əsasən hesablanmışdır.

Kişi respondentlər orta hesabla 172,3 sm (95% CI: 171,8-172,9) hündürlükdə və 77,1 kq (95% CI: 76,2-78,0) çəkisində idilər. Qadınlar isə orta hesabla 161,1 sm (95% CI: 160,5-161,7) hündürlükdə və 69,8 kq (95% CI: 68,8-70,7) çəkiddə idilər. Kənd və şəhər

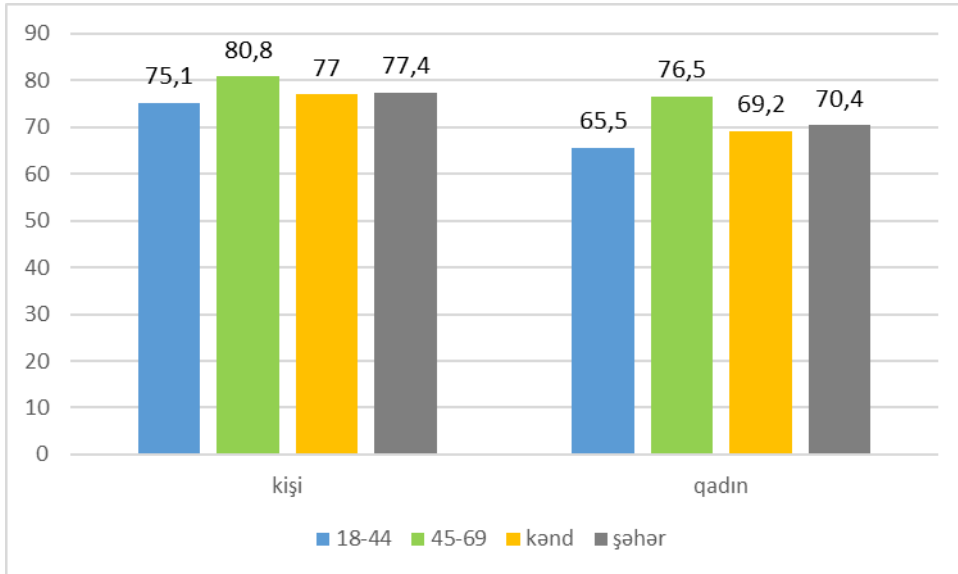
sakinləri arasında ortalama boy və çəkiyə görə əhəmiyyətli bir fərq aşkar edilməmişdir (Şəkil 27-28).

Bu ölçülər kişilərin qadınlardan daha ucaboy və ağır olduqlarını göstərir.

ŞƏKİL 27. YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ RESPONDENTLƏRİN ORTA BOYU (SM)

ŞƏKİL 28. YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ RESPONDENTLƏRİN ORTA ÇƏKİSİ (KQ)

Bütün respondentlər arasında orta BKİ 26.0 idi (95% CI: 25.7-26.2). Qadınlarda orta BKİ (26.4) (95% CI: 26.0-26.9) kişilərdən (25.5) (95% CI: 25.2-25.8) daha yüksək idi.

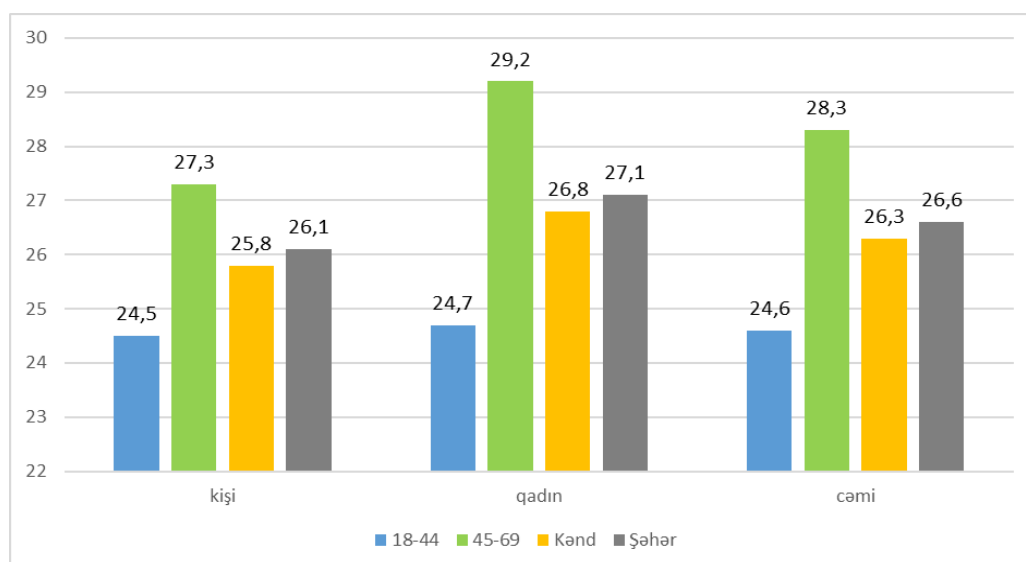
Bütün respondentlər arasında BKİ gənc yaş qrupu (24.6) (95% CI: 24.3-24.9) ilə müqayisədə yuxarı yaş qrupunda (28.3) (95% CI: 28.0-28.6) daha yüksək idi.

CƏDVƏL 44. YAŞ VƏ CİNSƏ GÖRƏ ORTA BKİ (KQ/M²)

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	ortalama	95% CI	n	ortalama	95% CI	n	ortalama	95% CI
18-44	517	24,5	24,1-24,8	695	24,7	24,1-25,2	1212	24,6	24,3-24,9
45-69	600	27,3	26,8-27,7	880	29,2	28,8-29,7	1480	28,3	28,0-28,6
18-69	1117	25,5	25,2-25,8	1575	26,4	26,0-26,9	2692	26,0	25,7-26,2

Yaşayış yerlərinə görə kişilər və qadınlar arasında orta BKİ-də bir qədər fərq var idi. Orta BKİ şəhərdə yaşayan kişilər arasında (26.1%) (95% CI: 25.7-26.5) kənddə yaşayan kişilərdən (25.8) (95% CI: 25.5-26.2) daha çox idi. Eyni ilə orta BKİ şəhərdə yaşayan qadınlar arasında (27.1) (95% CI: 26.5-27.7) kənddə yaşayanlardan (26.8) (95% CI: 26.1-27.4) daha çoxdur (Şəkil 29).

ŞƏKİL 29. YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİNƏ GÖRƏ ORTA BKİ

Bütün respondentlər BKİ-yə görə dörd kateqoriyaya bölündülər: azçəkiliyə (BKİ <18,5), normal çəkide olanlar (BKİ 18,5-24,9), artıq çəkide olanlar (BKİ 25,0-29,9) və köklər (BKİ ≥30,0). Bütün respondentlərin 2,8%-i azçəkili (BKİ <18,5), 41,7%-i normal çəkili (BKİ 18,5-24,9), 34,8%-i artıq (BKİ 25,0-29,9) və 20,6%-i kök (BKİ >30,0) idi (Cədvəl 45).

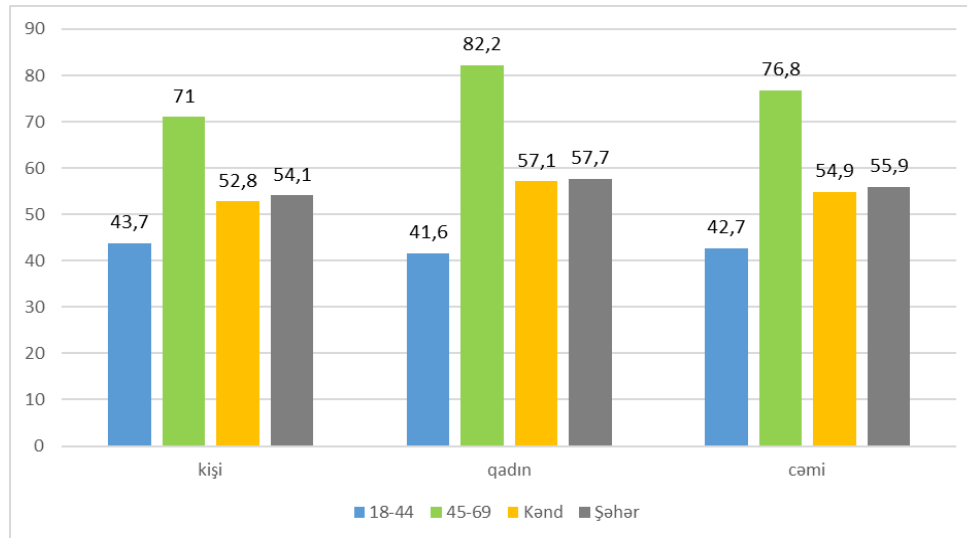
CƏDVƏL 45. YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ BKİ-NİN TƏSNİFATI

	n	% Azçəkiliblər BKİ <18.5	95% CI	% Normal çəkiliblər olanlar BKİ 18.5-24.9	95% CI	% Artıq çəkiliblər BKİ 25.0-29.9	95% CI	% Kök olanlar BKİ ≥30.0	95% CI
Kişilər	1117	2.2	1.0-3.4	44.3	40.5-48.1	38.8	34.9-42.7	14.7	12.4-17.1
Qadınlar	1575	3.5	2.1-4.9	39.1	35.9-42.2	30.9	27.9-33.9	26.5	23.5-29.5
Hər iki cins üzrə	2692	2.8	1.9-3.7	41.7	39.2-44.2	34.8	32.4-37.3	20.6	18.5-22.7

Qadın respondentlər arasında BKİ ≥30.0 (26.5%, 95% CI: 23.5-29.5) göstəricisinin yayılması kişilərdən (14.7%, 95% CI: 12.4-17.1) daha yüksək idi .

BKİ ≥25 yayılması qadınlar arasında kişilərdən (57.4%-dən 53.7%-ə) və şəhər ərazilərində kənd yerlərindən (55.9%-ə nisbətən 54.9%) daha yüksək idi. Qadınlar arasında köklüyün yayılması kişilərdən daha yüksəkdir (26.5% ilə 14.7%). Hər iki cins üçün BKİ ≥25 olan respondentlərin ümumi nisbəti yuxarı yaş qrupunda gənc yaş qrupundan daha çoxdur (76.8%-dən 42.7%-dək) (Şəkil 30).

ŞƏKİL 30. HAMİLƏ QADINLAR İSTISNA OLMAQLA, BKİ ≥25 OLAN RESPONDENTLƏRİN YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİNƏ GÖRƏ NİSBƏTİ

Hamilə qadınlar istisna olmaqla, orta bel dairəsi ölçüsü kişilər arasında qadınlardan daha yüksək idi – müvafiq olaraq 92.3 (95% CI: 91.1-93.5) və 88.2 (95% CI: 87.1-89.4).

Lakin hamilə qadınlar istisna olmaqla, orta çanaq dairəsi ölçüsü kişilər arasında qadınlardan daha az idi – müvafiq olaraq 99.1 (95% CI: 98.0-100.2) və 103.4 (95% CI: 102.1-104.8).

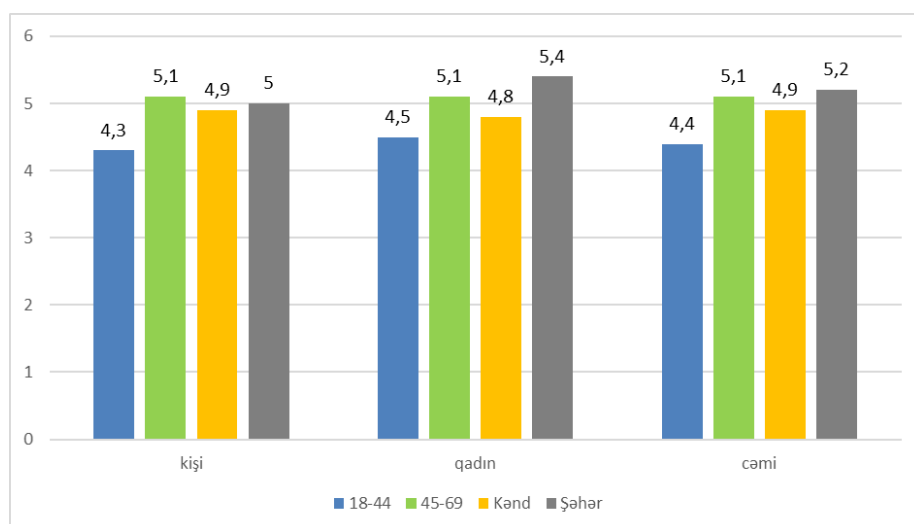
Biokimyəvi müayinələr

Bütün respondentlərdən hal-hazırda son 2 həftədə şəkərli diabetə görə həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən təyin olunmuş hər hansı müalicə, insulin və ya oral dərman (müalicə preparatı) istifadə edib-etmədikləri soruşuldu.

Hal-hazırda diabetə görə dərman qəbul edənlər də daxil olmaqla, ümumi tədqiqat əhalisi arasında orta acqarına qanda şəkərin səviyyəsi 4.6 mmol/L (95% CI: 4.5-4.8) idi; kişilər arasında 4.6 mmol/L (95% CI: 4.4-4.7) və qadınlar arasında 4.7 mmol/L (95% CI: 4.6-4.8).

Bütün respondentlər arasında orta acqarına qanda şəkərin miqdarı yuxarı yaş qrupu (5.1 mmol/L, 95% CI: 4.9-5.2) ilə müqayisədə gənc yaş qrupu arasında (4.4 mmol/L, 95% CI: 4.2-4.5) daha aşağı idi. Şəkil 31-də görüldüyü kimi kənd və şəhər yerlərində yaşayan respondentlər arasında ortalama acqarına qanda şəkərin səviyyəsində əhəmiyyətli bir fərq yox idi.

ŞƏKİL 31. YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ ORTALAMA ACQARINA QANDA ŞƏKƏRİN MİQDARI

Pozulmuş acqarına qanda şəkərin miqdarı (PAQŞ) venoz qanın plazmasında ölçülərək təyin edilmişdir: ≥ 6.1 mmol/L (110 mg/dl) və < 7.0 mmol/L (126 mg/dl). Bu göstərici bütün respondentlər arasında 5,0% təşkil etmişdir. PAQŞ kişilərin 5,0% (95% CI: 3,5-6,5) və qadınların 4,9%-də (95% CI: 3,8-6,1) aşkar olunmuşdur. Eyni zamanda, pozulmuş acqarına qanda şəkərin səviyyəsi yuxarı yaşlı əhali qrupu arasında gənc yaş qrupundan təxminən üç dəfə çox idi (Cədvəl 46).

CƏDVƏL 46. YAŞ VƏ CİNSƏ GÖRƏ ACQARINA QANDA ŞƏKƏRİN MİQDARI POZULMUŞ OLANLAR

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	%	95% CI	n	%	95% CI	n	%	95% CI
18-44	19	3.6	1.8-5.5	17	2.3	1.1-3.6	36	3.0	1.8-4.1
45-69	47	7.5	4.8-10.2	81	9.1	6.9-11.2	128	8.3	6.6-10.0
18-69	66	5.0	3.5-6.5	98	4.9	3.8-6.1	164	5.0	4.0-5.9

Bütün respondentlər arasında acqarına qanda şəkərin səviyyəsi pozulmuş olanlar şəhər ərazisində yaşayanlarda (6,1%) (95% CI: 4,7-7,5) kənd yerlərində yaşayanlardan (3,6%) (95% CI: 4,7-7,5) daha çox idi.

Qanda şəkərin yüksək miqdarı venoz qanın plazmasında təyin edilmişdir: ≥ 7.0 mmol/L (126 mg/dl). Qanda yüksək şəkər miqdarının ümumi yayılması 6.5 % (95% CI: 5.4-7.6), kişilərdə 5.2% (95% CI: 3.8-6.5) və qadınlarda 7.9 % (95 % CI: 6.4-9.4) idi. Qanda yüksək şəkər miqdarı olanlarda 18-44 yaş qrupunda artmış qan şəkəri səviyyəsi 3,6 mmol/L (95% CI: 2.4-4.8) və 44-69 yaş qrupunda 11.5 mmol/L (95% CI: 9.5-13.5) olmuşdur (Cədvəl 47).

CƏDVƏL 47. QANDA ŞƏKƏRİN MIQDARI ARTMIŞ OLAN, YAXUD DİABETƏ GÖRƏ HAL-HAZIRDA DƏRMAN QƏBUL EDƏNLƏRİN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	%	95% CI	n	%	95% CI	n	%	95% CI
18-44	497	2.3	0.9-3.8	695	4.9	3.3-6.5	1192	3.6	2.4-4.8
45-69	582	10.2	7.5-13.0	891	12.6	9.8-15.3	1473	11.5	9.5-13.5
18-69	1079	5.2	3.8-6.5	1586	7.9	6.4-9.4	2665	6.5	5.4-7.6

Şəhərdə yaşayan qanda şəkəri artmış respondentlər arasında şəkərin səviyyəsi (8.7%) (95% CI: 7-10.5) kənd yerlərində yaşayanlardan (4.0%) (95% CI: 2.7-5.2) iki dəfədən çox idi.

Diabeti olan və hal-hazırda dərman qəbul edən bütün respondentlər arasında qlükoza səviyyəsi 4.1 mmol/L (95% CI: 3.3-4.9) olmuşdur. Bu respondentlərin qanında qlükoza səviyyəsi qadınlar arasında (5.4 mmol/L) (95% CI: 4.2-6.6) kişilərə (2.7 mmol/L) (95% CI: 1.9-3.5) nisbətən iki dəfə yüksək idi. Yaş qrupları arasındakı fərqlər (18-44 və 45-69) çox əhəmiyyətlidir (müvafiq olaraq 1,0% ilə 9,2%). Həmçinin bu nisbət şəhər ərazilərində (5.3%) (95% CI: 4.0-6.6) kənd yerlərində olanlara (2.6%) (95% CI: 1.7-3.5) nisbətən iki dəfə çox idi.

Xolesterin səviyyəsi onu aşağı salan dərman qəbul edən iştirakçılar da daxil olmaqla, bütün respondentlərin qanında yoxlanılıb.

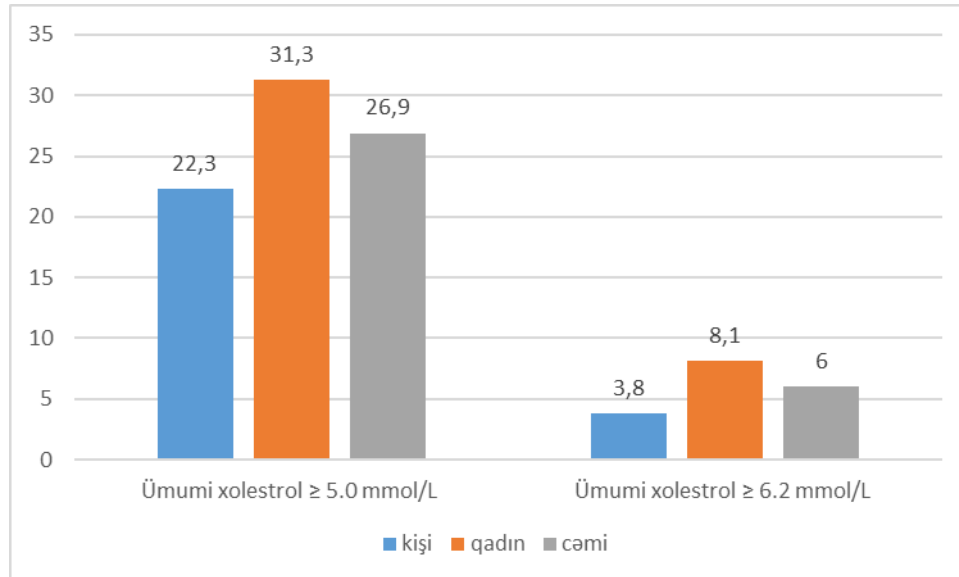
Qanda ümumi xolesterin səviyyəsinin bütün tədqiqat əhalisi arasında orta göstəricisi 4,4 mmol/L (95% CI: 4,3-4,5), kişilər arasında 4.3 mmol/L (95% CI: 4.2-4.4) və qadınlarda 4.5 mmol/L (95% CI: 4.5-4.6) olmuşdur. Bu rəqəmlər göstərir ki, kişilər və qadınlar arasında qanda ümumi xolesterin səviyyəsində əhəmiyyətli bir fərq yoxdur. Qanda ümumi xolesterinin orta göstəricisi yuxarı yaş qrupunda bir qədər yüksək idi (Cədvəl 48). Kənd və şəhər sakinləri arasında ümumi xolesterinin orta göstəricilərində əhəmiyyətli bir fərq yox idi.

CƏDVƏL 48. YAŞ VƏ CİNSƏ GÖRƏ ÜMUMİ XOLESTERİNİN ORTALAMA SƏVIYYƏSİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	ortalama	95% CI	n	ortalama	95% CI	n	ortalama	95% CI
18-44	500	4.1	4.0-4.2	700	4.3	4.2-4.4	1200	4.2	4.1-4.3
45-69	588	4.6	4.5-4.7	895	4.9	4.8-5.0	1483	4.8	4.7-4.9
18-69	1088	4.3	4.2-4.4	1595	4.5	4.5-4.6	2683	4.4	4.3-4.5

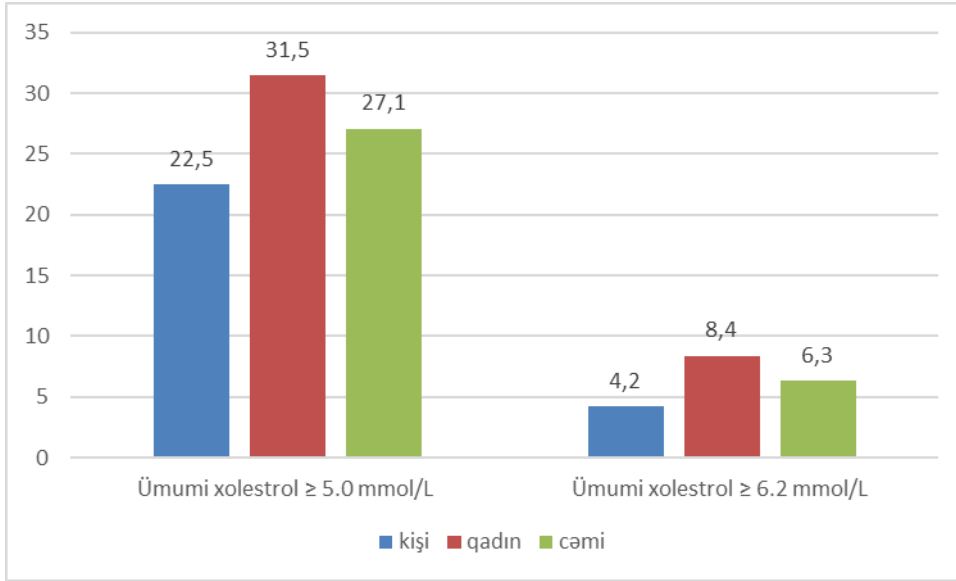
Cəm tədqiqat əhalisinin 26,9%-də qanda xolesterin səviyyəsi ≥ 5 mmol/L (95% CI: 24,4-29,4), 6,0%-də isə (95% CI: 4,9-7,1) $\geq 6,2$ idi. Qanda ümumi xolesterin ≥ 5 mmol/L olanlar arasında cinslərə görə rastgəlmə səviyyəsində əhəmiyyətli fərq aşkar edilmişdir: kişilərdə- 22,3% (95% CI: 19,0-25,6), qadınlarda - 31,3% (95% CI: 28,1-34,5); ümumi xolesterin $\geq 6,2$ mmol/L olanlar arasında isə qadınlarda - 8,1% (95% CI: 6,4-9,8), kişilərdə - 3,8% (95% CI: 2,7-5,0) (Şəkil 32).

ŞƏKİL 32. ÜMUMİ XOLESTERİN SƏVIYYƏSİ ARTMIŞ RESPONDENTLƏRİN CİNSLƏR ÜZRƏ NİSBƏTİ (%)

Şəkil 33-də göstərilədiyi kimi artmış ümumi xolesterin səviyyəsi ≥ 5.0 mmol/L və ≥ 6.2 mmol/L olan və hal-hazırda yüksək xolesterin səviyyəsi üçün dərman qəbul edən qadın respondentlərin nisbəti kişilərdən daha çoxdur.

ŞƏKİL 33. ARTMIŞ ÜMUMİ XOLESTERİN SƏVIYYƏSİ OLAN VƏ HAL-HAZIRDA YÜKSƏK XOLESTERİN SƏVIYYƏSİ ÜÇÜN DƏRMAN QƏBUL EDƏN RESPONDENTLƏRİN CİNSLƏR ÜZRƏ NİSBƏTİ

Bütün respondentlər arasında qanda ortalama HDL (yaxşı) xolesterinin səviyyəsi 1.1 mmol/L (95% CI: 1.1-1.1) idi.

Qadınlar və kişilər, hər iki yaş qrupu arasında ortalama HDL səviyyəsində əhəmiyyətli bir fərq aşkar edilməmişdir. Kişilərin 51.7%-də (95% CI: 47.0-56.3) HDL səviyyəsi 1.03 mmol/L-dən az idi (Cədvəl 49). Qadınların 68.8%-də (95% CI: 65.4-72.3) HDL səviyyəsi 1.29 mmol/L-dən az idi (Cədvəl 50). Yaş qrupları arasında fərqlər (18-44 və 45-69) demək olar ki, nəzərəçarpan deyildi.

CƏDVƏL 49. HDL <1.03 MMOL/L OLAN RESPONDENTLƏRİN YAŞA GÖRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər		
	n	%	95% CI
18-44	500	50.9	44.8-57.1
45-69	588	53.0	48.0-57.9
18-69	1088	51.7	47.0-56.3

CƏDVƏL 50. HDL <1.29 MMOL/L OLAN RESPONDENTLƏRİN YAŞA GÖRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Qadınlar		
	n	%	95% CI
18-44	700	68.9	64.3-73.4
45-69	895	68.8	65.1-72.5
18-69	1595	68.8	65.4-72.3

Bütün respondentlər arasında gündə ortalama duz istehlak səviyyəsi (qramla) tədqiq edilmişdir.

ÜST-nin tövsiyəsi gündə bir adamın 5 qramdan az miqdarda duz və ya 2 qramdan az miqdarda natrium qəbul etməsidir.

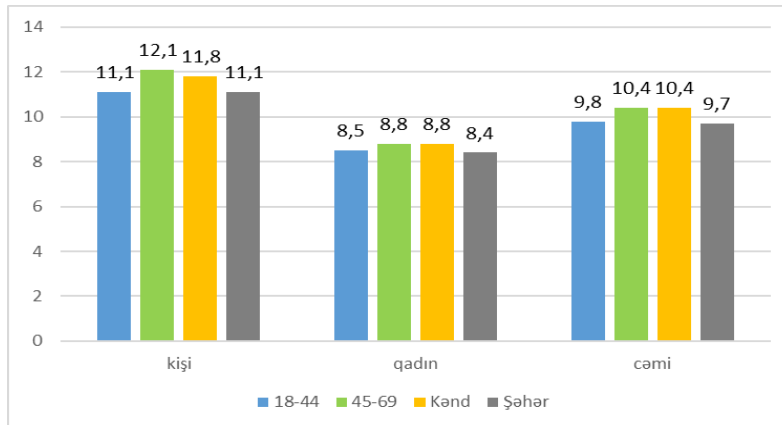
Tədqiqat əhalisi arasında orta duz istifadəsi 10,0 q/gün idi (95% CI: 9.9-10.2). Yaş qrupları arasındakı fərqlər (18-44 və 45-69) demək olar ki, yox idi (müvafiq olaraq, 9,8 q/gün və 10,4 q). Lakin orta duz istifadəsində əhəmiyyətli bir cinsiyyət fərqi var idi: bu göstərici kişilər arasında 11.4 q/gün (95% CI: 11.2-11.6) və qadınlar arasında 8.6 q/gün (95% CI: 8.5-8.8) idi (Cədvəl 51).

CƏDVƏL 51. CİNS VƏ YAŞ ÜZRƏ ORTA DUZ İSTİFADƏSİ (QRAM/GÜN)

Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	orta	95% CI	n	orta	95% CI	n	orta	95% CI
18-44	472	11.1	10.8-11.3	637	8.5	8.3-8.7	1109	9.8	9.6-10.0
45-69	554	12.1	11.9-12.3	824	8.8	8.7-9.0	1378	10.4	10.2-10.5
18-69	1026	11.4	11.2-11.6	1461	8.6	8.5-8.8	2487	10.0	9.9-10.2

Şəkil 34-də görüldüyü kimi kənd yerlərində yaşayan respondentlər şəhərdə yaşayanlarla müqayisədə gün ərzində daha çox duzdan istifadə edirlər.

ŞƏKİL 34. YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ ORTALAMA DUZ İSTİFADƏSİ

Ürək damar xəstəlikləri riski (ÜDX)

Bütün respondentlər arasından 10 illik ürək-damar xəstəliyi riski 30%-dən çox olan və hal-hazırda ÜDX olan respondentlər qrupu seçilmişdir.

Alət sualları 1, 2 və 3-cü addımlardan birləşdirilmişdir. Qrupların seçilməsi üçün aşağıdakı meyarlar nəzərə alınır: yaş, cinsiyyət, qan təzyiqi, siqaret çəkmə statusu (hal-hazırda siqaret çəkənlər və ya qiymətləndirmədən bir ildən az müddətdə siqaret çəkməyi dayandıranlar), ümumi xolesterin və diabet tarixi (daha əvvəl diaqnoz qoyulmuş və ya acqarına qanda şəkər konsentrasiyası 7.0 mmol/L-dən çox olanlar).

10 illik ÜDX riski 30%-dən çox olan və ya mövcud ÜDX-si olan respondentlərin faizi 12.6% (95% CI: 10.4-14.8) olmuşdur. Kişilərin faizi qadınlardan daha yüksək idi (13,3%-ə müvafiq olaraq 12,0%). Lakin bu göstəricinin səviyyəsi yeni yaradılmış yaş qrupları arasında fərqlənirdi. Belə ki, bu göstərici 55-69 yaşlı insanlar arasında 40-54 yaşlar

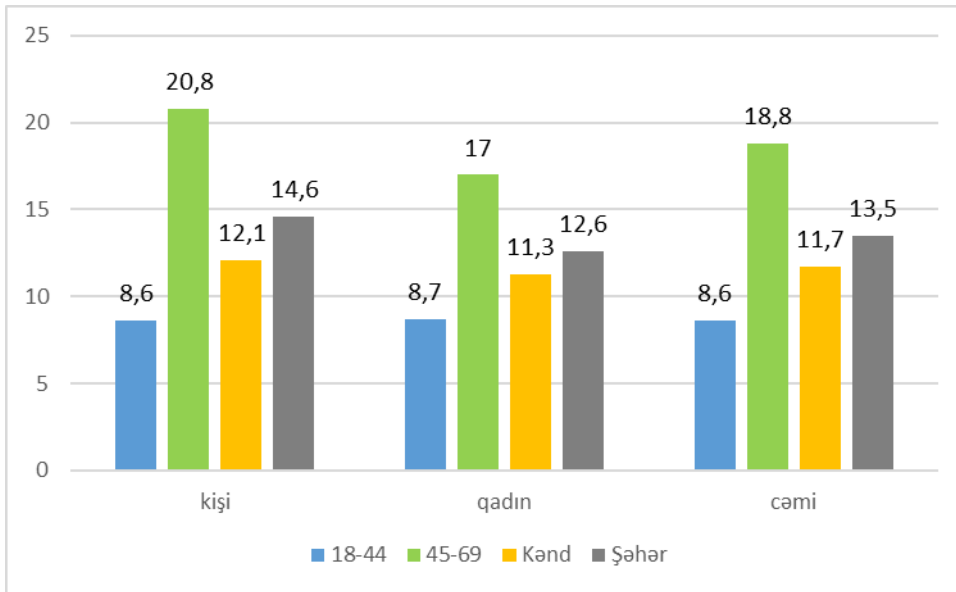
arasında olanlara nisbətən iki dəfədən çox (18,8%-ə nisbətən 8,6%) üstünlük təşkil edirdi (Cədvəl 52).

CƏDVƏL 52. ONİLLİK ÜDX riski 30% VƏ DAHA ARTIQA OLAN VƏ YA MÖVCUD ÜDX-Sİ OLAN RESPONDENTLƏRİN CİNS VƏ YAŞA GÖRƏ NİSBƏTİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	%	95% CI	n	%	95% CI	n	%	95% CI
40-54	323	8.6	5.1-12.0	511	8.7	5.8-11.6	834	8.6	6.3-11.0
55-69	342	20.8	15.5-26.1	498	17.0	13.1-21.0	840	18.8	15.3-22.3
40-69	665	13.3	10.3-16.3	1009	12.0	9.4-14.6	1674	12.6	10.4-14.8

Şəkil 35-də göstərildiyi kimi şəhərdə yaşayan respondentlər kənddə yaşayan respondentlərə nisbətən daha çox ÜDX riskinə malikdirlər.

ŞƏKİL 35. ONİLLİK ÜDX riski 30% VƏ DAHA ARTIQA OLAN VƏ YA MÖVCUD ÜDX-Sİ OLAN RESPONDENTLƏRİN CİNSİ VƏ YAŞADIQLARI YERƏ GÖRƏ NİSBƏTİ

40-69 yaşlı, mövcud ÜDX-si olanlar da daxil olmaqla, onillik ÜDX riski 30% və daha çox olan respondent qrupunun) yarından çoxu - 51,7% (95% CI: 44,0-59,5) ürək infarktı və iflicin qarşısını almaq üçün dərman müalicəsi və məsləhətlər (qlikemik nəzarət daxil olmaqla) almışdır.

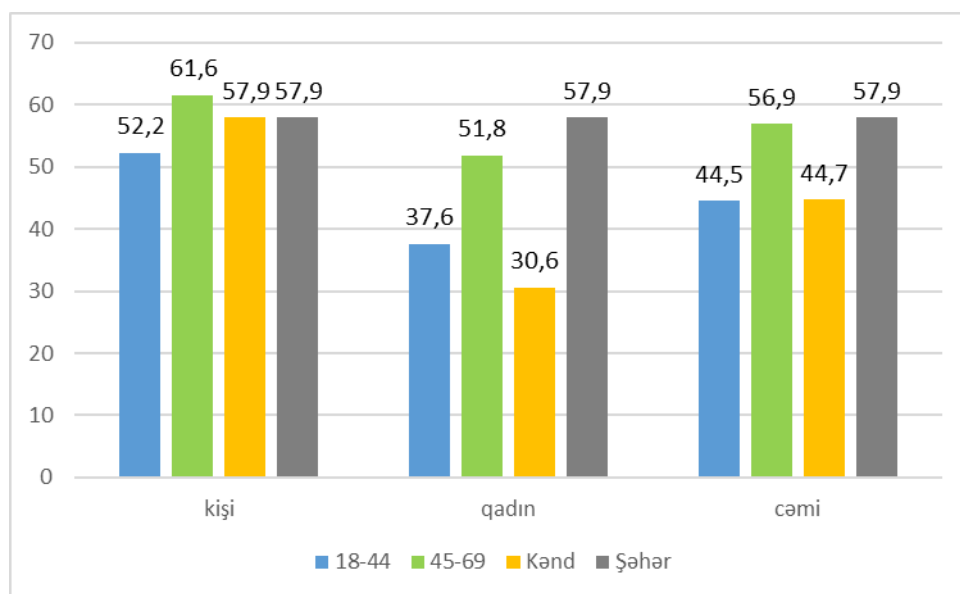
Həkimdən aşağıdakı tipli məsləhətlər alınmışdır: siqaret çəkməni dayandırmaq və ya başlamamaq; yeməklərinde duzun miqdarını azaltmaq; gündə ən azı beş porsiya meyvə və/və ya tərəvəz yemək; yeməklərinde yağın miqdarını azaltmaq; fiziki fəaliyyətə başlamaq və ya daha çox aktiv olmaq; sağlam bədən çəkisini qoruyub saxlamaq və ya azaltmaq. Yaş qrupları arasında kiçik fərqlər müşahidə edilmişdir. Respondentlərin bu qrupunda kişilərin faizi qadınlardan daha çox idi (57,9%-ə müvafiq olaraq 45,6%) (Cədvəl 53).

CƏDVƏL 53. ÜRƏK İNFARKTI VƏ İFLİCİN QARŞISINI ALMAQ ÜÇÜN DƏRMAN MÜALİCƏSİ VƏ MƏSLƏHƏT ALAN ŞƏXSLƏRİN YAŞ VƏ CİNS ÜZRƏ FAİZİ

Yaş qrupları (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	%	95% CI	n	%	95% CI	n	%	95% CI
40-54	27	52.2	29.9-74.5	53	37.6	22.5-52.8	80	44.5	31.1-57.9
55-69	71	61.6	48.8-74.4	93	51.8	39.9-63.8	164	56.9	47.8-66.1
40-69	98	57.9	46.1-69.6	146	45.6	36.1-55.1	244	51.7	44.0-59.5

Şəhərdə yaşayan ürək infarktı və iflicin qarşısını almaq üçün dərman müalicəsi və məsləhətlər alan qadınların faizi kənd yerlərində yaşayan qadınlardan təxminən iki dəfədən çox idi (Şəkil 36).

ŞƏKİL 36. ÜRƏK İNFARKTI VƏ İFLİCİN QARŞISINI ALMAQ ÜÇÜN DƏRMAN MÜALİCƏSİ VƏ MƏSLƏHƏT ALAN ŞƏXSLƏRİN YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ FAİZİ

Kombinə edilmiş risk faktorları üzrə xülasə

Birləşən risk faktorlarını araşdırmaq məqsədi ilə cavablar əsas komponent təhlili əsasında beş əsas risk faktorunun mövcudluğuna görə üç kateqoriyada qruplaşdırılmışdır.

Birinci kateqoriya '0 risk faktoru'; ikinci 'bir və ya iki risk faktoru' və üçüncü 'üç-beş risk faktoru' olaraq təyin olundu. Beş əsas risk faktoru aşağıdakılardır :

- 1) gündəlik siqaret çəkənlər
- 2) gündə beş porsiyadan az meyvə və tərəvəz qəbul edənlər
- 3) fiziki fəaliyyətin aşağı səviyyəsi (<600 MET (*metabolic equivalent tasks*) – metabolik ekvivalent tapşırıqlar- dəqiqə)

4) artıq çəki və ya piylənmə (BMI \geq 25 kq / m²)

5) yüksəlmiş qan təzyiqi ST \geq 140 mmHg və/və ya DT \geq 90 mmHg olan və ya hazırda yüksəlmiş qan təzyiqi üçün dərman qəbul edənlər)

Yaş qrupu və cinsə görə 0, 1-2 və ya 3-5 risk faktoru olan respondentlərin faizi Cədvəl 54-də verilmişdir. Bütün respondentlərin yalnız 5,8%-də (95% CI: 59,7-63,7 4,5-7,1) QİX-lər üçün heç bir risk faktoru yox idi, halbuki 61,7%-i (95% CI: 59,7-63,7 59,2-64,2) 1-2 risk faktoruna malik idi və qalan 32,5%-i (95% CI: 59,7-63,7 29,9-35,0) 3-5 risk faktorunun birləşməsinə malik idi.

3-5 risk faktoru olan bütün respondentlərin nisbəti yuxarı yaş qrupunda (49,9%) (95% CI: 46,7-53,2) gənc yaş qrupundan (22%) (95% CI: 18,7-25,3) daha yüksək olmuşdur, lakin 1-2 risk faktoru olan respondentlərin nisbəti gənc yaş qrupunda (70,1%, 95% CI: 66,6-73,5) yuxarı yaş qrupundan (47,8%, 95% CI: 44,7-50,8) daha yüksək idi .

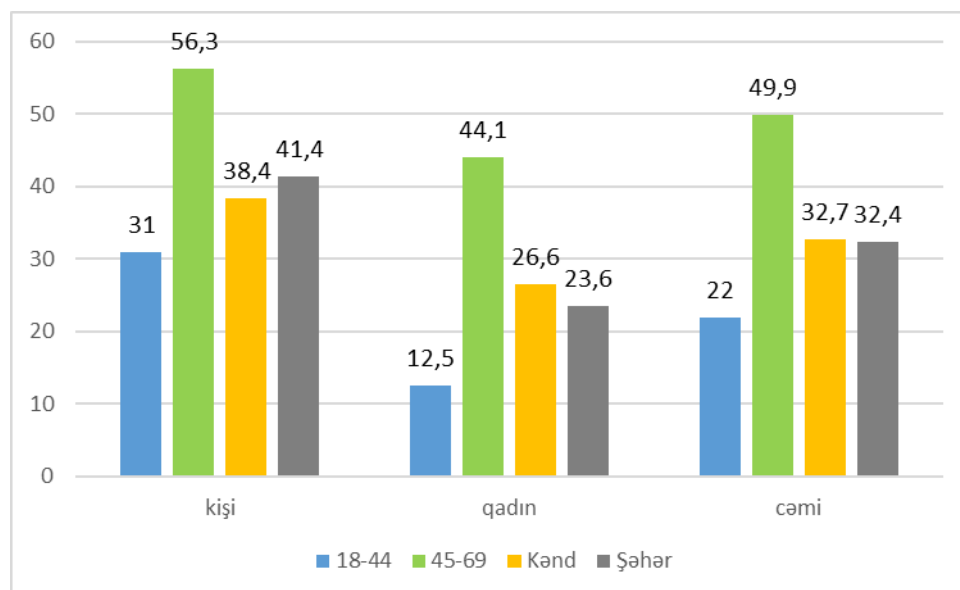
Kombine olunmuş 3-5 risk faktoru olan kişilərin faizi (40,0%) (95% CI: 36,0-44,0) qadınlardan (24,9%) (95% CI: 22,1-27,7) daha çox idi. Qadınlar və kişilər arasında risk faktoru olmayan qrupda əhəmiyyətli bir fərq aşkar edilməmişdir (Cədvəl 54).

CƏDVƏL 54. CİNS ÜZRƏ KOMBİNƏ EDİLMİŞ RİSK FAKTORLARININ XÜLASƏSİ

	n	% risk faktoru olmayanlar	95% CI	% 1-2 risk faktoru olanlar	95% CI	% 3-5 risk faktoru olanlar	95% CI
Kişilər	1069	5.4	3.6-7.3	54.6	50.5-58.6	40.0	36.0-44.0
Qadınlar	1515	6.2	4.4-8.0	68.9	65.9-71.9	24.9	22.1-27.7
Hər iki cins üzrə	2584	5.8	4.5-7.1	61.7	59.2-64.2	32.5	29.9-35.0

Şəkil 37-də göstərilədiyi kimi 3-5 risk faktoru olan respondentlərin faizi 45-69 yaşlararası və şəhər ərazisində yaşayan kişilər arasında daha çoxdur.

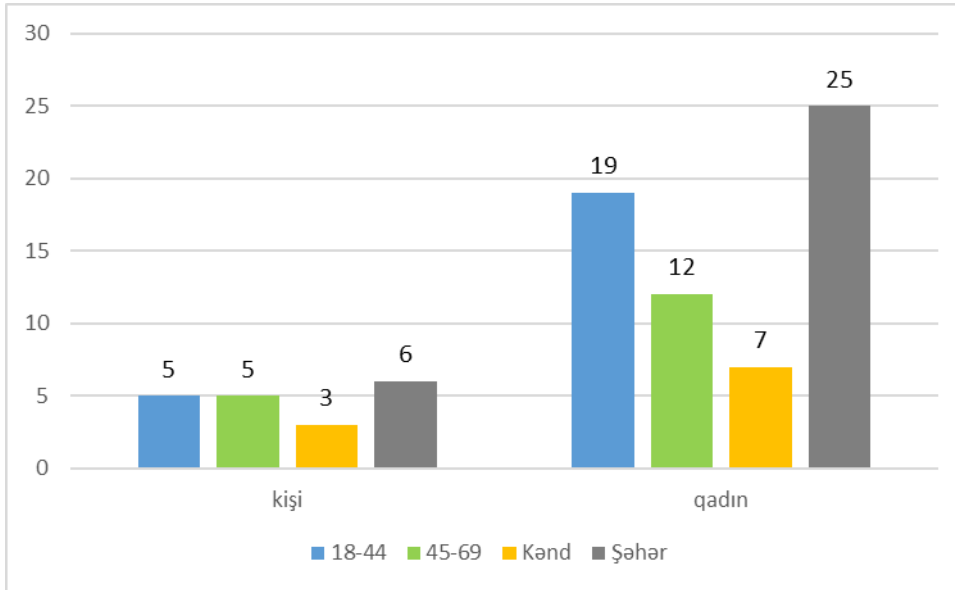
ŞƏKİL 37. YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ 3-5 RİSK FAKTORU OLAN RESPONDENTLƏRİN FAİZİ

Psixi saqlamlıq

Bütün respondentlərin 1.5%-i əvvəlki 12 ay ərzində intihar cəhdini ciddi şəkildə düşünmüşdür. Son 12 ay ərzində intihara təşəbbüs haqqında ciddi şəkildə düşünen qadınların nisbəti (1,1%) kişilərdən (0,4%) əhəmiyyətli dərəcə yüksək olmuşdur. Şəkil 38-də göstərildiyi kimi yaşayış yerindən asılı olaraq da əhəmiyyətli fərq müşahidə olunmuşdur.

ŞƏKİL 38. ƏVVƏLKİ 12 AY ƏRZİNDƏ İNTIHAR CƏHDİNİ CİDDİ ŞƏKİLDƏ DÜŞÜNÜMÜŞ ŞƏXSLƏRİN SAYI

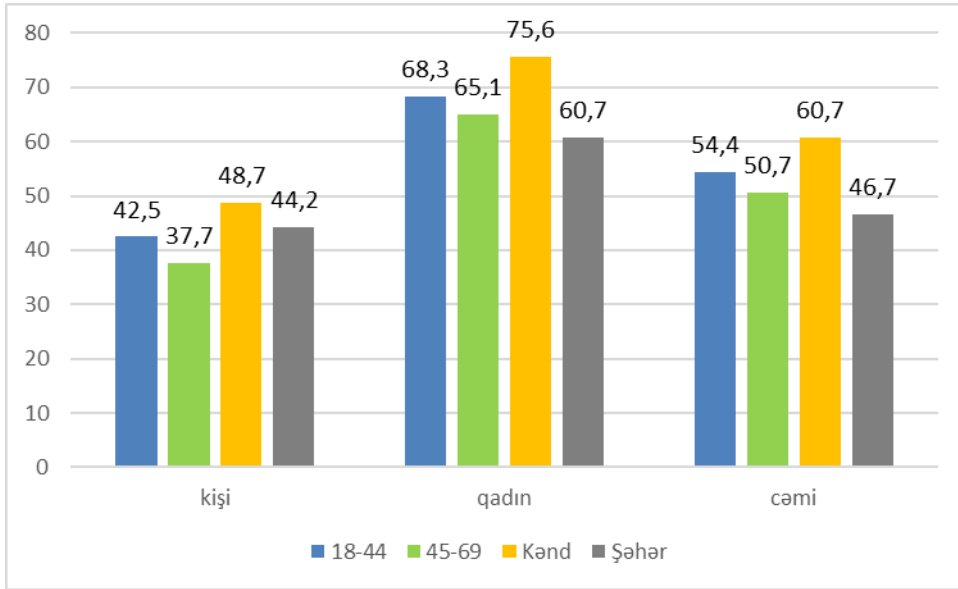

Onlardan yalnız 25%-i (8 qadın) peşəkar kömək axtarmışdır. Tədqiqat əhalinin 0.4%-i əvvəlki 12 ay ərzində intihar planı hazırlamışdır. Əhəmiyyətli dərəcədə daha çox qadın (12 nəfər) (kişilərdən yalnız 1 nəfər) belə bir plan hazırlamışdı. Respondentlərin təxminən 1,0%-i intihara cəhd göstərmişdi, onlardan 30,0%-i son 12 ayda intihara cəhd etmişdir. Bu kateqoriyadakı respondentlərin təxminən 32.0%-i dərman və ya digər tibbi maddə vasitəsi ilə zəhərlənməni, 26.0%-i isə ülgüc, bıçaq və digər kəsici alət istifadə etdiyini bildirmişdir. Respondentlərin təxminən 0,7%-i yaxın qohumlarında intihara təşəbbüs edən kiminsə olduğunu və 0,4%-i yaxın qohumlardan intihar nəticəsində həlak olduğunu bildirmişlər.

Zorakılıq və zədələnmə (travma)

Son 30 gün ərzində təhlükəsizlik kəmərinə daim istifadə etməyən avtomobil sürücüləri və ya sənişinlərin faiz dərəcəsi 53% idi. Bu göstərici kişilərə (40,8%) nisbətən qadınlar (67,1%) arasında daha yüksək idi. Yaş qrupları üzrə müqayisə etdikdə hər zaman dəbilqə istifadə etmədiklərini bildiren respondentlərin nisbəti yaşlı qruplara nisbətən 18-44 yaşlı respondentlər arasında bir qədər yüksək idi. Yaşayış yeri üzrə təhlil edildikdə təhlükəsizlik kəmərinin istifadəsi şəhər əhalisi ilə müqayisədə kənd əhalisi arasında daha aşağı idi (Şəkil 39).

ŞƏKİL 39. YAŞ, CİNS VƏ YAŞAYIŞ YERLƏRİ ÜZRƏ TƏHLÜKƏSİZLİK KƏMƏRİ İSTİFADƏ ETMƏYƏN SÜRÜCÜ VƏ YA SƏRNIŞİNLƏRİN FAİZİ

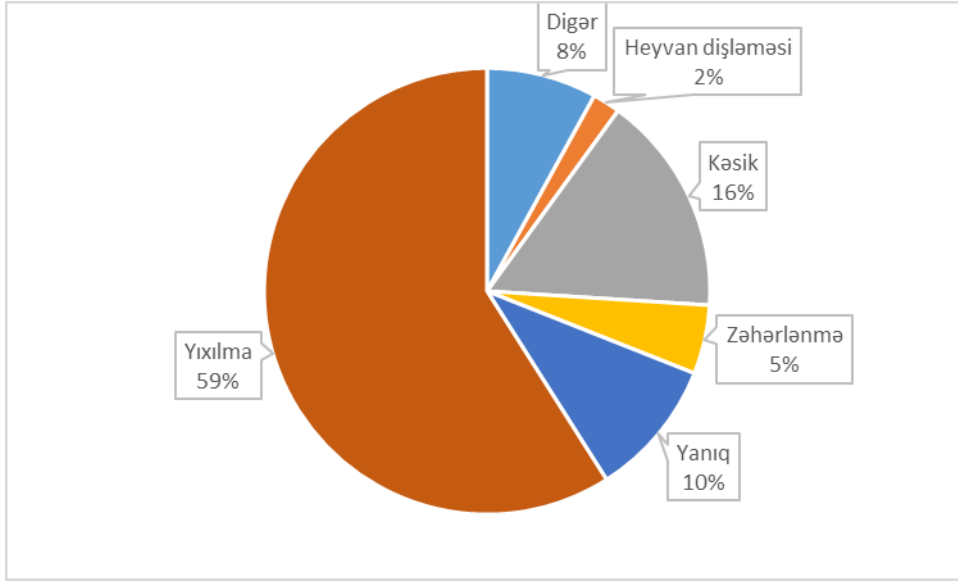
Həmçinin araşdırmanın nəticələri göstərmişdir ki, motosiklet və skuter istifadə edən respondentlərin əksəriyyəti (88,3%) dəbilqə (86,2% kişi, 92,2% qadın) geyinməmişdir. Respondentlərin yalnız 5,2%-i velosiped sürərkən həmişə dəbilqə (6,7% kişilər, 3,3% qadınlar) geyinmişdilər. Yaş qrupları üzrə müqayisə etdikdə hər zaman dəbilqə istifadə etmədiklərini bildiren respondentlərin nisbəti yaşlı qruplara nisbətən 18-44 yaşlı respondentlər arasında bir qədər yüksək idi.

Ötən 12 ay ərzində respondentlərin 2,8%-i yol qəzasına məruz qalmışdı və onların 30,0%-i tibbi müdaxilə tələb edən ciddi zədələr almışdır.

Son 30 gün ərzində iki porsiya və ya daha çox spirtli içki qəbul etdikdən sonra nəqliyyat vasitəsində sənişin daşıyan və ya iki, yaxud daha çox porsiya spirtli içki qəbul etmiş sürücü tərəfindən idarə olunan bir nəqliyyat vasitəsində sənişin olan respondentlərin nisbəti 1.8% (35 kişi və 5 qadın) idi. Ümumilikdə respondentlərin 4.4%-i nəqliyyat vasitəsini idarə etməmişdən öncə iki və ya daha çox porsiya spirtli içki qəbul etmiş sürücünün nəqliyyatından istifadə etdiyini bildirmişdir.

Yol qəzaları ilə əlaqəli olmayan tibbi yardım tələb edən zədələnmələri olan respondentlər 4.4% idi. Fərqli travmaların səbəb olduğu zədələnmələr arasında tibbi müdaxilənin tələb olunduğu yol nəqliyyat hadisələrindən başqa digər ciddi yaralanmaların ən sıx səbəbləri yıxılma (58.8%), kəsiklər (16.2%) və yanıqlar (10.2%) olmuşdur (Şəkil 40).

ŞƏKİL 40. MÜXTƏLİF SƏBƏBLƏRDƏN ZƏDƏLƏNMƏLƏRİ OLAN BÜTÜN RESPONDENTLƏRİN FAİZİ

Yol nəqliyyat hadisələri ilə əlaqəli olmayan zədələnmələrin 48,2%-i evdə baş verən zədələnmələr, 12,3%-i iş yerində və ya məktəbdə, 16,5%-i küçədə açıq havada, 10,2%-i isə idman sahələrində baş vermişdir.

Respondentlərin təxminən 2,5 faizi son 12 ay ərzində tibbi müdaxilə tələb edən yaralanma ilə nəticələnən zorakılığa məruz qalmışdır (3,5%-i kişi və 1,6%-i qadın idi). Qorxduğunu qeyd edən respondentlərin (bütün sorğu əhalisinin 5,8%-i) əksəriyyəti bunun ailədən biri (55,1%), yad bir insan tərəfindən (26,9%) və dost və ya tanış (15,0%) tərəfindən baş verdiyini bildirmişdir.

Evdə valideyn və ya digər böyükər tərəfindən uşaqlıq dövründə fiziki zorakılıqlara məruz qalanların nisbəti bütün respondentlər arasında 36,1%-dir. Respondentlərin cəmi 1,0%-i (kişilərin təxminən 0,9%-i və qadınların 1,1%-i) uşaqlıq dövründə cinsi istismara məruz qaldığını bildirmişdir. Respondentlərin təxminən 0,4%-i (kişilərin 0,47%-i (4 nəfər) və qadınların 0,49%-i (8 nəfər)) isə yetkinlik dövründə cinsi istismara məruz qaldığını bildirmişdir.

MÜZAKİRƏ

Tütün

Tütündən istifadənin yayılması çəkmək və qeyri-istifadə daxil olmaqla 24.0% təşkil edirdi. Hər iki kişidən biri cari siqaret çəkən idi (48.8%), halbuki qadınların yalnız 0.2%-i söhbət zamanı siqaret çəkdiyini bildirmişdir. Yerli ənənələrə görə qadınlar arasında qeyri-kafi məlumatlar ola bilər. 2011-ci ildə Azərbaycanda aparılmış STEPS sorğusundan əldə edilən məlumatlara əsasən kişilər arasında mövcud siqaret çəkənlərin sayı bir qədər azalıb - 49,5%-dən 48,8%-dək. 2006-cı ildə Azərbaycan Respublikasında keçirilmiş Demografiya və Sağlamlıq sorğusuna əsasən, 15-59 yaşlarında kişilərin yarısı (49,8%) siqaret çəkirdi. 2015-ci ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsindən alınan məlumatlara görə, 15 yaşdan yuxarı kişilərin 35,9%-i siqaret çəkdiyini bildirmişdir.

Yeni STEPS sorğusuna gəldikdə yaşlı yaş qrupuna (47.8%) nisbətən daha gənc yaş qrupunda (49.3%) kişilər arasında cari siqaret çəkənlərin nisbəti daha yüksək idi. Araşdırmada yaşadığı yerlər üzrə kişilər arasında cari siqaret çəkənlərin nisbətində bir az fərqlilik ortaya çıxmışdır: şəhərlərdə (49,2%) və kənd yerlərində (48,3%). Araşdırma kişilərin yaş qrupları arasında çox kiçik fərq olmaqla (müvafiq olaraq 18-44 yaş qrupunda 18.3 yaşdan və 45-69 yaş qrupunda 19.4 yaşdan), 18.7 yaşdan siqaret çəkməyə başladığını göstərdi. Gündəlik siqaret çəkənlər arasında orta tütünçəkmə müddəti 20,4 idi. Cari araşdırmada yaşlı respondentlər arasında orta tütünçəkmə müddəti daha cavan qrup ilə müqayisədə daha yüksək idi (müvafiq olaraq 33,9 ilə 13,1). Gündəlik siqaret çəkənlərin 95.1%-i istehsal olunan siqaretdən istifadə etdiyini bildirdi. Gündəlik siqaret çəkənlər arasında gündəlik çəkilən istehsal edilən siqaretlərin orta sayı bütün yaş qrupları üçün 18,9 idi.

DHS-2006 araşdırma nəticələrinə görə cari siqaret çəkənlərin 90%-dən çoxu son 24 saat ərzində 10 və ya daha çox siqaret çəkdiyini qeyd etmişdir. Kişilər arasında siqaret çəkmə ehtimalı yaşla birgə artmışdır. 2011-ci ilin STEPS tədqiqatına əsasən, kişilər gündə orta hesabla 20 siqaret çəkmişlər. Gündəlik siqaret çəkənlər arasında tütünçəkməyə başlayan yaş təxminən 19 yaş, orta tütünçəkmə müddəti isə 21,5 il idi.

Hal-hazırda siqaret çəkən kişi respondentlərin 49,5%-i son bir il ərzində siqaretdən imtina etməyə çalışmışdır. Respondentlərin təxminən dördü biri (24,9%) evdə və beşdə birindən çoxu (18,3%) iş yerində sorğudan əvvəlki 30 gün ərzində ikincili tütün tütüsünə məruz qalmışdır. Tütün tütüsünə ən çox məruz qalma kişilər arasında iş yerlərində (28.4%) və qadınlar arasında evlərdə (23.3%) aşkar edildi. 2011-ci ilin STEPS tədqiqatında ən çox tütün tütüsünə məruz qalma kişilər arasında ictimai yerlərdə (76.6%) və qadınlar üçün evlərdə (41.2%) müəyyən edilmişdir. Bu rəqəmlər 2011-ci ildən 2017-ci ilədək tütün təsirinin əhəmiyyətli dərəcədə azaldığını göstərir. Cari araşdırma zamanı kişilərin aşağı bir nisbəti qəlyan və tütünün tütüsüz istifadəsini qeyd etdi.

Alkoqol

Hal-hazırda içki qəbul edənlərin nisbəti kişilər arasında 27.6%, qadınlar arasında isə yalnız 0.8%-i idi. Bu sorğuda ömür boyu içməyənlərin nisbəti 70,3% idi və bu, 2011-ci ilin STEPS sorğusunun nəticəsindən 65,7% çoxdur. 2006-cı il DSS nəticələri göstərir ki, 15-59 yaşlı kişilərin 40%-i müsahibədən qabaq bir ay ərzində ən azı bir dəfə spirtli içki qəbul etmişdir. Bütün bunlar Azərbaycanda spirtli içkilər istehlakının azalması üzrə müsbət meyli göstərir.

Yaşayış yerinə gəldikdə isə kənd yerlərində yaşayan kişilərin spirtli içki qəbul etmə ehtimalı şəhər yerlərindəki kişilərə nisbətən daha çoxdur (müvafiq olaraq 28,4% və 26,9%). Araşdırmada iştirak etmiş əhalinin təxminən 1,7%-i hər gün spirtli içki içirdi. Bu nəticələr kişilərin gündəlik istehlakının 1,8% olduğunu göstərən STEPS-2011 araşdırmanın nəticələrinə uyğundur. Lakin ayda bir dəfədən az spirtli içki qəbul edən kişilərin nisbətini müqayisə etsək, STEPS-2011 araşdırmasında bu rəqəm 40,4% təşkil edirdi, hazırkı tədqiqatda isə bu göstərici 46,8%-ə artıb. Son 30 gün ərzində içki qəbul edən kişilər arasında spirtli içkilərin istehlakı orta hesabla 3.9 halda (STEPS-2011 araşdırmasında – bu rəqəm 3.0 olmuşdur), qadınlar arasında isə 1.8 halda qeyd olunmuşdur.

Qidalanma

Meyvə və tərəvəzin istehlak edildiyi həftə günlərinin orta sayı 5,1 və 5,9 olmuşdur (uyğun olaraq meyvə və tərəvəz üçün). Əvvəlki STEPS-2011 tədqiqatının nəticələrinin əksinə meyvə və tərəvəzin istehlakı artmışdır (2011-ci ildə müvafiq olaraq 4.0 və 5.0 olmuşdur). Respondentlərin əksəriyyəti - hər iki cinsin 43,6%-i gündəlik 1-2 meyvə və/və ya tərəvəz istehlak etmişdir. Bütün respondentlərin təxminən 6,6%-i; kişilərin 7,5%-i və qadınların 5,6% -i meyvə və tərəvəz istehlak etmədiyini bildirmişdir.

Yaş qruplarına görə araşdırıldıqda yaşlı respondentlərin gənc respondentlərlə müqayisədə daha çox meyvə və/və ya tərəvəz istifadəsinə meyilli olduqları görünür. Tərəvəz istehlakı meyvədən nisbətən daha çoxdur. İstehlak edilən miqdarı porsiyalarla ölçülmüşdür, belə ki, ÜST böyüklərin gündə beş və ya daha çox porsiya meyvə və ya tərəvəz istehlakını tövsiyə etmişdir. Respondentlərin təxminən 60%-i həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən daha çox meyvə və tərəvəz istifadə edilməli olduğu haqqında tövsiyə almışdır. Respondentlərin yalnız 24.1%-i gündə 5 və ya daha çox porsiya meyvə və/və ya tərəvəz istehlak edirdi. Meyvə və tərəvəz yeməyin faydaları haqqında bilən və həqiqətən onları istehlak edən respondentlərin nisbəti arasında böyük fərq var idi. Bütün respondentlər üçün gündə orta hesabla 5 porsiyadan az meyvə və/və ya tərəvəz istifadə edənlərin faizi 75,9% idi (2011-ci ilin STEPS tədqiqatında - 78,6).

Beləliklə, Azərbaycanda kənd təsərrüfatı üçün əlverişli iqlim olmasına və hətta bəzi mövsümi meyvə və tərəvəzlərin xaricə ixrac edildiyinə baxmayaraq, bu məhsulların yerli olaraq istifadəsi az idi. Şəhər əhalisi tərəfindən meyvə və tərəvəz istehlakının kənd əhalisindən daha çox olması isə maraqlı tapıntı idi. Bu, kənd əhalisinin şəhər əhalisinə nisbətən daha yoxsul olması ilə izah edilə bilər.

Yeməklərdə duz

Azərbaycan vətəndaşı gündə 10 qram duz istehlak edir. Bu Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının təklif etdiyi 5 q/gün səviyyəsindən ikiqat çoxdur. Belə ki, duz istifadəsinə görə cinslər arasında əhəmiyyətli fərq mövcuddur; kişilər 11,4 q/gün, qadınlar isə 8,6 q/gün istehlak edir. Demək olar ki, hər dördüncü şəxs (25.7%) yemək zamanı duz əlavə etdiyini qeyd etmişdir.

Bu göstərici kişilər arasında (26.6%) qadınlardan (24.8%) və kənd yerlərində yaşayanlarda (24.0%) şəhərdə yaşayanlardan (22.8%) daha yüksək olmuşdur .

Əhalinin 26.6%-i duzlu emal olunmuş qidaları daha tez-tez istehlak edir. Bu davranış kişilər (29.6%) arasında qadınlardan (23.8%) və şəhər ərazilərində (30.9%) kənd yerlərindən (21.5%) daha çox yayılmışdır. Araşdırma əhalisinin demək olar ki, 73,1%-i yüksək duz istehlakının sağlamlığa mənfi təsir etdiyini qəbul edirdi, lakin qadınların 24,9%-i və kişilərin 29%-i fərqli düşüncədə idi.

Fiziki aktivlik

Xronik qeyri-infeksiyon xəstəliklərin inkişaf riskini azaltmaq üçün həftədə iki saat yarımından çox orta intensivlikli fiziki aktivlik lazımdır. Araşdırmanın nəticələri iştirakçı əhalinin 5 nəfərindən yalnız birinin sağlamlıq üçün fiziki fəaliyyətə dair ÜST-nin təkliflərinə uyğun gəlmədiyini göstərdi.

Yaş qrupları, eyni zamanda kişi və qadın cinsləri arasında nəzərəçarpan fərq yoxdur, lakin yaşayış yerlərinə əsasən gözə görünən fərq var idi. Belə ki, şəhər əhalisinin Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının tövsiyələrinə kənd əhalisinə nisbətən daha az riayət etdiyi müəyyən olunmuşdur.

Ümumilikdə respondentlərin 56,3%-i yüksək fiziki fəaliyyət səviyyəsinə malik olduğunu qeyd etmişdir (kişilər - 60,3%, qadınlar - 52,5%). STEPS-2011 tədqiqatında isə iştirak edənlərin 44.1%-i yüksək fiziki fəaliyyət göstərdiklərini qeyd etmişdilər. Bu göstərici kişilər arasında qadınlardan daha yüksək idi (müvafiq olaraq 50,9% və 38.3%). Bütün respondentlər gündə orta hesabla 191.5 dəqiqə fiziki fəaliyyətdə olmuşdular; kişilər 215.2 dəqiqə və qadınlar 168.9 dəqiqə olmaqla, aralarında statistik olaraq əhəmiyyətli fərq var idi. Cari tədqiqatla müqayisədə STEPS-2011 tədqiqatı zamanı əldə edilən nəticələr (kişilər - 212, qadınlar - 139, hər iki cins üzrə - 172 dəqiqə) daha az idi. Beləliklə, son 7 il ərzində fiziki fəaliyyətin səviyyəsi bir qədər artmışdır.

Bütün respondentlərin gündəlik olaraq etdiyi bütün fiziki fəaliyyətin orta müddəti 128.6 dəqiqə idi; kişilər arasında 145.7 dəqiqə, qadınlar arasında isə 120 dəqiqə. Fiziki fəaliyyətə sərf olunan median vaxt orta vaxtdan aşağı idi. Fiziki aktivliyin intensivliyi kişilər arasında yaşla əlaqəli idi, lakin bu əlaqə qadınlarda müşahidə edilməmişdir. Qadınların 91,4%-i, kişilərin isə 71,9%-i ağır fiziki fəaliyyətlə məşğul olmurdu. Bu nəticələrə əsasən, böyük yaşlı əhaliyə və qadınlara daha çox fiziki fəaliyyətlə məşğul olmağı məsləhət vermək lazımdır.

Uşaqılıq boynu xərçəngi skrininqi

Azərbaycanda xərçəngin aparıcı növlərindən birinin qarşısının alınması və idarə olunması üçün uşaqılıq boynu xərçənginin skrininqinin əlçatan olması mühüm əhəmiyyətə malikdir. 30-49 yaşlarında olan qadınların yalnız onda birində (11.3%) uşaqılıq boynu xərçəngi üçün skrininq testi keçirilmişdir. Şəhər ərazilərindəki 18-69 yaşlarında olan qadınlar kənd yerlərindəki qadınlardan iki dəfə çox xərçəng skrininqindən keçmiş olduğunu bildirmişdilər.

Artıq çəki və piylənmə

STEP 2 çərçivəsində həyata keçirilən antropometrik müayinələr- boy, çəki, bel və çanaq dairəsinin ölçülməsi BKİ-nin (Bədən Kütlə İndeksi) və BÇN-nin (Bel-Çanaq Nisbəti) hesablanmasını təmin etmişdir. Boy və çəki ölçüləri kişilərin qadınlardan daha ucaboy və ağır olduğunu göstərir. Eyni meyl kişi və qadınlar arasında STEPS-2011 araşdırmasında da müşahidə edilmişdir. Bütün respondentlər arasında BKİ orta hesabla 26.0 idi. Qadınlar arasında BKİ (26.4), kişilərdən daha yüksək idi (25.5). Orta BKİ yaşlı qrupda daha yüksək idi. Bütün respondentlərin 2,8%-i az çəkili, 41,7%-i normal çəkili, 34,8%-i artıq çəkili, 20,6%-i piylənmə idi. Lakin piylənmənin yayılması qadınlar arasında (26.5%) kişilərdən (14.7%) (1,8 dəfədən çox) əhəmiyyətli dərəcədə yüksək idi (STEPS-2011-də bu nisbət 1,7 olmuşdur). DHS-2011-də 15-49 yaşlarında olan qadınlar arasında BKİ orta hesabla 25.2, eyni yaş qrupundakı piylənmə qadınların nisbəti isə 18.6% olmuşdur. Beləliklə, hər iki tədqiqatın nəticəsi üst-üstə düşür və sübut edir ki, Azərbaycanda artıq çəki və piylənmə qadınlar üçün vacib problemlərdir və bu məsələləri həll etmək üçün konkret siyasət tədbirlərinin olmaması vəziyyəti daha da pisləşdirir.

Yüksək qan təzyiqi (hipertenziya)

Tədqiqat əhalisi arasında orta ST 125,9 mmHg olmuşdur, bu göstərici kişilər arasında daha yüksəkdir (127,0 mmHg). Cinslər arasında yüngül fərq olmaqla, orta DT 81.2 mmHg olmuşdur. STEPS-2011-dən alınan məlumatlarla müqayisədə (müvafiq olaraq 137 mmHg və 84 mmHg) bu rəqəmlər azalmışdır. Respondentlərin orta ürək döyüntüsü sürəti dəqiqədə 77.2 olmuşdur, qadınlar arasında bu göstərici kişilərdən daha yüksək idi (müvafiq olaraq 77.9 və 76.4). Eyni meyl STEPS-2011 araşdırmasında da müşahidə edilmişdir: belə ki, qadınların orta ürək vurma sürəti kişilərə nisbətən daha yüksək idi (müvafiq olaraq 84və 81).

Bütün tədqiqat əhalisinin 33.1%-i qan təzyiqinin heç vaxt ölçülmədiyini bildirmişdir. Bu göstərici əvvəlki STEPS-2011 tədqiqatının nəticələri (17%) ilə müqayisədə iki dəfə artmışdır. Qadınların 28%-i ilə müqayisədə kişilərin 38,4%-i heç vaxt qan təzyiqini ölçdürməyib. Son 12 ay ərzində yüksək təzyiq diaqnozu qoyulmuş qadınların (18,9%) nisbəti kişilərdən (13,9%) yüksək idi. Hər iki DSS sorğusuna görə (2006 və 2011-ci illər) qadınlar arasında hipertenziyanın yayılması 2006-cı ildə 16,4%-dən 2011-ci ildə 13%-dək azalıb.

Yüksək qan təzyiqi üçün heç bir dərman qəbul etməyən kişilərin nisbəti qadınlara nisbətən daha yüksək idi. Araşdırmada bütün nümunələr arasında hipertenziya (sistolik qan təzyiqi >140 mmHg və diastolik qan təzyiqi >90 mmHg, yüksək təzyiq üçün dərman preparatları qəbul edənlər istisna olmaqla) 21,6% hallarda aşkar edilmişdir.

Hazırda dərman vasitələrini istifadə edənlər daxil olduqda bu rəqəm 29,7%-ə çatıb. Kişilər və qadınlar arasında hipertenziyanın yayılmasında əhəmiyyətli bir fərq yoxdur (29.3% və 30.1%). Qan təzyiqini nəzarətdə saxlayan respondentlər şəhər əhalisi arasında (12.5%) kənd yerlərindən (7.2%) daha yüksək idi.

Yüksək qan təzyiqi olan respondentlərin təxminən 65,4%-i heç bir dərman vasitəsi qəbul etmirdi; kişilərin nisbəti (72,0%) qadınlardan daha yüksəkdir (59,2%). Hal-hazırda həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən təyin edilmiş yüksək təzyiq üçün dərman qəbul edən respondentlərin nisbəti hipertenziyanın təbii tarixini əks etdirən respondentlərin yaşına uyğun artmışdır (18-44 yaş qrupu üzrə 29.1%-dən 45-69 yaş qrupunda 57.5%-ə qədər).

Respondentlərin qan təzyiqi ilə bağlı həyat tərzini dəyişiklikləri barədə məlumatlılığı da yetərli deyil. Xüsusilə respondentlərin 47,5%-nə çəkini azaltmaq, 52,1%-nə qidada yağı azaltmaq, 54,7%-nə daha çox fiziki fəaliyyətə başlamaq və ya daha çox fiziki fəaliyyət göstərmək və yalnız 31,7%-nə siqaret çəkməni dayandırmaq və ya başlamamaq tövsiyə olunmuşdur. Bu tapıntılar hipertenziyaya səbəb olan həyat tərzini faktorlarını dəyişdirmək üçün maarifləndirmə işlərinin ümumilikdə yetərsiz olduğunu göstərdi.

Qanda şəkərin yüksəlmiş səviyyəsi (şəkərli diabet)

Respondentlərin 71.8%-i qanda qlükozanın səviyyəsini heç vaxt ölçdürməmiş. Bu rəqəm əvvəlki STEPS-2011 hesabatından alınan məlumatlarla müqayisədə artmışdır ki, burada da qanda şəkərinin heç vaxt ölçülməmiş olduğunu cavablayan bütün respondentlərin nisbəti 62,3% olmuşdur. Əvvəlki 12 ay ərzində diabet xəstəliyi diaqnozu qoyulan respondentlərin nisbəti 4,2% (kişilər 3.1%, qadınlar 5,3%) olmuşdur, eyni zamanda 0,5% respondentə də diabet diaqnozunu son 12 ay ərzində deyil, daha əvvəl qoyulmuşdur. Bu diabetli xəstələrin 21.9%-i insulin, 76.0%-i isə diabet üçün oral preparatlar qəbul edirdi. Cinslər arasında bəzi fərqlər müəyyən edilmişdir. Belə ki, kişilərin 72,9%-i qadınların isə 77,8%-i diabet xəstəliyinə görə hər hansı bir dərman qəbul edirdi. İnsulin qəbul edənlər arasında daha çox fərq aşkar edilmişdir. Belə ki, kişilərin 17,7%-i, qadınların isə 24,2%-i insulindən istifadə edirdi. Pozulmuş acqarına qlükozanın (IFG) yayılması 5,0% idi (kişilər 5,0%, qadınlar 4,9%). IFG-nin bütün iştirakçılar üçün şəhər ərazisində səviyyəsi kənd yerlərindən təxminən iki dəfə çox idi.

Bütün respondentlər üçün şəkərli diabetin yayılması 6.5% idi (qadınlar arasında kişilərdən əhəmiyyətli dərəcədə yüksək idi, müvafiq olaraq 7,9% və 5,2%). Yenə şəhər sakinləri arasında iki dəfə çox idi - 5,3%-ə qarşı 2,6%. Özündə diabetin olmasını qeyd edən (4.7%) qanda yüksək şəkərin aşkar edilən və ya hal-hazırdakı diabetə görə müalicəni alanlardan (6,5%) aşağıdır və bu məlumatlar qanda yüksək qlükoza səviyyələrini aşkar etmək üçün kifayət qədər skriningin aparılmamasını göstərir.

Anormal lipidlər

Hazırda dərman müalicəsi alanlar da daxil olmaqla, ümumi xolesterinin (≥ 5.0 mmol/L) yüksəlmiş səviyyəsinin yayılması 26.9% dir (kişilər 22.6%, qadınlar 31.5%).

Kardiovaskulyar xəstəliklər riski və xəstəlik tarixi

40-69 yaşlar arasında 10 illik ürək-damar riski 30%-dən yuxarı olan və ya mövcud ÜDX olanların nisbəti 12.6% idi; kişilər üçün 13.3%, qadınlarda isə 12.0%. Bu qrupun tərkibində 55-69 yaşlı insanlar 40-54 yaşlılardan iki dəfə çox idi (18,8%-ə müvafiq olaraq 8,6%). Bu qrupdan olan respondentlərin yarıdan çoxu - 51,7% ürək infarktı və iflicin qarşısını almaq üçün dərman müalicəsi və məsləhətlər (qlikemik nəzarət daxil olmaqla) alırdı. Respondentlərin bu qrupunda kişilərin faizi qadınlardan daha çox idi (müvafiq olaraq 57,9% və 45,6%). Nə vaxtsa ürək xəstəlikləri səbəbindən (stenokardiya və ya infarkt) ürək ağrısına məruz qalan və ya iflici olan respondentlərin faizi 6,4% idi və onlardan yalnız 4,6%-i aspirin, 1,7%-i isə ürək xəstəliklərinin qarşısını almaq və ya müalicə etmək üçün statinlər qəbul edirdi.

Kombinə olunmuş risk faktorları

Bütün respondentlərin yalnız 5,8%-də QİX üçün heç bir risk faktoru yox idi, 61,7%-də 1-2 risk faktoru, qalan 32,5%-də isə 3-5 risk faktoru birləşmişdi. STEPS-2011 tədqiqatında risk faktoru olmayan respondentlərin yayılması 3,6%, 3-5 risk faktoru olan respondentlərin nisbəti isə 43,9% təşkil etmişdir. Şübhəsiz ki, yaşlı qrupda (49,9%) gənc qrupa (22%) nisbətən 3-5 risk faktoruna birgə malik respondentlərin faizi daha yüksəkdir. 3-5 risk faktorunun birgə kombinasiyasına malik olan kişilərin nisbəti (40,0%) müvafiq olaraq qadınlara nisbətən (24,9%) daha çoxdur. Bu nəticələr göstərir ki, kişilər arasında QİX risk faktorlarının hal-hazırda yüksək yayılması azərbaycanlı kişilərin ömür uzunluğu gözləmələri və həyat keyfiyyətinə mənfi təsir göstərir.

Yaralanmalar

Təhlükəsizlik kəmərlərinin müntəzəm istifadəsi yol qəzalarının potensial mənfi təsirlərini yumşaltmaqda mühüm əhəmiyyətə malik olan tədbirlərdən biridir. Qəzaların başqa bir təhlükəli səbəbi sürücü sərxoşluğudur. Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsinin yol qəzalarının sayının ildən-ilə azalması haqqında məlumatına baxmayaraq, 2016-cı ildə yol qəzalarının nəticəsi olaraq 760 nəfər vəfat edib, təxminən 40 yol qəzası hadisəsi isə sərxoşluq ilə əlaqədar olub. Hazırkı STEPS araşdırmasında əldə edilən məlumatlara görə, avtomobil sürücülər və ya sərnişinlərinin yarıdan çoxu son 30 gün ərzində təhlükəsizlik kəməmindən istifadə etməmiş və bu göstərici kişilərə nisbətən qadınlar arasında daha yüksək olmuşdur. Ümumilikdə respondentlərin 4,4%-i nəqliyyat vasitəsini idarə etməsindən əvvəl iki və ya daha çox porsiya spirtli içkini qəbul etmiş sürücü tərəfindən idarə edilən nəqliyyat vasitəsindən istifadə etdiklərini bildirmişdir. Qadınların təhlükəsizlik kəmərinə daha az istifadə etməsi nəqliyyat vasitəsini kişilərin daha dəqiq idarə etdikləri və qadınların yol hərəkəti təhlükəsizliyi məsələləri barədə daha az məlumatlı olmaları ilə izah edilə bilər. Təhlükəsizlik kəmərinin istifadəsinə bənzər olaraq, motosikl və ya velosiped sürücüsü tərəfindən dəbilqə istifadəsi nisbəti də aşağı idi.

TÖVSIYƏLƏR

Azərbaycanda QİX risk faktoru ikinci tədqiqatının əsas nəticələri:

Ümumiyyətlə, tütündən istifadə nisbətən aşağı idi, lakin kişilər arasında çox yüksək idi. Kişilər arasında alkoqol istehlakı yüksək idi. Artıq çəki və piylənmə kimi digər həyat tərzi faktorlarının hər iki cinsdə və xüsusilə qadınlar arasında yüksək olduğu qeyd edildi. Həm diaqnoz qoyulmuş, həm də diaqnoz qoyulmamış hipertenziya və şəkərli diabetin yayılması yüksək olmuşdur. Anormal lipidlərin yayılmasının da əhəmiyyətli dərəcədə olduğu qeyd edildi. Respondentlərin demək olar ki, hamısı bu əsas risk amillərindən ən azı birinə malik idi.

Bu nəticələrə uyğun olaraq, əsas təkliflər aşağıdakılardır:

- Tədqiqatın nəticələrinə əsasən, mövcud QİX siyasəti və strategiyalar Azərbaycanda sağlam qidalanma, fiziki aktivlik tütün istifadəsinin, hipertenziya və diabet xəstəliyinin qarşısının alınması və nəzarətinə yönəldilməli və Azərbaycanda QİX-in mövcud risk faktorlarının effektiv şəkildə qarşısının alınması üçün uyğunlaşdırılmalıdır. Məsələn, asudə vaxtlarda fiziki aktivliyin artırılması, qan təzyiqi, qanda qlükoza, xolesterol skrininqin artırılması, iş yerində ikincili tütün tütünün təhlükələrə qarşı tədbirlər və s. Bu siyasətin effektiv bir şəkildə həyata keçirilməsinə təcili ehtiyac var.
- Bu tədqiqat nəticəsində əldə edilən məlumatların bütün maraqlı tərəflərə, xüsusilə də siyasətçilərə, proqram menecerlərinə və tədqiqatçılara QİX-in qarşısının alınması və risk amillərinin idarə olunması üçün tətbiq olunmasına dair köməkçi vəsait ola bilər.
- QİX-in qarşısının alınması və idarə olunmasına yönəldilmiş müdaxilələrin təşviq edilməsi onlarla əlaqəli risklərin azaldılması məqsədilə Səhiyyə, Təhsil, Gənclər və İdman, İqtisadiyyat nazirlikləri, KİV, yerli QHT-lər və bütün sektorlar əlaqəli iş aparmalıdır.
- QİX-in qarşısının alınması və nəzarət proqramını digər ilkin səhiyyə xidmətlərinə (reproduktiv sağlamlıq, məktəb sağlamlığı, yeniyetmələrə və yaşlılara qayğı) inteqrasiya təmin etdirilməlidir.
- Risk faktorlarının tendensiyalarını zaman içərisində ölçmək və profilaktika proqramlarını qiymətləndirmək üçün və QİX-lə mübarizədə risk faktorlarını daha da genişləndirmək -in səmərəlilik göstəricilərinin yeniləmək məqsədilə hər üç-beş ildən bir milli sorğunun aparılması.
- Milli səhiyyə sistemi bütün səviyyələrdə QİX problemlərini adekvat həll etmək üçün müvafiq infrastruktur, insan resursları, diaqnostik vasitələr, dərman və avadanlıqlarla təmin edilməlidir.
- QİX-in skrininq/erkən aşkarlanması xidmətləri ilkin səhiyyə xidmətlərinə inteqrasiya olunmalı, təkmilləşdirilməli və gücləndirilməlidir. Nümunə olaraq, ilkin səhiyyə xidmətlərində QİX xidmətlərinin əhatə dairəsini genişləndirmək üçün global olaraq təşviq edilən Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Təməl QİX Paketi (PEN) xidmətləri kimi xüsusi bir vasitə tətbiq etmək mümkündür. Obyektlər əsas diaqnostika və idarəetmə infrastrukturunu ilə təchiz olunmalıdır. Vacib QİX dərmanları, xüsusilə yoxsullar üçün daha əlverişli və əlçatan edilə bilər. İSX sağlamlıq işçilərinin məsləhət xidmət bacarıqları inkişaf etdirilməlidir. QİX-in risk

amilləri və əhalinin məlumatlandırılması istiqamətində ilkin səhiyyə işçilərinin bilik və bacarıqları gücləndirilməlidir.

- Səhiyyə Nazirliyinin rəhbərliyi altında Azərbaycanda QİX-in qarşısının alınması və bu istiqamətdəki fəaliyyətlərə nəzarət etmək üçün böyük səlahiyyətləri və büdcəsi olan çoxsahəli bir təşkilat yaratmaq. Bununla yanaşı, QİX-in qarşısının alınması və idarə olunmasına dair milli məqsədlərə və hədəflərə dair irəliləyişlərin ölçülməsi üçün hərtərəfli milli nəzarət və monitorinq çərçivəsinə ehtiyac var. Monitorinq və qiymətləndirmə sistemi strategiyanın qiymətləndirilməsini, problemin aşkarlanması və aradan qaldırılmasını, habelə müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün zəruri məlumatları təqdim etməlidir. Halbuki hal-hazırda QİX-lə əlaqəli siyasət və qərar qəbul etmə proseslərinə rəhbərlik etmək üçün hər hansı milli baza və ya davamlı olaraq məlumatların toplanması üçün qurulmuş müəyyən sistem yoxdur. Belə bir sistemin inkişafı və davam etdirilməsi üçün, xüsusən də xərclərin səmərəliliyi və əhali səviyyəsində tədbirlərlə əlaqədar ictimai səhiyyə üzrə tədqiqatlar kifayət qədər maliyyələşdirilməlidir.
- Səhiyyə işçiləri başqaları üçün nümunə olmağa və əhaliyə sağlam həyat tərzini ilə bağlı məsləhət verməyə təşviq edilməlidir, çünki bu sorğuda iştirak edən bir çox respondent sağlamlıqla bağlı səhiyyə işçiləri tərəfindən verilən məsləhətlərin az olduğunu bildirmişdir.
- Bədən çəkisi, qan təzyiqi və s. ("Rəqəmlərinizi bilin") məlumatı da daxil olmaqla, fərdi səviyyədə əhali arasında QİX haqqında biliklərin yaxşılaşdırılması lazımdır.
- Kütləvi informasiya vasitələrinin və yeni kommunikasiya texnologiyalarının hədəfli istifadəsi də daxil olmaqla, sağlamlıq təhsili proqramlarının gücləndirilməsi yollarının müəyyən edilməsi üçün fikirlərin müzakirəsinə ehtiyac var.
- Yaxın zamanda QİX daxil olmaqla, xəstəliklərin qarşısının alınması və müalicə üsullarını dəyişdirəcək olan teletəbət, süni intellekt, portativ mobil qurğular, özünəqulluq cihazları da daxil olmaqla, tibbi informasiya texnologiyalarında inqilabi dəyişikliklər var. Milli sağlamlıq sistemi bu dəyişikliklər üçün hazır olmalı və xəstəliklərin profilaktikası, monitorinqi və nəzarətini yaxşılaşdırmaq üçün yaşlı xəstələrə özünüqiymətləndirmə və özünəqayğı proqramlarının hazırlanmasına yönəlməlidir.
- Həmçinin sosial media, video kanalları, smartfonlar üçün tibbi proqramlar və s. daxil olmaqla, səhiyyə xidmətləri səviyyəsində müvafiq sağlamlıq təhsili vermək üçün kommunikasiya vasitələrində yeni innovasiya texnologiyalarının istifadəsinə ehtiyac var.
- Arterial təzyiq, qan şəkəri, xolesterin və çəkinin ölçülməsi də daxil olmaqla, müntəzəm və planlı fiziki müayinələrin aparılması təşviq olunmalıdır.
- Hər iki STEPS sorğusuna görə, tütün istehlakının yayılması 2011 və 2017-ci illər arasında həqiqətən dəyişməyib və yüksək səviyyədə qalır. Tütünlə bağlı mövcud qanununun tətbiqini gücləndirmək və ikincili tütünçəkmənin qarşısını almaq üçün tədbirlər həyata keçirmək lazımdır. Məsələn, qanunun icrasına nəzarət etmək və yeni çağırışları, məs., elektron siqaret, qəlyan, qapalı məkanlarda tütünçəkmə, müəyyən etmək üçün güclü monitorinq mexanizmləri hazırlamaq və gənclər arasında siqaret çəkməni hədəf alan tədbirləri işləmək lazımdır.
- Gənc vətəndaşlar arasında spirtli içkilərin istehlakının azaldılmasına yönəldilmiş spirtli içkilərə müfəssəl nəzarət strategiyaları inkişaf etdirilməlidir. Son iki sorğunun müqayisəsi Azərbaycanda spirtli içkilərin istehlakının azaldılmasına müsbət tendensiya olduğunu göstərir. Lakin şəhərdə yaşayan kişilərin kənd yerlərində yaşayan kişilərə nisbətən spirtli içkilərin istehlak etmə ehtimalı daha yüksəkdir və buna görə də sağlam həyat tərzinə dair təşviqat apararkən əhalinin bu kateqoriyasını hədəf götürmək lazımdır.

- Kənd təsərrüfatı üçün əlverişli iqlimə baxmayaraq, meyvə və tərəvəz istehlakı az olduğuna görə əhali arasında meyvə və tərəvəz istifadəsinin artırılması üçün tədbirlər həyata keçirilməlidir . Əgər qidalanmaya və fiziki fəaliyyətə dair milli tövsiyələr varsa, media vasitəsi ilə dəstəklənməli və daha da inkişaf etdirilməlidir. QİX-in qarşısının alınması və nəzarətinə dair strategiya, xüsusilə də qadınlar və kənd əhalisi arasında meyvə və tərəvəz istehlakının yaxşılaşdırılması üçün gender həssas olan proqramlar yaradılmalıdır.
- Olduqca çox insan duzlu qidaların zərəri haqqında bilmir və buna görə də bu istiqamətdə təşviqat işini gücləndirmək lazımdır. Bununla yanaşı, insanların sağlam qidalara əlçatanlıq imkanlarının genişləndirilməsi və kütləvi informasiya vasitələrində qeyri-sağlam qidaların reklamına qadağa qoyulması, qeyri-sağlam qidalara vergilərin tətbiq edilməsi, qidaların məcburi etiketlenməsi, duz, şəkər və yağlar baxımından qidaların standartlarının hazırlanması kimi bütün sahələri əhatə edəcək müdaxilələrin inkişaf etdirilməsinə ehtiyac var.
- Sağlamlıq ehtiyaclarına uyğun olan icma əsaslı fiziki fəaliyyət proqramlarını inkişaf etdirmək üçün milli səviyyədə fəaliyyət tələb olunur. Müxtəlif şəraitdə fiziki fəaliyyətə yardım etmək, əlverişli infrastruktur yaratmaq üçün bütün sahələrdə müdaxilələr lazımdır. Sağlamlıq təhsili proqramları sağlam həyat tərzini haqqında məlumatlılığın artırılması üçün faydalıdır və əhalinin bütün altqruplarını hədəfə almalıdır. Məktəb şəraitində gənc nəslin sağlam seçimlərinin təşviqi xüsusilə vacibdir. Azərbaycan sağlam həyat tərzini, davranış və qidalanma vərdislərinin bir çox aspektlərini əhatə edən yoqa, meditasiya, naturopatiya kimi güclü sanitar və şəfa sistemi olan şərq ölkələrinə daha yaxındır və onlar təbliğat və ilkin səhiyyə sistemində inteqrasiya olunmalıdır.
- Pap smear skrining proqramı səhiyyənin davamlı xidmət kimi hökumət səviyyəsində tətbiq edilməlidir. Həmçinin bu testin keçirilməsinin vacibliyi haqqında qadınlar arasında məlumatların artırılması lazımdır.
- Yol qəzalarının nəticələri göstərir ki, bu sahədə davranış dəyişikliyinə dair təhsilin təkmilləşdirilməsi lazımdır və müvafiq tədbirlər həyata keçirilməlidir.

Ədəbiyyat

1. Azerbaijan National Strategy for The Prevention and Control of Non-Communicable Diseases 2015-2020
2. Demographic and Health Survey, Azerbaijan 2006 (2008)
3. Demographic and Health Survey, Azerbaijan 2011 (2013)
4. Global Burden of Diseases, Injuries and Risk Factors Study 2010. World Health Organization (2010)
5. Healthcare 2017, State Statistical Committee of Azerbaijan Republic (2017)
6. National Survey of Risk Factors for Chronic Noncommunicable Diseases in Azerbaijan, 2011. Public Health and Reforms Center of Ministry of Health (2011)
7. Package of essential noncommunicable (PEN) disease interventions for primary health care in low-resource settings. World Health Organization (2010).
8. Study of Trends in the Prevalence of Certain NCD Risk Factors Among Women in Azerbaijan. Public Health and Reforms Center of Ministry of Health (2015)
9. World health statistics 2017: monitoring health for the SDGs, Sustainable Development Goals, World Health Organization (2017)

ƏLAVƏ 1. ÜST STEPS 2017 TƏDQIQATI MƏLUMAT VƏRƏQİ

AZƏRBAYCAN STEPS TƏDQIQATI 2017 Məlumat Vərəqi

2017-ci ilin may ayından 2018-ci ilin mart ayına qədər Azərbaycan Respublikasında qeyri-infeksiyon xəstəliklərin (QİX) risk amillərinin araşdırılması üzrə STEPS tədqiqatı aparılmışdır. Azərbaycan Respublikasında addım I, addım II və addım III həyata keçirilmişdir. I-ci addımda sosial demografik və davranış məlumatları toplanmışdır. Boy, çəki və qan təzyiqi kimi fiziki ölçülər II-ci addımda toplanmışdır. III-cü addımda qanda qlükoza və xolesterin səviyyələrini qiymətləndirmək üçün biokimyəvi müayinələrin nəticələri toplanmışdır. Tədqiqat əhali əsaslı olub 18-69 yaşlı əhali arasında keçirilmişdir. Azərbaycan Respublikasında bu yaş aralığına dair representativ məlumatları əldə etmək məqsədlə iştirakçılarının seçilməsi üçün bir çox mərhələli qruplaşdırma yanaşmaları hazırlanıb tətbiq edilmişdir. Tədqiqatda 2801 nəfər insan iştirak etmişdir. Ümumi cavab nisbəti isə 97% olmuşdur.

18-69 yaşlararası böyükələr üçün nəticələr (95% CI etibarlılıq intervalı daxil olmaqla)	Hər iki cins üzrə	Kişilər	Qadınlar
Addım 1 Tütün istifadəsi			
Hal-hazırda siqaret çəkənlərin faiz nisbəti	24.0% (21.9 - 26.1)	48.8% (45.0 - 52.5)	0.2% (0 - 0.4)
Hal-hazırda gündəlik siqaret çəkənlərin faiz nisbəti	23.2% (21.2 - 25.3)	47.2% (43.5 - 50.9)	0.2% (0 - 0.4)
Tütünçəkməyə başlanmanın yaş ortalaması (illər)	18.7 (18.3 - 19.2)	18.7 (18.3 - 19.2)	18.4 (-)
İstehsal olunmuş siqaret gündəlik çəkənlərin faiz nisbəti	95.1% (91.3 - 98.9)	95.1% (91.3 - 98.9)	100% (100-100)
Gün ərzində çəkilən istehsal olunmuş siqaretlərin orta sayı (istehsal olunmuş siqaret çəkənlər arasında)	18.9 (17.5-20.2)	18.9 (17.6-20.2)	12.7 (-)
Addım 1 Alkoqol istehlakı			
Ömür boyu spirtli içkidən imtina edənlərin faiz nisbəti	70.3% (67.5-73.2)	45.2% (40.3-50.1)	94.5% (92.8-96.2)
Son 12 ay ərzində spirtli içkidən imtina edənlərin faiz nisbəti	8.5% (6.9-10.0)	14.0% (11.4-16.6)	3.2% (2.0-4.3)
Hal-hazırda spirtli içki qəbul edənlərin faiz nisbəti (son 30 gündə spirtli içki qəbul edənlər)	13.9% (12.1-15.8)	27.6% (23.9-31.3)	0.8% (0.4-1.3)
Ağır epizodik içməyə məruz qalanların faizi (Son 30 gün ərzində hər hansı bir vəziyyətdə 6 porsiya və ya daha çox içki qəbul edənlər)	5.5% (4.3-6.7)	11.0% (8.4-13.6)	0.2% (0-0.4)
Addım 1 Qidalanma			
İstənilən bir həftə ərzində meyvə qəbul edilən günlərin orta sayı	5.1 (5.0-5.2)	5.0 (4.8-5.2)	5.2 (5.0-5.3)
Gün ərzində qəbul edilən meyvə porsiyalarının orta sayı	1.6 (1.5-1.7)	1.7 (1.6-1.8)	1.6 (1.5-1.7)
İstənilən bir həftə ərzində tərəvəz qəbul edilən günlərin orta sayı	5.9 (5.8-6.0)	5.8 (5.7-6.0)	5.9 (5.8-6.1)
Gün ərzində qəbul edilən tərəvəz porsiyalarının orta sayı	1.9 (1.8-2.0)	1.9 (1.8-2.1)	1.9 (1.8-2.0)
Gün ərzində 5 porsiyadan az meyvə/tərəvəz qəbul edənlərin faiz nisbəti	75.9% (72.8-79.0)	74.4% (70.5-78.3)	77.2% (73.8-80.8)
Hər zaman və ya tez-tez yeməkdən əvvəl və ya yemək zamanı qidasına duz və ya duzlu sous əlavə edənlərin faiz nisbəti	25.7% (22.8-28.6)	26.6% (22.6-30.5)	24.9% (21.7-28.0)

Hər zaman və ya tez-tez duz miqdarı yüksək olan emal olunmuş qidalara qəbul edənlərin faiz nisbəti	26.6% (23.7-29.6)	29.6% (25.6-33.5)	23.8% (20.5-27.1)
Addım 1 Fiziki aktivlik			
Yetərsiz fiziki aktivliklə məşğul olanların faiz nisbəti (həftə ərzində 150 dəqiqədən az orta intensivlikli fiziki aktivliklə məşğul olanlar)	19.1% (15.9-22.3)	19.1% (15.3-22.9)	19.1% (15.5-22.6)
Ortalama bir gün ərzində fiziki fəaliyyətin (dəqiqələrlə) orta müddəti (1/4 aralığı ilə təqdim olunmuşdur)	128.6 (37.1-300.0)	145.7 (41.4-342.9)	120.0 (31.4-250.7)
Ağır fiziki aktivliklə məşğul olmayanların faiz nisbəti	81.9% (79.5-84.3)	71.9% (68.0-75.8)	91.4% (89.3-93.5)
Addım 1 Uşaqlıq boynu xərcəngi skriningi			
30-49 yaşlar aralığında uşaqlıq boynu xərcəngi skrining testi keçmiş qadınların faiz nisbəti			11.3% (8.2-14.3)
Addım 2 Fizikal müayinələr			
Bədən Kütlə İndeksələrin orta göstəriciləri - BKİ (kq/m ²)	26.5 (26.2-26.7)	26.0 (25.7-26.2)	26.9 (26.5-27.4)
Artıq çəkililərin faiz nisbəti (BKİ ≥25 kq/m ²)	55.5% (52.9-58.0)	53.5% (49.8-57.2)	57.4% (54.0-60.9)
Piylənmənin faiz nisbəti (BKİ ≥30 kq/m ²)	20.6% (18.5-22.7)	14.7% (12.4-17.1)	26.5% (23.6-29.5)
Orta bel dairəsi (sm)		92.3 (91.1-93.5)	88.2 (87.1-89.4)
Orta ST – ST (mmHg), hal-hazırda yüksək qan təzyiqi üçün dərman qəbul edənlər daxil olmaqla	126.1 (125.0-127.2)	127.3 (125.9-128.7)	125.0 (123.6-126.4)
Orta DT - DT (mmHg), hal-hazırda yüksək qan təzyiqi üçün dərman qəbul edənlər daxil olmaqla	81.5 (80.7-82.2)	81.8 (80.7-82.8)	81.2 (80.3-82.0)
Yüksək qan təzyiqi olanların faiz nisbəti (ST ≥140 və/və yaxud DT ≥90 mmHg və ya hal-hazırda yüksək qan təzyiqi üçün dərman qəbul edənlər)	29.7% (27.2-32.1)	29.3% (25.6-33.0)	30.1% (27.5-32.7)
Yüksək qan təzyiqi olanların faiz nisbəti (ST ≥140 və/və ya DT ≥90 mmHg) hal-hazırda yüksək qan təzyiqi üçün dərman qəbul etməyənlər	21.6% (19.0-24.3)	23.0% (19.0-26.9)	20.3% (17.7-22.9)
Addım 3 Biokimyəvi müayinələr			
Acqarına qanda şəkərin orta miqdarı, hal-hazırda qanda yüksək şəkər üçün dərman qəbul edənlər daxil olmaqla (mmol/L)	5.1 (5.0-5.2)	5.0 (4.9-5.2)	5.2 (5.0-5.3)
Aşağıda göstərilən kimi pozulmuş acqarına qanda şəkər (venoz plazmada ≥6.1 mmol/L və <7.0)	5.0% (4.0-5.9)	5.0% (3.5-6.5)	4.9% (3.8-6.1)
Aşağıda göstərilən kimi yüksəlmiş acqarına qanda şəkəri olanların və ya hal-hazırda qanda yüksək şəkərə görə dərman qəbul edənlərin faiz nisbəti			
• plazma venoz dəyəri ≥7.0 mmol/L (126 mg/dl)	4.1% (3.3-4.9)	2.7% (1.9-3.6)	5.4% (4.2-6.6)
• kapilyar tam qan dəyəri ≥6.1 mmol/L (110 mg/dl)			
Qanda ümumi xolesterinin orta göstəricisi hal-hazırda qanda yüksək xolesterin üçün dərman qəbul edənlər daxil olmaqla (mmol/L)	4.4 (4.4-4.5)	4.3 (4.2-4.4)	4.5 (4.5-4.6)
Yüksəlmiş ümumi xolesterini olanların faiz nisbəti (≥5.0 mmol/L və ya ≥ 190 mq/dl və ya hal-hazırda qanda yüksək xolesterini üçün dərman qəbul edənlər)	27.1% (24.6-29.6)	22.6% (19.3-25.8)	31.5% (28.3-34.7)
Gün ərzində istifadə olunan duzun orta miqdarı (qramlarla)	10.0 (9.9-10.2)	11.4 (11.2-11.6)	8.6 (8.5-8.8)
ÜDX riski			
40-69 yaşlararası 10 illik ÜDX riski ≥30% olan və ya mövcud ÜDX olanların faiz nisbəti **	12.6% (10.4-14.8)	13.3% (10.3-16.3)	12.0% (9.4-14.6)

Kombinə olunmuş risk faktorlarının xülasəsi			
<ul style="list-style-type: none"> • Cari gündəlik siqaret çəkənlər • Gündə 5 porsiyadan az meyvə/tərəvəz istifadəsi • Yetərsiz fiziki aktivlik • Artıq çəki (BKİ ≥ 25 kq/m²) • Yüksəlmiş QT (ST ≥ 140 və/və yaxud DT ≥ 90 mmHg və yaxud hal-hazırda yüksək qan təzyiqinə görə dərman qəbul etmə) 			
Yuxarıda göstərilən risk faktorlarından heç biri olmayanların faiz nisbəti	5.8% (4.5-7.1)	5.4% (3.6-7.3)	6.2% (4.4-8.0)
Yuxarıda göstərilən risk faktorlarından üç və ya daha çoxu olanların faiz nisbəti, 18-44 yaşlar aralığı	22.0% (18.7-25.3)	31.0% (25.5-36.5)	12.5% (9.5-15.5)
Yuxarıda göstərilən risk faktorlarından üç və ya daha çoxu olanların faiz nisbəti, 45-69 yaşlar aralığı	50% (46.7-53.2)	56.3% (51.8-60.8)	44.1% (40.0-48.3)
Yuxarıda göstərilən risk faktorlarından üç və ya daha çoxu olanların faiz nisbəti, 18-69 yaşlar aralığı	32.5% (29.9-35.0)	40.0% (36.0-44.0)	24.9% (22.1-27.7)

* Yetərsiz fiziki aktivliyin qiymətləndirilməsi haqqında daha ətraflı məlumat üçün GPAQ Təhlil Qaydalarına müraciət edin (<http://www.who.int/chp/steps/GPAQ/en/index.html>) or to the WHO Global recommendations on physical activity for health (http://www.who.int/dietphysicalactivity/factsheet_recommendations/en/index.html)

** Yaşa, cinsiyyətə, təzyiqə, siqaret çəkmə vəziyyətinə (mövcud siqaret çəkənlər və ya qiymətləndirmədən 1 ildən az müddətə siqaret çəkməyənlər) görə 10 illik ÜDX riski $\geq 30\%$, ümumi xolesterin və diabet statusu (daha əvvəl diaqnoz qoyulmuş və ya aclıq qan şəkəri konsentrasiyası > 7.0 mmol / l (126 mq / dl)

Əlavə məlumat üçün əlaqə saxlayın:

STEPS üzrə ölkə nəzarətçisi - İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi, office@isim.az

ƏLAVƏ 2. ÜST STEPS 2017 TƏDQIQATI TÜTÜN MƏLUMAT VƏRƏQİ

18-69 yaşlararası böyükələr üçün nəticələr	Ümumilikdə % (95% CI)	Kişilər % (95% CI)	Qadınlar % (95% CI)
Tütün istifadəsi			
Cari tütün istifadəçiləri (tüstülü və/və ya tüstüsüz) ¹			
Hal-hazırda tütün istifadəçiləri	24.0%	48.8%	0.2%
Hal-hazırda gündəlik tütün istifadəçiləri	23.3% (21.2 - 25.3)	47.4% (43.5 - 50.9)	0.2% (0 - 0.4)
Cari tütün istifadəçiləri			
Hal-hazırda tütünçəkənlər	24.0% (21.9 - 26.1)	48.8% (45.0 - 52.5)	0.2% (0 - 0.4)
Hal-hazırda gündəlik tütünçəkənlər	23.2% (21.2 - 25.3)	47.2% (43.5 - 50.9)	0.2% (0 - 0.4)
Hal-hazırda gündəlik siqaret çəkənlər	95.1% (91.3 - 98.9)	95.1% (91.3 - 98.9)	100% (100-100)
Tütünçəkməyə başlamasının orta yaşı (illər)	18.7 (18.3 - 19.2)	18.7 (18.3 - 19.2)	18.4 (-)
Gün ərzində çəkilən siqaretlərin orta sayı (gündəlik siqaret çəkənlər arasında)	18.9 (17.5-20.2)	18.9 (17.6-20.2)	12.7 (-)
Hal-hazırda istifadəçi olmayanlar (çəkənlər və/vəya çəkməyənlər) ¹			
Keçmiş tütünçəkənlər ⁴	4.9 (3.9-5.9)	9.8 (7.9-11.8)	0.2 (0-0.3)
Heç vaxt istifadə etməmişlər	71.1 (68.9-73.2)	41.4 (37.6-45.2)	99.6 (99.3-99.9)
İkincili tütün tüstüsünə məruz qalma			
Evdə ikincili tütün tüstüsünə məruz qalan böyükələr*	24.9 (21.6-28.2)	26.5 (22.3-30.7)	23.3 (19.6-27.1)
İş yerlərində qapalı məkanlarda ikincili tütün tüstüsünə məruz qalan böyükələr*	18.3 (15.0-21.6)	28.4 (23.0-33.9)	7.7 (5.5-9.9)
Tütündən imtina			
Son 12 ayda tütündən imtina etməyə çalışmış cari tütünçəkənlər	49.7 (44.1-55.3)	49.5 (43.9-55.1)	100 (100-100)
Son 12 ayda tütünün dayandırılması barədə səhiyyə işçisi tərəfindən məsləhət almış cari tütünçəkənlər ⁵	31.5 (24.3-38.7)	31.2 (24.1-38.3)	82.8 (45.0-100)
Sağlıq xəbərdarlığı			
Bir xəbərdarlıq etiketi səbəbi ilə imtina etməyi düşünən cari siqaret çəkənlər*	41.4 (35.7-47.1)	41.5 (35.8-47.2)	19.2 (0-100)
Televiziya və ya radioda anti-siqaret məlumatlarını eşidən böyükələr *	66.6 (62.0-71.3)	69.0 (64.0-74.2)	64.1 (58.8-69.4)
Qəzetlərdə və ya jurnallarda anti-siqaret məlumatlarının görünən böyükələr *	31.9 (27.8-36.0)	34.4 (29.5-39.4)	29.3 (24.6-34.0)
Tütün reklamı və təşviqi			
Siqaretlərin satıldığı yerlərdə siqaret marketinqini görünən böyükələr *	8.8 (6.3-11.3)	10.1 (7.1-13.1)	7.5 (4.7-10.2)
Siqaretçəkməni təşviq edən hərəkətlərlə üzləşən böyükələr *	8.4 (6.8-10.1)	12.5 (9.8-15.2)	3.7 (2.2-5.1)

1 Mərhələ: Demografik Məlumat**Əsas modul: Demografik məlumat**

Sual	Cavab	Kod
Cins (xarici görünüşünə görə qeyd edin, kişi/qadın)	Kişi 1 Qadın 2	C1
Doğum tarixiniz <i>Bilmirəm 77 77 7777</i>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Məlumdursa, gün ay il C4-ə keçin	C2
Neçə yaşınız var?	illər <input type="text"/> <input type="text"/>	C3
Orta məktəb, peşə təhsili və ali təhsil də nəzərə alınmaqla, cəmi neçə il təhsil almısınız, (məktəbəqədər təhsil, yəni baxça istisna olmaqla)?	illər <input type="text"/> <input type="text"/>	C4

Genişləndirilmiş modul: demografik məlumat

Tamamladığınız ən yüksək təhsil pilləsi?	Məktəbə getməyib	1	C5
	Baxça və natamam ibtidai təhsil (4 sinifədək)	2	
	İbtidai təhsili bitirib (4-cü sinif)	3	
	Tam orta təhsil (9 sinif)	4	
	9-11-ci sinif	5	
	Kollec/universitet bitirib	6	
	Diplomdan sonrakı təhsil (magistratura, aspirantura, doktorantura və s.)	7	
İmtina etdi	88		
Milli/etnik/mədəni/ırqi mənsubiyyətiniz	Azərbaycanlı	1	C6
	Rus	2	
	Axıska türkü	3	
	Ləzgi	4	
	Əvar	5	
	Gürcü	7	
	Digər	8	
İmtina etdi	88		
Ailə vəziyyətiniz?	Subay / heç vaxt evlənəməyib	1	C7
	Hazırda evli/Birgə yaşayırlar	2	

	Ayrılib və ya birgə yaşayırlar Boşanıb (rəsmi) Dul (həyat yoldaşı ölüb) Nikahdan kənar birgə yaşayırlar İmtina etdi	3 4 5 6 88	
Qeyd olunanlardan hansı son 12 ayda Sizin əsas məşğuliyyətinizi daha dəqiq müəyyən edir? Cavablandırma üçün şəkilli kartlardan istifadə edin	Dövlət qurumunun əməkdaşı Qeyri-dövlət qurumunun fərdi sahibkar işləyir Ödənişsiz əmək (kəndüçü) və ya ödənişsiz iş təcrübəsi Tələbə Evdar Təqaüdçü İşləmir (əmək qabiliyyəti olan) İşləmir (əmək qabiliyyəti olmayan) İmtina etdi	1 2 3 4 5 6 7 8 9 88	C8
Özünüz də daxil olmaqla sizin ailənizdə yaşı 18-dən yuxarı olan neçə nəfər yaşayır?	Sayı <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Cavabı bilmədiyi halda C11-ə keçin		C9

Genişləndirilmiş modul: Demografik məlumat (davamı)

Sual	Cavab	Kod
Keçən il ailənizin orta qazancının nə qədər olduğunu deyə bilərsiniz? (verilmiş variantlardan yalnız birini işarələyin)	Həftəlik <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> T 1-ə keçin	C10a
	VƏ YA aylıq <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> T 1-ə keçin	C10b
	VƏ YA illik <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> T 1-ə keçin	C10c
	İmtina etdi 88	C10d
Dəqiq məbləq bilməyən halda təklif olunan varianlardan təhmini seçin (Yerli valyutada kvantil üçün məbləği cavablara daxil edin) (Variantları oxuyun)	1-ci kvantil (Q1) (adam başına 167.7 AZN-dən az) 1 1 Q çox, ≤ Q 2 (adam başına 167.8 - 199.6 AZN) 2 2 Q çox, ≤ Q 3 (adam başına 199.7 - 224.5 AZN) 3 3 Q çox, ≤ Q 4 (adam başına 224,6 - 258.9 AZN) 4 4 Q çox (adam başına 259.0 -dən çox) 5 Bilmirəm 77 İmtina etdi 88	C11

1-ci Addım: Davranış göstəriciləri

Əsas modul: Tütündən istifadə

İndi sizə tütün məmulatlarından istifadə ilə bağlı bir neçə sual verəcəyəm.

Sual	Cavab	Kod
Siz hazırda siqaret, siqar, tənbəki, qəlyan kimi tütün məmulatlarından istifadə edirsiniz? (şəkilləri istifadə edin)	Bəli 1 Xeyr 2 Əgər «Xeyr», T8-ə keçin	T1
Siz hazırda tütün məmulatlarından gündəlik istifadə edirsiniz?	Bəli 1 Xeyr 2	T2
Siz ilk dəfə siqaret çəkməyə neçə yaşınızda başlamısınız?	Yaş (illərlə) Bilmirəm 77 ☐ ☐ ☐ Məlumdursa T5a/T5aw-ə keçin	T3
Neçə vaxt əvvəl tütün məmulatlarından istifadəyə başlamısınız? (Yalnız 1-ini qeyd edin) Bilmirəm 77	Neçə il əvvəl ☐ ☐ ☐ Məlumdursa T5a/T5aw-ə keçin	T4a
	YAXUD ay ☐ ☐ ☐ Məlumdursa T5a/T5aw-ə keçin	T4b
	YAXUD həftə ☐ ☐ ☐ Məlumdursa T5a/T5aw-ə keçin	T4c
Göstərilən tütün məmulatlarından, orta hesabla, gündə/həftədə neçə ədəd qəbul edirsiniz? (Əgər gündəlik qəbul etmirsə, həftəlik qeyd olunsun) (şəkilləri istifadə edin) Bilmir 7777	GÜNDƏLİK ↓ HƏFTƏLİK ↓	
	İstehsal olunmuş siqaretlər ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	T5a/T5aw
	Əldə düzəldilən siqaretlər ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	T5b/T5bw
	Tütünlə dolu tənbəki ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	T5c/T5cw
	Siqarlar, siqaralar, nazik siqarlar ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	T5d/T5dw
	Çəkilmiş qəlyanların sayı ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	T5e/T5ew
	Digər ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Əgər «Digər» keç T5digər, əks halda keç T6	T5f/T5fw
Diqər (açmanı verin): ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	T5other/T5otherw	

Son 12 ay ərzində tütüncəkməni dayandıрмаğa cəhd etmişiniz?	Bəli Xeyr	1 2	T6
Son 12 ay ərzində həkimə və ya tibb işçisinə müraciət zamanı, sizə tütüncəkmədən istifadəni dayandırmaq məsləhət görülüb?	Bəli Xeyr	1 (Əgər T2= Bəli, T12 keçin; 2 (Əgər T2= Bəli, T12 keçin; 3 Əgər T2= Bəli, T12 keçin; Əgər T2=Xeyr, T9 keçin	T7
Siz əvvəllər hər hansı tütün məmulatlarından istifadə etmişiniz? (Cavablandırmada şəkilli kartlardan istifadə edin)	Bəli Xeyr	1 2 Əgər Xeyr T12 keçin	T8
Siz əvvəllər tütündən gündəlik istifadə etmişiniz?	Bəli	1 Əgər T1= Bəli, kec T12. əks halda	T9
	Xeyr	2 Əgər T1= Bəli, kec T12 əks	
Genişləndirilmiş modul: Tütüncəkmə			
Sual	Cavab		Kod
Tütün məmulatlarından istifadəni dayandırdıqda neçə yaşınız var idi?	Yaş (illər) Bilmir 77	<input type="text"/> <input type="text"/> Məlumdursa T12-ə keçin	T10
Nə qədər vaxt bundan əvvəl tütüncəkmədən imtina etmişiniz? (Yalnız birini qeyd edin) Bilmirəm 77	..il qabaq	<input type="text"/> <input type="text"/>	T11a
	YAXUD ay	<input type="text"/> <input type="text"/>	T11b
	YAXUD həftə	<input type="text"/> <input type="text"/>	T11c
Siz hazırda tüstüsüz tütün məmulatlarından (iylənİLən, çeynənİLən tütün, betel, tüstüsüz e-siqaretlər) istifadə edirsiniz? (şəkilləri istifadə edin)	Bəli Xeyr	1 2 Əgər Xeyr, T15 ə keçin	T12
Siz hazırda tüstüsüz tütün məhsullarından gündəlik istifadə edirsiniz?	Bəli Xeyr	1 2 Əgər Xeyr, T14aw keçin	T13
Orta hesabla gündə /həftədə neçə dəfə tüstüsüz tütün məhsullarından istifadə edirsiniz?	GÜNDƏLİK ↓ HƏFTƏLİK ↓		
	Burunotu, ağızla	<input type="text"/> <input type="text"/>	T14a/ T14aw

<p>(Əgər gündəlik qəbul etmirse, həftəlik qeyd olunsun)</p> <p>(şəkilləri istifadə edin)</p> <p>Bilmir 7777</p>	Burunotu, burunla	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	T14b/ T14bw
	Çeynənیلən tütün	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	T14c/ T14cw
	Betel (qara bibər kolun preslənmiş yarpaqları)	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	T14d/ T14dw
	Digər	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Əgər digər T14 ə keçin, Digər, Əgər T13 = Xeyr, T16-ə keçin, əks halda T17-ə keçin	T14e/ T14ew
	Digər (açıqlamanı verin):	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Əgər T13= Xeyr, T16 ə keçin, иначе T17 ə keçin
Siz əvvəllər tüstüsüz tütün məhsullarından (iylənİLən, çeynənİLən) istifadə etmisiniz?	Bəli	1	T15
	Xeyr	2 Əgər Xeyr, T17 ə	
Siz əvvəllər tüstüsüz tütün məhsullarından (iylənİLən, çeynənİLən) gündəlik istifadə etmisinizmi?	Bəli	1	T16
	Xeyr	2	
Son 30 gün ərzində kimse sizin evinizdə siqaret çəkib?	Bəli	1	T17
	Xeyr	2	
Son 30 gün ərzində iş yerinizdə-qapalı məkanda (binada və ya ofisdə) kimse siqaret çəkib?	Bəli	1	T18
	Xeyr	2	
	Qapalı məkanda isləmirəm	3	
Əsas modul: Spirtli içkilərin qəbulu Növbəti suallar spirtli içkilərin qəbulu haqqında olacaqdır.			
Sual	Cavab		Kod
Siz nə vaxtsa pivə, şərab, araq kimi spirtli içkilər qəbul etmisiniz? (şəkilləri istifadə edin)	Bəli	1	A1
	Xeyr	2 Əgər Xeyr, A16-ə keçin	

Son 12 ay ərzində spirtli içki qəbul etmisiniz?	Bəli Xeyr	1 Əgər Bəli, A4-ə keçin 2	A2
Siz sağlamlıq vəziyyətinizlə bağlı və ya həkimin məsləhəti ilə spirtli içkilərin qəbulunu dayandırmısınız?	Bəli Xeyr	1 Əgər Bəli A16-ə keçin 2 Əgər Xeyr, A16-ə keçin	A3
Son 12 ay ərzində Siz ən azı bir standart spirtli içkini hansı vaxt tezliyi ilə qəbul etmisiniz (bir standart içki porsiyası = 285ml pivə və ya 30ml spirt və ya 120 ml şərab)? (yalnız bir cavab mümkündür) (Cavablarla şəkilləri istifadə edin)	Gündəlik Həftədə 5-6 dəfə Həftədə 3-4 dəfə Həftədə 1-2 dəfə Ayda 1-3 dəfə Ayda 1 dəfədən az Hec vaxt	1 2 3 4 5 6 7	A4
Son 30 gün ərzində spirtli içki qəbul etmisiniz?	Bəli Xeyr	1 2 Əgər Xeyr, A12-ə keçin	A5
Son 30 gün ərzində neçə dəfə günə minimum bir standart spirtli içki qəbul etmisiniz?	Say Bilmir 77	<input type="text"/>	A6
Son 30 gün ərzində Siz hər spirtli içki qəbul etmə hadisə zamanı orta hesabla neçə standart spirtli içki (porsiya) içmisiniz? (şəkilləri istifadə edin)	Say Bilmir 77	<input type="text"/>	A7
Son 30 gün ərzində spirtli içkilərin bütün növlərini nəzərə alıqda, Siz bir dəfəyə ən çox neçə standart spirtli içki (porsiya) qəbul etmisiniz?	Ən böyük miqdar Bilmir 77	<input type="text"/>	A8
Son 30 gün ərzində spirtli içkilərin bütün növlərini nəzərə alıqda, Siz neçə spirtli içki qəbul etmə hadisə zamanı 6 və daha artıq standart spirtli içki (porsiya) qəbul etmisiniz?	Günlərin sayı Bilmir 77	<input type="text"/>	A9
Son 7 günün hər birində Siz neçə ədəd standart spirtli içki qəbul etmisiniz? (şəkilləri istifadə edin) Bilmir 77	Bazar ertəsi	<input type="text"/>	A10a
	Çərşənbə axşamı	<input type="text"/>	A10b
	Çərşənbə	<input type="text"/>	A10c
	Cümə axşamı	<input type="text"/>	A10d
	Cümə	<input type="text"/>	A10e
	Şənbə	<input type="text"/>	A10f
	Bazar	<input type="text"/>	A10g
Əsas modul: Spirtli içkilərin qəbulu (davamı)			

Mən sizdən son 7 gün ərzində spirtli içkilər qəbul etməyiniz haqqında soruşdum. Suallar ümumiyyətlə spirtli içkilər haqqında idi. Növbəti suallarda isə evdə hazırlanmış, başqa ölkədən alınmış/gətirilmiş, içmək üçün nəzərdə tutulmayan və vergi ödənişi olmayan spirtli içkilər haqqında olacaqdır. Sizdən xahiş olunur ki, yalnız bu növ spirtli içkiləri nəzərdə tutub suallara cavab verəsiniz.

Sual	Cavab	Kod
Siz son 7 gün ərzində evdə hazırlanmış, başqa ölkədən alınmış/gətirilmiş, içmək üçün nəzərdə tutulmayan və vergi ödənişi olmayan spirtli içkilər qəbul etmisiniz?	Bəli 1 Xeyr 2 <i>əgər Xeyr A13-ə keçin</i>	A11
Son 7 gün ərzində orta hesabla neçə ədəd standart spirtli içki (porsiya) qəbul etmisiniz? <i>(Cavablarla şəkilləri istifadə edin)</i> <i>Bilmirəm 77</i>	Evdə hazırlanmış araq <input type="text"/>	A12a
	Evdə hazırlanmış pivə, şərab <input type="text"/>	A12b
	Başqa ölkədən alınmış/gətirilmiş spirtli içki <input type="text"/>	A12c
	İçmək üçün nəzərdə tutulmayan spirtli içki (məsələn: spirt tərkibli dərman vasitələr, ətriyyat məhlulları) <input type="text"/>	A12d
	Digər vergi ödənişi olmayan spirtli içki <input type="text"/>	A12e
Genişlənmiş modul: Spirtli içkilərin qəbulu		
Son 12 ay ərzində siz spirtli içkini qəbul etməyə başlayandan sonra onu dayandıra bilmədiyiniz hadisələr hansı tezliklə baş vermişdir?	Gündəlik / demək olar ki hər gün 1 Həftəlik 2 Aylıq 3 Ayda 1 dəfədən az 4 Heç zaman 5	A13
Son 12 ay ərzində siz spirtli içki qəbul etdiyiniz üçün hansı tezlikdə etməli olduğunuz işləri edə bilməmişiniz ?	Gündəlik / demək olar ki hər gün 1 Həftəlik 2 Aylıq 3 Ayda 1 dəfədən az 4 Heç zaman 5	A14
Son 12 ay ərzində siz hansı tezliklə ötən günü həddən çox içki qəbul etdiyinizlə əlaqədar növbəti günü səhər spirtli içki qəbul etmək zəruriyyətini hiss etmisiniz?	Gündəlik / demək olar ki hər gün 1 Həftəlik 2 Aylıq 3 Ayda 1 dəfədən az 4 Heç zaman 5	A15
Son 12 ay ərzində ailə üzvləriniz və ya şərik yoldaşınızla onun içkili olduğuna görə problem yaşamısınız?	Bəli, bir aydan çox 1 Bəli, hər ayda 2 Bəli, bir neçə dəfə 3	A16

	amma bir aydan az	
	Bəli, 1-2 dəfə	4
	Heç zaman	5
Əsas modul: Qidalanma		
Növbəti suallar sizin gündəlik qəbul etdiyiniz meyvə və tərəvəz haqqında olacaqdır. Mən sizə nümunə olaraq yerli meyvə və tərəvəzin porsiyalarını təsvir edən şəkilləri göstərəcəyəm. Suallara cavab verərkən il ərzində adi bir həftəni nəzərdə tutmağınız xahiş olunur.		
Sual	Cavab	Kod
Siz adi həftənin neçə günü meyvə yeyirsiniz? (<i>Şəkilləri istifadə edin</i>)	Günlərin sayı <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <i>əgər 0 gün D3-ə keçin</i> Bilmir 77	D1
Həmin günlərdə Siz neçə porsiya meyvə yeyirsiniz? (<i>Cavablarla şəkilləri istifadə edin</i>)	Porsiyaların sayı <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Bilmir 77	D2
Siz adi həftənin neçə günü tərəvəz yeyirsiniz? (<i>Cavablarla şəkilləri istifadə edin</i>)	Günlərin sayı <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <i>əgər 0 gün D5-ə keçin</i> Bilmir 77	D3
Həmin günlərdə Siz neçə porsiya tərəvəz yeyirsiniz? (<i>Cavablarla şəkilləri istifadə edin</i>)	Porsiyaların sayı <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Bilmir 77	D4
Qida duzu		
Növbəti suallar sizin nə qədər xörək duzu istifadə etdiyiniz aydınlaşdırmaq üçündür. Qidadakı duz dedikdə istifadə etdiyiniz xörək duzu, rəfinə edilməmiş duz (dəniz duzu, yodlaşdırılmış duz, duzlu bulyon kublari, toz) və duzlu souslar (məsələn soya sousu, balıq sousu) nəzərdə tutulur. Aşağıdakı suallar xörəyin dadına baxmamışdan əvvəl duz vurmaq, xörəklərin hazırlanma tərz, tərkibində xörək duzu çox olan hazır xörəklərdən istifadə və ümumi duz qəbulunu əhatə edir. Əgər siz duz az istifadə etdiyinizi düşünürsünüzsə belə, aşağıdakı bütün suallara cavab verməyiniz xahiş olunur.		
Hansı tezlikdə siz xörəyin dadına baxmadan və ya xörəyi yeyərkən duzdan (duzlu sousdan məsələn, soya sousu) istifadə edirsiniz? (<i>Cavablarla şəkilləri istifadə edin</i>)	Həmişə 1 Tez-tez 2 Bəzən 3 Çox nadir hallarda 4 Heçvaxt 5 Bilmir 77	D5
Evinizdə xörək hazırlanankən hansı tezliklə duzlu ədvalar və ya duzlu souslardan istifadə olunur?	Həmişə 1 Tez-tez 2 Bəzən 3 Çox nadir hallarda 4 Heçvaxt 5 Bilmir 77	D6
Siz hansı tezliklə tərkibində artıq duz olan emal olunmuş (məsələn, paketləşmiş duzlu ləbləbilər/yüngül qəlyanaltılar, konservləşmiş şorabalar, digər qidalar, fast-fud restoranlarda hazırlanmış duzlu qidalar,	Həmişə 1 Tez-tez 2 Bəzən 3 Çox nadir hallarda 4 Heçvaxt 5	D7

pendir, bekon, emal olunmuş ət və s.) qidalardan istifadə edirsiniz? (<i>şəkilləri istifadə edin</i>)	Bilmir	77	
Sizin fikrinizcə xörək duzundan və ya duzlu souslardan nə dərəcədə çox istifadə edirsiniz?	Həddindən artıq Çox Orta dərəcədə Az Çox az Bilmir	1 2 3 4 5 77	D8

Genişlənmiş modul: Qidalanma

Sual	Cavab	Kod	
Qidalanma zamanı duz qəbulunun azaltması Sizin üçün nə dərəcədə vacibdir?	Cox vacibdir Bir qədər vacib Vacib deyil Bilmirəm	1 2 3 77	D9
Sizin fikrinizcə çox miqdarda xörək duzunun və ya duzlu sousların qəbulu sağlamlıq problemi yarada bilər?	Bəli Xeyr Bilmirəm	1 2 77	D10

Gündəlik duz qəbuluna nəzarət etmək üçün aşağıdakılardan hər hansı birini müntəzəm olaraq edirsinizmi ?
(*hər tədbiri cavablandırın*)

İşlənmiş qidaların istifadəsini məhdudlaşdırmaq	Bəli Xeyr	1 2	D11a
Qida etiketlərində duz və ya natriumun tərkibinə baxmaq	Bəli Xeyr	1 2	D11b
Az duzlu məhsullar almaq	Bəli Xeyr	1 2	D11c
Yemək bişirərkən duzlu olmayan digər ədviyyatlardan istifadə etmək	Bəli Xeyr	1 2	D11d
Evdən kənarında hazırlanan yeməklərdən çəkinmək	Bəli Xeyr	1 2	D11e
Duz qəbuluna nəzarət etmək üçün başqa üsullardan istifadə etmək	Bəli Xeyr	1 2	D11f
Digər (dəqiqləşin)			D11other

Əsas modul: Fiziki aktivlik

Növbəti suallarda sizdən adi bir həftə ərzində müxtəlif fiziki fəaliyyətə sərf etdiyiniz vaxt soruşulacaq. Sizin bütün suallara cavab verməyiniz xahiş olunur, siz özünüzü fiziki aktiv hiss etməsəniz belə.

İlkin olaraq siz işə sərf etdiyiniz vaxt haqqında fikirləşin. Bura sizin iş yeriniz, təhsil aldığınız yer, ev işləri, əkin-biçmə işləri, balıqçılıq və ya ovçuluq daxildir. Suallara cavab verərkən ağır intensiv fəaliyyəti – ağır fiziki fəaliyyət tələb edən və nəfəsin /ürək döyüntülərinin çox artmasına səbəb olan, orta intensiv fəaliyyəti isə - orta fiziki fəaliyyət tələb edən və nəfəsin /ürək döyüntülərinin az artmasına səbəb olan fəaliyyət kimi düşünün.

Sual	Cavab	Kod
İş yerində fiziki aktivlik		
Nəfəs və ya ürək döyüntülərinin çox artmasına səbəb olan azı 10 dəqiqə fasiləsiz ağır-intensiv fəaliyyət Sizin iş fəaliyyətinizə daxilirmi? (<i>şəkilləri istifadə edin</i>)	Bəli Xeyr	1 2 Əgər Xeyr P4-ə keçin
Adətən, həftədə Siz neçə gün işinizin bir hissəsi kimi, ağır-intensiv fəaliyyətlə məşğul olursunuz?	Günlərin sayı	<input type="text"/> P2
Siz, adətən, işdə nə qədər vaxt ərzində ağır-intensiv fəaliyyətlə məşğul olursunuz?	Saat :Dəqiqə	<input type="text"/> : <input type="text"/> saat dəqiqə P3 (a-b)
Nəfəsin və ya ürək döyüntülərinin az artmasına səbəb olan azı 10 dəqiqə ərzində fasiləsiz orta- intensiv fəaliyyət Sizin işinizə daxilirmi? (<i>şəkilləri istifadə edin</i>)	Bəli Xeyr	1 2 Əgər Xeyr,P7-ə keçin
Adətən, həftədə Siz neçə gün işinizin bir hissəsi kimi, orta-intensiv fəaliyyətlə məşğul olursunuz?	Günlərin sayı	<input type="text"/> P5
Siz, adətən, işdə nə qədər vaxt ərzində orta-intensiv fəaliyyətlə məşğul olursunuz?	Saat :Dəqiqə	<input type="text"/> : <input type="text"/> saat dəqiqə P6 (a-b)
Gündəlik hərəkət		
Növbəti suallar işdə olan fiziki fəaliyyət istisna olmaqla, gündülx gəzintiniz haqqındadır. Məsələn: işə, alış-verişə, marketə, ibadətə getmək.		
Siz harasa ən azı 10 dəqiqə dayanmadan velosipedlə və ya piyada gedirsinizmi?	Bəli Xeyr	1 Əgər Xeyr, P10-ə keçin
Siz, adətən, həftədə neçə gün ən azı 10 dəqiqə dayanmadan velosipedlə və ya piyada gedirsiniz?	Günlərin sayı	<input type="text"/> P8
Siz, adətən, gün ərzində velosiped sürməyə və ya piyada gəzintiyə nə qədər vaxt sərf edirsiniz?	Saat :Dəqiqə	<input type="text"/> : <input type="text"/> saat dəqiqə P9 (a-b)
Əsas modul: Fiziki aktivlik (davamı)		
Aktiv istirahət fəaliyyəti		
Növbəti suallar iş və gündülx gəzintiniz istisna olmaqla, idman və asudə vaxtınız haqqındadır.		

Sual	Cavab	Kod
Siz nəfəs və ya ürək döyüntülərinin çox artmasına səbəb olan ağır gərginlikli idman, fitnes və ya asudə vaxtlarda görülən hər hansı fəaliyyətlə (<i>qaçış, futbol</i>) fasiləsiz olaraq gündə ən azı 10 dəqiqə məşğul olursunuz? (<i>Cavablarla şəkilləri istifadə edin</i>)	Bəli 1 Xeyr 2 <i>Əgər Xeyr, P13-ə keçin</i>	P10
Adətən, həftədə neçə gün ağır gərginlikli fəaliyyət, fitnes və ya asudə vaxt üçün nəzərdə tutulmuş idman növləri ilə məşğul olursunuz?	Günlərin sayı <input type="text"/>	P11
Adətən, ağır gərginlikli idman növləri, fitnes və ya asudə vaxt üçün olan fəaliyyətə nə qədər vaxt sərf edirsiniz?	Saat :Dəqiqə <input type="text"/> : <input type="text"/> saat dəqiqə	P12 (a-b)
Siz nəfəs və ya ürək döyüntülərinin az artmasına səbəb olan orta gərginlikli idman, fitnes və ya asudə vaxtlarda görülən hər hansı fəaliyyətlə (<i>tez- tez yerimək, velosiped sürmək, üzmək, voleybol</i>) gündə ən azı 10 dəqiqə fasiləsiz olaraq məşğul olursunuz? (<i>şəkilləri istifadə edin</i>)	Bəli 1 Xeyr 2 <i>Əgər xeyr, P16-ə keçin</i>	P13
Siz, adətən, həftədə neçə gün orta gərginlikli idman növləri, fitnes və ya asudə vaxt üçün olan fəaliyyətlə məşğul olursunuz?	Günlərin sayı <input type="text"/>	P14
Siz, adətən, orta gərginlikli idman növləri, fitnes və ya asudə vaxt üçün olan fəaliyyətlə məşğul olmağa nə qədər vaxt sərf edirsiniz?	Saat :Dəqiqə <input type="text"/> : <input type="text"/> saat dəqiqə	P15 (a-b)
Genişlənmiş modul Fiziki aktivlik		
Oturaq həyat tərzii		
Növbəti sual yuxuya ayrılan vaxt istisna olmaqla, işdə, evdə oturmaq və ya uzanmaq, bir yerdən başqa yerə hərəkət etmək, dostlarla oturmaq vaxt keçirmək, maşında, avtobusda, metroda oturmaq, oxumaq, kart oynamaq, televizora baxmağa sərf olunan vaxt haqqındadır. (<i>Cavablarla şəkilləri istifadə edin</i>)		
Siz, adətən, adi günlərdə oturmağa və ya uzanmağa nə qədər vaxt sərf edirsiniz?	Saat :Dəqiqə <input type="text"/> : <input type="text"/> saat dəqiqə	P16 (a-b)
Əsas modul: Yüksək qan təzyiqi		
Sual	Cavab	Kod
Sizin qan təzyiqiniz nə vaxtsa həkim və ya tibb işçisi tərəfindən ölçülüb?	Bəli 1 Xeyr 2 <i>Əgər</i>	H1
Sizə nə vaxtsa həkim və ya tibb işçisi qan	Bəli 1	H2a

təzyiqinizin yüksək və ya Sizde hipertoniyanın olduğu haqqında deyib?	Xeyr	2	Əgər	
		Xeyr	H6 ə	
Sizə son 12 ayda həkim və ya tibb işçisi qan təzyiqinizin yüksək və ya hipertoniyanın olduğu haqqında deyib?	Bəli	1		H2b
	Xeyr	2		
Son iki həftə ərzində yüksək qan təzyiqinə qarşı həkimin və ya tibb işçisinin təyin etdiyi hansısa dərmanı qəbul etmişiniz?	Bəli	1		H3
	Xeyr	2		
Siz heç yüksək qan təzyiqini və ya hipertoniyanı xalq təbabəti ilə müalicə edən şəxsə müraciət etmişiniz?	Bəli	1		H4
	Xeyr	2		
Siz hazırda yüksək qan təzyiqi üçün otdan hazırlanan dərmanlardan və ya xalq təbabəti üsulu ilə hazırlanmış maddədən istifadə edirsiniz?	Bəli	1		H5
	Xeyr	2		
ƏSAS MODUL: Şəkərli diabet				
Sizin qanınızda olan şəkərin səviyyəsi nə vaxtsa həkim və ya tibb işçisi tərəfindən ölçülüb?	Bəli	1		H6
	Xeyr	2	Əgər	
Sizə nə vaxtsa həkim və ya tibb işçisi qanda şəkərin miqdarının çox olduğunu və ya şəkərli diabet xəstəliyinizin olduğunu deyib?	Bəli	1	Əgər	H7a
	Xeyr	2	xeyr, H12 ə keçin	
Sizə son 12 ayda həkim və ya tibb işçisi qanda şəkərin miqdarının çox olduğunu və ya şəkərli diabet xəstəliyinizin olduğunu deyib?	Bəli	1		H7b
	Xeyr	2		
Son iki həftə ərzində şəkərli diabetə qarşı həkim və ya tibb işçisi təyin etdiyi hansısa dərmanı qəbul etmişiniz?	Bəli	1		H8
	Xeyr	2		
Siz hazırda şəkər xəstəliyinə görə həkim və ya tibb işçisi təyin etdiyi insulin qəbul edirsiniz?	Bəli	1		H9
	Xeyr	2		
Siz nə vaxtsa şəkər xəstəliyi və ya qanda şəkərin miqdarının yüksək olduğu üçün xalq təbabəti ilə müalicə edən şəxsə müraciət etmişiniz?	Bəli	1		H10
	Xeyr	2		
Siz hazırda şəkər xəstəliyi üçün otdan hazırlanan dərmanlardan və ya xalq təbabəti üsulundan istifadə edirsiniz?	Bəli	1		H11
	Xeyr	2		
ƏSAS MODUL: Ümumi xolesterin				
Sual	Cavab			Kod
Qanınızda xolesterolun (lipidlərin) səviyyəsi nə vaxtsa həkim və ya tibb işçisi tərəfindən ölçülüb?	Bəli	1		H12
	Xeyr	2	Əgər xeyr, H17 ə	
Sizə nə vaxtsa həkim və ya tibb işçisi qanda xolesterolun səviyyəsinin yüksək olduğunu deyib?	Bəli	1		H13a
	Xeyr	2	Əgər xeyr, H17 ə	
Sizə son 12 ayda həkim və ya tibb işçisi	Bəli	1		H13b

qanda xolesterolun səviyyəsinin yüksək olduğunu deyib?	Xeyr	2	
Son iki həftə ərzində yüksək xolesterola qarşı həkim və ya tibb işçisi təyin etdiyi hansısa dərmanı qəbul etmişiniz?	Bəli Xeyr	1 2	H14
Siz nə vaxtsa yüksək xolesterola görə xalq təbabəti ilə müalicə edən şəxsə müraciət etmişiniz?	Bəli Xeyr	1 2	H15
Siz hazırda yüksək xolesterola qarşı otdan hazırlanan dərmanlardan və ya xalq təbabətindən istifadə edirsiniz?	Bəli Xeyr	1 2	H16
ƏSAS MODUL: Ürək-damar xəstəlikləri			
Nə vaxtsa infarkt, ürək xəstəliyi (stenokardiya) səbəbindən döş qəfəsində ağrı və ya insult (beyin qan dövranının	Bəli Xeyr	1 2	H17
Siz hazırda ürək xəstəliyinin profilaktikası və ya müalicəsi üçün müntəzəm olaraq aspirin qəbul edirsiniz?	Bəli Xeyr	1 2	H18
Siz hazırda ürək xəstəliyinin profilaktikası və ya müalicəsi üçün müntəzəm olaraq statinlər qəbul edirsiniz?	Bəli Xeyr	1 2	H19
ƏSAS MODUL: Sağlam həyat tərz məsləhətləri			
Son 12 ay ərzində həkim və ya tibb işçisi qəbulunda olmusunuz ?	Bəli Xeyr	1 2	Əgər Xeyr və H20
Son 12 ay ərzində həkim və ya tibb işçisi tərəfindən aşağıdakılardan hansısa birinə əməl etməyi məsləhət almısınız? (<i>hər birini qeyd edin</i>)			
Siqaret çəkməni tərqitmək və ya başlamamaq	Bəli Xeyr	1 2	H20a
Qidada duzun miqdarını azaltmaq	Bəli Xeyr	1 2	H20b
Gün ərzində ən azı 5 porsiya meyvə və tərəvəz qəbul etmək	Bəli Xeyr	1 2	H20c
Qida rasionunuzdakı yağın miqdarını azaltmaq	Bəli Xeyr	1 2	H20d
İdmanla məşğul olmağa başlamaq və ya daha çox məşğul olmaq	Bəli Xeyr	1 2	H20e
Sağlam bədən çəkisini qorumaq və ya arıqlamaq	Bəli Xeyr	1 2	H20f

Şəkərli içkilərin qəbulunu azaltmaq	Bəli	1 Əgər iştirakçı kişidirsə (C1=1) M1-ə keçin Əgər iştirakçı qadındırsa (C1=2) CX1-ə keçin	H20g
	Xeyr	2	

Əsas (ancaq qadınlar üçün): uşaqlıq boynu xərçəngi skriningi

Aşağıda verilən suallar uşaqlıq boynu xərçəngin qarşısını almaqdandır. Uşaqlıq boynu xərçəngin skrining testləri müxtəlif yollarla aparıla bilər, o cümlədən asetik turşusu/sirkə ilə vizual yoxlama (VIA), pap yaxması və insan papilloma virusa (HPV) aparılan test. VIA asetik turşusu (sirkə) ilə işlənməkdən sonra uşaqlıq boynun müşahidəsidir. Pap yaxma və HPV-nın hər ikisində uşaqlıq boynu seliyindən yaxma götürülüb laboratoriyaya yollanır. Laboratoriyada pap yaxma testini apararkən yaxmada qeyri norma hüceyrələrin, HPV testini apararaq isə HP virusun olub-olmamasını yoxlayır.

Nə vaxtsa uşaqlıq boynu xərçənginə görə yuxarıda göstərilən hər-hansı metodla skrining testindən keçmişiniz?

Bəli	1	CX1
Xeyr	2	
Bilmirəm	77	

MƏRHƏLLƏ 2 Fiziki ölçülər

ƏSAS MODUL: Qan təzyiqi

Sual	Cavab	Kod
Qan təzyiqini ölçən şəxsin idetifikasiya nömrəsi	_____	M1
Qan təzyiqini ölçən cihazın nömrəsi	_____	M2
İstifadə edilən manjetin ölçüsü	Kiçik 1 Orta 2 Böyük 3	M3
Göstərici 1	Sistolik (mm c.süt.) _____	M4a
	Diastolik (mm c.süt.) _____	M4b
Göstərici 2	Sistolik (mm c.süt.) _____	M5a
	Diastolik (mm c.süt.) _____	M5b

Göstərici 3	Sistolik (mm c.süt.)	<input type="text"/>	M6a
	Diastolik (mm c.süt.)	<input type="text"/>	M6b
Son iki həftə ərzində yüksək qan təzyiqinə qarşı həkimin və ya tibb işçisinin təyin etdiyi müalicə qəbul etmişiniz?	Bəli	1	M7
	Xeyr	2	
ƏSAS MODUL: Boy və Çəki			
Qadınlar üçün: Siz hamiləsiniz?	Bəli	1 Əgər Bəli, M 16-ə keçin	M8
	Xeyr	2	
Boyunu və çəkisi ölçən şəxsin identifikasiya nömrəsi		<input type="text"/>	M9
Boy və çəkini ölçmək üçün cihazın identifikasiya nömrəsi	Boy	<input type="text"/>	M10a
	Çəki	<input type="text"/>	M10b
Boy	Santimetrlərlə (sm)	<input type="text"/>	M11
Çəki Əgər tərəzinin maksimal ölçüsündən artıqdırsa 666.6	Kiloqramlarla (kq)	<input type="text"/>	M12
ƏSAS MODUL: Bel çevrəsi			
Bel çevrəsini ölçmək üçün cihazın nömrəsi		<input type="text"/>	M13
Bel çevrəsi	Santimetrlərlə (sm)	<input type="text"/>	M14
GENİŞLƏNMİŞ MODUL: Bud çevrəsi və Nəbzın ölçülməsi			
Bud çevrəsi	Santimetrlərlə (sm)	<input type="text"/>	M15
Ürək döyüntülərinin sayı (puls)			
Göstərici 1	1	dəqiqədə <input type="text"/>	M16a
Göstərici 2	1	dəqiqədə <input type="text"/>	M16b
Göstərici 3	1	dəqiqədə <input type="text"/>	M16c
MƏRHƏLLƏ 3. Biokimyəvi göstəricilər			
ƏSAS MODUL: Qanda qlukoza			
Sual	Cavab		Kod
Son 12 saat ərzində sudan əlavə, nə isə yeyib və ya içmişiniz?	Bəli	1	B1
	Xeyr	2	

Analiz edən şəxsin identifikasiya nömrəsi		□□□□	B2
cihazın identifikasiya nömrəsi		□□□	B3
Qan analizinin götürüldüyü vaxt (24 saatlıq zaman formatı ilə)	Saat :Dəqiqə	□□□ : □□□ saat dəqiqə	B4
Ac qarnına ölçülən qan qlükozasının miqdarı [Uyğun olanı seçin: MMOL/L və ya MQ/DL]	mmol/l	□□□□	B5
	mq/dl	□□□□□□ □	
Bu gün həkim və ya tibb işçisi tərəfindən yüksək qan qlükozasına qarşı təyin edilmiş insulin və ya başqa dərman (müalicə) vasitəsi qəbul etmişiniz?	Bəli	1	B6
	Xeyr	2	
ƏSAS MODUL: Qanda lipidlər			
cihazın identifikasiya nömrəsi		□□□	B7
Ümumi xolesterin [Uyğun olanı seçin: MMOL/L və ya MQ/DL]	mmol/l	□□□□	B8
	mq/dl	□□□□□□ □	
Son iki həftə ərzində qanda xolesterinin yüksək səviyyəsinə qarşı həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən təyin olunmuş dərman qəbul etmişiniz?	Bəli	1	B9
	Xeyr	2	
ƏSAS MODUL: Sidikdə natrium və kreatinin			
Sidiyi ac qarnına yığmısınız?	Bəli	1	B10
	Xeyr	2	
Analiz edən şəxsin identifikasiya nömrəsi		□□□□	B11
cihazın identifikasiya nömrəsi		□□□	B12
Sidik nümunəsinin götürüldüyü vaxt (24 saatlıq zaman formatı ilə)	Saat :dəqiqə	□□□ : □□□ Saat dəqiqə	B13
Sidikdə Natrium	mmol/l	□□□□□	B14
Sidikdə Kreatinin	mmol/l	□□□□	B15
GENİŞLƏNMİŞ MODUL: Triqliseridlər və HDL-xolesterol			
Triqliseridlər [Uyğun olanı seçin: MMOL/L və ya MQ/DL]	mmol/l	□□□□	B16
	mq/dl	□□□□□□ □	
HDL-xolesterol [Uyğun olanı seçin: MMOL/L və ya MQ/DL]	mmol/l	□□□□	B17
	mq/dl	□□□□□□ □	

ƏLAVƏ 4. ÜST STEPS 2017 TƏDQIQATI MƏLUMAT KİTABÇASI

Cinsə görə yaş qrupları Təsvir: Yaş qrupu və respondentlərin cinsinə görə ümumi məlumat.
Sorğu aləti:

- Cins
- Doğum tarixiniz hansıdır?

Respondentlərin yaş qrupu və cinsi						
Yaş qrupu (illər)	Kişilər		Qadınlar		Hər iki cins	
	n	%	n	%	n	%
18-44	525	41.5	740	58.5	1265	100
45-69	611	39.8	925	60.2	1536	100
18-69	1136	40.6	1665	59.4	2801	100

Təhsil Təsvir: Respondentlər arasında tədris illərinin orta sayı.

Sorğu aləti::

Ümumilikdə məktəbdə və ya tam zamanlı təhsildə (məktəbəqədər təhsil istisna olmaqla) neçə il sərf etdiniz?

Mean number of years of education – Təhsil alma illərinin orta sayı						
Yaş qrupu (illər)	Kişilər		Qadınlar		Hər iki cins	
	N	Təhsil alma illərinin orta sayı	N	Təhsil alma illərinin orta sayı	N	Təhsil alma illərinin orta sayı
18-44	525	12.0	740	11.5	1265	11.7
45-69	611	12.1	923	11.0	1534	11.4
18-69	1136	12.1	1663	11.2	2799	11.6

Təhsilin ən yüksək səviyyəsi Təsvir: Sorğuya cavab verənlər tərəfindən əldə edilən ən yüksək təhsil səviyyəsi.

Sorğu aləti::

Tamamladığınız ən yüksək təhsil səviyyəsi nədir?

Təhsilin ən yüksək səviyyəsi								
Yaş qrupu (illər)	Kişilər							
	n	% Heç bir formal təhsilin olmaması	% ibtidai təhsildən daha az	% ibtidai məktəbi bitirənlər	% 9 illik təhsili bitirənlər	% 11 illik təhsili bitirənlər	% kollec/universitet bitirənlər	% magistr dərəcəsi alanlar
18-44	525	0.4	0.0	0.6	9.3	45.7	41.7	2.3
45-69	611	0.5	0.2	1.0	8.3	32.9	55.6	1.5
18-69	1136	0.4	0.1	0.8	8.8	38.8	49.2	1.8

Təhsilin ən yüksək səviyyəsi								
Qadınlar								
Yaş qrupu (– illər)	n	% Heç bir formal təhsilin olmaması	% ibtidai təhsildən daha az	% ibtidai məktəbi bitirənlər	% 9 illik təhsili bitirənlər	% 11 illik təhsili bitirənlər	% kollec/unive rsitet bitirənlər	% magistr dərəcəsi alanlar
18-44	740	0.4	0.4	3.0	12.4	46.4	35.5	1.9
45-69	923	1.2	1.1	3.3	12.1	41.0	40.7	0.7
18-69	1663	0.8	0.8	3.1	12.3	43.4	38.4	1.2

Təhsilin ən yüksək səviyyəsi								
Hər iki cins üzrə								
Yaş qrupu (illər)	N	% Heç bir formal təhsilin olmaması	% ibtidai təhsildən daha az	% ibtidai məktəbi bitirənlər	% 9 illik təhsili bitirənlər	% 11 illik təhsili bitirənlər	% kollec/unive rsitet bitirənlər	% magistr dərəcəsi alanlar
18-44	1265	0.4	0.2	2.0	11.1	46.1	38.1	2.1
45-69	1534	0.9	0.7	2.3	10.6	37.7	46.7	1.0
18-69	2799	0.7	0.5	2.2	10.9	41.5	42.8	1.5

Etnik Təsvir:
mənsubiyyət Respondentlərin etnik mənsubiyyəti üçün yekun nəticələr.

Sorğu aləti::
Bağlı olduğunuz qrup (etnik qrup / irqi qrup / mədəni altqrup / digərləri)
hansıdır?

Respondentlərin mənsub olduqları etnik qrup					
Yaş qrupları (illər)	Hər iki cins üzrə				
	N	% azərbaycanlı	% talış	% ləzgi	% digər etnik qrupa məxsus olanlar
18-44	1184	93.6	2.8	2.0	1.7
45-69	1414	92.1	3.5	2.3	2.2
18-69	2598	92.8	3.1	2.1	2.0

Ailə vəziyyəti

Təsvir :

Respondentlərin ailə vəziyyəti.

Sorğu aləti:

Sizin ailə vəziyyəti nədir?

Ailə vəziyyəti											
Yaş qrupu (illər)	Kişilər										
	N	% vaxt qurmamış	heç ailə qurmamış	% hazırda olan	Hal-evli	% yaşayan	ayrı	% boşanmış	% qalmış	dul	% vətəndaş nikahında yaşayan
18-44	518	34.2		64.7		0.4		0.6		0.2	0.0
45-69	602	0.7		90.7		1.0		1.0		6.1	0.5
18-69	1120	16.2		78.7		0.7		0.8		3.4	0.3

Ailə vəziyyəti											
Yaş qrupu (illər)	Qadınlar										
	N	% vaxt qurmamış	heç ailə qurmamış	% hazırda olan	Hal-evli	% yaşayan	ayrı	% boşanmış	% qalmış	dul	% vətəndaş nikahında yaşayan
18-44	8	18.4		73.2		1.6		3.7		2.7	0.4
45-69	909	5.7		67.3		2.3		2.2		22.2	0.2
18-69	1639	11.3		69.9		2.0		2.9		13.5	0.3

Ailə vəziyyəti											
Yaş qrupu (illər)	Hər iki cins üzrə										
	N	% vaxt qurmamış	heç ailə qurmamış	% hazırda olan	Hal-evli	% yaşayan	ayrı	% boşanmış	% dul qalmış	% vətəndaş nikahında yaşayan	
18-44	1248	24.9		69.6		1.1		2.4		1.7	0.2
45-69	1511	3.7		76.6		1.8		1.7		15.8	0.3
18-69	2759	13.3		73.5		1.5		2.0		9.4	0.3

Məşğulluq vəziyyəti

Təsvir:

Əmək haqqı alan və almayan respondentlərin nisbəti. (Əmək haqqı almayanlara tələbələr, evdarlar, təqaüdüçülər və işsizlər daxildir)

Sorğu aləti::

Aşağıdakılardan hansı son 12 ay ərzində əsas iş statusunuzu daha yaxşı təsvir edir?

Məşğulluq vəziyyəti							
Yaş qrupu (illər)	Kişilər						
	N	% işçisi	Dövlət	% hökumət işçisi	Qeyri-işçisi	% Fərdi işləyənlər	% Əmək haqları ödənilməyənlər
18-44	520	20.4		33.1		14.2	32.3
45-69	608	22.4		19.2		13.5	44.9
18-69	1128	21.5		25.6		13.8	39.1

Məşğulluq vəziyyəti								
Qadınlar								
Yaş qrupu (illər)	N	% işçisi	Dövlət %	Qeyri-hökumət işçisi	% işləyənlər	Fərdi	% haqları ödənilməyənlər	Əmək
18-44	734	18.1		7.9	1.2		72.8	
45-69	917	26.2		4.1	1.7		67.9	
18-69	1651	22.6		5.8	1.5		70.1	

Məşğulluq vəziyyəti								
Hər iki cins üzrə								
Yaş qrupu (illər)	N	% işçisi	Dövlət %	Qeyri-hökumət işçisi	% işləyənlər	Fərdi	% haqları ödənilməyənlər	Əmək
18-44	1254	19.1		18.3	6.6		56.0	
45-69	1525	24.7		10.2	6.4		58.8	
18-69	2779	22.1		13.9	6.5		57.5	

Ödənişsiz işləyənlər və işsizlər *Təsvir:* Ödənişsiz işlərdə işləyən respondentlərin nisbəti.

Sorğu aləti

Aşağıdakılardan hansı son 12 ay ərzində əsas iş statusunuzu daha yaxşı təsvir edir ?

Ödənişsiz işləyənlər və işsizlər									
Kişilər									
Yaş qrupu (illər)	N	% ödənişsiz	% tələbə	% evdarlar	% təqaüdçü	İşsizlər			
						% qabiliyyətli olanlar	iş	% qabiliyyətli olmayanlar	iş
18-44	520	20.4	33.1	14.2	32.3				
45-69	608	22.4	19.2	13.5	44.9				
18-69	1128	21.5	25.6	13.8	39.1				

Ödənişsiz işləyənlər və işsizlər									
Qadınlar									
Yaş qrupu (illər)	N	% ödənişsiz	% tələbə	% evdarlar	% təqaüdçü	İşsizlər			
						% qabiliyyətli olanlar	iş	% qabiliyyətli olmayanlar	iş
18-44	734	18.1	7.9	1.2	72.8				
45-69	917	26.2	4.1	1.7	67.9				
18-69	1651	22.6	5.8	1.5	70.1				

Ödənişsiz işləyənlər və işsizlər

Yaş qrupu (– illər)	Hər iki cins üzrə					İşsizlər			
	N	% ödənişsiz	%tələbə	% evdarlar	% təqaüdçü	% qabiliyyətli olanlar	iş	% qabiliyyətli olmayanlar	iş
18-44	1254	19.1	18.3	6.6	56.0				
45-69	1525	24.7	10.2	6.4	58.8				
18-69	2779	22.1	13.9	6.5	57.5				

Təsvir:

**Adambaşı
illik gəlir**

Yerli valyutada respondentlərin hesablanmış illik adambaşına düşən orta gəlirləri

Sorğu aləti

18 yaşından böyük olan, özünüz də daxil olmaqla, neçə nəfər sizin evinizdə yaşayır?

Ötən ili götürsək, ev təsərrüfatınızın orta qazancı nə qədər olub?

N	Orta illik gəlir
2246	1800

Tütün istifadəsi

Cari tütünçəkmə *Təsvir :* Bütün respondentlər arasında hal-hazırda siqaret çəkənlər.

Sorğu aləti:

- Hal-hazırda siqaret, siqar və ya qəlyan kimi hər hansı bir tütün məhsulunu çəkirsiniz?

Hal-hazırda siqaret çəkənlərin faizi										
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə			
	N	% cari siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı	n	% cari siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı	n	% cari siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı	
18-44	275	49.3	44.3-54.3	740	0.2	0.0-0.4	1265	24.8	22.0-27.6	
45-69	282	47.8	43.3-52.3	925	0.3	0.0-0.7	1536	22.7	20.1-25.3	
18-69	557	48.8	45.1-52.5	1665	0.2	0.0-0.4	2801	24.0	21.9-26.1	

Tütünçəkmə statusu *Təsvir :* Bütün respondentlərin tütünçəkmə statusu.

Sorğu aləti:

- Hal-hazırda siqaret, siqar və ya qəlyan kimi hər hansı bir tütün məhsulunu çəkirsiniz?
- Hal-hazırda siqaret, siqar və ya qəlyan kimi hər hansı bir tütün məhsulunu hər gün çəkirsiniz?
- Keçmişdə hər hansı bir tütün məhsulunu çəkmişsiniz ?

Tütünçəkmə statusu									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər								
	N	Cari siqaret çəkənlər			Siqaret çəkməyənlər				
	% gündəlik	95% CI – Etibarlılıq intervalı	% gündəlik olmayan	95% CI – etibarlılıq intervalı	% əvvəllər siqaret çəkənlər	95% CI – Etibarlılıq intervalı	% heç vaxt siqaret çəkməyən	95% CI – etibarlılıq intervalı	
18-44	525	47.6	42.6-52.6	1.7	0.6-2.9	6.4	4.2-8.6	44.3	39.2-49.4
45-69	611	46.4	41.9-51.0	1.4	0.4-2.3	16.0	12.7-19.3	36.1	31.6-40.7
18-69	1136	47.2	43.5-50.9	1.6	0.8-2.4	9.8	7.9-11.8	41.4	37.6-45.2

Tütünçəkmə statusu									
Qadınlar									
Yaş qrupu (illər aralığı)	Cari siqaret çəkənlər				Siqaret çəkməyənlər				
	N nəfər	% gündəlik	95% CI – etibarlılıq intervalı	% gündəlik olmayan	95% CI – etibarlılıq intervalı	% əvvəllər siqaret çəkən	95% CI – etibarlılıq intervalı	% heç vaxt siqaret çəkməyən	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	740	0.2	0.0-0.4			0.0	0.0-0.0	99.8	99.6-100.0
45-69	925	0.3	0.0-0.7			0.4	0.0-0.8	99.3	98.7-99.9
18-69	1665	0.2	0.0-0.4			0.2	0.0-0.3	99.6	99.3-99.9

Siqaret vəziyyəti									
Hər iki cins üzrə									
Yaş qrupu (illər)	Cari siqaret çəkənlər				Siqaret çəkməyənlər				
	N	% gündəlik siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı	% gündəlik olmayan	95% CI – etibarlılıq intervalı	% əvvəllər siqaret çəkmiş	95% CI – etibarlılıq intervalı	% heç vaxt siqaret çəkməyən	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	1265	23,9	21,1-26,7	0,9	0,3-1,4	3,2	2,1-4,3	72,0	69,2-74,8
45-69	1536	22,0	19,4-24,7	0,6	0,2-1,1	7,8	6,0-9,5	69,5	66,5-72,6
18-69	2801	23,2	21,2-25,3	0,8	0,4-1,2	4,9	3,9-5,9	71,1	68,9-73,2

Hərgün siqaret çəkənlər

Təsvir :

Siqaret çəkənlər arasında hal-hazırda gündəlik siqaret çəkənlərin faizi.

Sorğu aləti :

- Hal-hazırda siqaret, siqar və ya qəlyan kimi hər hansı bir tütün məhsulunu çəkirsiniz?
- Hal-hazırda hər hansı bir tütün məhsulunu hər gün çəkirsiniz?

Siqaret çəkənlər arasında hal-hazırda gündəlik siqaret çəkənlər									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N –	% gündəlik siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	% gündəlik siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	% gündəlik siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	275	96,5	94,2-98,7	18-44	2	100,0	277	96,5	94,2-98,7
45-69	282	97,1	95,2-99,1	45-69	2	100,0	284	97,1	95,2-99,1
18-69	557	96,7	95,1-98,3	Cəmi	4	100,0	561	96,7	95,1-98,3

**Tütünçəkməyə
başlama və
tütündən
istifadə
müddəti**

Təsvir:

Gündəlik siqaret çəkənlər arasında tütünçəkməyə başlamasının orta yaşı və orta siqaret çəkmə müddəti (orta siqaret çəkmə müddəti ümumi yaş qrupu üçün göstərmir, çünki yaşı bu dəyərlərə böyük təsiri var).

Sorğu aləti:

- Hal-hazırda siqaret, siqar və ya qəlyan kimi hər hansı bir tütün məhsulunu çəkirsiniz?
- Hal-hazırda hər hansı bir tütün məhsulunu hər gün çəkirsiniz?
- İlk dəfə siqaret çəkməyə başladığınız zaman neçə yaşındaydınız?
- Neçə il əvvəl olduğunu xatırlayırsınız?

Siqaret çəkməyə başlamasının orta yaşı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Orta yaş	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	Orta yaş	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	Orta yaş	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	261	18.3	17.8-18.9	2	21.0		263	18,3	17,8-18.9
45-69	267	19.4	18.6-20.3	2	15.6		269	19,4	18,6-20.2
18-69	528	18.7	18.3-19.2	4	18.4		532	18,7	18,3-19.2

Siqaret çəkməyin orta müddəti									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	orta müddət	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	orta müddət	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	orta müddət	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	261	13,1	12,0-14.2	2	3.8		263	13,1	12,0-14.1
45-69	267	33,9	32,8-34.9	2	34.1		269	33,9	32,8-34.9
18-69	528	20,4	19,1-21.7	4	18.3		532	20,4	19,1-21.7

İstehsal olunmuş siqaret çəkənlər

Təsvir:

Cari siqaret çəkənlər və gündəlik siqaret çəkənlər arasında istehsal olunmuş siqaretlərdən istifadə edənlərin faizi

Sorğu aləti :

- Hal-hazırda siqaret, siqar və ya qəlyan kimi hər hansı bir tütün məhsulunu çəkirsiniz?
- Hal-hazırda hər hansı bir tütün məhsulunu hər gün çəkirsiniz?
- Hər gün yuxarıdakı məhsullardan orta hesabla nə qədər çəkirsiniz?

Gündəlik siqaret çəkənlər arasında istehsal olunmuş siqaret çəkənlər									
Yaş qrupu (illər aralığı)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n	% istehsal olunmuş siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı	n	% istehsal olunmuş siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı	n	% istehsal olunmuş siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	264	95,0	90,3-99,6	2	100		266	95,0	90,4-99,6
45-69	270	95,3	92,0-98,6	2	100		272	95,4	92,1-98,6
18-69	534	95,1	91,3-98,9	4	100		538	95,1	91,3-98,9

Hal-hazırda siqaret çəkənlər arasında istehsal olunmuş siqaret çəkənlər									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% istehsal olunmuş siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı	N nəfər	% istehsal olunmuş siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı	N nəfər	% istehsal olunmuş siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	275	95,2	90,7-99,6	2	100		277	95,2	90,7-99,7
45-69	282	94,5	90,6-98,5	2	100		284	94,6	90,7-98,5
18-69	557	94,9	91,1-98,8	4	100		561	95,0	91,1-98,8

Gündəlik siqaret çəkənlər arasında növü üzrə istifadə olunan tütün miqdarı

Təsvir:

Gündəlik siqaret çəkənlər tərəfindən növü üzrə gündə istifadə olunan ortalama tütün miqdarı

Sorğu aləti:

- Hal-hazırda siqaret, siqar və ya qəlyan kimi hər hansı bir tütün məhsulunu çəkirsiniz?
- Hal-hazırda hər hansı bir tütün məhsulunu hər gün çəkirsiniz?
- Hər gün yuxarıdakı məhsullardan orta hesabla nə qədər çəkirsiniz?

Gündəlik siqaret çəkənlər tərəfindən növü üzrə gündə istifadə olunan orta hesabla tütün miqdarı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			N	Əldə hazırlanmış siqaretin orta sayı	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	təmbəkələrin orta sayı	95% CI – etibarlılıq intervalı
	N	İstifadə olunan istehsal edilmiş siqaretin orta sayı	95% CI – etibarlılıq intervalı						
18-44	264	17.9	16.0-19.2						
45-69	270	21.3	19.3-23.2						
18-69	534	18.9	17.6-20.2						

Gündəlik siqaret çəkənlər tərəfindən növü üzrə gündə istifadə olunan orta hesabla tütün miqdarı

Kişilər									
Yaş qrupu (illər)	N	Siqaretlərin, çerotların, siqarilloların orta sayı	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	Şişə çəkmə hadisələrinin orta sayı	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	– digər tütün növlərinin orta miqdarı	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	253	0.6	0.1-1.1						
45-69	266	0.7	0.2-1.3						
18-69	519	0.7	0.2-1.1						

Gündəlik siqaret çəkənlər tərəfindən növü üzrə gündə istifadə olunan ortalama tütün miqdarı

Qadınlar									
Yaş qrupu (illər)	N	İstifadə olunan istehsal edilmiş siqaretin orta sayı	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	– Əldə hazırlanmış siqaretin orta sayı	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	təmbəkələrin orta sayı	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	2	17.1							
45-69	2	7.8							
18-69	4	12.7							

Gündəlik siqaret çəkənlər tərəfindən növü üzrə gündə istifadə olunan ortalama tütün miqdarı

Hər iki cins üzrə									
Yaş qrupu (illər)	N	İstifadə olunan istehsal edilmiş siqaretin orta miqdarı	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	Əldə hazırlanmış siqaretin orta sayı	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	təmbəkələrin orta sayı	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	266	17.6	16.0-19.2	256	0.3	0.0-0.5	255	0.1	0.0-0.3
45-69	272	21.2	19.3-23.1	268	0.0	0.0-0.1	268	0.0	0.0-0.0
18-69	538	18.9	17.5-20.2	524	0.2	0.0-0.3	523	0.1	0.0-0.2

Tütün istehlakı

Təsvir:

Aşağıdakı məhsulların hər birini istifadə edən mövcud siqaret çəkənlərin faizi.

Sorğu aləti:

- Hal-hazırda siqaret, siqar və ya qəlyan kimi hər hansı bir tütün məhsulunu çəkirsiniz?
- Hal-hazırda hər hansı bir tütün məhsulunu hər gün çəkirsiniz?
- Orta hesabla, hər gün/həftə yuxarıdakı məhsullardan neçəsini çəkirsiniz?

Aşağıdakı məhsulların hər birini istifadə edən mövcud siqaret çəkənlərin faizi.

Yaş qrupu (illər)	Kişilər								
	N	% İstifadə olunan istehsal edilmiş siqaretin orta miqdarı	95% CI etibarlılıq intervalı	–	% Əldə hazırlanmış siqaretlərdən istifadə edənlərin faiz nisbəti	95% CI etibarlılıq intervalı	–	təbəkələrin orta sayı	95% CI etibarlılıq intervalı
18-44	275	95,2	90,7-99,6		2,2	0,2-4,1		1,9	0,0-3,7
45-69	282	94,5	90,6-98,5		1,1	0,0-2,6		1,6	0,2-2,9
18-69	557	94,9	91,1-98,8		1,8	0,4-3,2		1,8	0,5-3,0

Aşağıdakı məhsulların hər birini istifadə edən mövcud siqaret çəkənlərin faizi.

Yaş qrupu (illər)	Kişilər								
	N	% Siqar, Çerotlar, Siqarillolar	95% CI etibarlılıq intervalı	–	% Qəlyan	95% CI etibarlılıq intervalı	–	% Digər	95% CI etibarlılıq intervalı
18-44	275	4,8	1,4-8,2		5,4	1,8-8,9		1,5	0,0-3,2
45-69	282	7,0	3,2-10,9		3,8	1,0-6,6		0,9	0,0-2,0
18-69	557	5,6	2,7-8,5		4,8	2,3-7,3		1,3	0,1-2,5

Aşağıdakı məhsulların hər birini istifadə edən mövcud siqaret çəkənlərin faizi.

Yaş qrupu (illər)	Qadınlar								
	N	% İstifadə olunan istehsal edilmiş siqaretin orta miqdarı	95% CI etibarlılıq intervalı	–	% Əldə hazırlanan siqaretlərin faiz nisbəti	95% CI etibarlılıq intervalı	–	təbəkələrin orta sayı	95% CI etibarlılıq intervalı
18-44	2	100,0	100,0-100,0		47,1	0,0-100,0		47,1	0,0-100,0
45-69	2	100,0	100,0-100,0		27,2	0,0-100,0		0,0	0,0-0,0
18-69	4	100,0	100,0-100,0		37,6	0,0-100,0		24,6	0,0-100,0

Aşağıdakı məhsulların hər birini istifadə edən mövcud siqaret çəkənlərin faizi.

Yaş qrupu (illər)	Qadınlar								
	N	% Siqaretlər, Çerotlar, Siqarillolar	95% CI etibarlılıq intervalı	–	% Qəlyan	95% CI etibarlılıq intervalı	–	% Digər	95% CI etibarlılıq intervalı
18-44	1	47,1	0,0-100,0		47,1	0,0-100,0			
45-69	1	72,8	0,0-100,0		0,0	0,0-0,0			
18-69	2	59,4	0,0-100,0		24,6	0,0-100,0			

Aşağıdakı məhsulların hər birini istifadə edən mövcud siqaret çəkənlərin faizi.

Yaş qrupu (illər)	Hər iki cins üzrə									
	N	% İstifadə olunan istehsal edilmiş siqaretin miqdarı	95% CI	–	% Əldə hazırlanmış siqaretlərin faiz nisbəti	95% CI	–	təbəkələrin orta sayı	95% CI	–
18-44	277	95,2	90,7-99,7		2,3	0,4-4,3		2,0	0,2-3,9	
45-69	284	94,6	90,7-98,5		1,3	0,0-2,8		1,6	0,2-2,9	
18-69	561	95,0	91,1-98,8		2,0	0,6-3,3		1,9	0,6-3,2	

Aşağıdakı məhsulların hər birini istifadə edən mövcud siqaret çəkənlərin faizi.

Yaş qrupu (illər)	Hər iki cins üzrə									
	N	% Siqaretlər, Çerotlar, Siqarillolar	95% CI	–	% Qəlyan	95% CI	–	% Digər	95% CI	–
18-44	277	5,0	1,6-8,3		5,5	2,0-9,1		1,5	0,0-3,2	
45-69	284	7,5	3,6-11,3		3,7	1,0-6,5		0,9	0,0-2,0	
18-69	561	5,8	2,9-8,8		4,9	2,4-7,4		1,3	0,1-2,4	

Gündəlik siqaret çəkmə tezliyi

Təsvir :

Gün ərzində istehsal edilmiş və ya əldə hazırlanmış siqaretlərdən istifadə edən gündəlik siqaret çəkənlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Hal-hazırda siqaret, siqar və ya qəlyan kimi hər hansı bir tütün məhsulunu çəkirsiniz?
- Halhazırda hər hansı bir tütün məhsulunu hər gün çəkirsiniz?
- Orta hesabla hər gün yuxarıdakı məhsullardan neçə ədədi çəkirsiniz?

İstehsal edilmiş və ya əldə hazırlanmış siqaretləri gündəlik çəkənlərin faiz nisbəti

Kişilər											
Yaş qrupu (illər)	N	% <5 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı	% 5-9 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı	% 10-14 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı	% 15-24 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı	% ≥25 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı
18-44	240	3,3	0,9-5,7	6,4	2,2-10,6	20,5	14,7-26,3	52,5	45,2-59,9	17,3	11,3-23,3
45-69	254	0,9	0,0-2,0	4,9	0,9-8,9	18,0	11,8-24,1	44,9	38,2-51,7	31,3	23,9-38,7
18-69	494	2,5	0,9-4,1	5,9	2,9-8,8	19,6	15,4-23,8	49,8	44,7-55,0	22,3	17,6-26,9

İstehsal edilmiş və ya əldə hazırlanmış siqaretləri gündəlik çəkənlərin faiz nisbəti

Qadınlar											
Yaş qrupu (illər)	N	% <5 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı	% 5-9 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı	% 10-14 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı	% 15-24 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı	% ≥25 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı
18-44	2	0,0	0,0-0,0	0,0	0,0-0,0	100,0	100,0-100,0	2	0,0	0,0-0,0	0,0
45-69	2	27,2	0,0-100,0	72,8	0,0-100,0	0,0	0,0-0,0	2	27,2	0,0-100,0	72,8
18-69	4	13,0	0,0-76,2	34,8	14,7-54,8	52,2	0,0-100,0	4	13,0	0,0-76,2	34,8

İstehsal edilmiş və ya əldə hazırlanmış siqaretləri gündəlik çəkənlərin faiz nisbəti

Hər iki cins üzrə											
Yaş qrupu (illər)	N	% <5 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı	% 5-9 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı	% 10-14 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı	% 15-24 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı	% ≥25 siqaret	95% CI - etibarlılıq intervalı
18-44	242	3,3	0,9-5,7	6,4	2,2-10,5	20,4	14,6-26,2	52,7	45,3-60,1	17,2	11,2-23,2
45-69	256	1,1	0,0-2,3	4,8	0,9-8,8	18,4	12,2-24,5	44,6	38,0-51,3	31,1	23,7-38,4
18-69	498	2,5	0,9-4,1	5,8	2,8-8,8	19,7	15,4-24,0	49,8	44,6-55,0	22,1	17,5-26,8

Keçmişdə gündəlik siqaret çəkənlər və keçmişdə siqaret çəkənlər

Təsvir:

Bütün respondentlər, eləcə də gündəlik siqaret çəkənlər arasında keçmişdə siqaret çəkənlərin nisbəti və keçmişdə siqaret çəkib sonradan imtina edənlərdə imtina etdiyi vaxtdan bəri orta müddəti

Sorğu aləti:

- Hal-hazırda siqaret, siqar və ya qəlyan kimi hər hansı bir tütün məhsulunu çəkirsiniz?
- Hal-hazırda hər hansı bir tütün məhsulunu hər gün çəkirsiniz?
- Keçmişdə hər hansı bir tütün məhsulundan istifadə etmişinizmi?
- Keçmişdə gündəlik siqaret çəkmisinizmi?
- Siqaretdən imtina etdiyiniz zaman neçə yaşındaydınız?

Bütün respondentlər arasında keçmişdə hər gün siqaret çəkənlər (hal-hazırda çəkməyənlər)									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Keçmişdə gündəlik siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	% Keçmişdə gündəlik siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	% Keçmişdə gündəlik siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	525	4,4	2,7-6,1	740	0,0	0.0-0.0	1265	2,2	1,4-3.0
45-69	611	15,6	12,4-18,8	925	0,1	0.0-0,2	1536	7,4	5,8-9.0
18-69	1136	8,4	6,8-10.0	1665	0,0	0.0-0,1	2801	4,1	3,3-4,9

Keçmişdə gündəlik siqaret çəkənlər (hal-hazırda çəkməyənlər)									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Keçmişdə gündəlik siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	% Keçmişdə gündəlik siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	% Keçmişdə gündəlik siqaret çəkənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	293	8,4	5,3-11,6	2	0,0	0.0-0.0	295	8,4	5,3-11,6
45-69	370	25,2	20,3-30.0	3	19,3	0.0-68,1	373	25,1	20,3-30.0
18-69	663	15,1	12,4-17,9	5	10,3	0.0-55,1	668	15,1	12,4-17,9

Tərgidildikdən sonra orta müddət, illərlə									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Orta müddət, illərlə	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	Orta müddət, illərlə	95% CI – etibarlılıq müddəti	N	Orta müddət, illərlə	95% CI – etibarlılıq müddəti
18-44	39	7.8	5.3-10.4				39	7.8	5.3-10.4
45-69	97	12.7	10.1-15.3	4	19.9		101	12.9	10.2-15.6
18-69	136	10.6	8.6-12.7	4	19.9		140	10.8	8.7-13.0

Tərgitmə

Təsvir:

Son 12 ay ərzində siqaret çəkməyi dayandırmağa çalışmış siqaret çəkənlərin faizi.

Sorğu aləti :

- Hal-hazırda siqaret, siqar və ya qəlyan kimi hər hansı bir tütün məhsulunu çəkirsiniz?
- Son 12 ay ərzində siqareti dayandırmağa çalışmışsınız mı?

Siqaretdən imtina etməyə çalışmış cari siqaret çəkənlər									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Siqareti dayandırmağa çalışanlar	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	% Siqareti dayandırmağa çalışanlar	95% CI – etibarlılıq intervalı	N – nəfər	% Siqareti dayandırmağa çalışanlar	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	275	48,4	41,5-55,2	2	100,0	100,0-100,0	277	48,6	41,7-55,4
45-69	282	51,6	44,2-58,9	2	100,0	100,0-100,0	284	51,9	44,5-59,2
18-69	557	49,5	43,9-55,1	4	100,0	100,0-100,0	561	49,7	44,1-55,3

Siqareti dayandırma məsləhəti

Təsvir:

Son 12 ayda həkimə və ya digər tibb işçisinə müraciət edənlər arasında siqaretin dayandırılması üçün həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən məsləhət almış cari siqaret çəkənlərin faizi.

Sorğu aləti :

- Hal-hazırda siqaret, siqar və ya qəlyan kimi hər hansı bir tütün məhsulunu çəkirsiniz?
- Son 12 ay ərzində həkimə və ya digər tibb işçisinə müraciət edərkən, ondan tütündən istifadəni dayandırmaq barədə məsləhət almısınız mı?

Siqareti dayandırmaq barədə həkim tərəfindən məsləhət almış cari siqaret çəkənlər									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Siqareti dayandırmaq barədə məsləhət alanlar	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	% Siqareti dayandırmaq barədə məsləhət alanlar	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	% Siqareti dayandırmaq barədə məsləhət alanlar	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	160	22,8	14,4-31,1	1	100,0	100,0-100,0	161	23,0	14,7-31,4
45-69	172	46,2	35,0-57,4	2	72,8	36,5-100,0	174	46,5	35,3-57,7
18-69	332	31,2	24,1-38,3	3	82,8	45,0-100,0	335	31,5	24,3-38,7

**Cari
tüstüsüz
tütün
istifadəçiləri**

Təsvir

- Bütün respondentlər arasında cari tüstüsüz tütün istifadəçilərinin fazi nisbəti

Sorğu aləti:

- Hal-hazırda hər hansı bir tüstüsüz tütün məmulatlarından istifadə edirsinizmi? [iyləmə tozu, nikotin saqqızı , betel]?

Hal-hazırda tüstüsüz tütün istifadəçiləri									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Cari istifadəçilər	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	% Cari istifadəçilər	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	% Cari istifadəçilər	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	525	0,3	0.0-0,8	740	100,0	100.0-100.0	1265	0,1	0.0-0,4
45-69	611	0,1	0.0-0,2	925	100,0	100.0-100.0	1536	0,0	0.0-0,1
18-69	1136	0,2	0.0-0,5	1665	100,0	100.0-100.0	2801	0,1	0.0-0,3

**Tüstüsüz
tütünün
istifadə
vəziyyəti**

Təsvir:

- Bütün respondentlər arasında tüstüsüz tütündən istifadə vəziyyəti.

Sorğu aləti:

- Hal-hazırda hər hansı bir tüstüsüz tütündən istifadə edirsinizmi? [iyləmə tozu, nikotin saqqızı , betel]?
- Hal-hazırda tüstüsüz tütün məmulatlarından hər gün istifadə edirsiniz?
- Keçmişdə heç tüstüsüz tütündən istifadə etmisinizmi? [iyləmə tozu, nikotin saqqızı , betel]

Tüstüsüz tütün istifadəçiləri									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			İstifadə etməyən					
	N	% Cari istifadəçi	95% CI – etibarlılıq intervalı	Gündəlik olmayan		Keçmiş istifadəçilər		% Heç vaxt istifadə etməyənlər	
		% Gündəlik	95% CI – etibarlılıq intervalı	% Gündəlik olmayan	95% CI – etibarlılıq intervalı	% Keçmiş istifadəçilər	95% CI – etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt istifadə etməyənlər	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	525	0,3	0.0-0,8	0,3	0.0-0,8	0,3	0.0-0,6	99,4	98,8-100.0
45-69	611	0,1	0.0-0,2	0,1	0.0-0,2	0,6	0.0-1,3	99,3	98,6-100.0
18-69	1136	0,2	0.0-0,5	0,2	0.0-0,5	0,4	0,1-0,7	99,4	98,9-99,9

Tüstüsüz tütün istifadəçiləri										
Qadınlar										
Yaş qrupu (illər)	N	Cari istifadəçi				İstifadə etməyən				
		% Gündəlik	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Gündəlik olmayan	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Keçmiş istifadəçilər	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt istifadə etməyənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı	
18-44	740			100,0	100.0-100.0	0,1	0.0-0,3	99,9	99,7-100.0	
45-69	925			100,0	100.0-100.0	0,2	0.0-0,6	99,8	99,4-100.0	
18-69	1665			100,0	100.0-100.0	0,1	0.0-0,3	99,9	99,7-100.0	

Tüstüsüz tütün istifadəçiləri										
Hər iki cins üzrə										
Yaş qrupu (illər)	N	Cari istifadəçi				İstifadə etməyən				
		% Gündəlik	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Gündəlik olmayan	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Keçmiş istifadəçilər	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt istifadə etməyənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı	
18-44	1265	0,1	0.0-0,4	0,1	0.0-0,4	0,2	0.0-0,4	99,7	99,4-100.0	
45-69	1536	0,0	0.0-0,1	0,0	0.0-0,1	0,4	0.0-0,8	99,6	99,2-99,9	
18-69	2801	0,1	0.0-0,3	0,1	0.0-0,3	0,3	0.1-0,5	99,6	99,4-99,9	

Keçmiş gündəlik tüstüsüz tütün istifadəçiləri

Təsvir :

Bütün respondentlər və nə vaxt isə gündəlik istifadəçi olanlar arasında keçmiş gündəlik tüstüsüz tütün istifadəçiləri.

Sorğu aləti :

- Hal-hazırda onu çəkmədən hər hansı bir tütün məmulatlarından istifadə edirsinizmi? [iyləmə tozu, nikotin saqqızı , betel]?
- Hal-hazırda dumansız tütün məmulatlarından hər gün istifadə edirsiniz?
- Keçmişdə heç tüstüsüz tütündən istifadə etmişinizmi ? [iyləmə tozu, nikotin saqqızı , betel]
- Keçmişdə heç tüstüsüz tütündən hərgün istifadə etdiyiniz olubmu? [iyləmə tozu, nikotin saqqızı , betel]

Bütün respondentlər arasında keçmiş gündəlik tüstüsüz tütün istifadəçiləri (hazırda tütündən istifadə etməyənlər)

Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	525	0,1	0.0-0,2	0			1265	0,0	0.0-0,1
45-69	611	0,5	0.0-1.0	0			1536	0,2	0.0-0,5

Son 30 gün ərzində evdə ikincili tütün tüstüsünə məruz qalan

Təsvir:
Son 30 gün ərzində evdə ikincili tütün tüstüsünə məruz qalan respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Son 30 gün ərzində evinizdə kimsə siqaret çəkibmi?

18-69	1136	0,2	0.0-0,4	0	2801	0,1	0.0-0,2
--------------	-------------	------------	----------------	----------	-------------	------------	----------------

Son 30 gün ərzində evdə ikincili tütün tüstüsünə məruz qalanlar

Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	525	29,2	23,6-34,8	740	24,0	19,3-28,6	1265	26,6	22,4-30,8
45-69	611	21,8	17,7-25,8	925	22,4	18,4-26,4	1536	22,1	18,9-25,3
18-69	1136	26,5	22,3-30,7	1665	23,3	19,6-27,1	2801	24,9	21,6-28,2

Son 30 gün ərzində iş yerlərində ikincili tütün tüstüsünə məruz qalanlar

Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI – etibarlılıq intervalı
18-44	396	29,9	22,8-37,0	519	8,4	5,5-11,2	915	19,7	15,4-23,9
45-69	464	25,7	19,9-31,6	686	6,7	3,8-9,6	1150	16,0	12,3-19,6
18-69	860	28,4	23,0-33,9	1205	7,7	5,5-9,9	2065	18,3	15,0-21,6

Son 30 gün ərzində iş yerində ikincili tütün tüstüsünə məruz qalma

Təsvir:

Son 30 gün ərzində iş yerlərində ikincili tütün tüstüsünə məruz qalanların faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Son 30 gün ərzində iş yerinizdə qapalı məkanda kimsə (binada, iş sahəsindəki ərazidə və ya xüsusi bir ofisdə) tütündən istifadə edibmi?

Alkoqol istehlakı

Alkoqol istehlakı vəziyyəti

Təsvir:

Bütün respondentlər arasında alkoqol istehlakı vəziyyəti

Sorğu aləti:

- Hər hansı bir spirtli içki qəbul etmisinizmi?
- Son 12 ayda hər hansı bir spirtli içki qəbul etmisinizmi?
- Son 30 gün ərzində hər hansı bir spirtli içki qəbul etmisinizmi?

Spirt istehlakı vəziyyəti										
Kişilər										
Yaş qrupu (illər)	N	% Cari qəbul edənlər (son 30 gündə)	% Cari içki qəbul edənlər (son 30 gündə)	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Son 12 ayda qəbul edənlər, cari vaxt nəzərdə tutulmur.	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Son 12 ayda içkidən imtina edənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Ömür boyu içki qəbul etməyənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	26,7		22,0-31,4	12,8	8,9-16,8	10,3	7,4-13,2	50,2	44,4-56,0
45-69	611	29,2		25,0-33,5	13,9	10,6-17,2	20,6	16,5-24,7	36,2	31,0-41,5
18-69	1136	27,6		23,9-31,3	13,2	10,4-16,1	14,0	11,4-16,6	45,2	40,3-50,1

Spirtli içki istehlakı vəziyyəti										
Qadınlar										
Yaş qrupu (illər)	N	% Cari spirtli içki qəbul edənlər (son 30 gündə)	% Cari spirtli içki qəbul edənlər (son 30 gündə)	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Son 12 ayda spirtli içki qəbul edənlər, cari vaxt nəzərdə tutulmur.	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Son 12 ayda spirtli içki dən imtina edənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Ömür boyu spirtli içki qəbul etməyənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	740	1,0		0,3-1,7	1,6	0,5-2,6	3,1	1,6-4,5	94,4	92,4-96,4
45-69	925	0,6		0,1-1,1	1,5	0,5-2,5	3,3	2,0-4,6	94,6	92,7-96,5
18-69	1665	0,8		0,4-1,3	1,5	0,8-2,3	3,2	2,0-4,3	94,5	92,8-96,2

Spirt istehlakı vəziyyəti										
Hər iki cins üzrə										
Yaş qrupu (illər)	N	% Cari spirtli içki qəbul edənlər (son 30 gündə)	% Cari spirtli içki qəbul edənlər (son 30 gündə)	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Son 12 ayda qəbul edənlər, cari vaxt nəzərdə tutulmur	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Son 12 ayda spirtli içkidən imtina edənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Ömür boyu spirtli içki qəbul etməyənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	1265	13,8		11,4-16,3	7,2	5,1-9,4	6,7	4,9-8,5	72,3	68,8-75,7
45-69	1536	14,1		12,0-16,2	7,4	5,6-9,1	11,4	9,3-13,6	67,1	63,7-70,5
18-69	2801	13,9		12,1-15,8	7,3	5,7-8,8	8,5	6,9-10,0	70,3	67,5-73,2

Sağlıq səbəbindən

Təsvir:

İçkinin sağlamlığa mənfi təsirləri və ya bir həkim və ya digər tibb işçisi

spirtli içki qəbulunu dayandırmaq tərəfindən içkini dayandırmaq barədə məsləhət almış və bu səbəblərdən içki içməyi dayandırmış keçmişdə içki içən (son 12 ayda içməyənlər) respondentlərin fəzi nisbəti

Sorğu aləti:

- Son 12 ayda hər hansı bir spirtli içki qəbul etmişsinizmi?
- Sağlamlığa mənfi təsiri və ya bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən məsləhət aldığınız üçün sağlamlıq səbəblərindən içki içməyi heç dayandıрмаğa çalışmışınızımı?

Sağlamlıq səbəbindən içki içməyi dayandıranlar									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Sağlamlıq səbəbindən dayandırılma	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Sağlamlıq səbəbindən dayandırılma	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Sağlamlıq səbəbindən dayandırılma	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	61	36,8	22,8-50,8	27	20,1	0,7-39,5	88	32,9	88
45-69	129	45,1	34,1-56,1	31	16,1	2,4-29,8	160	40,7	160
18-69	190	41,2	31,4-50,9	58	18,5	4,1-32,8	248	36,8	248

Alkoqol istehlakının tezliyi

Təsvir:

Son 12 ay ərzində spirtli içki qəbul etmiş respondentlər arasında ötən 12 ay ərzində spirtli içki istehlakının tezliyi.

Sorğu aləti:

- Son 12 ay ərzində ən azı bir spirtli içkini hansı tezlikdə qəbul etmişiniz?

Son 12 ayda spirtli içki istehlakının tezliyi													
Yaş qrupu (illər)	Kişilər												
	N	% Gündəlik	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Həftədə 5-6 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Həftədə 3-4 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Həftədə 1-2 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Ayda 1-3 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Ayda bir dəfədən az	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	99	0,3	0.0-0,8	1,5	0.0-4,5	4,2	1,6-6,8	9,8	5,7-13,9	34,4	26,3-42,6	49,3	41,0-57,7
45-69	114	4,0	1,2-6,8	1,5	0.0-3,1	2,9	1.0-4,8	10,2	6,3-14,0	37,9	30,2-45,5	42,5	35,2-50,0
18-69	213	1,7	0,5-2,8	1,5	0.0-3,5	3,7	1,7-5,7	9,9	7.0-12,8	35,7	29,7-41,8	46.8	40.5-53.1

Son 12 ayda spirtli içki istehlakının tezliyi

Qadınlar														
Yaş qrupu (illər)	N	% Gündəlik	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Həftədə 5-6 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Həftədə 3-4 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Həftədə 1-2 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Ayda bir gün	1-3	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Ayda bir dəfədən az	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	19					0,0	0.0-0.0			3,0		0.0-9,3	97,0	90,7-100.0
45-69	18					3,5	0.0-11,1			9,1		0.0-23.0	84,8	68,2-100.0
18-69	37					1,2	0.0-3,6			5,1		0.0-10,8	92,8	86,6-98,9

Son 12 ayda spirt istehlakının tezliyi														
Hər iki cins üzrə														
Yaş qrupu (illər)	N	% Gündəlik	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Həftədə 5-6 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Həftədə 3-4 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Həftədə 1-2 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Ayda bir gün	1-3	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Ayda bir dəfədən az	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	117	0,2	0.0-0,7	1,4	0.0-4,2	3,9	1,5-6,4	9,2	5,4-13,0	32,6		24,9-40,2	52,2	44,4-60,1
45-69	128	3,8	1,1-6,5	1,4	0.0-2,9	2,9	1,1-4,7	9,6	6.0-13,3	36,4		29.0-43,7	44,7	37.6-51,9
18-69	245	1,6	0,5-2,7	1,4	0.0-3,3	3,6	1,7-5,4	9,4	6,6-12,1	34,0		28,3-39,7	49,4	43,4-55,4

Son 30 gün ərzində içki içmə

Təsvir:

Cari içki içənlər arasında son 30 gün ərzində ən azı bir içki qəbuletmə hallarının orta sayı .

Sorğu aləti:

- Son 30 gün ərzində neçə dəfə ən azı bir spirtli içki qəbul etmişiniz?

Son 30 gün ərzində cari içki içənlər arasında içki qəbul etmə hallarının orta sayı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Ortalama sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Ortalama sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Ortalama sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	134	3.7	3.0-4.3	8	1.5	0.7-2.3	142	3.6	3.0-4.2
45-69	175	4.3	3.3-5.4	6	2.4	0.8-4.0	181	4.3	3.2-5.3
18-69	309	3.9	3.3-4.5	14	1.8	1.0-2.5	323	3.9	3.3-4.4

Hər içki qəbulu zamanı standart içki miqdarı

Təsvir:

Cari içki qəbul edənlər (son 30 gündə) arasında hər içki qəbuletmə halında standart içki dozaların orta sayı

Sorğu aləti:

- Son 30 gün ərzində bir spirtli içki qəbuletmə halında orta hesabla neçə standart spirtli içki porsiyaları qəbul etmişiniz?

Cari içki içənlər (son 30 gün ərzində) arasında hər içki qəbuletmə halında qəbul etmiş standart içki porsiyalarının orta sayı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	126	3.3	2.9-3.7	8	2.4	0-4.8	134	3.3	2.9-3.7
45-69	166	4.0	3.4-4.5	6	1.2	0.8-1.6	172	3.9	3.3-4.5
18-69	292	3.6	3.2-3.9	14	2.0	0.2-3.9	306	3.5	3.2-3.9

Bütün respondentlər arasında qəbul edilən spirtli içkilərin orta həcmi

Təsvir:

Müxtəlif içki qəbuletmə səviyyəsində olan respondentlərin faizi.
(Standart içkinin tərkibində təxminən 10 q spirt var)

Sorğu aləti:

- Son 30 gün ərzində içki içdiyiniz zaman bir dəfəyə orta hesabla nə qədər standart spirtli içki qəbul etmişiniz?

Bütün iştirakçılar arasında içki qəbul edilməsinin ən yüksək səviyyəsi (hər içki qəbuletmə halında orta hesabla kişilər arasında 60 qram və ondan daha çox təmiz spirt və qadınlar arasında 40 qram və ondan daha çox təmiz spirt)									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% ≥60 q	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ≥40 q	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Ən yüksək səviyyə	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	509	3,4	1,7-5,1	740	0,2	0.0-0,6	1249	1,8	1.0-2,6
45-69	595	5,6	3,2-8,1	925	0,0	0.0-0.0	1520	2,6	1,5-3,8
18-69	1104	4,2	2,8-5,6	1665	0,1	0.0-0,4	2769	2,1	1,4-2,8

Bütün iştirakçılar arasında içki qəbuletmənin orta səviyyəsi (hər içki qəbuletmə halında kişilər arasında ortalama 40-59,9 qram təmiz spirt, qadınlar arasında ortalama 20-39,9 qram təmiz spirt)									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% 40-59.9q	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% 20-39.9q	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Orta səviyyə	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	509	3,1	1,3-4,9	740	0,1	0.0-0,2	1249	1,6	0,7-2,5
45-69	595	4,0	2,3-5,8	925	0,1	0.0-0,4	1520	1,9	1,1-2,7
18-69	1104	3,4	2,1-4,7	1665	0,1	0.0-0,2	2769	1,7	1.0-2,4

Bütün iştirakçılar arasında içki qəbuletmənin ən aşağı səviyyəsi (hər içki qəbuletmə halında kişilər arasında orta hesabla 40 qramdan az, qadınlar arasında orta hesabla 20 qramdan az)

Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% <40q	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% <20q	95% CI – etibarlılıq intervalı	N	% ən aşağı səviyyə	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	509	18,4	14,5-22,3	740	0,7	0,1-1,3	1249	9,5	7,4-11,5
45-69	595	17,7	14,2-21,2	925	0,5	0,0-1,0	1520	8,5	6,8-10,2
18-69	1104	18,2	15,1-21,2	1665	0,6	0,2-1,0	2769	9,1	7,6-10,6

Cari içki qəbul edənlər (son 30 gündə) arasında hər içki qəbul etmə hadisəsində qəbul etdiyi içkinin orta həcmi

Təsvir:

Müxtəlif içki səviyyələri olan cari içki qəbul edənlərin faizi. (Standart içkinin içərisində təxminən 10 q saf spirt var)

Sorğu aləti:

- Son 30 gün ərzində işçi içdiyiniz zaman bir dəfəyə orta hesabla nə qədər standart spirtli içki qəbul edirsiniz?

Hal-hazırda içki içənlər (son 30 gün ərzində) arasında içki qəbul etmənin yüksək, orta və aşağı səviyyələri								
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			–	Orta		% Aşağı səviyyə (<40q)	95% CI Etibarlılıq intervalı
	N	% Yüksək səviyyə (≥60)	95% CI Etibarlılıq intervalı		% Orta səviyyə (40-59.9q)	95% CI Etibarlılıq intervalı		
18-44	126	13,6	7,2-20,1	12,4	5,7-19,1	74,0	65,7-82,3	
45-69	166	20,6	12,6-28,6	14,7	8,8-20,6	64,7	55,6-73,7	
18-69	292	16,3	11,3-21,3	13,3	8,6-17,9	70,4	63,8-77,1	

Hal-hazırda içki içənlər (son 30 gün ərzində) arasında içki qəbul etmənin yüksək, orta və aşağı səviyyələri								
Yaş qrupu (illər)	Qadınlar			–	Orta		% Aşağı səviyyə (<20q)	95% CI Etibarlılıq intervalı
	N	% Yüksək səviyyə (≥40q)	95% CI Etibarlılıq intervalı		% Orta səviyyə (20-39.9q)	95% CI Etibarlılıq intervalı		
18-44	8	21,2	0,0-62,4	7,9	0,0-24,5	70,8	29,2-100,0	
45-69	6	0,0	0,0-0,0	20,1	0,0-60,9	79,9	39,1-100,0	
18-69	14	15,3	0,0-46,1	11,4	0,0-29,1	73,4	40,6-100,0	

Hal-hazırda içki içənlər (son 30 gün ərzində) arasında içki qəbul etmənin yüksək, orta və aşağı səviyyələri

Yaş qrupu (illər)	Hər iki cins üzrə						
	N	% Yüksək səviyyə	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Orta səviyyə	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Aşağı səviyyə	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	134	13,9	7,6-20,3	12,2	5,8-18,7	73,9	65,7-82,0
45-69	172	20,1	12,3-27,9	14,8	9,0-20,7	65,1	56,1-74,0
18-69	306	16,3	11,3-21,2	13,2	8,6-17,8	70,5	64,0-77,0

Son 30 gün ərzində içilən ən çox içki sayı

Təsvir: Son 30 gün ərzində cari içki içənlər arasında bir dəfəyə qəbul olunan ən çox içki sayı

Sorğu aləti:

- Son 30 gün ərzində spirtli içki içdiyiniz zaman bir dəfəyə qəbul etdiyiniz bütün növ spirtli içkilərin ən çox standart içkilərin sayı nə qədər olmuşdur?

30 ərzində bir dəfəyə qəbul edilən standart içkilərin maksimumların orta sayı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Maksimum sayların orta rəqəmi	95% CI – Etibarlılıq intervalı	N	Maksimum sayların orta rəqəmi	95% CI – Etibarlılıq intervalı	N	Maksimum sayların orta rəqəmi	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	119	4.0	3.4-4.6	8	1.4	0.9-1.8	127	3.9	3.4-4.4
45-69	160	4.9	4.2-5.6	6	1.3	0.9-1.8	166	4.8	4.1-5.5
18-69	279	4.4	3.9-4.8	14	1.4	1.0-1.7	293	4.3	3.8-4.7

Hər içki qəbulu zamanı bir dəfəyə içilən 6 və ya daha çox içki (“ağır epizodik içmə”)

Təsvir: Ümumi əhali arasında hər içki qəbul etmə halında son 30 gün ərzində içilən 6 və ya daha çox içkilərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Son 30 gün ərzində içki qəbul etmə halında neçə dəfə 6 və ya daha çox içki standart içki qəbul etmişiniz?

Ümumi əhali arasında son 30 gün ərzində ən azı 6 və ya daha çox sayda içki qəbul etmə hallarının sayı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	halların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	halların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	halların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	10,3	7,0-13,5	740	0,2	0,0-0,6	1265	5,2	3,7-6,8
45-69	611	12,4	9,0-15,8	925	0,1	0,0-0,3	1536	5,9	4,2-7,5
18-69	1136	11,0	8,4-13,6	1665	0,2	0,0-0,4	2801	5,5	4,3-6,7

Bir dəfəyə 6 və ya

Təsvir: Son 30 gündə cari içki içənlər arasında 6 və ya daha çox içki qəbul edilən hallarının orta sayı

**daha çox
içki
qəbuletmə**

Sorğu aləti:

- Son 30 gün ərzində neçə dəfə 6 və ya daha çox standart içki qəbul edilən hallarınız olub?

Son 30 gündə cari içki içənlər arasında 6 və ya daha çox içki qəbul edilən hallarının orta sayı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	içki qəbul etmələrinin ortalama sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	içki qəbul etmələrinin ortalama sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	içki qəbul etmələrinin ortalama sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	103	1.0	0.7-1.4	8	0.2	0-0.6	111	1.0	0-0.2
45-69	138	1.8	0.8-2.8	5	0.3	0-0.7	143	1.8	0-0.5
18-69	241	1.3	0.9-1.8	13	0.2	0-0.6	254	1.3	0-0.2

Son 7 *Təsvir:*

gündə içki qəbuletmə Son 7 gün ərzində cari içki qəbuledənlər (son 30 gündə) arasında alkoqol istehlakının tezliyi

Sorğu aləti:

- Son 7 gün ərzində hər gün hər hansı bir spirtli içkidən nə qədər standart porsiya qəbul etmişiniz?

Son 7 gündə spirt istehlakının tezliyi											
Yaş qrupu (illər)	Kişilər										
	N	% Gündəlik	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 5-6 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 3-4 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 1-2 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 0 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	138	0,4	0.0-1,2	0,6	0.0-1,9	16,5	8,7-24,3	60,9	51,1-70,8	21,5	13,4-29,6
45-69	175	4,3	0,6-7,9	2,5	0.0-5,2	14,6	8,7-20,5	50,2	41,7-58,7	28,4	20.0-36,7
18-69	313	1,9	0,4-3,3	1,4	0,1-2,7	15,8	10,1-21,5	56,9	49,9-64.0	24,1	17,8-30,3

Son 7 gündə spirt istehlakının tezliyi											
Qadınlar											
Yaş qrupu (illər)	N	% Gündəlik	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 5-6 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 3-4 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 1-2 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 0 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	8					21,2	0.0-62,4	32,5	0.0-74,7	46,3	4,1-88,5
45-69	6					0,0	0.0-0.0	38,0	0.0-87,2	62,0	12,8-100.0
18-69	14					15,3	0.0-46,1	34,0	0,9-67,1	50,7	17,1-84,4

Son 7 gündə spirt istehlakının tezliyi											
Hər iki cins üzrə											
Yaş qrupu (illər)	N	% Gündəlik	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 5-6 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 3-4 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 1-2 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 0 gün	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	146	0,4	0.0-1,1	0,6	0.0-1,9	16,7	9,1-24,3	59,9	50,4-69,5	22,4	14,5-30,3
45-69	181	4,2	0,6-7,7	2,5	0.0-5,1	14,3	8,5-20.0	49,9	41,5-58,4	29,2	20,9-37,4
18-69	327	1,8	0,4-3,2	1,3	0,1-2,6	15,8	10,2-21,4	56,2	49,3-63,1	24,9	18,7-31,1

Son 7 gündə hər gün içilən standart içkilərin sayı

Təsvir: Son 7 gün ərzində cari içki qəbul edənlər (son 30 gündə) arasında hər gün qəbul edilən içkinin standart porsiyaların orta sayı

Sorğu aləti:

- Son 7 gün ərzində hər gün akoqol içkinin neçə standart porsiyaları qəbul etmişiniz ?

Son 7 gün ərzində cari içki qəbul edənlər (son 30 gündə) arasında hər gün qəbul edilən içkinin standart porsiyaların orta sayı											
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə				
	N	standart porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	standart porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	standart porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı		
18-44	138	0.1	0.1-0.2	8	0		146	0.1	0.1-0.2		
45-69	175	0.4	0.1-0.6	6	0		181	0.4	0.1-0.6		
18-69	313	0.2	0.1-0.3	14	0		327	0.2	0.1-0.3		

Qeyd edilməmiş spirtli içkilərin istehlakı

Təsvir:

Son 7 gün ərzində cari içənlər (son 30 gün içərisində) arasında qeyd edilməmiş spirtli içkiləri istehlak edən respondentlərin faizi (evdə hazırlanmış, xaricdən gətirilmiş, içmək üçün nəzərdə tutulmayan və ya digər aksiz vergisi verilməyən alkoqol)

Sorğu aləti:

- Son 30 gün ərzində hər hansı bir spirtli içki qəbul etmisinizmi?
- Son 7 gün ərzində hər hansı evdə hazırlanmış, xaricdən gətirilmiş, içmək üçün nəzərdə tutulmayan və ya digər aksiz vergisi verilməyən alkoqol qəbul etmisinizmi ?

Qeydiyyatda alınmamış spirt istehlakı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Qeydiyyatda alınmamış spirtli içki	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Qeydiyyatda alınmamış spirtli içki	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Qeydiyyatda alınmamış spirtli içki	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	142	2,8	0.0-5,6	8	0		150	2,7	0.0-5,4
45-69	180	9,5	4,3-14,7	6	0		186	9,3	4,2-14,3
18-69	322	5,3	2,4-8,3	14	0		336	5,2	2,3-8.0

Son 7 gün ərzində hər gün qəbul olunan qeydiyyatda alınmamış standart içki miqdarı

Təsvir:

Son 7 gün ərzində mövcud içki içənlər (son 30 gün) arasında gündəlik qəbul olunan qeydiyyatda alınmayan spirtli içkilərinin standart porsiyalarının orta sayı

Sorğu aləti:

- Son 7 gün ərzində orta sayla neçə standart porsiya spirtli içki qəbul etmisiniz?

Son 7 gün ərzində mövcud içki içənlər arasında gündəlik qəbul olunan qeydiyyatda alınmayan spirtli içkilərin standart porsiyalarının orta sayı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	standart porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	standart porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	standart porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	2	0.0					2	0.0	
45-69	14	0.1	0-0.4				14	0.1	0-0.4
18-69	16	0.1	0-0.3				16	0.1	0-0.3

İçki qəbul edilməsinə nəzarətin pozulduğu hadisələrin tezliyi

Təsvir:

Son 12 ay ərzində içki içənlər arasında keçmiş 12 ayda spirtli içki içməyə başlayıb dayanmaq bilməyən hadisələrin tezliyi

Sorğu aləti:

- Son 12 ayda hər hansı bir alkoqol qəbul etmisinizmi?
- Son 12 ay ərzində neçə dəfə spirtli içki içməyə başlayıb dayanmaq bacarmadığınızı hiss etmisiniz?

Son 12 ay ərzində içki içənlər arasında keçmiş 12 ayda spirtli içki içməyə başlayıb dayandırmağı bacarmadığı hadisələrin tezliyi

Yaş qrupu (illər)	Kişilər							
	N	% Aylıq və ya daha tez-tez	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Aylıqdan az	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt	95% CI Etibarlılıq intervalı	
18-44	207	3,2	0.0-7.0	5,8	1,4-10,3	90,9	85,3-96,5	
45-69	263	3,2	1.0-5,4	4,3	1,7-7.0	92,5	89.0-95,9	
18-69	470	3,2	0,7-5,7	5,3	2,3-8,3	91,5	87,6-95,4	

Son 12 ay ərzində içki içənlər arasında keçmiş 12 ayda spirtli içki içməyə başlayıb dayandırmağı bacarmadığı hadisələrin tezliyi

Yaş qrupu (illər)	Qadınlar							
	N	% Aylıq və ya daha tez-tez	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Aylıqdan az	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt	95% CI Etibarlılıq intervalı	
18-44	19	3,7	0.0-11,7			96,3	88,3-100.0	
45-69	18	0,0	0.0-0.0			100,0	100.0-100.0	
18-69	37	2,5	0.0-7,7			97,5	92,3-100.0	

Son 12 ay ərzində içki içənlər arasında keçmiş 12 ayda spirtli içki içməyə başlayıb dayandırmağı bacarmadığı hadisələrin tezliyi

Yaş qrupu (illər)	Hər iki cins üzrə							
	N	% Aylıq və ya daha tez-tez	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Aylıqdan az	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt	95% CI Etibarlılıq intervalı	
18-44	226	3,3	0.0-6,8	5,5	1,4-9,6	91,2	86.0-96,5	
45-69	281	3,0	1.0-5,1	4,1	1,6-6,6	92,8	89,6-96,1	
18-69	507	3,2	0,8-5,6	5,0	2,2-7,8	91,8	88,2-95,5	

İçki qəbuletmə səbəbindən normalda gözlənilənlərin edilməməsi gərəkdii hadisələrin tezliyi

Təsvir:

Son 12 ay ərzində içki qəbul edənlər arasında keçmiş 12 ayda normalda içki qəbuletmə səbəbindən normalda gözlənilənlərin etməməsi hadisələrin tezliyi

Sorğu aləti:

- Son 12 ayda hər hansı bir alkoqol qəbul etmişinizmi?
- Son 12 ayda hansı tezlikdə içki qəbuletmə səbəbindən normalda sizdən gözlənilənləri etməmişiniz?

Son 12 ay ərzində içki qəbul edənlər arasında keçmiş 12 ayda içki qəbuletmə səbəbindən normalda gözlənilənlərin etməməsi hadisələrin tezliyi

Yaş qrupu (illər)	Kişilər							
	N	% Aylıq və ya daha tez-tez	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Aylıqdan az	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt	95% CI Etibarlılıq intervalı	
18-44	207	0,5	0.0-1,1	4,6	1,3-7,8	95,0	91,7-98,3	
45-69	263	0,2	0.0-0,4	6,3	2,2-10,4	93,5	89,4-97,7	
18-69	470	0,4	0.0-0,8	5,2	2,7-7,7	94,4	91,9-97.0	

Son 12 ay ərzində içki qəbul edənlər arasında keçmiş 12 ayda normalda içki qəbul etmə səbəbindən normalda gözlənilənlərin etməməsi hadisələrin tezliyi

Qadınlar								
Yaş qrupu (illər)	N	% Aylıq ya tez-tez	və daha	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Aylıqdan az	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	19						100,0	100.0-100.0
45-69	18						100,0	100.0-100.0
18-69	37						100,0	100.0-100.0

Son 12 ay ərzində içki qəbul edənlər arasında keçmiş 12 ayda içki qəbul etmə səbəbindən normalda gözlənilənlərin etməməsi hadisələrin tezliyi

Hər iki cins üzrə								
Yaş qrupu (illər)	N	% Aylıq ya tez-tez	və daha	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Aylıqdan az	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	226	0,4		0.0-1.0	4,3	1,3-7,3	95,3	92,2-98,3
45-69	281	0,2		0.0-0,4	6,0	2.0-9,9	93,9	90.0-97,8
18-69	507	0,3		0.0-0,7	4,9	2,6-7,3	94,8	92,4-97,1

Səhər içki qəbul etmənin tezliyi *Təsvir:*

Son 12 ay ərzində içki içənlər arasında keçmiş 12 ayda ağır epizodik içmədən sonra səhərlər ilk içkiyə ehtiyac duyma tezliyi

Sorğu aləti:

- Son 12 ayda hər hansı bir alkoqol qəbul etmişinizmi?
- Son 12 ay ərzində hansı tezlikdə ağır epizodik içmədən sonra səhərlər ilk içkiyə ehtiyac duymusunuz?

Son 12 ay ərzində içki içənlər arasında keçmiş 12 ayda ağır epizodik içmədən sonra səhərlər ilk içkiyə ehtiyac duyma tezliyi

Kişilər								
Yaş qrupu (illər)	N	% Aylıq ya tez-tez	və daha	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Aylıqdan az	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	207	0,2		0.0-0,6	3,5	0,8-6,2	96,3	93,6-99.0
45-69	263	0,5		0.0-1,4	3,6	1,4-5,7	95,9	93,6-98,2
18-69	470	0,3		0.0-0,7	3,5	1,6-5,5	96,2	94,2-98,1

Son 12 ay ərzində içki içənlər arasında keçmiş 12 ayda ağır epizodik içmədən sonra səhərlər ilk içkiyə ehtiyac duyma tezliyi

Yaş qrupu (illər)	Qadınlar							
	N	% Aylıq və ya daha tez-tez	% daha	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Aylıqdan az	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	19						100,0	100.0-100.0
45-69	18						100,0	100.0-100.0
18-69	37						100,0	100.0-100.0

Son 12 ay ərzində içki içənlər arasında keçmiş 12 ayda ağır epizodik içmədən sonra səhərlər ilk içkiyə ehtiyac duyma tezliyi

Yaş qrupu (illər)	Hər iki cins üzrə							
	N	% Aylıq və ya daha tez-tez	% daha	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Aylıqdan az	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	226	0,2		0.0-0,6	3,3	0,8-5,8	96,5	94.0-99,1
45-69	281	0,5		0.0-1,3	3,4	1,4-5,4	96,1	94.0-98,3
18-69	507	0,3		0.0-0,7	3,3	1,5-5,2	96,4	94,5-98,2

Bütün respondentlər arasında son 12 ay ərzində başqasının spirtli içki qəbul etməsi səbəbindən ailə və ya yaxınları ilə problem yaşamaq tezliyi

Yaş qrupu (illər)	Kişilər							
	N	% Aylıq və ya daha tez-tez	% daha	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Aylıqdan az	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	0,4		0.0-0,9	4,6	2,4-6,7	95,1	92,9-97,3
45-69	611	0,3		0.0-0,8	4,7	2,5-6,9	95,0	92,8-97,2
18-69	1136	0,3		0.0-0,7	4,6	3.0-6,3	95,1	93,4-96,8

Başqasının spirtli içki qəbul etməsi səbəbindən ailə/yaxınlarla problem yaşamaq tezliyi

Təsvir:

Bütün respondentlər arasında son 12 ay ərzində başqasının spirtli içki qəbul etməsi səbəbindən ailə və ya yaxınları ilə problem yaşamaq tezliyi

Sorğu aləti:

- Son 12 ay ərzində başqasının spirtli içki qəbul etməsi səbəbindən ailə və ya yaxınlarınız ilə problem yaşadımsınız mı?

Bütün respondentlər arasında son 12 ay ərzində başqasının spirtli içki qəbul etməsi səbəbindən ailə və ya yaxınları ilə problem yaşamaq tezliyi

Qadınlar							
Yaş qrupu (illər)	N	% Aylıq ya daha tez-tez	və daha 95% CI Etibarlılıq intervalı	% Aylıqdan az	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	740	0,4	0.0-0,8	5,0	2,8-7,1	94,6	92,4-96,8
45-69	925	0,6	0.0-1,2	3,9	2,1-5,7	95,5	93,5-97,5
18-69	1665	0,5	0,1-0,9	4,6	3,0-6,1	94,9	93,3-96,6

Bütün respondentlər arasında son 12 ay ərzində başqasının spirtli içki qəbul etməsi səbəbindən ailə və ya yaxınları ilə problem yaşamaq tezliyi

Hər iki cins üzrə							
Yaş qrupu (illər)	N	% Aylıq ya daha tez-tez	və daha 95% CI Etibarlılıq intervalı	% Aylıqdan az	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Heç vaxt	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	1265	0,4	0,1-0,7	4,8	3,2-6,4	94,8	93,2-96,5
45-69	1536	0,4	0.0-0,9	4,3	2,6-6.0	95,3	93,5-97,1
18-69	2801	0,4	0,2-0,7	4,6	3,3-5,9	95,0	93,7-96,3

Qidalanma

Meyvə və *Təsvir:*

tərəvəz Meyvə və tərəvəz istifadə edilən günlərin orta sayı

istifadə

edilən

günlərin

orta sayı

Sorğu aləti:

- Tipik bir həftə ərzində neçə gün meyvə yeyirsiniz?
- Tipik bir həftə ərzində neçə gün tərəvəz yeyirsiniz?

Tipik bir həftə ərzində meyvə istehlak olunan günlərin orta sayı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Günlərin orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Günlərin orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Günlərin orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	519	5.0	4.7-5.2	735	5.1	4.9-5.3	1254	5,0	4,9-5,2
45-69	603	5.0	4.9-5.2	920	5.2	5.0-5.4	1523	5,1	5.0-5,3
18-69	1122	5.0	4.8-5.2	1655	5.2	5.0-5.3	2777	5,1	5.0-5,2

Tipik bir həftə ərzində tərəvəz istehlak olunan günlərin orta sayı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Günlərin orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Günlərin orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Günlərin orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	515	5,7	5,5-5,9	730	5,9	5,7-6,1	1245	5,8	5,7-6,0
45-69	598	5,9	5,8-6,1	912	6,0	5,9-6,1	1510	6,0	5,9-6,1
18-69	1113	5,8	5,7-6,0	1642	5,9	5,8-6,1	2755	5,9	5,8-6,0

Qəbul edilən *Təsvir:*

meyvə və Gün ərzində meyvə, tərəvəz və meyvə-tərəvəzin birgə porsiyalarının orta sayı

tərəvəz

porsiyalarının

orta sayı

Sorğu aləti:

- Tipik bir həftə ərzində neçə gün meyvə yeyirsiniz?
- Həmin günlərdə neçə porsiya meyvə qəbul edirsiniz?
- Tipik bir həftə ərzində neçə gün tərəvəz yeyirsiniz?
- Həmin günlərdə neçə porsiya tərəvəz qəbul edirsiniz?

Gün ərzində istifadə olunan meyvə porsiyalarının orta sayı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	518	1,7	1,5-1,9	735	1,6	1,4-1,7	1253	1,7	1,5-1,8
45-69	603	1,6	1,5-1,8	919	1,6	1,5-1,7	1522	1,6	1,5-1,7
18-69	1121	1,7	1,5-1,8	1654	1,6	1,5-1,7	2775	1,6	1,5-1,7

Gün ərzində istifadə olunan tərəvəz porsiyalarının orta sayı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	515	1,9	1,8-2,1	728	1,9	1,7-2,0	1243	1,9	1,8-2,0
45-69	598	2,0	1,8-2,1	910	1,9	1,8-2,0	1508	1,9	1,8-2,0
18-69	1113	1,9	1,8-2,1	1638	1,9	1,8-2,0	2751	1,9	1,8-2,0

Gün ərzində istifadə olunan meyvə və/və yaxud tərəvəz porsiyalarının orta sayı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	porsiyaların orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	520	3,6	3.3-4,0	735	3,4	3.2-3,6	1255	3,5	3.3-3,7
45-69	604	3,6	3.3-3,9	920	3,5	3.3-3,7	1524	3,5	3.3-3,8
18-69	1124	3,6	3.3-3,9	1655	3,4	3.2-3,6	2779	3,5	3.3-3,7

Gündəlik meyvə tərəvəz qəbulu və *Təsvir:* Meyvə və/və yaxud tərəvəz istehlakı tezliyi

Sorğu aləti:

- Tipik bir həftə ərzində neçə gün meyvə yeyirsiniz?
- Həmin günlərdə neçə porsiya meyvə qəbul edirsiniz?
- Tipik bir həftə ərzində neçə gün tərəvəz yeyirsiniz?
- Həmin günlərdə neçə porsiya tərəvəz qəbul edirsiniz?

Gün ərzində istifadə olunan meyvə və/və yaxud tərəvəz porsiyalarının orta sayı									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Meyvə və/və yaxud tərəvəzin istifadə etməməsi	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 1-2 porsiya	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 3-4 porsiya	95% CI Etibarlılıq intervalı	% ≥5 porsiya	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	520	7,9	4,7-11,1	44,0	38,1-50,0	22,2	18,2-26,2	25,9	21,0-30,7
45-69	604	6,8	4,4-9,3	43,0	37,6-48,3	25,1	21,2-28,9	25,1	20,7-29,5
18-69	1124	7,5	5,2-9,8	43,7	39,0-48,3	23,2	20,2-26,3	25,6	21,7-29,5

Gün ərzində istifadə olunan meyvə və/və yaxud tərəvəz porsiyalarının orta sayı											
Yaş qrupu (illər)	Qadınlar										
	N	% Meyvə və ya tərəvəzin istifadə etməməsi	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 1-2 porsiya	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 3-4 porsiya	95% CI Etibarlılıq intervalı	% ≥5 porsiya	95% CI Etibarlılıq intervalı		
18-44	735	5,8	3,7-7,9	42,4	37,8-46,9	30,3	26,4-34,3	21,5	17,2-25,8		
45-69	920	5,4	3,7-7,2	45,4	40,6-50,1	24,6	21,0-28,1	24,7	20,7-28,6		
18-69	1655	5,6	4,1-7,2	43,5	39,7-47,3	28,1	25,1-31,1	22,7	19,2-26,2		

Gün ərzində istifadə olunan meyvə və/və yaxud tərəvəz porsiyalarının orta sayı											
Yaş qrupu (illər)	Hər iki cins üzrə										
	N	% Meyvə və ya tərəvəzin istifadə etməməsi	95% CI Etibarlılıq intervalı	% porsiya	1-2 95% CI Etibarlılıq intervalı	% porsiya	3-4 95% CI Etibarlılıq intervalı	% porsiya	≥5 95% CI Etibarlılıq intervalı		
18-44	1255	6,9	4,7-9,0	43,2	38,9-47,5	26,3	23,2-29,4	23,7	20,1-27,2		
45-69	1524	6,1	4,5-7,6	44,2	40,0-48,5	24,8	22,1-27,5	24,9	21,3-28,5		
18-69	2779	6,6	5,0-8,1	43,6	40,0-47,2	25,7	23,4-28,1	24,1	21,0-27,2		

Gündə meyvə və tərəvəz qəbulu *Təsvir:* Gündə 5 porsiyadan az meyvə və/və yaxud tərəvəz istifadə edən respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Tipik bir həftə ərzində neçə gün meyvə yeyirsiniz?
- Həmin günlərdə neçə porsiya meyvə qəbul edirsiniz?
- Tipik bir həftə ərzində neçə gün tərəvəz yeyirsiniz?
- Həmin günlərdə neçə porsiya tərəvəz qəbul edirsiniz ?

Gündə 5 porsiyadan az meyvə və/və yaxud tərəvəz istifadəsi									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% < Gün ərzində 5 porsiyadan az	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% < Gün ərzində 5 porsiyadan az	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% < Gün ərzində 5 porsiyadan az	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	520	74,1	69,3-79,0	735	78,5	74,2-82,8	1255	76,3	72,8-79,9
45-69	604	74,9	70,5-79,3	920	75,3	71,4-79,3	1524	75,1	71,5-78,7
18-69	1124	74,4	70,5-78,3	1655	77,3	73,8-80,8	2779	75,9	72,8-79,0

Yeməyə düz əlavə edilməsi *Təsvir:* Yeməkdən əvvəl və ya yemək zamanı yeməyinə həmişə və ya tez tez duz və ya duzlu sous əlavə edən bütün respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Hansı tezlikdə yeməkdən əvvəl və ya yemək zamanı yeməyinizə həmişə və ya tez tez duz və ya duzlu sous əlavə edirsiniz?

Yeməkdən əvvəl və ya yemək zamanı yeməyə həmişə və ya tez tez duz əlavə edilməsi									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	135	28,3	23,2-33,4	185	26,2	22,3-30,2	320	27,3	23,8-30,8
45-69	136	23,4	18,9-27,9	192	22,6	18,9-26,3	328	23,0	19,7-26,2
18-69	271	26,6	22,6-30,5	377	24,8	21,7-28,0	648	25,7	22,8-28,6

Yemək hazırlayarkən duz əlavə edilməsi

Təsvir:

Evdə yemək hazırlayarkən və ya bişirərkən həmişə və ya tez tez yeməyə duz əlavə edən bütün respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Hansı tezlikdə evdə yemək hazırlayarkən və ya bişirərkən həmişə və ya tez tez yeməyə duz, duzlu ədviyyat və ya duzlu sous əlavə edirsiniz?

Evdə yemək hazırlayarkən və ya bişirərkən həmişə və ya tez tez yeməyə duz əlavə									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Faiz göstəricisi	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Faiz göstəricisi	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Faiz göstəricisi	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	315	68.4	62.1-74.6	473	64.3	58.4-70.1	788	66.2	60.9-71.5
45-69	384	67.2	61.3-73.0	593	64.0	58.6-69.5	977	65.5	60.5-70.5
18-69	699	67.9	62.6-73.2	1066	64.2	59.1-69.3	1765	65.9	61.2-70.6

Duzlu emal olunmuş qida məmulatlarının istehlakı

Təsvir:

Duzlu emal olunmuş qida məmulatlarından həmişə və ya tez tez istifadə edən bütün respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Duzlu emal olunmuş qida məmulatlarından tez-tez istifadə edirsiniz?

Duzlu emal olunmuş qida məmulatlarından həmişə və ya tez tez istifadə edən respondentlərin faiz nisbəti									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	524	32,2	26,9-37,5	740	28,1	23,5-32,8	1264	30,2	26,2-34,1
45-69	610	24,8	20,5-29,1	924	16,9	13,9-19,8	1534	20,6	17,7-23,6
18-69	1134	29,6	25,6-33,5	1664	23,8	20,5-27,1	2798	26,6	23,7-29,6

Təsvir:

Duz istehlakı

Çox və ya daha çox duz istifadə etdiyini düşünən bütün respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Duz və ya duzlu sousları nə dərəcədə çox istifadə etdiyinizi düşünürsünüz?

Çox və ya daha çox duz istifadə etdiyini düşünənlər									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	515	21,8	17,4-26,2	732	23,0	19,5-26,4	1247	22,4	19,5-25,3
45-69	603	23,3	19,3-27,2	918	19,1	15,9-22,3	1521	21,1	18,3-23,9
18-69	1118	22,3	19,0-25,7	1650	21,5	18,8-24,1	2768	21,9	19,6-24,2

İstifadə etdikləri duz miqdarını özü qeyd edənlər											
Yaş qrupu (illər)	Kişilər										
	N	% Xeyli çox	95% CI Etibarlılıq q intervalı	% Kifayət qədər çox	95% CI Etibarlılıq q intervalı	% Yalnız doğru miqdar	95% CI Etibarlılıq q intervalı	% Az	95% CI Etibarlılıq q intervalı	% Çox az	95% CI Etibarlılıq q intervalı
18-44	515	1,8	0,6-3,0	20,0	15,7-24,3	65,3	60,4-70,2	10,7	7,5-13,9	2,2	0,1-4,3
45-69	603	3,0	0,9-5,1	20,2	16,7-23,8	62,3	57,5-67,1	11,7	8,5-15,0	2,7	1,1-4,3
18-69	1118	2,3	1,1-3,4	20,1	16,8-23,4	64,2	60,4-68,0	11,1	8,7-13,5	2,4	0,7-4,0

İstifadə etdikləri duz miqdarını özü qeyd edənlər											
Yaş qrupu (illər)	Qadınlar										
	n	% Xeyli çox	95% CI Etibarlılıq q intervalı	% Kifayət qədər çox	95% CI Etibarlılıq q intervalı	% Yalnız doğru miqdar	95% CI Etibarlılıq q intervalı	% Az	95% CI Etibarlılıq q intervalı	% Çox az	95% CI Etibarlılıq q intervalı
18-44	732	2,7	1,3-4,1	20,3	16,9-23,7	68,0	63,9-72,1	8,1	5,7-10,5	1,0	0,3-1,7
45-69	918	1,3	0,4-2,3	17,8	14,8-20,8	67,8	64,2-71,5	11,1	9,0-13,2	1,9	0,9-2,9
18-69	1650	2,2	1,2-3,1	19,3	16,7-21,9	67,9	64,7-71,1	9,2	7,5-11,0	1,4	0,7-2,0

İstifadə etdikləri duz miqdarını özü qeyd edənlər											
Yaş qrupu (illər)	Hər iki cins üzrə										
	N	% Daha çox	95% CI	% T Kifayət qədər çox	95% CI Etibarlılıq q intervalı	% Yalnız doğru miqdar	95% CI Etibarlılıq q intervalı	% Az	95% CI Etibarlılıq q intervalı	% Çox az	95% CI Etibarlılıq q intervalı
18-44	1247	2,3	1,2-3,3	20,2	17,3-23,0	66,6	63,3-70,0	9,4	7,3-11,5	1,6	0,5-2,7
45-69	1521	2,1	0,9-3,3	18,9	16,5-21,4	65,2	61,8-68,6	11,4	9,3-13,5	2,3	1,3-3,3
18-69	2768	2,2	1,4-3,0	19,7	17,5-21,9	66,1	63,4-68,8	10,1	8,5-11,8	1,8	0,9-2,8

Duzun azaldılması

Təsvir:

Qidada duzun azaldılmasının çox, müəyyən qədər əhəmiyyətli olduğunu və heç əhəmiyyətli olmadığını düşünən respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Qidavızda duzun azaldılması nə dərəcədə əhəmiyyətlidir?

Qidalarınızda duzu azaltmanın əhəmiyyəti							
Yaş qrupu (illər)	Kişilər						
	N	% Çox vacib	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Bir az vacib	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Çox da vacib deyil	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	491	30,5	24,9-36,0	44,4	38,6-50,1	25,2	19,8-30,6
45-69	588	41,5	36,2-46,8	43,1	37,7-48,6	15,4	11,1-19,6
18-69	1079	34,5	29,9-39,1	43,9	39,5-48,3	21,6	17,7-25,5

Qidalarımızda duzu azaltmanın əhəmiyyəti							
Yaş qrupu (illər)	Qadınlar						
	N	% Çox vacib	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Bir az vacib	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Çox da vacib deyil	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	717	35,1	30,2-40,0	45,4	40,6-50,2	19,5	14,6-24,3
45-69	890	46,0	40,9-51,0	43,7	39,2-48,2	10,3	7,6-13,0
18-69	1607	39,3	35,1-43,4	44,8	41,0-48,5	16,0	12,5-19,4

Qidalarımızda duzu azaltmanın əhəmiyyəti							
Yaş qrupu (illər aralı)	Hər iki cins üzrə						
	N	% Çox vacib	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Bir az vacib	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Çox da vacib deyil	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	1208	32,8	28,4-37,2	44,9	40,6-49,2	22,3	18,0-26,5
45-69	1478	43,8	39,5-48,2	43,4	39,5-47,4	12,7	10,0-15,4
18-69	2686	37,0	33,1-40,8	44,3	40,9-47,8	18,7	15,5-21,9

Duzla bağlı məlumatlılıq *Təsvir:*
Çox duz istifadəsinin ciddi sağlamlıq problemlərinə səbəb ola biləcəyini düşünən respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Qidalarımızda çox duz və ya duzlu sous istifadəsinin ciddi sağlamlıq problemlərinə səbəb ola biləcəyini düşünürsünüzmü?

Çox duz istifadəsinin ciddi sağlamlıq problemlərinə səbəb ola biləcəyini düşüncələr									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Faiz göstəricisi	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Faiz göstəricisi	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Faiz göstəricisi	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	67,6	61,8-73,3	740	71,8	66,4-77,1	1265	69,7	64,8-74,5
45-69	611	77,2	71,4-83,0	925	80,5	76,0-85,0	1536	78,9	74,3-83,5
18-69	1136	71,0	66,0-76,0	1665	75,1	70,6-79,6	2801	73,1	68,8-77,5

Duz istehlakına nəzarət *Təsvir:*
Duz istehlakına nəzarət etmək üçün müntəzəm şəkildə xüsusi tədbirlər görən respondentlərin faizi

Sorğu aləti:

- Duzdan istifadəyə nəzarət etmək üçün müntəzəm olaraq aşağıdakılarda göstərilənlərdən nəyə isə əməl edirsiniz?

Emal olunmuş hazır qidaların istehlakının məhdudlaşdırılması									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	29,5	23,2-35,7	740	35,6	30,2-41,0	1265	32,5	27,6-37,5
45-69	611	38,9	33,2-44,6	925	43,3	37,6-49,1	1536	41,2	36,2-46,3
18-69	1136	32,8	27,6-38,0	1665	38,6	33,7-43,5	2801	35,8	31,3-40,3

Qida etiketlərində tərkibində olan duz və ya natrium göstəricisinə baxılması									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	12,6	8,6-16,7	740	16,1	12,0-20,3	1265	14,4	10,9-17,9
45-69	611	17,5	13,0-22,0	925	15,8	11,7-19,9	1536	16,6	12,8-20,4
18-69	1136	14,4	10,9-17,9	1665	16,0	12,4-19,6	2801	15,2	12,0-18,4

Aşağı səviyyəli duz və ya natrium alternativləri almaq									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	23,1	17,7-28,4	740	27,2	22,0-32,4	1265	25,1	20,8-29,5
45-69	611	28,3	23,0-33,7	925	31,3	26,3-36,2	1536	29,9	25,5-34,2
18-69	1136	25,0	20,5-29,5	1665	28,8	24,4-33,2	2801	26,9	23,0-30,8

Bişirərkən duzdan başqa ədviyyatlar əlavə etmək									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	n-	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	11,7	8,2-15,1	740	17,0	12,3-21,7	1265	14,3	10,7-17,9
45-69	611	16,4	11,5-21,3	925	21,5	16,7-26,4	1536	19,1	14,7-23,5
18-69	1136	13,4	10,0-16,7	1665	18,8	14,6-22,9	2801	16,1	12,6-19,6

Evdən kənarında hazırlanan qidaların yeyilməsindən qaçmaq									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	25,4	20,2-30,5	740	39,8	34,4-45,3	1265	32,6	28,3-36,9
45-69	611	38,0	32,1-43,9	925	45,2	40,1-50,3	1536	41,8	37,1-46,5
18-69	1136	29,9	25,4-34,4	1665	41,9	37,2-46,6	2801	36,0	32,0-40,0

Duzdan istifadəyə nəzarət etmək üçün digər tədbirlərin görülməsi									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	1,1	0,1-2,0	740	1,9	0,5-3,2	1265	1,5	0,5-2,5
45-69	611	2,1	0,3-3,8	925	1,6	0,5-2,6	1536	1,8	0,8-2,8
18-69	1136	1,4	0,3-2,5	1665	1,8	0,8-2,7	2801	1,6	0,7-2,5

Fiziki aktivlik

- Ön söz** Əhalinin fiziki fəaliyyəti (və ya hərəkətsizliyi) müxtəlif yollarla təsvir edilə bilər. Ən çox yayılmış iki yol vardır
- (1) əhalinin ortalama və ya orta fiziki fəaliyyətini həftədə MET-dəqiqə və ya fiziki fəaliyyətdə sərf olunan müddət kimi davamlı göstəricilərlə qiymətləndirmək,
 - (2) fiziki fəaliyyətin müəyyən bir miqdarı üçün müəyyən nöqtələri quraraq aidiyyəti qruplarda əhalinin müvafiq faizlərini təsnifləşdirmək.

GPAQ məlumatlarını təhlil edərkən həm davamlı, həm də kateqoriyalı göstəricilər istifadə olunur.

Metabolik bərabərlik (MB) MB (Metabolik Bərabərlik) fiziki fəaliyyətlərin intensivliyini ifadə etmək və GPAQ məlumatlarının təhlili üçün istifadə olunur.

MB göstəricilərini fəaliyyət səviyyəsinə tətbiq etmək ümumi fiziki fəaliyyəti hesablamağa imkan verir. MB fəaliyyət metabolizm səviyyəsinin istirahət metabolizm səviyyəsinə olan nisbətində bərabərdir . MB sakit oturmaq halında sərf olunan enerji dəyəri olaraq təyin olunur və 1 kkal/kq/saat istehlakına bərabərdir. GPAQ məlumatlarının təhlili üçün mövcud təlimatlar qəbul edilmişdir: sakit oturma ilə müqayisədə, insan orta dərəcədə aktivlik zamanı dörd dəfə və güclü fiziki aktivlik zamanı səkkiz dəfə çox kalori sərf edir.

Buna görə də, bir şəxsin GPAQ məlumatlarını istifadə edərək ümumi fiziki fəaliyyətinin hesablanması üçün aşağıdakı MB göstəriciləri istifadə olunur:

Sahə	Metabolik bərabərlik dəyəri
İş	Orta dərəcə aktivliyin metabolik bərabərliyinin dəyəri = 4.0 8.0 Güclü dərəcə aktivliyin metabolik bərabərliyinin dəyəri = 8.0
yerdəyişmə ilə	Velosiped sürmək və gəzintinin metabolik bərabərliyinin dəyəri = 4.0
Asudə vaxtında	Orta dərəcə aktivliyin metabolik bərabərliyinin dəyəri = 4.0 Güclü dərəcə aktivliyin metabolik bərabərliyinin dəyəri = 8.0

ÜST-nin fiziki aktivliyin sağlamlığa təsiri ilə bağlı global tövsiyələri Sağlamlıq üçün tövsiyə olunan miqdarda fiziki fəaliyyətin kateqoriyalarla göstəricilərinin hesablanması üçün tipik bir həftə ərzində fiziki fəaliyyətə sərf olunan zaman və fiziki fəaliyyətin intensivliyi nəzərə alınır. Bir həftə boyunca, iş, yerdəyişmə zamanı və asudə vaxt da daxil olmaqla, böyükklərin ən azı etməli olduğu fiziki aktivlik:

- 150 dəqiqə orta ağırlıqlı fiziki fəaliyyət
- 75 dəqiqə güclü intensivlikli fiziki aktivlik VƏ YA
- Ən azı 600 MB-dəqiqə birgə orta və güclü intensivlikli fiziki aktivliklərə nail

olmaq tövsiyə edilir

**Müqayisə
etmək
məqsədilə
əvvəlki
tövsiyələr**

Müqayisə məqsədilə əvvəlki tövsiyələrdən olan hissələri əks etdirən cədvəllər GPAQ məlumat analizinə daxil edilmişdir.

Əhalinin fiziki aktivliyinin təsnifatı üçün üç səviyyə fiziki fəaliyyət təklif olunur: fiziki fəaliyyətin aşağı, orta və yüksək səviyyələri. Bu səviyyələr üçün meyarlar aşağıda göstərilir.

- **Yüksək**

Aşağıdakı meyarlardan hər hansı birinə uyğun olan şəxs bu kateqoriyaya aid edilir:

- ən azı 3 gün ərzində ən azı 1500 MET-dəqiqə/həftə güclü intensivlikli fiziki fəaliyyət
- 5 və daha çox gün həftədə ən azı 3,000 MET dəqiqəyə çatan hər hansı bir gəzinti, orta və ya güclü intensivlikli fiziki fəaliyyətin birləşməsi.

- **Orta**

"Yüksək" kateqoriyaya aid meyarlara cavab verməyən, ancaq aşağıdakı meyarlara cavab verən şəxslər bu kateqoriyaya aid edirlər:

- 3 və ya daha çox gün gündə ən azı 20 dəqiqəlik güclü intensivlikli fiziki fəaliyyət
- 5 və ya daha çox gün gündə ən azı 30 dəqiqə orta intensivlikli fiziki fəaliyyət və ya gəzinti VƏ YA
- həftədə ən azı 5 və ya daha çox gün ən azı 600 MET-dəqiqə səviyyəsinə nail olmaq şərtilə gəzinti, orta və ya güclü intensivlikli fiziki fəaliyyətlərin hər hansı birinin birləşməsi.

- **Aşağı**

Yuxarıda göstərilən meyarların heç birinə cavab verməyən bir şəxs aşağı səviyyəli fiziki fəaliyyət kateqoriyasına düşür.

**ÜST-nin sağlamlıq
üçün fiziki fəaliyyətə
dair tövsiyələrinə
cavab verilməməsi
("Fiziki fəaliyyətin
qeyri-kafi olması")**

Təsvir:

ÜST-nin sağlamlıq üçün fiziki fəaliyyətə dair tövsiyələrinə cavab verməyən respondentlərin faizi (həftədə 150 dəqiqədən az və ya buna ekvivalent orta intensivlikli fiziki aktivliklə məşğul olan respondentlər)

Sorğu aləti:

İşdə aktivlik

Bir yerdən başqa yerə getmə (yerdəyişmə)

Asudə vaxtı aktivlik

ÜST-nin sağlamlıq üçün fiziki fəaliyyətə dair tövsiyələrinə cavab verilməməsi

Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Tövsiyələrə uyğun fəal olmayan	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Tövsiyələrə uyğun fəal olmayan	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Tövsiyələrə uyğun fəal olmayan	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	516	18,0	13,0-23,0	734	19,7	15,2-24,2	1250	18,9	14,9-22,8
45-69	605	21,1	17,1-25,2	916	18,1	14,6-21,6	1521	19,5	16,4-22,7
18-69	1121	19,1	15,3-22,9	1650	19,1	15,5-22,6	2771	19,1	15,9-22,3

Əvvəlki tövsiyələrə görə ümumi fiziki fəaliyyətin səviyyələri

Əvvəlki *Təsvir:*
tövsiyələrə görə ümumi fiziki fəaliyyətin səviyyələri Əvvəlki tövsiyələrə görə ümumi fiziki fəaliyyətin 3 səviyyəsinə görə təsnif olunan respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:
 İşdə aktivlik
 Bir yerdən başqa yerə gedişlər (yerdəyişmə)

Yaş qrupu (illər)	Kişilər						
	N	% Aşağı	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Orta	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Yüksək	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	516	20,1	14,9-25,2	17,0	12,9-21,0	63,0	57,3-68,7
45-69	605	23,4	19,2-27,6	21,1	17,2-25,0	55,5	50,4-60,6
18-69	1121	21,3	17,3-25,2	18,5	15,4-21,5	60,3	55,9-64,7

Yaş qrupu (illər)	Qadınlar						
	N	% Aşağı	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Orta	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Yüksək	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	734	25,9	21,1-30,8	22,7	18,7-26,6	51,4	46,1-56,7
45-69	916	22,2	18,4-26,0	23,5	20,0-27,0	54,3	49,4-59,3
18-69	1650	24,5	20,6-28,4	23,0	20,1-25,9	52,5	48,0-57,0

Yaş qrupu (illər)	Hər iki cins üzrə						
	N	% Aşağı	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Orta	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Yüksək	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	1250	23,0	18,9-27,1	19,8	16,8-22,8	57,2	52,8-61,6
45-69	1521	22,7	19,3-26,1	22,4	19,7-25,0	54,9	50,7-59,0
18-69	2771	22,9	19,5-26,3	20,8	18,5-23,0	56,3	52,6-60,1

Ümumi fiziki aktivlik (orta) *Təsvir:*
 Gündə ümumi fiziki aktivliyə orta hesabla sərf olunan dəqiqələr

Sorğu aləti:
 İşdə aktivlik
 Bir yerdən başqa yerə gedişlər (yerdəyişmə)
 Asudə zamanı aktivlik

Gündə ümumi fiziki aktivliyə sərf olunan orta hesabla sərf olunan vaxt, dəqiqələrlə									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	516	220,9	193,5-248,4	734	160,2	140,3-180,2	1250	190,5	170,6-210,5
45-69	605	205,0	180,5-229,4	916	182,7	158,7-206,7	1521	193,2	173,4-213,0
18-69	1121	215,2	192,7-237,7	1650	168,9	149,9-187,8	2771	191,5	173,5-209,6

Ümumi fiziki aktivlik-median

Təsvir:

Gündə ümumi fiziki aktivliyə sərf olunan orta vaxt müddəti, dəqiqələrlə

Sorğu aləti:

İşdə aktivlik

Bir yerdən başqa yerə gedişlər (yerdəyişmə)

Asudə zamanı aktivlik

Gündə ümumi fiziki aktivliyə sərf olunan vaxtın müddəti, dəqiqələrlə									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	(P25-P75) Kvartal arası interval	N	orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	(P25-P75) Kvartal arası interval	N	orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	(P25-P75) Kvartal arası interval
18-44	516	153.6	51.4-347.1	734	120.0	30.0-240.0	1250	128.6	38.6-300.0
45-69	605	128.6	30.0-317.1	916	124.3	34.3-270.0	1521	124.3	34.3-300.0
18-69	1121	145.7	41.4-145.7	1650	120.0	31.4-250.7	2771	128.6	37.1-300.0

Sahəyə uyğun spesifik fiziki aktivlik (ortalama)

Təsvir:

Gün ərzində iş, yerdəyişmə və istirahətlə bağlı fiziki aktivliyin orta hesabla dəqiqələri

Sorğu aləti:

İşdə aktivlik

Bir yerdən başqa yerə gedişlər (yerdəyişmə)

Asudə zamanı aktivlik

Gün ərzində işlə bağlı fiziki aktivliyə orta hesabla sərf olunan dəqiqələr									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	516	115,1	94,8-135,5	734	89,7	76,0-103,4	1250	102,4	88,6-116,2
45-69	605	112,1	93,1-131,0	916	102,0	85,8-118,3	1521	106,8	93,0-120,5
18-69	1121	114,0	98,1-129,9	1650	94,4	81,5-107,4	2771	104,0	91,9-116,1

Gün ərzində yerdəyişmə ilə əlaqəli fiziki aktivliyə orta hesabla sərf olunan vaxtın müddəti, dəqiqələrlə									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	516	88,4	76,6-100,3	734	56,4	47,9-64,8	1250	72,4	63,6-81,2
45-69	605	82,8	71,9-93,7	916	69,6	59,6-79,7	1521	75,9	67,5-84,2
18-69	1121	86,4	77,1-95,8	1650	61,5	53,8-69,1	2771	73,7	66,3-81,1

Gün ərzində istirahətlə əlaqəli fiziki aktivliyə orta hesabla sərf olunan dəqiqələr									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Ortalama dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Ortalama dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Ortalama dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	516	17,3	11,9-22,7	734	14,1	10,4-17,7	1250	15,7	12,3-19,0
45-69	605	10,0	6,9-13,2	916	11,0	7,3-14,7	1521	10,5	7,8-13,2
18-69	1121	14,7	10,5-18,8	1650	12,9	9,9-15,8	2771	13,7	11,1-16,4

Sahəyə uyğun heçbir fiziki aktivliyin olmaması *Təsvir:* İş, yerdəyişmə ilə və istirahətlə bağlı fiziki aktivliyin olmaması

Sorğu aləti: İşdə aktivlik
Bir yerdən başqa yerə gedişlər (yerdəyişmə)
Asudə zamanı aktivlik

İşlə əlaqədar fiziki aktivliyin olmaması									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% İşdə heç bir fiziki aktivliyin olmaması	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% İşdə heç bir fiziki aktivliyin olmaması	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% İşdə heç bir fiziki aktivliyin olmaması	95% CI Etibarlılıq cədvəli
18-44	516	49,8	43,7-55,9	734	48,2	42,2-54,3	1250	49,0	44,0-54,0
45-69	605	51,2	45,8-56,5	916	48,0	42,5-53,5	1521	49,5	45,2-53,8
18-69	1121	50,3	45,5-55,0	1650	48,1	43,0-53,3	2771	49,2	45,0-53,4

Yerdəyişmə ilə əlaqəli fiziki aktivliyin olmaması									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% yerdəyişmə ilə da heç bir fiziki aktivliyin olmaması	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% yerdəyişmə ilə a heç bir fiziki aktivliyin olmaması	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% yerdəyişmə ilə da heç bir fiziki aktivliyin olmaması	95% CI Etibarlılıq cədvəli
18-44	516	17,7	12,3-23,1	734	20,9	16,4-25,3	1250	19,3	15,0-23,5
45-69	605	17,1	13,3-21,0	916	14,7	11,4-18,1	1521	15,9	13,0-18,7
18-69	1121	17,5	13,3-21,8	1650	18,5	15,1-21,9	2771	18,0	14,6-21,4

Asudə zamanı fiziki aktivliyin olmaması									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Asudə zamanı heç bir fiziki aktivliyin olmaması	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Asudə zamanı heç bir fiziki aktivliyin olmaması	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Asudə zamanı heç bir fiziki aktivliyin olmaması	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	516	68,1	62,9-73,2	734	77,6	73,2-82,0	1250	72,9	69,1-76,6
45-69	605	81,1	76,9-85,3	916	83,8	79,6-87,9	1521	82,5	79,1-86,0
18-69	1121	72,8	68,8-76,7	1650	80,0	76,3-83,7	2771	76,5	73,3-79,6

Ağır fiziki aktivliyin olmaması *Təsvir:* Ağır fiziki aktivliklə məşğul olmayan respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:
İşdə aktivlik
Asudə zamanı aktivlik

Ağır fiziki aktivliyin olmaması									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Ağır fiziki aktivliyin olmaması	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Ağır fiziki aktivliyin olmaması	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Ağır fiziki aktivliyin olmaması	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	516	68,1	62,7-73,6	734	91,9	89,4-94,4	1250	80,0	76,9-83,2
45-69	605	78,6	74,3-83,0	916	90,6	87,5-93,6	1521	84,9	82,0-87,9
18-69	1121	71,9	68,0-75,8	1650	91,4	89,3-93,5	2771	81,9	79,5-84,3

Oturaq fəaliyyət *Təsvir:* Tipik bir gündə oturaq fəaliyyətə sərf olunan dəqiqələr

Sorğu aləti:
Oturaq davranış

Gün ərzində oturaq fəaliyyətə sərf olunan dəqiqələr						
Kişilər						
Yaş qrupu (illər)	N	orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı	Median dəqiqələr	Kvartil arası interval (P25-P75)	
18-44	525	197,3	182,8-211,7	180	120-240	
45-69	611	214,9	201,2-228,6	180	120-300	
18-69	1136	203,6	191,8-215,4	180	120-260	

Gün ərzində oturaq fəaliyyətə sərf olunan dəqiqələr						
Qadınlar						
Yaş qrupu (illər)	N	orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı	Median dəqiqələr	Kvartil arası interval (P25-P75)	
18-44	740	185,8	172,7-198,9	180	120-240	
45-69	925	194,2	180,6-207,9	180	120-300	
18-69	1665	189,0	177,7-200,4	180	120-240	

Gün ərzində oturaq fəaliyyətə sərf olunan dəqiqələr						
Hər iki cins üzrə						
Yaş qrupu (illər)	N	orta hesabla sərf olunan dəqiqələr	95% CI Etibarlılıq intervalı	Median dəqiqələr	Kvartil arası interval (P25-P75)	
18-44	1265	191,5	180,5-202,6	180	120-240	
45-69	1536	204,0	192,9-215,1	180	120-300	
18-69	2801	196,2	186,4-206,0	180	120-240	

Yüksək qan təzyiqi tarixi

Qan təzyiqinin ölçülməsi və diaqnozu

Təsvir:

Bütün respondentlər arasında qan təzyiqinin ölçülməsi və diaqnozu

Sorğu aləti:

- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən heç qan təzyiqiniz ölçülübümü?
- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən sizə yüksək qan təzyiqinizin və ya hipertenziyanızın olduğu deyilibmi?
- Bu, son 12 ayda deyilib?

Qan təzyiqinin ölçülməsi və diaqnozu									
Kişilər									
Yaş qrupu (illər)	N	% Heç vaxt təzyiqi ölçülməyən	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Təzyiqi ölçülüb, amma diaqnoz qoyulmayıb	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Diaqnoz qoyulub, amma son 12 ay ərzində deyil	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Son 12 ayda diaqnoz qoyulub	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	46,1	40,3-52,0	42,7	36,9-48,4	4,9	2,7-7,2	6,3	3,9-8,6
45-69	611	24,5	19,4-29,7	42,3	37,3-47,2	5,5	3,1-8,0	27,7	23,4-31,9
18-69	1136	38,4	33,8-43,0	42,5	38,4-46,6	5,2	3,5-6,9	13,9	11,6-16,3

Qan təzyiqinin ölçülməsi və diaqnozu									
Qadınlar									
Yaş qrupu (illər)	N	% Heç vaxt təzyiqi ölçülməyən	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Təzyiqi ölçülüb, amma diaqnoz qoyulmayıb	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Diaqnoz qoyulub, amma son 12 ay ərzində deyil	95% CI Etibarlılıq intervalı	Son 12 ayda diaqnoz edilib	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	740	34,4	29,1-39,7	53,5	48,4-58,7	3,9	2,3-5,5	8,2	5,7-10,7
45-69	925	17,8	13,5-22,1	38,6	34,4-42,9	7,7	5,5-9,8	35,9	31,7-40,0
18-69	1665	28,0	23,8-32,2	47,8	43,9-51,7	5,3	4,0-6,7	18,9	16,4-21,3

Qan təzyiqinin ölçülməsi və diaqnozu									
Hər iki cins üzrə									
Yaş qrupu (illər)	N	% Heç vaxt təzyiqi ölçülməyən	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Təzyiqi ölçülüb, amma diaqnoz qoyulmayıb	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Diaqnoz qoyulub, amma son 12 ay ərzində deyil	95% CI Etibarlılıq intervalı	Son 12 ayda diaqnoz qoyulub	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	1265	40,3	35,5-45,0	48,1	43,7-52,5	4,4	2,9-5,9	7,2	5,5-8,9
45-69	1536	21,0	16,8-25,2	40,3	36,7-44,0	6,7	4,9-8,4	32,0	28,8-35,3
18-69	2801	33,1	29,1-37,1	45,2	41,8-48,6	5,2	4,1-6,4	16,4	14,6-18,3

Diaqnoz qoyulanlar arasında qan təzyiqi müalicəsi

Təsvir:

Daha əvvəl yüksək qan təzyiqi diaqnozu qoyulanlar arasında yüksək qan təzyiqi müalicəsinin nəticələri

Sorğu aləti:

- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən heç qan təzyiqiniz ölçülübümü?
- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən sizə yüksək qan təzyiqinizin və ya hipertenziyanızın olduğu deyilibmi?
- Son 2 həftə ərzində bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən yüksək qan təzyiqi üçün təyin edilmiş dərman (müalicə) qəbul etmişinizmi?

Daha əvvəl yüksək qan təzyiqi diaqnozu qoyulanlar arasında bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən yüksək qan təzyiqi üçün hal-hazırda dərman (müalicə) qəbul edənlər

Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Dərman qəbul edənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Dərman qəbul edənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Dərman qəbul edənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	58	22,7	10,1-35,3	98	35,0	23,2-46,9	156	29,1	20,1-38,1
45-69	219	53,8	45,2-62,4	422	60,0	54,0-66,0	641	57,5	52,4-62,5
18-69	277	42,1	34,2-49,9	520	52,3	46,4-58,3	797	47,9	42,5-53,3

Ənənəvi şəfaverən tərəfindən qan təzyiqi üçün məsləhət alma

Təsvir:

Daha əvvəl yüksək qan təzyiqi diaqnozu qoyulanlar arasında yüksək qan təzyiqi üçün ənənəvi bir şəfaverəndən məsləhət və ya müalicə almış respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən heç qan təzyiqiniz ölçülübümü?
- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən sizə yüksək qan təzyiqinizin və ya hipertenziyanızın olduğu deyilibmi?
- Yüksək qan təzyiqinə görə ənənəvi bir şəfaverəndən məsləhət almısınızmi?
- Hal-hazırda hansısa təbii və ya ənənəvi dərman vasitəsi qəbul edirsinizmi?

Əvvəllər diaqnoz qoyulanlar arasında ənənəvi şəfaverənə müraciət edənlər

Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% ənənəvi şəfaverənə getmə	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ənənəvi şəfaverənə getmə	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ənənəvi şəfaverənə getmə	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	58	10,1	0,0-20,6	98	9,4	3,1-15,7	156	9,7	3,3-16,1
45-69	219	15,2	9,0-21,3	422	15,9	11,2-20,7	641	15,6	11,6-19,7
18-69	277	13,2	7,7-18,8	520	13,9	10,0-17,8	797	13,6	10,0-17,3

Daha əvvəl diaqnoz qoyulmuş olanlar arasında hal-hazırda yüksəlmiş qan təzyiqi üçün bitki və ya ənənəvi vasitələrdən istifadə edənlər

Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% ənənəvi vasitə qəbul edənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ənənəvi vasitə qəbul edənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ənənəvi vasitə qəbul edənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	58	18,8	6,2-31,4	98	19,2	10,9-27,4	156	19,0	11,3-26,7
45-69	219	22,3	15,1-29,5	422	23,8	18,5-29,1	641	23,2	18,7-27,7
18-69	277	21,0	14,2-27,8	520	22,4	18,0-26,8	797	21,8	17,6-25,9

Diabet tarixi

Qanda şəkərin ölçülməsi və diaqnozu

Təsvir:

Bütün respondentlər arasında qanda şəkərin ölçülməsi və diaqnostikası

Sorğu aləti:

- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən heç qan şəkəriniz ölçülübümü?
- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən sizə qanda yüksək şəkər və ya diabet olduğu haqda deyilibmi?
- Bu, son 12 ayda deyilib?

Qanda şəkərin ölçülməsi və diaqnozu

Yaş qrupu (illər)	Kişilər									
	N	% Heç vaxt şəkəri ölçülməyən	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Şəkəri ölçülüb, amma diaqnoz qoyulmayıb	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Diaqnoz qoyulub, amma son 12 ayda yox	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Son 12 ayda diaqnoz qoyulub	95% CI Etibarlılıq intervalı	
18-44	525	86,5	83,0-90,0	13,2	9,8-16,7	0,1	0,0-0,3	0,1	0,0-0,4	
45-69	611	61,2	55,8-66,6	29,6	24,6-34,5	1,0	0,1-1,8	8,3	5,9-10,7	
18-69	1136	77,4	74,2-80,7	19,1	16,0-22,2	0,4	0,1-0,8	3,1	2,1-4,0	

Qanda şəkərin ölçülməsi və diaqnozu

Yaş qrupu (illər)	Qadınlar									
	N	% Heç vaxt şəkəri ölçülməyən	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Şəkəri ölçülüb, amma diaqnoz qoyulmayıb	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Diaqnoz qoyulub, amma son 12 ayda yox	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Son 12 ayda diaqnoz qoyulub	95% CI Etibarlılıq intervalı	
18-44	740	75,0	70,8-79,3	23,2	19,1-27,3	0,1	0,0-0,4	1,6	0,7-2,5	
45-69	925	52,5	47,8-57,1	35,0	30,8-39,2	1,3	0,4-2,3	11,2	9,0-13,4	
18-69	1665	66,3	62,8-69,9	27,8	24,5-31,0	0,6	0,2-1,0	5,3	4,2-6,4	

Qanda şəkərin ölçülməsi və diaqnozu									
Yaş qrupu (illər)	Hər iki cins üzrə								
	N	% Heç vaxt şəkəri ölçülməyə n	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Şəkəri ölçülüb, amma diaqnoz qoyulmayıb	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Diaqnoz qoyulub, amma son 12 ayda yox	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Son 12 ayda diaqnoz qoyulub	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	1265	80,8	78.0-83,6	18,2	15,5-20,9	0,1	0.0-0,3	0,9	0,4-1,4
45-69	1536	56,6	52,4-60,7	32,5	28,8-36,1	1,2	0,5-1,8	9,8	8,2-11,5
18-69	2801	71,8	69.0-74,6	23,5	20,9-26,1	0,5	0,2-0,8	4,2	3,5-5.0

Diaqnoz qoyulmuşlar arasında diabet müalicəsi

Təsvir:

Daha əvvəl qanda yüksəlmiş şəkər və ya diabet diaqnozu qoyulmuşlar arasında diabet müalicəsinin nəticələri

Sorğu aləti:

- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən heç qanda şəkəriniz ölçülübümü?
- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən sizə yüksək qan şəkəri və ya diabet olduğu haqda deyilibmi?
- Son 2 həftə ərzində bir həkim və ya digər işçisi tərəfindən təyin edilmiş dərman qəbul etmişsinizmi?
- Hal-hazırda bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən təyin edilmiş diabet üçün insulin istifadə edirsinizmi?

Daha əvvəl diaqnoz qoyulmuşlar arasında hal-hazırda diabet üçün təyin edilmiş dərmanlar qəbul edilməsi									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Dərman qəbulu	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Dərman qəbulu	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Dərman qəbulu	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	2	55,7	0.0-100.0	17	66,5	40,6-92,4	19	65,1	40,9-89,3
45-69	64	73,8	60,4-87,2	126	80,3	72.0-88,7	190	77,7	70,2-85,3
18-69	66	72,9	59,7-86,2	143	77,8	69,7-85,9	209	76,0	68,6-83,4

Daha əvvəl diaqnoz qoyulmuşlar arasında hal-hazırda diabetə görə təyin edilmiş insulin qəbul edilməsi									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% İnsulin istifadəsi	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% İnsulin istifadəsi	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% İnsulin istifadəsi	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	2	0,0	0.0-0.0	17	37,8	10,1-65,5	19	32,9	7,9-58.0
45-69	64	18,7	7,7-29,6	126	21,1	13,2-29,1	190	20,2	13,6-26,7
18-69	66	17,7	7,2-28,3	143	24,2	16,1-32,3	209	21,9	15,3-28,5

Ənənəvi bir şəfaverəndən diabetlə bağlı məsləhət alma

Təsvir:

Daha əvvəl diabet diaqnozu qoyulanlar arasında diabetlə bağlı ənənəvi bir şəfaverəndən məsləhət və ya müalicə almış respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən heç qan şəkəriniz ölçülübümü?
- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən sizə qanda yüksək şəkər və ya diabetinizin olduğu deyilibmi?

- Diabetə görə ənənəvi bir şəfaverəndən məsləhət almısınızmi?
- Hal-hazırda diabetə görə hansısa təbii və ya ənənəvi dərman vasitəsi qəbul edirsinizmi?

Əvvəllər diabet diaqnozu qoyulanlar arasında ənənəvi şəfaverənə getmə									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% ənənəvi şəfaverənə getmə	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ənənəvi şəfaverənə getmə	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ənənəvi şəfaverənə getmə	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	2	0,0	0.0-0.0	17	21,9	0.0-44,4	19	19,0	0.0-38,9
45-69	64	7,3	1,3-13,2	126	5,4	0,8-10,0	190	6,2	2,4-9,9
18-69	66	6,9	1,2-12,6	143	8,5	2,7-14,2	209	7,9	3,7-12,1

Daha əvvəl diaqnoz qoyulmuş olanlar arasında hal-hazırda diabet üçün bitki və ya ənənəvi vasitələrdən istifadə edənlər									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% ənənəvi vasitə qəbul etmə	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ənənəvi vasitə qəbul etmə	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ənənəvi vasitə qəbul etmə	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	2	0,0	0.0-0.0	17	22,8	0.0-46,1	19	19,9	0.0-40,4
45-69	64	17,6	7,5-27,6	126	16,4	8,1-24,6	190	16,8	9,8-23,9
18-69	66	16,7	7.0-26,4	143	17,5	9,4-25,6	209	17,2	10,5-24.0

Yüksəlmiş xolesterin tarixi

Xolesterinin ölçülməsi və diaqnozu *Təsvir:* Bütün respondentlər arasında ümumi xolesterinin ölçülməsi və diaqnozu

Sorğu aləti:

- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən heç xolesterin səviyyəniz ölçülübümü?
- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən sizə yüksək xolesterin səviyyənizin olduğu deyilibmi?
- Bu, son 12 ayda deyilib?

Ümumi xolesterinin ölçülməsi və diaqnozu									
Kişilər									
Yaş qrupu (illər)	N	% Heç vaxt xolesterini ölçülməyənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı	% ölçülüb, amma diaqnoz qoyulmayıb	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Diaqnoz qoyulub, amma son 12 ayda yox	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Son 12 ayda diaqnoz qoyulub	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	94,8	92,5-97,0	4,7	2,5-6,9	0,2	0,0-0,4	0,4	0,0-1,0
45-69	611	84,5	80,8-88,2	10,1	7,1-13,1	1,3	0,2-2,3	4,2	2,4-5,9
18-69	1136	91,1	89,1-93,1	6,6	4,8-8,4	0,6	0,1-1,0	1,7	1,0-2,5

Ümumi xolesterinin ölçülməsi və diaqnozu									
Qadınlar									
Yaş qrupu (illər)	N	% Heç vaxt xolesterini ölçülməyənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı	% ölçülüb, amma diaqnoz qoyulmayıb	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Diaqnoz qoyulub, amma son 12 ayda yox	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Son 12 ayda diaqnoz qoyulub	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	740	91,6	89,2-94,0	7,3	5,0-9,6	0,3	0,0-0,6	0,8	0,2-1,4
45-69	925	83,9	80,6-87,2	10,1	7,6-12,6	2,7	1,5-3,9	3,3	1,9-4,7
18-69	1665	88,7	86,5-90,8	8,4	6,4-10,3	1,2	0,7-1,7	1,8	1,1-2,4

Ümumi xolesterinin ölçülməsi və diaqnozu									
Hər iki cins üzrə									
Yaş qrupu (illər)	N	% Heç vaxt xolesterini ölçülməyənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı	% ölçülüb, amma diaqnoz qoyulmayıb	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Diaqnoz qoyulub, amma son 12 ayda yox	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Son 12 ayda diaqnoz qoyulub	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	1265	93,2	91,6-94,8	6,0	4,4-7,6	0,2	0,0-0,4	0,6	0,2-1,0
45-69	1536	84,2	81,5-87,0	10,1	8,0-12,1	2,0	1,2-2,9	3,7	2,5-4,9
18-69	2801	89,9	88,2-91,5	7,5	6,0-9,0	0,9	0,6-1,2	1,7	1,2-2,3

Diaqnoz qoyulmuşlar arasında xolesterin müalicəsi

Təsvir:

Daha əvvəl yüksəlmiş xolesterin diaqnozu qoyulmuşlar arasında xolesterin müalicəsinin nəticələri

Sorğu aləti:

- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən heç xolesterin (qanda yağların miqdarı) səviyyəniz ölçülübümü?
- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən sizə yüksək xolesterininizin olduğu deyilibmi?
- Son 2 həftə ərzində bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən yüksək ümumi xolsterin üçün təyin edilmiş dərman (müalicə) qəbul etmişinizmi?

Daha əvvəl diaqnoz qoyulmuş olanlar arasında hal-hazırda yüksəlmiş ümumi xolesterin üçün təyin olunan müalicə (dərman) alınması

Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Dərman qəbulu	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Dərman qəbulu	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Dərman qəbulu	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	4	0,0	0.0-0.0	11	13,1	0.0-37,4	15	8,7	0.0-25,3
45-69	34	30,0	11,1-48,9	57	32,1	16,8-47,4	91	31,2	18,5-43,9
18-69	38	25,4	8,6-42,2	68	27,8	12,8-42,8	106	26,8	14,9-38,6

Ənənəvi bir şəfaverəndən xolesterinlə bağlı məsləhət alma

Təsvir:

Daha əvvəl yüksəlmiş xolesterin diaqnozu qoyulanlar arasında xolesterin üçün ənənəvi bir şəfaverəndən məsləhət və ya müalicə almış respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən heç xolsterin səviyyəniz ölçülübümü?
- Bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən sizə yüksək xolesterininizin olduğu deyilibmi?
- Yüksək xolesterinə görə ənənəvi bir şəfaverəndən məsləhət almısınızımı?
- Hal-hazırda yüksək xolesterinə görə hansısa təbii və ya ənənəvi dərman vasitəsi qəbul edirsinizmi?

Əvvəllər yüksək xolesterin diaqnozu qoyulanlar arasında ənənəvi şəfaverənə getmə

Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% ənənəvi şəfaverənə getmə	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ənənəvi şəfaverənə getmə	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ənənəvi şəfaverənə getmə	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	4	0,0	0.0-0.0	11	22,7	0.0-51,7	15	15,1	0.0-35,4
45-69	34	11,9	0,5-23,3	57	6,5	0.0-13,9	91	8,9	2,6-15,3
18-69	38	10,1	0,3-19,9	68	10,2	1,5-18,8	106	10,1	3,7-16,5

Daha əvvəl diaqnoz qoyulmuş olanlar arasında hal-hazırda yüksək xolesterin üçün bitki və ya ənənəvi vasitələrdən istifadə edənlər

Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% ənənəvi dərmanların qəbul edilməsi	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ənənəvi dərmanların qəbul edilməsi	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ənənəvi dərmanların qəbul edilməsi	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	4	0,0	0.0-0.0	11	19,1	0.0-45,2	15	12,7	0.0-30,9
45-69	34	16,8	3,1-30,5	57	8,6	0.0-17,5	91	12,3	4,3-20,2
18-69	38	14,2	2,1-26,3	68	11,0	2,4-19,6	106	12,4	5,3-19,5

Ürək-damar xəstəlikləri tarixi

ÜDX tarixi

Təsvir:

Bütün respondentlər arasında infarkt keçirmiş və ya ürək xəstəlikləri (stenokardiya) səbəbindən döş qəfəsində ağrı və ya iflic olan respondentlərin faizi

Sorğu aləti:

Ürək xəstəlikləri (stenokardiya), infarkt səbəbindən döş qəfəsinizdə ağrı və ya iflic (serebrovaskulyar qəza və ya hadisə)olubmu?

Ürək xəstəlikləri (stenokardiya), infarkt zamanı döş qəfəsində ağrının və ya iflicin olması									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% ÜDX tarixi	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ÜDX tarixi	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% ÜDX tarixi	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	2,3	1.0-3,5	740	3,7	1,9-5,4	1265	3,0	1,8-4,2
45-69	611	12,7	9,7-15,7	925	12,0	9,1-14,8	1536	12,3	9,9-14,7
18-69	1136	6,0	4,6-7,4	1665	6,9	5,0-8,7	2801	6,4	5,1-7,8

Ürək xəstəliklərinin profilaktika və müalicəsi

Təsvir:

Hal-hazırda ürək xəstəliyinin qarşısını almaq və ya müalicə etmək üçün aspirin və ya statinləri mütəmadi olaraq qəbul edən respondentlərin faizi

Sorğu aləti:

Hal-hazırda ürək xəstəliyinin qarşısını almaq və ya müalicə etmək üçün aspirini mütəmadi olaraq qəbul edirsiniz?

Hal-hazırda ürək xəstəliyinin qarşısını almaq və ya müalicə etmək üçün statinləri (Lovostatin/Simvastatin/Atorvastatin və ya digər statinlər) mütəmadi olaraq qəbul edirsiniz?

Hal-hazırda ürək xəstəliyinin qarşısının alınması və ya müalicə edilməsi üçün aspirinin mütəmadi olaraq qəbul edilməsi									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Aspirinin qəbulu	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Aspirinin qəbulu	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Aspirinin qəbulu	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	1,1	0,4-1,9	740	1,7	0,8-2,5	1265	1,4	0,7-2,1
45-69	611	12,0	9,0-15,1	925	8,3	6,2-10,3	1536	10,0	8,1-12,0
18-69	1136	5,0	3,8-6,3	1665	4,2	3,2-5,2	2801	4,6	3,7-5,5

Hal-hazırda ürək xəstəliyinin qarşısının alınması və ya müalicə edilməsi üçün statinlərin mütəmadi olaraq qəbul edilməsi									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Statin qəbul edənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Statin qəbul edənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Statin qəbul edənlər	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	525	0,3	0.0-0,8	740	0,4	0.0-0,9	1265	0,4	0.0-0,8
45-69	611	4,5	2,6-6,3	925	3,2	1,6-4,8	1536	3,8	2,3-5,3
18-69	1136	1,8	1,1-2,6	1665	1,5	0,8-2,2	2801	1,7	1,0-2,3

Həyat tərzi məsləhətləri

Həyat tərzi Təsvir:

məsləhətləri Bütün respondentlər arasında son 3 ildə bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən həyat tərzi məsləhətləri almışların faiz nisbəti

Sorğu aləti:

Son üç ildə bir həkim və ya digər tibb işçisi aşağıdakılardan hər hansı birini etməyi sizə tövsiyə edibmi?

Həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən tütündən imtina etmək və ya başlamamaq barədə məsləhət alanlar									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Tövsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Tövsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Tövsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	117	53,1	42,8-63,4	285	11,7	7,3-16,1	402	27,6	22,2-33,0
45-69	260	65,0	57,9-72,1	502	15,6	10,2-21,0	762	36,2	31,2-41,2
18-69	377	59,1	52,2-65,9	787	13,5	9,6-17,4	1164	31,7	27,8-35,6

Həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən yeməklərdə duzu azaltmaq barədə məsləhət alanlar									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Tövsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Tövsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Tövsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	117	43,4	33,7-53,1	285	48,3	40,2-56,3	402	46,4	40,3-52,5
45-69	260	71,0	64,4-77,6	502	65,6	60,1-71,1	762	67,8	63,2-72,4
18-69	377	57,2	50,3-64,0	787	56,3	50,7-61,9	1164	56,7	52,1-61,3

- Həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən hər gün ən azı beş porsiya meyvə və/və ya tərəvəz yemək barədə məsləhət alanlar									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Tövsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Tövsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Tövsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	117	51,0	39,7-62,2	285	55,2	47,2-63,2	402	53,6	46,8-60,4
45-69	260	66,8	59,6-74,1	502	65,5	59,4-71,6	762	66,1	61,0-71,1
18-69	377	58,9	51,6-66,2	787	60,0	54,2-65,9	1164	59,6	54,6-64,6

Həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən qidalanma zamanı yağı azaltmaq barədə məsləhət alanlar									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Tövsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Tövsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Tövsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	117	44,4	33,8-55,1	285	40,5	32,8-48,2	402	42,0	35,6-48,5
45-69	260	64,8	57,9-71,7	502	61,9	55,9-67,9	762	63,1	58,1-68,1
18-69	377	54,6	47,4-61,9	787	50,5	44,8-56,1	1164	52,1	47,2-57,0

Həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən fiziki fəaliyyətə başlamaq və ya daha çox fiziki aktiv olmaq barədə məsləhət alanlar									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Təvsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Təvsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Təvsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	117	52,9	42,9-62,9	285	44,2	36,6-51,8	402	47,5	41,4-53,7
45-69	260	65,6	59,0-72,2	502	60,2	54,3-66,1	762	62,4	57,6-67,3
18-69	377	59,2	53,1-65,4	787	51,6	46,2-57,1	1164	54,7	50,3-59,1

Həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən sağlam bədən çəkisini qorumaq və ya çəkini azaltmaq barədə məsləhət alanlar									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Təvsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Təvsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Təvsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	117	50,4	40,7-60,2	285	34,4	27,2-41,5	402	40,5	34,7-46,4
45-69	260	62,8	55,7-69,8	502	49,4	43,4-55,4	762	55,0	49,8-60,1
18-69	377	56,6	50,2-62,9	787	41,4	36,0-46,7	1164	47,5	42,9-52,0

Həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən şəkərli içkilərin azaldılması barədə məsləhət alanlar									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Təvsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Təvsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Təvsiyə almış	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	117	34,0	23,9-44,0	285	28,9	22,1-35,7	402	30,8	24,9-36,7
45-69	260	53,8	46,4-61,2	502	37,7	31,5-43,9	762	44,4	39,1-49,7
18-69	377	43,9	37,5-50,2	787	33,0	27,9-38,1	1164	37,3	32,9-41,8

Uşaqılıq boynu xərçəngi skriningi

Uşaqılıq boynu xərçəngi skriningi

Təsvir:

Bütün qadın respondentlər arasında uşaqılıq boynu xərçənginə görə skrining testi keçmiş qadın respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

Yuxarıda təsvir olunan hər hansı üsuldan istifadə edərək, uşaqılıq boynu xərçəngi üçün skrining testi keçmişinizmi?

Yaş qrupu (illər)	Qadınlar		
	N	% Nə vaxtsa testdən keçmiş	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	712	8,8	6,1-11,6
45-69	868	9,3	6,5-12,1
18-69	1580	9,0	6,7-11,4

30-49 yaşlı qadınlar arasında uşaqılıq boynu xərçəngi skriningi

Təsvir:

30-49 yaşlı qadın respondentlər arasında uşaqılıq boynu xərçənginə görə skrining testi keçmişlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

Yuxarıda təsvir olunan hər hansı üsuldan istifadə edərək, uşaqılıq boynu xərçəngi üçün skrining testi keçmişinizmi?

Yaş qrupu (illər)	Qadınlar		
	N	% Nə vaxt isə testdən keçmiş	95% CI Etibarlılıq intervalı
30-49	632	11,3	8,2-14,3

Fiziki müayinələr

Qan təzyiqi

Təsvir:

Yüksəlmiş qan təzyiqi üçün dərman qəbul edənlər də daxil olmaqla, bütün respondentlər arasında qan təzyiqin orta göstəriciləri

Sorğu aləti:

1-3 dəfə sistolik və diastolik qan təzyiqini yoxlama

Orta sistolik qan təzyiqi (mmHg)									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Sistolik qan təzyiqin orta göstəriciləri	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Sistolik qan təzyiqin orta göstəriciləri	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Sistolik qan təzyiqin orta göstəriciləri	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	510	122,2	120,7-123,7	707	117,0	115,6-118,4	1217	119,6	118,5-120,7
45-69	593	135,7	133,6-137,8	898	137,1	134,9-139,3	1491	136,4	134,7-138,1
18-69	1103	127,0	125,6-128,4	1605	124,8	123,4-126,2	2708	125,9	124,8-127,0

Orta diastolik qan təzyiqi (mmHg)									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Diastolik qan təzyiqin orta göstəriciləri	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Diastolik qan təzyiqin orta göstəriciləri	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Diastolik qan təzyiqin orta göstəriciləri	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	510	79,2	77,9-80,5	707	77,7	76,6-78,7	1217	78,5	77,5-79,4
45-69	593	85,7	84,5-86,8	898	86,0	84,9-87,2	1491	85,9	85,0-86,8
18-69	1103	81,5	80,5-82,6	1605	80,9	80,1-81,8	2708	81,2	80,4-82,0

Yüksəlmiş qan təzyiqi

Təsvir:

Yüksək qan təzyiqi olan respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

sistolik (ST) və diastolik (DT) qan təzyiqini 1-3 yoxlama

Son 2 həftədə bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən yüksək qan təzyiqinə görə təyin olunmuş hər hansı bir dərman və ya müalicə almısınız?

Yüksək qan təzyiqi üçün dərman preparatları qəbul edənlər istisna olmaqla ST \geq 140 və/və yaxud DT \geq 90 mmHg olanlar									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	500	16,2	11,4-21,0	678	10,0	7,3-12,6	1178	13,1	10,2-16,0
45-69	462	37,8	32,7-43,0	646	41,7	36,7-46,6	1108	39,8	35,7-43,8
18-69	962	22,9	19,0-26,9	1324	20,3	17,7-22,9	2286	21,6	19,0-24,3

Hal-hazırda yüksək qan təzyiqi üçün dərman preparatları qəbul edənlər və ya ST ≥ 140 və/və yaxud DT ≥ 90 mmHg olanlar									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	510	17,7	13,0-22,5	707	12,9	10,0-15,8	1217	15,3	12,5-18,2
45-69	593	50,0	45,4-54,6	898	57,0	52,9-61,1	1491	53,7	50,3-57,1
18-69	1103	29,3	25,6-33,0	1605	30,1	27,5-32,7	2708	29,7	27,2-32,1

Yüksək qan təzyiqi üçün dərman preparatları qəbul edənlər istisna olmaqla ST ≥ 160 və/və yaxud DT ≥ 100 mmHg olanlar									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	500	3,4	1,6-5,3	678	2,8	1,4-4,1	1178	3,1	1,9-4,4
45-69	462	12,0	8,7-15,3	646	17,8	14,3-21,3	1108	15,0	12,4-17,5
18-69	962	6,1	4,4-7,8	1324	7,7	6,1-9,3	2286	6,9	5,6-8,2

Hal-hazırda yüksək qan təzyiqi üçün dərman preparatları qəbul edənlər və ya ST ≥ 160 və/və yaxud DT ≥ 100 mmHg olanlar									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	510	5,3	3,0-7,5	707	6,0	4,0-8,0	1217	5,6	4,0-7,2
45-69	593	29,2	25,1-33,4	898	39,5	35,8-43,2	1491	34,6	31,7-37,6
18-69	1103	13,8	11,5-16,1	1605	19,0	16,9-21,1	2708	16,5	14,7-18,2

Yüksək qan təzyiqinə nəzarət müalicə *Təsvir:*

Yüksək qan təzyiqi olan (ST ≥ 140 və/və yaxud DT ≥ 90 mmHg) və ya hal-hazırda yüksək qan təzyiqinə görə dərman qəbul edənlər arasında müalicə olunan və/və yaxud nəzarətdə saxlanılan yüksək qan təzyiqinə malik olan respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

Son 2 həftədə bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən yüksək qan təzyiqinə görə təyin olunmuş hər hansı bir dərman və ya müalicə alırsınız mı?

Sistolik (ST) və diastolik (DT) qan təzyiqin 1-3 dəfə yoxlanması

Müalicə olunan və/və yaxud nəzarətdə saxlanılan yüksək qan təzyiqi olan respondentlər								
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə	
	N	%	Dərman qəbul edən və ST < 140 və DT < 90 olanlar	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	Dərman qəbul edən və ST ≥ 140 və yaxud DT ≥ 90 olanlar	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	87	4,0	0,3-7,7	6,5	0,0-13,6	89,4	81,5-97,4	
45-69	314	8,0	4,9-11,1	31,1	25,0-37,3	60,9	54,0-67,8	
18-69	401	6,4	3,9-9,0	21,6	16,4-26,7	72,0	66,0-78,0	

Müalicə olunan və/və yaxud nəzarətdə saxlanılan yüksək qan təzyiqi olan respondentlər								
Qadınlar								
Yaş qrupu (illər)	N	% Dərman qəbul edən və ST <140 və DT <90 olanlar	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Dərman qəbul edən və ST ≥140 və DT ≥90 olanlar	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Dərman qəbul etməyən və ST ≥140 və DT ≥90 olanlar	95% CI Etibarlılıq intervalı	
18-44	112	6,3	1,7-11,0	19,1	9,8-28,3	74,6	63,9-85,3	
45-69	526	16,0	12,1-20,0	30,2	25,5-34,9	53,8	48,1-59,4	
18-69	638	13,5	10,2-16,8	27,3	22,9-31,7	59,2	53,9-64,5	

Müalicə olunan və/və yaxud nəzarətdə saxlanılan yüksək qan təzyiqi olan respondentlər								
Hər iki cins üzrə								
Yaş qrupu (illər)	N	% Dərman qəbul edən və ST <140 və DT <90 olanlar	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Dərman qəbul edən və ST ≥140 və DT ≥90 olanlar	95% CI Etibarlılıq intervalı	% Dərman qəbul etməyən və ST ≥140 və DT ≥90 olanlar	95% CI Etibarlılıq intervalı	
18-44	199	5,0	2,1-7,9	11,7	5,9-17,6	83,3	76,5-90,1	
45-69	840	12,5	9,7-15,3	30,6	26,6-34,6	56,9	52,0-61,8	
18-69	1039	10,1	7,8-12,3	24,5	20,8-28,2	65,4	60,9-70,0	

Nəbzin orta göstəricisi *Təsvir:*
Nəbzin orta göstəricisi (dəqiqə ərzində döyüntülər)

Sorğu aləti:
1-3 dəfə nəbzin yoxlanması

Nəbzin orta göstəricisi (dəqiqə ərzində döyüntülər)									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Nəbzin orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Nəbzin orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Nəbzin orta sayı	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	523	76,6	75,7-77,6	737	78,3	77,3-79,3	1260	77,5	76,7-78,3
45-69	610	75,9	74,9-76,8	919	77,4	76,5-78,2	1529	76,6	76,0-77,3
18-69	1133	76,4	75,6-77,1	1656	77,9	77,1-78,7	2789	77,2	76,5-77,8

Boy, çəki və bədən kütləsi indeksi (BKİ) *Təsvir:*
Bütün respondentlər arasında boy, çəki və bədən kütləsi indeksin (hamilə qadınlar istisna olmaqla) orta göstəriciləri

Sorğu aləti:
Qadınlar üçün: Hamiləsiniz?
Boy
Çəki

Boyun (sm) orta göstəricisi						
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar		
	N	orta göstərici	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	orta göstərici	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	520	173,2	172,5-174,0	702	161,5	160,8-162,2
45-69	603	170,7	170,1-171,4	889	160,5	159,8-161,2
18-69	1123	172,3	171,8-172,9	1591	161,1	160,5-161,7

Çəkinin (kq) orta göstəricisi						
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar		
	N	orta göstərici	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	orta göstərici	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	519	75,1	73,9-76,2	701	65,5	64,2-66,7
45-69	601	80,8	79,6-82,0	893	76,5	75,4-77,6
18-69	1120	77,1	76,2-78,0	1594	69,8	68,8-70,7

Bədən kütləsi indeksin (BKİ) orta göstəricisi									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	BKİ-nin orta göstəricisi	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	BKİ-nin orta göstəricisi	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	BKİ-nin orta göstəricisi	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	517	24,5	24,1-24,8	695	24,7	24,1-25,2	1212	24,6	24,3-24,9
45-69	600	27,3	26,8-27,7	880	29,2	28,8-29,7	1480	28,3	28,0-28,6
18-69	1117	25,5	25,2-25,8	1575	26,4	26,0-26,9	2692	26,0	25,7-26,2

BKİ kateqoriyaları *Təsvir:* Respondentlərin hər BKİ kateqoriyası üzrə faiz nisbəti (hamilə qadınlar istisna olmaqla)

Sorğu aləti:
Qadınlar üçün: Hamiləsiniz?
Boy
Çəki

Bədən kütləsi indeksi təsnifatları											
Yaş qrupu (illər)	Kişilər										
	N	(%) Az <BKİ18.5	(%) çəki 18.5-24.9	95% CI Etibarlılıq intervalı	(%) Normal BKİ 24.9-29.9	(%) çəki 25.0-29.9	95% CI Etibarlılıq intervalı	(%) Artıq BKİ ≥30.0	95% CI Etibarlılıq intervalı	(%) Piylənmə BKİ ≥30.0	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	517	3.1	1.3-4.9	53.1	47.9-58.3	35.8	30.7-40.8	8.0	5.5-10.5		
45-69	600	0.5	0.0-1.0	28.5	24.0-33.0	44.2	39.2-49.2	26.9	22.8-30.9		
18-69	1117	2.2	1.0-3.4	44.3	40.5-48.1	38.8	34.9-42.7	14.7	12.4-17.1		

Bədən kütləsi indeksi təsnifatları										
Qadınlar										
Yaş qrupu (illər)	N	(%) Az çəki BKİ <18.5	95% CI Etibarlılıq q intervalı	(%) Normal çəki BKİ 18.5-24.9	95% CI Etibarlılıq intervalı	(%) Artıq çəki BKİ 25.0-29.9	95% CI Etibarlılıq intervalı	(%) Piylənmə BKİ ≥30.0	95% CI Etibarlılıq intervalı	
18-44	695	5.4	3.2-7.5	53.0	48.9-57.2	25.3	21.6-29.0	16.3	12.8-19.9	
45-69	880	0.6	0.0-1.2	17.2	14.2-20.2	39.6	35.5-43.8	42.6	38.5-46.6	
18-69	1575	3.5	2.1-4.9	39.1	35.9-42.2	30.9	27.9-33.9	26.5	23.5-29.5	

BMI classifications - Bədən kütləsi indeksi təsnifatları										
Hər iki cins üzrə										
Yaş qrupu (illər)	N	(%) Az çəki BKİ <18.5	95% CI Etibarlılıq q intervalı	(%) Normal çəki BKİ 18.5-24.9	95% CI Etibarlılıq intervalı	(%) Artıq çəki BKİ 25.0-29.9	95% CI Etibarlılıq intervalı	(%) Piylənmə BKİ ≥30.0	95% CI Etibarlılıq intervalı	
18-44	1212	4.2	2.8-5.6	53.1	49.7-56.4	30.7	27.6-33.8	12.0	9.7-14.4	
45-69	1480	0.5	0.1-1.0	22.6	19.8-25.5	41.8	38.6-45.1	35.0	31.9-38.1	
18-69	2692	2.8	1.9-3.7	41.7	39.2-44.2	34.8	32.4-37.3	20.6	18.5-22.7	

BKİ ≥25

Təsvir:

Artıq çəkili respondentlərin (BKİ ≥25) faiz nisbəti (hamilə qadınlar istisna olmaqla)

Sorğu aləti:

Qadınlar üçün: Hamiləsiniz?

Boy

Çəki

BKİ ≥25										
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə			
	N	%, BKİ ≥25	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%, BKİ ≥25	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%, BKİ ≥25	95% CI Etibarlılıq intervalı	
18-44	517	43.7	38.8-48.7	695	41.6	37.2-46.0	1212	42.7	39.5-45.9	
45-69	600	71.0	66.5-75.6	880	82.2	79.2-85.2	1480	76.8	74.0-79.7	
18-69	1117	53.5	49.8-57.2	1575	57.4	54.0-60.8	2692	55.5	52.9-58.0	

Bel çevrəsi

Təsvir:

Bütün respondentlər arasında bel çevrəsinin (hamilə qadınlar istisna olmaqla) orta göstəricisi

Sorğu aləti:

Qadınlar üçün: Hamiləsiniz?

Bel çevrəsinin ölçülməsi

Bel çevrəsi (sm)						
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar		
	N	Orta göstərici	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Orta göstərici	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	523	88,4	87,2-89,6	706	82,7	81,3-84,1
45-69	606	99,3	97,7-100,8	898	96,8	95,6-98,0
18-69	1129	92,3	91,1-93,5	1604	88,2	87,1-89,4

Çanaq dairəsi

Təsvir:

Bütün respondentlər arasında çanaq dairəsinin (hamilə qadınlar istisna olmaqla) orta göstəricisi

Sorğu aləti:

Qadınlar üçün: Hamiləsiniz?

Çanaq çevrəsinin ölçülməsi

Çanaq (bud) dairəsi (sm)						
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar		
	N	Ortalama	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Ortalama	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	522	96,3	95,0-97,6	699	98,4	96,8-100,0
45-69	604	104,2	103,0-105,3	891	111,3	109,8-112,7
18-69	1126	99,1	98,0-100,2	1590	103,4	102,1-104,8

Biokimyəvi müayinələr

Acqarına qanda şəkər miqdarının orta göstəriciləri

Təsvir:

Diabetə görə hal-hazırda dərman qəbul edənlər də daxil olmaqla, acqarına qanda şəkər nəticələrinin (ac olmayan respientlər istisna olmaqla) orta göstəricisi

Sorğu aləti:

- Son 12 saatda sudan başqa yemək və ya içki qəbul etmişinizmi?
- Qanda qlükozanın ölçülməsi

Acqarına qanda şəkərin (mmol/L) orta göstəricisi									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Orta göstərici	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Orta göstərici	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Orta göstərici	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	497	4,3	4,1-4,5	695	4,5	4,3-4,6	1192	4,4	4,2-4,5
45-69	580	5,1	4,9-5,3	889	5,1	4,9-5,3	1469	5,1	4,9-5,2
18-69	1077	4,6	4,4-4,7	1584	4,7	4,6-4,8	2661	4,6	4,5-4,8

Yüksəlmiş qan şəkəri

Təsvir:

Respondentlərin qan şəkəri səviyyəsinə aid kateqoriyalara bölüşdürülməsi və qanda yüksəlmiş şəkər üçün dərman vasitələri qəbul edən respondentlərin faiz nisbəti (ac olmayan respondentlər istisna olmaqla).

Sorğu aləti:

- Son 2 həftədə bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən diabetə görə təyin edilmiş dərman vasitəsi qəbul etmişinizmi?
- Hal-hazırda bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən diabetə görə təyin edilmiş dərman vasitəsi qəbul edirsiniz?
- Son 12 saatda sudan başqa yemək və ya içki qəbul etmişiniz?
- Qanda qlükozanın ölçülməsi
- Bu gün bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən diabetə görə təyin edilmiş insulin və ya digər dərman vasitəsi qəbul etmişiniz?

Acqarına qanda pozulmuş glikemiya*									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	19	3.6	1.8-5.5	17	2.3	1.1-3.6	36	3.0	1.8-4.1
45-69	47	7.5	4.8-10.2	81	9.1	6.9-11.2	128	8.3	6.6-10.0
18-69	66	5.0	3.5-6.5	98	4.9	3.8-6.1	164	5.0	4.0-5.9

Qanda yüksək şəkər və ya hal-hazırda diabet üçün dərman qəbul edənlər **									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	497	2.3	0.9-3.8	695	4.9	3.3-6.5	1192	3.6	2.4-4.8
45-69	582	10.2	7.5-13.0	891	12.6	9.8-15.3	1473	11.5	9.5-13.5
18-69	1079	5.2	3.8-6.5	1586	7.9	6.4-9.4	2665	6.5	5.4-7.6

Hal-hazırda şəkərli diabet üçün dərman qəbul edənlər									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	% Faiz göstəricisi	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Faiz göstəricisi	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	% Faiz göstəricisi	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	500	0,2	0.0-0,5	702	1,9	0,9-2,9	1202	1,0	0,5-1,5
45-69	590	7,3	5.0-9,5	896	11,0	8,6-13,3	1486	9,2	7,5-10,9
18-69	1090	2,7	1,9-3,5	1598	5,4	4,2-6,6	2688	4,1	3,3-4,9

* Acqarına qanda qlikemiyanın pozulması aşağıda göstərilən şəkildə müəyyən olunur

- venoz plazmada dəyəri: ≥ 6.1 mmol/L (110mq/dl), yaxud < 7.0 mmol/L (126mq/dl)
- kapilyar ümumi qan dəyəri: ≥ 5.6 mmol/L (100mq/dl) və < 6.1 mmol/L (110mq/dl)

** Qanda yüksəlmiş şəkər aşağıdakı şəkildə müəyyən olunur :

- venoz plazmada dəyəri: ≥ 7.0 mmol/L (126 mq/dl)
- kapilyar ümumi qan dəyəri: ≥ 6.1 mmol/L (110 mq/dl)

Ümumi xolesterin

Təsvir:

Yüksək qan xolesterini üçün dərman vasitələri qəbul edənlər də daxil olmaqla, bütün respondentlər arasında ortalama ümumi xolesterin

Sorğu aləti:

Ümumi xolesterinin ölçülməsi

Ümumi xolesterinin (mmol/L) orta göstəriciləri									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Orta göstəricilər	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Orta göstəricilər	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Orta göstəricilər	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	500	4.1	4.0-4.2	700	4.3	4.2-4.4	1200	4.2	4.1-4.3
45-69	588	4.6	4.5-4.7	895	4.9	4.8-5.0	1483	4.8	4.7-4.9
18-69	1088	4.3	4.2-4.4	1595	4.5	4.5-4.6	2683	4.4	4.3-4.5

Yüksəlmiş ümumi xolesterin

Təsvir:

Yüksəlmiş ümumi xolesterini olan respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

Ümumi xolesterinin ölçülməsi

Ümumi xolesterin ≥ 5.0 mmol/L və ya ≥ 190 mg/dl – 5.0 mmol/L									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	500	17.2	13.4-21.0	700	21.3	17.4-25.3	1200	19.2	16.3-22.2
45-69	588	31.5	26.4-36.6	895	47.2	42.8-51.6	1483	39.8	36.1-43.4
18-69	1088	22.3	19.0-25.6	1595	31.3	28.1-34.5	2683	26.9	24.4-29.4

Ümumi xolesterin ≥ 6.2 mmol/L və ya ≥ 240 mg/dl									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	500	1.6	0.6-2.7	700	5.5	3.4-7.6	1200	3.6	2.4-4.8
45-69	588	7.8	5.3-10.2	895	12.2	9.7-14.7	1483	10.1	8.3-12.0
18-69	1088	3.8	2.7-5.0	1595	8.1	6.4-9.8	2683	6.0	4.9-7.1

Yüksəlmiş ümumi xolesterin *Təsvir:* Yüksəlmiş ümumi xolesterini olan respondentlərin və hal-hazırda yüksəlmiş xolesterinə görə dərman qəbul edən respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti:

- Ümumi xolesterinin ölçülməsi
- Son 2 həftə ərzində bir həkim və ya digər tibb işçisi tərəfindən yüksəlmiş xolesterinə görə təyin edilmiş dərman qəbul etmisiniz?

Ümumi xolesterin ≥ 5.0 mmol/L və ya ≥ 190 mg/dl, yaxud hal-hazırda yüksəldilmiş xolesterola görə dərman qəbul edənlər									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	500	17.2	13.4-21.0	700	21.3	17.4-25.3	1200	19.2	16.3-22.2
45-69	588	32.2	27.1-37.3	895	47.8	43.5-52.1	1483	40.4	36.8-44.1
18-69	1088	22.5	19.3-25.8	1595	31.5	28.3-34.7	2683	27.1	24.6-29.6

Ümumi xolesterin ≥ 6.2 mmol/L və ya ≥ 240 mg/dl, yaxud hal-hazırda yüksəldilmiş xolesterola görə dərman qəbul edənlər									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	500	1.6	0.6-2.7	700	5.5	3.4-7.6	1200	3.6	2.4-4.8
45-69	588	8.7	6.0-11.3	895	12.9	10.3-15.4	1483	10.9	8.9-12.9
18-69	1088	4.2	2.9-5.4	1595	8.4	6.6-10.1	2683	6.3	5.1-7.5

**Yüksək
sıxlıqlı
lipoprotein
(HDL)**

Təsvir :

Bütün respondentlər arasında HDL-ın orta göstəriciləri və yüksək HDL olan respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti :

HDL xolesterin ölçülməsi

Orta HDL (mmol/L) göstəriciləri									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	orta göstəricilər	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	orta göstəricilər	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	orta göstəricilər	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	500	1.1	1.0-1.1	700	1.2	1.1-1.2	1200	1.1	1.1-1.1
45-69	588	1.1	1.0-1.1	895	1.2	1.1-1.2	1483	1.1	1.1-1.1
18-69	1088	1.1	1.0-1.1	1595	1.2	1.1-1.2	2683	1.1	1.1-1.1

HDL <1.03 mmol/L və ya <40 mg/dl olan respondentlərin faiz nisbəti			
Yaş qrupu (illər)	Kişilər		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	500	50.9	44.8-57.1
45-69	588	53.0	48.0-57.9
18-69	1088	51.7	47.0-56.3

HDL <1.29 mmol/L və ya <50 mg/dl olan respondentlərin faiz nisbəti			
Yaş qrupu (illər)	Qadınlar		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	700	68.9	64.3-73.4
45-69	895	68.8	65.1-72.5
18-69	1595	68.8	65.4-72.3

Gün ərzində duz qəbuluna giriş STEPS-də sidik nümunələrində natrium və kreatinin səviyyələri INTERSALT tənliyi istifadə edilərək 24 saatlıq duz istifadəsini qiymətləndirmək üçün istifadə edilmişdir:

24 saatlıq natrium (Na) istifadəsini qiymətləndirmək üçün kişilər üçün tənlik:
 $23.51 + 0.45 * \text{spot Na konsentrasiyası (mmol / L)} - 3.09 * \text{spot kreatinin konsentrasiyası (mmol / L)} + 4.16 * \text{BKİ} + 0.22 * \text{Yaş}$

24 saatlıq natrium (Na) istifadəsini qiymətləndirmək üçün qadınlar üçün tənlik:
 $3.74 + 0.33 * \text{spot Na konsentrasiyası (mmol / L)} - 2.44 * \text{spot kreatinin konsentrasiyası (mmol / L)} + 2.42 * \text{BKİ} + 2.34 * \text{Yaş} - 0.03 * \text{Yaş}^2$

24 saatlıq natriumun mmol ilə göstəricisi duz miqdarını qramla almaq üçün 17.1-ə bölünür.

ÜST tövsiyələri ÜST gündə bir adamın 5 qramdan az miqdarda duz və ya 2 qramdan az natrium qəbul etməsini tövsiyə edir.

Günlük duz qəbulu *Təsvir:*
 Bütün respondentlər arasında gündə qramlarla duz qəbulun orta göstəriciləri

Sorğu aləti:

- Hamiləsiniz?
- Sidik toplanmazdan əvvəl ac olmusunuzmu?
- Sidikdə natriumun ölçülməsi
- Sidikdə kreatininin ölçülməsi

Duz qəbulunun (q/gün) orta göstəriciləri									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	Orta göstəricilər	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Orta göstəricilər	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	Orta göstəricilər	95% CI Etibarlılıq intervalı
18-44	472	11.1	10.8-11.3	637	8.5	8.3-8.7	1109	9.8	9.6-10.0
45-69	554	12.1	11.9-12.3	824	8.8	8.7-9.0	1378	10.4	10.2-10.5
18-69	1026	11.4	11.2-11.6	1461	8.6	8.5-8.8	2487	10.0	9.9-10.2

ÜDX riski

ÜDX riski *Təsvir:*

≥30% və ya mövcud olan ÜDX 10 illik ürək-damar xəstəliyi (ÜDX) riski ≥30% və ya mövcud ÜDX olan 40-69 yaşlı respondentlərin faizi *

Sorğu aləti: Step 1, 2 və 3 kombinə edilmiş suallar

- Cins, yaş
- Cari və ya keçmiş tütünçəkən
- Diabet tarixi, ÜDX
- Sistolik qan təzyiqinin ölçülməsi
- Ac olma vəziyyətində qlükoza və ümumi xolesterinin ölçülməsi .

10 illik ürək-damar xəstəliyi (ÜDX) riski ≥30% və ya mövcud ÜDX olan 40-69 yaşlı respondentlərin faizi									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
40-54	323	8.6	5.1-12.0	511	8.7	5.8-11.6	834	8.6	6.3-11.0
55-69	342	20.8	15.5-26.1	498	17.0	13.1-21.0	840	18.8	15.3-22.3
40-69	665	13.3	10.3-16.3	1009	12.0	9.4-14.6	1674	12.6	10.4-14.8

* 10 illik ürək-damar xəstəliyi (ÜDX) riskinin ≥30% olması yaş, cins, qan təzyiqi, tütünçəkmə stususu (hal-hairda tütün çəkənlər və ya sorğudan bir ildən az müddət əvvəl tütünçəkməni dayandıranlar), ümumi xolesterin və diabet (əvvəllər diaqnoz qoyulması və ya acqarına plazmada qlükoza konsentrasiyası >7.0 mmol/l (126 mq/dl) olması) hallarına əsasən təyin olunur.

ÜDX riski *Təsvir:*

≥30% və ya mövcud ÜDX görə dərman müalicəsi və ya məsləhətləşmə Müvafiq şəxslərin faizi (40-69 yaşlar arasında 10 illik ÜDX riski *≥30% olanlar, mövcud ÜDX olanlar da daxil olmaqla), ürək infarktı və ifliclərin qarşısını almaq üçün dərman terapiyası və məsləhətləşmələr alanlar ** (qlükemik nəzarət daxil olmaqla)

Sorğu aləti: Step 1, 2 və 3 kombinə edilmiş suallar

- Cins, yaş
- Cari və ya keçmiş tütün çəkən
- Diabet tarixi, ÜDX
- Həyat tərzi ilə əlaqədar tövsiyələr
- Sistolik qan təzyiqinin ölçülməsi
- Ac olma vəziyyətində, qlükoza və ümumi xolesterinin ölçülməsi .

Ürək infarktı və iflic olmaların qarşısını almaq üçün dərman müalicəsi və tövsiyə almış şəxslərin faiz nisbəti									
Yaş qrupu (illər)	Kişilər			Qadınlar			Hər iki cins üzrə		
	N	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N nəfər	%	95% CI Etibarlılıq intervalı	N nəfər	%	95% CI Etibarlılıq intervalı
40-54	27	52.2	29.9-74.5	53	37.6	22.5-52.8	80	44.5	31.1-57.9
55-69	71	61.6	48.8-74.4	93	51.8	39.9-63.8	164	56.9	47.8-66.1
40-69	98	57.9	46.1-69.6	146	45.6	36.1-55.1	244	51.7	44.0-59.5

* 10 illik ürək-damar xəstəliyi (ÜDX) riskinin $\geq 30\%$ olması yaş, cins, qan təzyiqi, tütünçəkmə stususu (hal-hairda tütün çəkənlər və ya sorğudan bir ildən az müddət əvvəl tütünçəkməni dayandıranlar), ümumi xolesterin və diabet (əvvəllər diaqnoz qoyulması və ya acqarına plazma qlükoza konsentrasiyası >7.0 mmol/l (126 mq/dl) olması) hallarına əsasən təyin olunur.

** Məsləhətçilik, həkimdən və ya digər digər tibb işçisi tərəfindən verilən tütündən imtina və ya tütünçəkməyə başlanmaması, yeməklərində duzun azaldılması, gündə ən azı beş porsiya meyvə və/və ya tərəvəz yeyilməsi, qidalarda yağın azaldılması, daha çox fiziki aktiv olunması, sağlam bədən çəkisinin qorunması və ya çəkinin azaldılması barədə tövsiyələr nəzərdə tutulur.

Kombinə edilmiş risk faktorlarının xülasəsi

Kombinə edilmiş risk faktorlarının xülasəsi

Təsvir:

Aşağıdakılardan 0, 1-2 və ya 3-5 risk faktoru olan respondentlərin faiz nisbəti

Sorğu aləti : Step 1 və 2 kombinə edilmiş suallar

- Cari gündəlik tütün çəkənlər
- Gündə 5 porsiyadan az meyvə və/və yauxd tərəvəz qəbul edilməsi
- Sağlamlıq üçün fiziki fəaliyyətə dair ÜST-nin tövsiyələrinə uyğun olmama (həftədə orta hesabla 150 dəqiqədən az orta yüklü fəaliyyət etmə)
- Artıq çəki və piylənmə ($BKİ \geq 25 \text{ kq/m}^2$)
- Yüksəlmiş qan təzyiqi ($ST \geq 140$ və/və yaxud $DT \geq 90 \text{ mmHg}$ və ya hal-hazırda yüksək qan təzyiqi üçün dərman qəbul etmə)

Kombinə edilmiş risk faktorlarının xülasəsi									
Kişilər									
Yaş qrupu (illər)	N	% 0 risk faktorları ilə	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 1-2 risk faktorları ilə	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 3-5 risk faktorları ilə	95% CI Etibarlılıq intervalı		
18-44	494	7.0	4.3-9.8	62.0	56.2-67.7	31.0	25.5-36.5		
45-69	575	2.5	1.0-4.0	41.2	36.9-45.6	56.3	51.8-60.8		
18-69	1069	5.4	3.6-7.3	54.6	50.5-58.6	40.0	36.0-44.0		

Kombinə edilmiş risk faktorlarının xülasəsi									
Qadınlar									
Yaş qrupu (illər)	N	% 0 risk faktorları ilə	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 1-2 risk faktorları ilə	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 3-5 risk faktorları ilə	95% CI Etibarlılıq intervalı		
18-44	662	8.8	6.1-11.6	78.7	75.0-82.4	12.5	9.5-15.5		
45-69	853	2.1	1.0-3.2	53.8	49.6-57.9	44.1	40.0-48.3		
18-69	1515	6.2	4.4-8.0	68.9	65.9-71.9	24.9	22.1-27.7		

Kombinə edilmiş risk faktorlarının xülasəsi									
Hər iki cins üzrə									
Yaş qrupu (illər)	N	% 0 risk faktorları ilə	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 1-2 risk faktorları ilə	95% CI Etibarlılıq intervalı	% 3-5 risk faktorları ilə	95% CI Etibarlılıq intervalı		
18-44	1156	7.9	5.9-9.9	70.1	66.6-73.5	22.0	18.7-25.3		
45-69	1428	2.3	1.4-3.2	47.8	44.7-50.8	49.9	46.7-53.2		
18-69	2584	5.8	4.5-7.1	61.7	59.2-64.2	32.5	29.9-35.0		